

KAREL POLÁČEK

MUŽI V OFSAJDU

Obsah

Upozornění pro čtenáře

1 Zápas, který se neskončil

2 Otec a syn

3 Starší Eman vaří oběd

4 Jak dopadne zápas?

5 Způsob, kterak se účastniti ligového mače

6 Eman mladší má nedorozumění s panem Načeradcem

7 Pan Načeradec se nesmí rozčilovat, Eman se nesmí rozčilovat, strážník se nesmí rozčilovat

8 Tlustý pán projevil dobré srdce

9 Vrchní číšník je růžový a blažen

10 Platit! Platit!! Platit!!!

11 Eman má místo

12 Modlitba za Viktorii Žižkov

13 Pan Načeradec s chotí

14 Paní Načeradcová si nasadila klobouk

- 15 Zajímavý způsob, kterak vymáhat pohledávky
- 16 Jak lze získat přátelství
- 17 Několik slov o příbuzenstvu
- 18 Eman poskytl svému šéfovi duchovní útěchu
- 19 O malém pánovi
- 20 Eman se tatíčkovi nechce líbit
- 21 Eman mladší versus modes-robés
- 22 O černém mikádu
- 23 Shromáždění příbuzenstva
- 24 Povídka o panu Katzovi
- 25 Slávia – First Vienna na Hohe Warte
- 26 Co může paní Načeradcová vědět o Pletichovi?
- 27 Názory vyhlášeného doktora
- 28 Moje děti nejsou děti, moje žena není žena
- 29 Povídka o tom, jak vzniklo levé křídlo slavoje Žižkov
- 30 Eman je propuštěn ze služby
- 31 Smí mít Eman přesvědčení?
- 32 O strašném panu Šefelínovi
- 33 Nepřívětivý rozhovor mezi akátem a kamnami
- 34 Páně Načeradcovo vyznání víry
- 35 Eman je vzdělaný člověk
- 36 Prokop versus Dvořáček 567:438 (nedohráno)
- 37 Láhev se znojemskými okurkami v čele průvodu

- 38 Na Emilku byla uvalena zajišťovací vazba
- 39 Názory pana Habáska staršího o manželství
- 40 O dvou bratrech unionistických
- 41 Vyhlášení světové války na hřišti Hlubočep
- 42 Jakub dal přednost hříšné rozkoši před Unionem Žižkov
- 43 Habásko a vdova
- 44 Zanedbané vychování slečny Emilky
- 45 Emilka prospívá ve vědách
- 46 Pan Načeradec versus paní Načeradcová a Eman komb.
- 47 Zrození výbora, povídka pro dospívající mládež
- 48 Emanova obchodní zpráva
- 49 Pobočný závod vyzval mateřský závod na zápas
- 50 O hrozném boji Slávie s Viktorkou a slavném zvítězení červené hvězdy
- 51 Eman se nekouká a pan Načeradec nezpívá
- 52 Prudký výbuch manželské lásky
- 53 Sen tlustého šéfa
- 54 Sen Emany mladšího
- 55 Pan Načeradec obviněn z kacířství a uvržen do vězení
- 56 Černý mnich vysvobodí pana Načeradce z vězení
- 57 Viktoriáni poraženi a na útěk obráćeni. Strašlivé zpusťošení města Žižkova
- 58 Teorie pana Hátle o manželství
- 59 „Pan syn má známost!“ vece vdova
- 60 Muž s červeným nose m pravil: „Máte štěstí, že jsme na neutrálním hřišti!“

- 61 Názor pana Načeradce o slovanské nesvornosti
- 62 Teorie o fotbalu se zvláštním vztahem k písemnictví
- 63 Smíření pana Načeradce s kmetem
- 64 Řádění tornáda v Nuslích
- 65 ... a skály vrchu Bohdalce pukaly
- 66 Pan Šefelín žíznil po krvi, ale pan Habásko poslal pro pivo
- 67 Krásný vzhled je na ten boží svět – la! – la! – la!
- 68 Popis cesty ze Žižkova do Nuslí
- 69 „Náhodou...“ zabručel pan Šefelín a usnul
- 70 Bude veselka
- 71 Ženichové se nesmějí zabíjet
- 72 Emilka vzala z rukou pana otce poučení
- 73 Názory pana Načeradce o manželství
- 74 Konflikt s červeným nosem
- 75 Eman starší je dojat
- 76 Veliký Kauders
- 77 Káva, bábovka a mezistátní mač Maďarsko–Československo
- 78 Poločas 1 : 0 pro Maďary a pan Načeradec je efektivně mrtvý muž
- 79 Bylo obejmutí vdovy regulérní? – „Vezmi toho malého pána na ruku!“ a jiné příhody
- 80 Melancholie vrchního číšníka
- 81 Významný projev slečny Emilky před hvězdou
- 82 Nová Evropa aneb jak by vyhlížely hranice států, kdyby pře národů se rozhodovaly na zeleném trávníku

- 83 Eman starší se radí s právním zástupcem
- 84 Pan Kauders zahájil rozhodné kroky
- 85 „Nastupovat!“ zavelel pořadatel
- 86 Svatební obřad
- 87 Věrná zpráva o průběhu svatební hostiny
- 88 O nevěrném hotelu a o tom, jak strýček Ignác chtěl dát také něco k lepšímu
- 89 Finiš
- 90 Doslov

Manifest nakladatele, pokoušejícího se (ovšem s malým zdarem) napodobiti skvělý sloh autorův a označiti bohatý obsah jeho knihy

Sportovně uvědomělému obecnstvu, které se pilně dostavuje na zelený trávník, aby bylo přítomno zápasu letenských leadrů, napínavému boji místních rivalů, ukázněnému obecnstvu, jež pamětlivo své dobré pověsti nepodněcuje fanaticky své mužstvo, nenapovídá svým hráčům, tomuto obecnstvu předkládám knihu, která se nazývá

MUŽI V OFSAJDU
ANEB
ZE ŽIVOTA KLUBOVÝCH PŘÍVRŽENCŮ

Mnohý z vás zná z doslechu tuto napínavou a dobrodružnou historii. Nejednen z vás sledoval pohnutý život pana Načeradce (konfekce a gumáky), který ví všecko a nemá žádnou radost na světě, a jeho choti, jež se nepřestává divit, jaký je to člověk, ten její člověk. Zajisté mnohý pán i dáma ze Žižkova pocítili sympatii k panu Emanueli Habáskovi a jeho panu otci, kteří žijí podle víry viktoriánské. A což slečna Emilka, která, ačkoli její rodná víska jsou Vršovice, následovala hlasu svého srdce a přiklonila se k Viktorii Žižkov. Je to dobré povzbuzení pro mladé slečny, které pro lásku jsou pronásledovány svými tatíčky.

A ti, kteří podivuhodnou náhodou neznají tohoto díla, těm předkládám prvý sešit tohoto románu, aby každý mohl doplnit citelnou mezeru ve svém vzdělání.

Dovíte se z něho, že ten, kdo by zradil svůj klub, nemá štěstí ve svém životě. Uvidíte, kterak pan Habásko starší byl pronásledován jednou vdovou a jak ta vdova dobře založila svou útočnou akci proti jmenovanému pánovi, že již dokonale rozvrátila jeho obranné řady, takže se zdálo, že pan Habásko bude rozdrčen rozdílem třídy. Než pan Habásko starší nezahyne, ale obětavou hrou potvrdí svou pověst a vyvázne z nebezpečí. Může za tuto okolnost děkovat nejen své tvrdé, ale fair hře, ale i zakročení vyhlášeného doktora JUDr. Maxe Načeradce, který ho poučí, že obejmutí ženského pohlaví na hřišti nelze považovati za závazný slib manželství, ale podle zkušeností jest na ně pohlížeti jako na projev nezištného nadšení, že jeho klub dal branku. Toto poučení může být prospěšno i vám, neboť na světě je mnoho starších vdov, které kují pikle proti svobodě a nezávislosti neženatých mužů. A co říci o těch dvou bratrech, kteří ve skrytu svého srdce vyznávají víru unionistickou a doufají, že Hospodin pozvedne opět AFK Union Žižkov z ponížení k slávě a skvělosti. Buďte i vy jako ta ukrytá semena pamětlivi toho, že má člověk zemřít ve víře, ve které se narodil.

MUŽOVÉ A ŽENY!

PŘÍVRŽENCI:

SK SLÁVIE, hrdého mistra ligy!

AC SPARTY, železného teamu rudých!

SK VIKTORIE ŽIŽKOV, oříšku letenských leadrů!

AFK BOHEMIANS, štiky ligy!

ČECHIE KARLÍN, která je známa svou obětavou hrou!

ČAFKY^[1], na jejímž hřišti mnohý favorit ztratil dva cenné body!

METEORSKÉ CHASY^[2], jejíž forma je znamenitá!

ZNAMENITÝCH VENKOVSKÝCH KLUBŮ, před nimiž mnohá pražská jedenáctka musela sklonit svou zbraň!

VY VŠICHNI, i stoupeni amatérských klubů, musíte číst tuto knihu!

Při čtení tohoto románu zatřepetá se vám bránice jako míč v síti podle vyběhnuvšího brankáře, který obětavě chránil svoji svatyni.

Poslechněte mé rady a přečtěte si román

MUŽI V OFSAJDU!

Budete po celý rok ve skvělé formě a nikdy nebudete trpět indispozicí. Kdo opomene číst tuto knihu, ten bude doživotně diskvalifikován.

1

Zápas, který se neskončil

„Vstávej!“

... Meduna krásně přihrává Srbovi, Srba se nezadržitelně řítí vpřed, ještě okamžik, a míč se zatřepetá v síti...

„Povídám, vstávej!“

... vtom však obecenstvo vnika do hřiště... Eman cítí, jak ho strážník drží za límec a třepe jím. Eman se ohnal –

„Člověče, kolikrát ti mám říkat, abys vstával?“

Chlad vnikl pod pokrývku. Eman skrčil nohy; bránil se, nechtěje se rozloučit s napínavým snem. Ale nad ním stojí Eman starší, rve mu pokrývku z těla a nemilosrdně opakuje: „Vstávat máš, povídám! Dneska máš službu ty!“

Eman se protáhl a řvavě zíval.

„Co bouříte?“ tázal se lítostivě staršího Eman. „Ještě je čas. Člověk na mou duši...“ A opět schoulil se do koutečku, chovaje naději, že se doví, jak dopadl ten krásný zápas.

Ale Eman starší byl neúprosný. Uchopil svého syna za nohu a táhl ho z postele s hlučným pokřikem: „Teď nebude žádný vyspávání. S kamarádama ponocovat, pak ráno nechtět vstávat – žádný, nic takového!“

Eman mladší posadil se na lůžku a dal se do vyjednávání. Dnes, například, mohl by mít službu starý. Eman mladší cítí, že je násko darebný. Však mu to Eman mladší dvojnásobně vynahradí.

Eman starší se jízlivě zasmál. Kdepak, na něho s politikou! Takový smrkáč si zamane, že starý táta musí za něho všecko oddřít. Všecko musí jít podle práva. Dnes je služba na synovi, a tady je všecko mluvení marné.

Eman mladší si pomyslel, že to je nějakého křiku, a dal si ruce pod hlavu a sladce se protáhl. Věděl, že je v nepravu, ale konečně... ááá... tak, jak to vlastně bylo? Srba ztlumil míč a...

Eman starší vzal z police největší hrnec, mlčky natočil do něho vodu a s tímže pochmurným mlčením přistoupil k synovi, třímaje výhrůžně hrnec nad jeho hlavou.

Eman mladší vyletěl z postele. Nebylo to poprvé, že ho táta polil studenou vodou. Sedl si na židli, a drbaje se na holých lýtkách, prohlásil, že je dobře. Když je táta takový, on bude taky takový. Ustrojí se, půjde po svých, a táta ať se stará. Prstem na nic nesáhne.

„Jdi si,“ prohlásil Eman starší, „ale k obědu mi nechod'. At' ti dají nazrat kamarádi, když se s nimi spolčuješ. Kamarád je ti nad tátu. Lajdákuješ od rána do noci, chodíš od ničeho k ničemu, a tatík aby se staral. Jojo... mám já to pěkný vyrazení na starý kolena. Proč si nehledáš místo?“

„Já si hledám,“ zamumlal Eman mladší, „ale ono nikde nic není –“

„Není! Já vím! Proč mají jiný místo? A proč ty nemůžeš k ničemu přijít? Já tě to řeknu. Protože myslíš jenom na luxusy. Biograf, ten pro tebe žije, ale když má to přijít k práci, tak se tě ruce kroutí. Zábavy u tebe panují, ale myšlení, co bys začal, to ne. Už jseš dost starej, abys měl rozum. Dyt' já se musím stydět před lidma; pořád musím slyšet: ‚A copak že ten váš Eman nic?‘ Co jim mám odpovědět? Mám říct, že mám syna lumpa?“

„Dovolte, jakejpak lump?“ ozval se Eman mladší uraženě. „Ještě jsem nic neukradl. Na mě se nemůže říct ani tohle.“

„No, šak eště tohle na mě. Ale chodíš s takovejma holomkama, který nemaj od kriminálu daleko. Příkladně takovej Ferdinand. Tomu zlodějna kouká z očí.“

„Náhodou tě řeknu,“ odvětil syn, „že Ferdinand je docela pořádněj člověk. Se soudama měl akorát jednou, a ještě proto, že dával moji tetu – tvoji tetu^[3] a ono se to na něho píchlo. Kdyby se to mělo takhle brát, tak byste taky nebyl svatej. Jak je to dávno, co vás sbalil policajt, protože jste chtěl panu Tyrpeklovi udělat z lokálu kůlničku na dříví?“

„Co ty spleteš všechno dohromady, to je k neuvěření,“ hájil se starý, „já jsem hájil svou čest, rozumíš? Ono to bylo takhle: Přišla nějak řeč na hudbu a já povídám...“

Ale syn neposlouchal; ten příběh byl mu již příliš dobře znám. Hvízdaje si nějaký smutný popěvek, vyšel ze dveří, když starý skončil svoje vypravování slovy: „Z toho vidíš, že jsem mu tu kůlničku na dříví udělat měl, a nikdy si neodpustím, že jsem to neudělal...“

Další svoje názory sděloval čtyřem stěnám.

2

Otec a syn

Obyvatel Cimburkovy ulice na Žižkově krejčí Emanuel Habásko ovdověl před více jak dvaceti lety. Nebožka zanechala mu syna Emanuela. Byl ještě maličký, když ho matka opustila a jeho otcí nastal úkol vypiplat ho a udělat z něho člověka. Bylo mu v noci vstávat,

aby řvoucímu Emanovi uvařil kaši: nemluvně ho nutilo k tomu, aby s ním poskakoval po světlici a zpíval k jeho potěšení starodávné písně. Neboť nemluvně bylo náročné a neuhnulo dříve, dokud otec mu nezapěl deklarantskou:

„Pohleď, králi, pohleď do Čech, pohleď jednou sám, vždyť to nemáš tak daleko z Vídně do Čech k nám. Pohleď, králi, pohleď oknem, co my jenom chceme: My chceme tebe oslaviti, s tebou českou zem.“ Když pak děcko usnulo s pěstičkou v ústech, tu skláněl se nad ním Emanuel starší a bručel: „Jsem zvědavěj, jestli bude mít od tebe táta jednou poděkování za to ponocování a svízele.“

Když se nemluvně proměnilo během let v ramenatého a hřmotného mladíka, tu Eman starší dumal nad tím u svého šicího stroje: „Takto k světu bys byl, ale nic do tebe není. Já v těch letech jsem se musel ale secsakramencky ohánět.“ A vzdychl.

A syn na to vzdychání odpovídal: „Já nevím, co proti mně máte. Však já už se někde uchytím. Bez starosti.“

„Uvidíme,“ děl starý, slině nit, „já už nic neříkám.“

„To bych jako prosil,“ mínil Eman mladší zpupně, „máte moc řečí.“

„A ty si mě nevaž!“ velel starý důstojně.

„Však já taky ne,“ odvětil mladý.

Oba, otec i syn, spávali v jedné posteli, jež byla úzká, takže bylo jim ležeti po způsobu námořníků s pěsti pod hlavou. Mezi nimi byly časté spory, kdo má spát u zdi. To bylo výhodnější, neboť tam bylo větší teplo. Ve spánku zápasili spolu o přikrývku, která byla krátká a vydávala nohy nočnímu chladu. Časem vydobyl si právo spát u zdi otec.

Nepřítomnost ženské v domě způsobila, že si otec i syn museli sami obstarávat práce v domácnosti. Časem se vytvořilo ustanovení, že se ve službě budou střídát. Ten, na něhož padla služba, měl povinnost uklidit, uvařit snídani i oběd a pak umýt nádobí. Jenom před svátky gruntovali společně. Drhli podlahu, oháněli se smetákem, smýčili za nábytkem, myli předsíň i schody, opásání jsouce pytlými zástěrami. Avšak Eman mladší, kterému se ráno nechtělo vstávat, často přinutil svého otce, aby měl službu za něho. Tak tomu bylo i dnes. Lehkomyslný syn opustil svého otce a hodil mu na krk starosti o domácnost.

„Tak je to,“ kýval starý hlavou, pohlížeje vyčítavě na dveře, za kterými zmizel Eman mladší, „takhle se má syn chovat k tátovi. Tomu se říká úcta k rodičům! Ale nemysli si, flinku jeden, že budeš mít nade mnou vrch. Já už udělám takové ustanovení... Jednoduše ti říkám tohle: Ty budeš tak dlouho dělat, až mně to bude hloupý a já se ožením. A taky že jo. Abys si myslel, že mne žádná ženská nebude chtít, to si nemysli. To zas ne. Já můžu mít nevěst kilo. Jen říct. Ty nemáš ke mně uznání, tak já taky nebudu mít. Frajera dělat a užívat, to se ti zatrhne, lazare uličnickej. To budeš koukat, až ti přivedu macechu. Ta s tebou bude jináč točit než já, trouba starej. Na ni si nedovolíš, taková ženská si nenechá foukat.

Jojo...! Ať se člověk na jiný podívá, jakou mají ze svejch dětí radost. Jenom já nemám mít žádnou radost. A musím poslouchat lidi, jak mně pořád říkají, a co prej ten váš syn? Co mně je do syna, pánové? Já udělal svý a on je dost starej, aby měl z toho pojem. A ostatně odražte, pánové, od krámu a hleďte si svýho. Neb každěj víme svý. Já vám to povídám čistě tak, jak si to myslím. Co pořád na něm vidíte? Toť se ví, měl by mít místo, aby tátovi trochu pomoh. Ale jináč je to kluk dobrej, se sousedama nic neměl, žádnějch špatností se nechytá, jenom s těma chlapama by neměl pořád chodit, nebo ještě do něčeho přijde. Přece znáte takové pády.“

„A vůbec,“ dodal starý v myšlenkách, „já si ho napomenu sám, pánové. On si dá říct, neb na mě drží a byl ke mně vždycky uctivej. To se mu zas musí nechat. Ale to bych rád věděl, kam má dneska namířeno. Člověku neřekne ani slovo, holomek nevzdělanej, jako by mu táta nestál ani za řeč. No, je dobře. Jak jseš ke mně, tak já budu k tobě.“

Obtížen těmito úvahami, usedl opět k šicímu stroji.

3

Starší Eman vaří oběd

Stařec poklidil světnici. Nedalo mu to mnoho práce. Byla to nepatrná sklepní díra, kde oni dva, otec i syn, vzájemně si šlapali na paty. Byl tu malý stůl, na němž sedával starý se zkříženýma nohama jako Turek a šil. U okna stál šicí stroj. Celou čtvrtinu místnosti zabírala polička s otlučeným nádobím. V okně se nudila zaprášená pelargonie.

Emanuel starší zametal se vzdorovitým výrazem člověka, jemuž tato práce nepřísluší, a pak postavil smeták do kouta.

„A teď se dáš do vaření, když to jinak nejde,“ řekl si, neboť byl zvyklý provázeti tento úkol hlasitou rozpravou.

„Tak co: Nejdřív abys postavil na maso,“ děl a vytáhl z poličky železný hrnek.

„Dobrá. A teď musíš zatopit. Staň se!“

Zchumlal kus večerníku, nacpal jej do kamen a naložil dříví s uhlím.

„Ještě žes nezapomněl včera nadělat třísky,“ pochválil se, „tvůj vypečenej synáček by to neudělal.“

„Hoř, člověče,“ napomenul oheň, „kamna přeci dělaj dobrotu, neb jsem je sám včera dával do pořádku.“ Postavil si u nohou škopek s vodou a jal se škrábat brambory.

„No, jste to vy, brambory,“ oslovil je mračně, „jakým právem se jmenujete brambory? Voříšky jste, a platil jsem korunu kilo. To je, pořádek?“

„Jakou vomáčku bych měl udělat? Nejlepší bude cibulová. Tak zaprášiš jíšku, že jo?“

Uposlechl se a počal míchat jíšku, prozpěvuje si se zádumčivým výrazem píseň „Hoši neženatý, proč se neženíte?“

„A že ten kluk netáhne? No jo, on musí s kamarádama vyjednávat. Oni na něho čekají, aby je osvítil. S cizejma má rozumů kilo, ale vlastní táta neplatí. Tohle je ta solidarita. No, šak... Já ti tvoje kamarádšofty vyženu. Už se na to dost dlouho dívám.“

Stařík skončil oběd, i posadil se na truhlík u kamen a zádumčivé pohlížel do plamenů. I myslil na to, že polévka dává sílu, ale maso musí být mladé, a že ten čas utíká. Podíval se na hodiny: „Mladej pán by měl už tu být,“ řekl si.

Vtom syn vešel.

4

Jak dopadne zápas?

Usedl za stůl s výrazem, který naznačoval, že mezi ním a otcem je okamžitě napjatý poměr a že nemíní ustoupit. Také otec mlčel a zasmušile foukal do polévky. Teprve když se pustili do

hlavního jídla, tu stařec nemohl potlačit pocit samolibosti, který mívají hospodyně, když vidí, že chutná, a touha po uznání přerušila mlčení.

„No, jaký je maso?“ tázal se otec.

„De to,“ děl syn blahosklonně.

Stařík rozjasnil líc a povídal, že vlastně chtěl udělat bramborové knedlíky, ale že neměl čas.

Syn se mezi řečí rozhodl, že si otce úplně nakloní, neboť potřeboval z něho vymámit nějaké peníze. Počal otce velebit a tvrdil, že se ani u Šroubků tak dobře nejl jako u něho. Neměl být krejčím, ale kuchařem. Lichotil mu tak bezuzdně, že se starý rděl jako panna.

Mezi řečí ledabyle nadhodil, že dnes je ligový zápas mezi Viktorií Žižkov a Slávií.

„Na mou duši!“ zvolal stařec. „Málem bych zapomněl.“

„Pudeš?“

„Kdepak! Mám moc práce. Zítř musím Humbergrovi odvádět dílo. Jak tipuješ?“

„Mám velký starosti,“ vzdychl syn. „Podrazil asi nenastoupí, protože má výron... a vůbec sestava se mi nelíbí. V takový sestavě jim to Slávka naklepe.“

„Nápad!“ zděsil se starý. „Že můžeš mluvit tak hloupě, prosím tebe. Na Slávii se dycky dovedou vytáhnout. To by tak bylo, aby to nedovedla nandat takovým hadrníkům. Já říkám, bude to nejmíň tři nula pro Viktoru, vzpomeneš si na mě...“

„Vy jste, táto, náramně kách,“ ozval se syn povýšeně, „to vy si představujete. Já se vám divím. Vy mluvíte, jako by hrál Prokop nebo Breburda –“

„No, šak – že mluvíš o Prokopovi. Mohli by ho vytáhnout ze starýho železa a postavit. Ten by to ještě dneska zaválel...“

Jeho tvář se protáhla úsměvem, z něhož vyzařovaly blahé vzpomínky: „Prokop! Ten můj kluk zlatá! Ten by tej dnešní mládeži ukázal výkon. Ty jeho přihrávky a uličky, to klamání hráčů... Já tě říkám, to bylo jedinečný. A ty rasantní útoky! Takovej brankář měl co chytat. Kdepak, dnešní mládež... Nemá to bojovnýho ducha a nedovede se vzepnout k výkonům. Co se dneska vidí, to není fotbal. Bejvávaly doby, kdy se před námi třásla Evropa. Celej svět chodil

na Žižkov učit se kopaný. Breburda, Prokop a ještě tehle Jelínek dávali hodiny. Jojo... A dneska jsme s celým uměním v troubě...“

„Co je to všecko platný,“ pravil syn, „takový vzpomínky patří historii. Řečima se to nespraví. A já tě řeknu, že možná nemáš ani pravdu. Za těch starejch časů, o kterejch mluvíš, byl docela jinej styl. Dneska se hraje vědeckej fotbal a takovej Prokop byl by na hřišti nemožnej.“

„Jdi do háje se svým rozumem,“ rozhněval se stařík, „ty houby víš... Copak ty jsi pamětník?“

„Náhodou,“ hájil se syn, „viděl jsem Prokopa hrát, a to v době největší slávy –“

„Dobře, ale měls z toho tenkrát pojem? Dyt' jsi byl takovejhle špunt. Jako dnes to pamatuju, jak jsme s mámou chodili na zápasy. Nebožka máma, chudák, říkávala, že má před tebou pokoj jen na hřišti. Jaks uviděl mužstvo, takhle jsi zatřepal ručkama a křičel ‚Viktojka!‘... Jojo, zlatá máma...!“

Stařec potlačil slzu a zadumal se.

Syn přerušil ticho: „Co je to platný, my to nepředěláme. Hlavní věc je, abysme to dneska vyhráli. Slávie i Viktorka mají stejně bodů. Teď de o všecko. Buďto bude mít pohár Letná, nebo Žižkov.“

„Dycky Žižkov!“ zvolal stařec fanaticky. „Pamatuj si, Žižkov a žádná Letná. To by bylo pěkný, aby nad námi měla Letná vrch!“

„No, jsem žádostivej,“ pravil syn a pohlédl na hodiny. „Už bych měl čas.“

„Deš?“

„Jak bych nešel!“

Vstal a narazil si čapku.

„No co stojíš?“ pobídl ho stařík. „Di a koukej, ať to vyhraje.“

„Jo...“ řekl syn, „ale dáte mi na vstupenku, že jo?“

Eman starší se podíval na syna z podlebí a děl ledově: „To zas ne.“

„Heleďtese, táto,“ počal syn prosebně.

„Ani nápad! Já ti budu ještě platit zábavu. Máš mít svý.“

„Jakápak zábava, tadyhle, koukněte se... všechny tam budou.“

„Žádný! Nic! Když máš dělat, tak máš moc řečí. Dneskas měl mít službu a vytratil ses jako smrad. To by tak hrálo!“

„No dobře,“ pravil syn tragicky.

„Na kopálisti já peníze nemám. Kdo chce mít roztopášnosti, ten má mít taky místo.“

„No, dyť je dobře.“

„Žádný dobře! Špatně je! Syna mám flákače, kterej místo co by makal jako ty druhý, jenom lažírjuje a já jsem z toho decimovanej.“

„Povídám, že je dobře. Ty řeči si nechte. Nedáte – nedáte.“

„Taky že nedám. To bych musel bejt jó hovado. Dacana podporovat, to zas ne. A ještě tě něco řeknu: Já se ožením, pak budeš vidět. Já tě naučím v kostele hvízdát. Vdovu Ouholičkovou si vezmu.“

„Tak si vemte vdovu a je dobře.“

„Týý! Jak mi ještě řekneš ‚je dobře‘, tak si ji tu ránu vezmu.“

„Tak je dobře. Možná, že s vdovou bude lepší pořízení než s vámi.“

„To si zase nemysli. Je vidět, že neznáš vdovy. Taková vdova bude s tebou točit a ‚je dobře‘ tě nadobro přejde.“

„Beze všeho. Já se žádný vdovy nebojím. Jaký by musela mít na mě fousy, abych se jí bál? Je dobře.“

„Tak ty tak? Nejen na tátu máš hubu, ale i proti matce by sis dovolil?“

„Jakýpak dovolení? Ještě jsem nic neřek. Já jen povídám, že i proti vdově dovedu uhájit svou třídu. Vdova nedovede vnést neklid v naše řady. Mohl byste si odvyknout to zbytečné mluvení a gestikulování. To nesvědčí o vaší disciplíně –“

„Ty lazare, kluku špatná, já tě, mně se zdá –“

„No, dyť je dobře, táto!“

Obrátil se a hrdě vyšel ze dveří.

5

Způsob, kterak se účastní ligového mače

Eman vyšel z domu s hlavou obtíženou starostmi. Kde sežene vstupné na hřiště? Kdyby to nebylo v neděli, nějaký melouch by se našel. U přátel, které požádal o půjčku, dostalo se mu chladného odmítnutí; Eman byl liknavý dlužník. Kdyby tu byl aspoň kolega Vacina-Losos, nebo aspoň jeho bratranec Vacina-Pacinka. Ale oba seděli na Pankráci pro nějakou kasu na Smíchově. Jsou to arci oba náramní lumpové, lepší je s nimi nedržet, nechceš-li do něčeho přijít. Jejich podobenky mají v albu na direkci, a jak se něco šustne, už jdou fizlové najisto. A kdo s nimi kamarádí, ten má kaňku v konduité^[4].

Naproti tomu jsou oba Vacinové kavalíři a mají srdce pro každého; na peníze mají lehkou ruku. Nenechají kamaráda v bryndě.

Eman mávl rukou. „Co je to platný,“ děl s povzdechem, „teď si krouťi svejch osmnáct pytlů a já musím mít mergle nahonem.“

V těch myšlenkách došel až na Letnou. Ke hřišti Slávie proudí davy lidí. Na stožáru nad tribunou pohrává si větřík vlajkou.

„Jsem zvědavěj,“ řekl si Eman, „kdo vyhraje los. Na to má vždycky Slávie štěstí. Tak teda bude hrát Viktorka proti větru. Není to moc, ale je to přeci jenom handicap. Slávie se bude hledět vytáhnout, aby si napravila pošramocenou reputaci.“

Sepjal ruce a vzdychl vroucně: „Aspoň nerozhodnej vejsledek dej Viktorce, ó Pane!“

Za ohradou je vidět hlavy publika jako pole zelných hlávek. Eman pozoruje vlnění davu, které svědčí o tom, že nové a nové proudy návštěvníku přicházejí na hřiště.

Rázem se rozhodl. Na hřiště se dostat musí! Udělá to jako za dob nevinného mládí, kdy nevynechal ani jeden zápas na Ohradě, ačkoli nikdy neměl na vstupné. Tehdy však, malý cvoček, prolezl dospělým, kteří se tlačili u pokladny, skrze nohy a nepozorován pořadatelí proklouzl do hřiště.

„Tak by to nešlo,“ uvažoval Eman.

U hřiště stojí několik stromů, které hostí ve své koruně houf chlapců. Eman vyšvihl se na jeden z těch stromů, nedbaje protestů obyvatel, kteří spatřovali v jeho příchodu porušení svých dávných výsad.

Než pan Habásko mladší nemínil sdílet větev s těmi mladými špačky ze Žižkova a z Letné. Rozhoupal se na větvi a spustil se obratně za ohradu mezi dav. Měl štěstí. Neviděl ho ani pořadatel, ani strážník. A diváci ho přijali blahovolně, neboť prostý lid schvaluje drobné přestupky proti zákonům, povedou-li se.

6

Eman mladší má nedorozumění s panem Načeradcem

Přišel ještě záhy, neboť na trávníku se proháněli jako štěňata nějací dorostové. Diváci je pozorovali znuděně a s nechutí. Ozývaly se hlasy, které posílaly hráče k maminkám hrát diablo. Konečně soudce zapískal a tento výkon byl přijat s upřímným potleskem. Uřícení hráči se hrnuli do kabin.

Zástupem proběhla vlna napětí a pan Habásko se vsadil se svým sousedem „o každý obnos“, že první vběhne do hřiště Viktorka. Prohrál. První se zjevil gólman Slávie v modrém dresu s červenou hvězdou na prsou.

„Pláničko, ty můj kluku zlatej!“ zaševalil vroucně ten pán.

Pan Habásko naň nevraživě pohlédl! Slávista! Jestli si to hned nemyslel, ať je nevím jaký. Takoví tlustí pupkáči s bouřkou v týle, to jsou ti vypečení. Každý fandí Slávii jako blázen. Jako by nebylo jiných a lepších klubů. Inu, jsou takoví lidé, kteří pro klubový fanatismus nemohou kriticky oceňovat výkony jiných mužstev.

„Ženda, výborně! Novák, Pleticha, Vodička!“ ševalil tlustý pán. „A cože, Šoltys? Proč staví Šoltys?“ zvolal v temném zoufalství. „Ten je přece moc jemnej na ty pořizky žižkovský...“

Eman už mu chtěl něco ostrého říci, za tu hořkou urážku Žižkova, ale vtom vřítily se do hřiště červeně pruhované dresy. Strhl čepici s hlavy a připojil se emfaticky k bouřlivému hlaholu svých krajanů: „Sláva Viktorce! Ať žije Žižkov! Zdar, Meduno, těbůch, Podrazile, starej ostřílenej internacionále! A ty, Bayere, ukaž nám nějaký maso! Srovnej jim trochu nožičky...“

„Co to vidím?“ zamumlal Eman zděšeně. „Co že stavěj Spací Vůz místo Hromádky? Jaký to je nezodpovědný jednání od direktorů? Copak si neuvědomili význam dnešního utkání? No, to sem na mou duši z toho jelen – –“

Ten, kdo by neviděl onen zápas, mohl nicméně sledovat průběh utkání podle řeči žižkovského občana, zvaného obecně Ampliόν, jenž řadu let dostavuje se na bojiště v mírně obveseleném stavu a hlasitě glosuje události.

Ampliόν: „Klicpera obratně přehrává na Medunu, ten však pumlič vrací. Co hraješ dozadu? Tamhle je branka Slávie. Aha! Klicpera zas podal Medunovi, ten dělá uličku, sláváá – hip, kluci, rozeberte je jak šrajbtiš svatýho Lukáše...“

Novák, bek Slávie, kiksl a obětavý Plánička s námahou chytá robinzonádou.

Soused Emanův, vida řítící se útok Viktorky, stáhl si bouřku přes oči, odvrátil se a jeho ústa horečně mumlala jakési zaklínání. Teprve když řady Žižkovských se zavlnily zklamáním, zvedl zrak a s ulehčením si kloboukem ovíval zpocené čelo.

Zrak se mu vyjasnil, když Junek obelstil Mikšeho a jako mladý foxteriér uháněl k brance Viktorie. Než se kdo nadál, přehrál na Puče a ten záhadnou ranou vstřelil pod břevno. Míč, jak praví sportovní referenti, zatřepetal se v síti.

Hromový povyk „Góól!“ otřásl Letnou. Jakási chůva v parku leknutím upustila láhev s mlékem. Penzisté nevrle potřásali hlavami a mnohý kmet řekl: „Já nevím, co v tom viděj ty kopálisti za undrholt.“

Tlustý pán se nemohl utiшит. Skákal jako diablo, mával kloboukem a volal „góól“ zpěněným hlasem.

Eman pozoroval jeho počínání s rostoucí nelibostí. Jeho žižkovské srdce bylo beztak naplněno zármutkem, neboť jak soudil, „ta branka byla k chycení, ostatně soudce měl pískat, neboť Junek stál v ofsajdu.“

Pravil k tlustému občanu: „Heleďte se, mladej pane, tady nejste na žádný schůzi! Pozorujte zápas a nerušte!“

„Co vy mně máte co povídat?“ ozval se ten pán podrážděně. „Já vím, co se smí!“

„Chovejte se jako sportovně vyspělý obecnstvo!“ napomínal Eman.

Tlustý muž neodpověděl, ale pohlédl vytřeštěným zrakem na hřiště a zařval: „Pleticho, za tebou!“

„Nenapovídejte, já vám to říkám!“ řekl Eman chmurně.

„A vy mi řekněte,“ ohradil se tlustý muž, „co si to tak berete? Já si zaplatil jako vy, a tak můžu mluvit.“

„Doví, esli jste platil,“ odvětil Eman s lehkou drzostí, „takový, co nejvíc řvou, ty maj jistě volňáska. To jsou ty pravý. Známe to.“

„Já nejsem na vaše řeči dělanej. – Šoltys, neotálej a přehraj!“

„Povídám vám,“ pravil Eman výhrůžně, „abyste netrémoval hráče! A na mě si nevyskakujte, to víte –“

„Já nic nevyskakuju, ale vy vyskakujete! Jste fanda, ale já jsem člověk nestranej. Mně je to jedno, Slávie jako Viktorka. Já držím s těma, co hrajou.“

„Já že jsem fanouš?“ rozlítil se Eman. „Řekněte to ještě jednou!“

„Poněvadž...“ pokračoval tlustý muž, „jste povídal, že Junek stál v ofsajdu. To je vidět, že jste neměl pravidla v ruce!“

„A vy jste ten chytřej! Vy takhle kuličky byste dovedl hrát!“

Tlustý pán neodpověděl, ale přiložil si dlaně k ústům a zatroubil do hřiště: „Slávie, hrát! Šetříte se, pacholci, na karneval –“

„Už toho mám dost!“ pravil Eman temně. „Teď jsem vás napomenul, abyste netrémoval hráče, ale vy nedbáte –“

Tlustý pán najednou neviděl na hřiště, neboť Eman mu narazil jeho klobouk přes oči. Když se mu podařilo osvobodit hlavu, vrhl se na svého soupeře.

Povstal zmatek. Jakýsi pořadatel přivedl strážníka. Ten zkušenou rukou roztrhl oba soupeře a pak je táhl za límec ze hřiště.

„Pánové,“ obrátil se Eman k obecenstvu, „buďte mi svědky, že jsem si počíнал fair.“

„Pane strážník,“ žaloval udýchaně tlustý muž, „já jsem se slušně díval a vůbec jsem neříkal slovo, ale tenhle člověk se na mě vrhl a začal se prát. Já se, prosím, neperu, já mám obchod konfekcí a gumáky hnedle za viaduktem v Havlíčkově ulici. Račte se přesvědčit, já každého dobře obsloužím!“

„Nemluvte,“ odbyl ho strážník, „a půjdete se mnou. Na policii se to vyšetří!“

A tak se stalo, že tento významný zápas byl sehrán bez Emany.

7

Pan Načeradec se nesmí rozčilovat,

**Eman se nesmí rozčilovat, strážník se nesmí
rozčilovat**

Eman krácel podle strážníka hrdě jako bojovník za svatou věc. Zato však tlustý pán si v té chvíli přál, aby se raději nenarodil. Když se z řad obecnstva ozývaly výkřiky: „Pane Načeradec? Co má bejt, pane Načeradec? Co se děje, pane Načeradec?“ – tu dělal, jako když neslyší, a snažil se vzbudit dojem, jako by doprovázel strážníka pouhou náhodou.

„Mám obchod v Havlíčkově třídě,“ vykládal zoufale po cestě. „Na mne se můžete ptát, koho chcete, a každý vám dá nejlepší reference. Čestné slovo, pane inspektore! Tady je má vizitka...“

Strážník vzal na sebe erární vzezření a pravil, že mu do toho nic není.

„Já to neříkám proto, jako bych...“ pokračoval nešťastný tloušťák, „já se, prosím, o nikoho nestarám a chci, aby se mě nechalo na pokoji. Jak já k tomu přijdu? Celej den běhám za pultem, a když si v neděli vyjdu na hřiště, tak má jeden z toho oplétání. Co mám dělat, pane inspektore, řekněte sám? Já přece nemůžu sedět pořád v kavárně? Doktor mně doporučil, ať dělám nějaký sport, a tak chodím na fotbal.“

Chvilku přemýšlel a pak dodal: „Já mám bratra advokáta. Znáte ho přece, pane inspektore? JUDr. Max Načeradec, vyhlášený doktor. Mám srdeční vadu, to můžu efektivně dokázat. Já se nesmím rozčilovat.“

„Já se taky nesmím rozčilovat,“ pravil Eman, „tatíček mně to zakázal. Ale na mne nikdo nebere ohled. Nejvíce mne žere, když se fandí. To můj zdravotní stav nesnese. Když někdo

tupí Viktorku, tak se mně udělá před očima černo a já musím někomu uštedřit políček, není-liž pravda, pane inspektore?“

Strážník odvětil, že mu do ničeho nic není, že nic neví, ani nechce vědět, protože má své instrukce.

„Mám ženu a děti,“ bědoval tlustý pán. „Chlapec půjde po prázdninách do druhé reálky. Holka má samý jedničky a mne vedou na policii jako lotra. Byl bych radši, kdyby už to se mnou vzalo konec. Já beztoho...“ Eman napomenul tlustého muže, aby mlčel, že se pan strážník nesmí rozčilovat, protože mu to zakazují instrukce.

Strážník naň podezíravě pohlédl a pravil: „Chovejte se slušně, ať vás nemusím napomínat. Na strážnici se všechno dovíte.“

„Ani bych nebyl zvědavej.“ mínil Eman. „Horší je,“ zadumal se, „že to dohrají bez nás a člověk se ani nedoví výsledek mače.“

„Já nejsem zvědavej,“ mínil tlustý pán chmurně, „jaký já mám starosti, to mi nikdo nebude věřit. Já vím všechno, mně se nemusí nic povídat.“

„Tak jak tipujete?“ tázal se Eman svého nepřítele.

„Já nic netipuji, se mnou nemluvte, já se s vámi nepostavím, já s vámi nemám co tipovat! Já jenom vím, že vejsledek udělá Slávia a žádná Viktorka, mně se nemusí nic vypravovat! Tři jedna pro Slávii, to je hotová věc! Tady se nedá nic dělat!“

„Hahá!“ zařval Eman. „To si vyvzpomněli skóre, voni bejku! Pak že není fanda! Pane nadstrážník, voni jsou svědek, že mě urazil. Poněvadž kdo takhle mluví, nezná obětavou hru Žižkovských a jejich nádherný, strhující finiš! Tomu vy nerozumíte, poněvadž jste nekritický publikum, který ve svém zaujetí dává se strhnout k fanatickým projevům! Jste zkrátka salát a dost!“

„Co křičíte?“ rozčilil se tlustý muž. „Se mnou nekřičte, rozumíte? Pane inspektore, já vás беру za svědka. Já ty vaše řeči dám advokátovi! Vy mi zaplatíte tu špatnost!“ Za těchto přátelských rozhovorů došli až na policejní komisařství, kde je přijal mladý úředník se samolibou cestičkou uprostřed čela.

Tlustý pán projevil dobré srdce

Úředník zjistil, že pan Emanuel Habásko narodil se roku 1905 na Žižkově, je tamže příslušný, vyznání československého, vyučený truhlář, zachovalý a toho času bez zaměstnání. Tlustý pán se jmenuje Richard Načeradec, narozený roku 1886 v Neveklově, přísluší na Žižkov, vyznání mojžíšského, obchod konfekcí a nepromokavými plášti, ženat, dvě děti, bytem v Praze, Hybernská ulice, trestán dosud nebyl.

Když pak konceptní úředník vyslechl strážníkův raport, diktoval oběma provinilcům pro rušení veřejného klidu pořádkovou pokutu 100 Kč. V případě nezaplacení mění se pokuta ve vězení v trvání osmačtyřiceti hodin.

„A teď mi to podepište,“ velel konceptní úředník a pěstěným nehem ukázal na místo v protokole.

Eman zmalomyslněl a otázal se truchlivě: „A to by bylo k odsezení hned?“

„Hned,“ odvětil úředník, prohlížeje si růžové nehty, „ale bude lepší, když zaplatíte pokutu.“

Eman sklonil hlavu a mínil, že půjde přece jenom do Fišpanky.

Pan Načeradec změřil ho úkosem a zrakem obchodníka konfekcí odhadl jeho oděv a pak s nádherným gestem vytáhl tobolek a pravil: „Jsem v tom nevinně, pane policejní rado, já chci bejt s každým zadobře, mně se nemůže říct ani tohle, kdyby pan Habásko nezačal, tak by bylo všecko v pořádku. Já vidím, že ten pán je momentálně z formy, tak dovolte, abych zaplatil za oba, nevidáno, přišel jsem o víc peněz, ať se vidí, kdo je Richard Načeradec. Prosím, tady jsou peníze, račte mi dát kvitanci.“

Mladý muž, kterému pan Načeradec udělil ve své přehnané štědrosti titul policejního rady, mínil, že jako beze všeho, když to chce zaplatit za oba, že nemá nic proti tomu.

Avšak Eman si vyložil šlechetné gesto protivníka po svém. Viděl v tom novou urážku a prohlásil, že rozumí špičkám, a kdyby nebyl na posvátném úředním místě, že by dal panu Načeradeci pádnou odpověď. Ať ho raději z fleku zavřou.

„Beze všeho,“ odpověděl pan Načeradec, „dát a prosit, to je moc. Já vás, pane Habásko, nechtěl urazit, já chci, aby se to skončilo čestnou remízou.“

„Nedělejte drahoty, člověče!“ osopil se úředník. „Když to pan Načeradec chce zaplatit, tak berte a jděte mi z očí.“

Eman změkl a byl pohnut, když pochopil, že mu chtěl soupeř pomoci z bryndy, a v návalu šlechetných citů prohlásil, že nemůže trpět, aby pan Načeradec trpěl škodu.

„Dovolte, pane,“ pravil galantně k tlustému pánovi, „abych pokutu zaplatil sám za oba, neb jsem zahájil akci a vy jste se pouze stáhl na obranu.“

„To nemůžu od vás chtít, pane,“ odvětil horlivě pan Načeradec, „neboť vidím, že jste v momentální indispozici a váš kapitál není likvidní.“

Eman odvětil v ten smysl, že je tedy dobře, ať ho pan Načeradec považuje za svého dlužníka.

Tak tedy zůstalo při tom, tlustý pán zaplatil pokutu, načež opustili policejní komisařství.

9

Vrchní číšník je růžový a blažen

Stmívalo se, když sestoupili z Letné a ocitli se uprostřed hlučícího města. Člověk, který by pozoroval oba pány, ponořené v živý rozhovor, netušil by zajisté v nich nedávné kruté nepřátele. Teoretický rozhovor o příčinách úpadku české kopané je sblížil tak, že měli pocit, jako by spolu chodili do školy.

Eman šel tak daleko, že potlačil v sobě výlučně žižkovské vlastenectví a snížil se tak, že byl ochoten přiznati Slávii jakési hráčské kvality. Pan Načeradec se odměnil tím, že nazval Viktorii tvrdým oříškem pro letenské leadry. Vždycky si vážil těchto hochů a mínil, že Ohrada dodávala odjakživa nejskvělejší hráčský materiál ostatním klubům.

Pan Habásko hrdě přisvědčil, ale zasmušile děl, že dneska je hanba se dívat na ty hasiče, kterým to naklepe Portugalsko. Bývaly doby, když s takovým Portugalskem by nemluvila ani rezerva Slavojů Žižkov. Podle jeho mínění způsobil derutu^[5] kopané profesionalismus.

Pan Načeradec odporoval říka, že za každou práci se musí platit. Nic není zadarmo, ať si to pan Habásko pamatuje. A co se týče té krize, ať si pan Habásko nechá říci, že krize byla, krize bude, tomu on jakožto rutinovaný obchodník rozumí. Nicméně je nutno, aby se dověděli

výsledek mače, a za tím účelem si dovoluje pozvat pana Habáska do kavárny, kde se všechno dovědí.

Eman odvětil, že nemá nic proti tomu, a když vstoupili do místnosti, tu užířel pan Načeradec vrchního číšníka, který, růžový a úsměvný, zmítal se mezi stoly jako pstruh.

„Vyhráli jsme,“ zajásal pan Načeradec, ukazuje na číšníka, „neboť kdybysme utrpěli porážku, tenhle by seděl v kuchyni jako hromádka neštěstí a nikdo by se ho nedovolal. Každý vrchní je slávista. To je vědecky dokázáno.“

Eman odvětil, že se ještě nic neví, ale když usedli ke stolu, přiřtil se vrchní, zašveholil: „Dvě jedna jsme jim to klepli, čím posloužím pánům?“

„Dvě jedna, pro koho?“ tázal se Eman.

Číšník se naň podíval s výrazem politování a vznešeně odvětil: „Pro Slávku, to se ví!“

10

Platit! Platit!! Platit!!!

„Tak přece!“ vzdychl blaženě pan Načeradec. „Nuže, pane vrchní, vypravujte nám průběh zápasu.“

„K službám,“ zašvitořil číšník, „první minuta: Slávie vyhrává los a –“

„Počkat,“ přerušil ho pan Načeradec, „až do sedmnáctý minuty, kdy padla nádherná branka Slávie, byli jsme zápasu přítomni. Pak jsme museli... é... pro neodkladnou záležitost opustit hřiště.“

„Dobrá. Další desít minut náleží Žižkovským. Jejich útok sevřel obranu Slávie do železného kruhu. V té době oba bekové vydali ze sebe vše. Zejména Plánička měl příležitost se vyznamenat. Tvrdou ránu Podrazilovu jen s námahou vyráží do rohu –“

„Pst!“ ozvalo se v lokále. „Druhý stůl u okna platit!“

„Platit prosím,“ uklonil se číšník a pokračoval: „Kop z rohu byl zahozen. Pak nastává otevřený boj. Pleticha se vyznamenává. Jeho klání je ojedinělé –“

„Pst!“ ozvalo se naléhavěji. „Platit!“

„Platit, prosím,“ děl pro sebe číšník a přejel si rukou čelo. „V sedmatřicáté minutě prvního poločasu došlo ke kolizi mezi Hromádkou a Novákem. Soudce nařizuje trestný kop.“

„Proti Viktorce ovšem?“ tázal se přísně pan Načeradec. „Bohužel, nikoli,“ odvětil vyprávějící, „proti Slávii! Toto chybné rozhodnutí soudcovo potkalo se ovšem s rozhořčením v řadách sportovně uvědomělé veřejnosti –“

„Hej! Platit!“

„Platit, moment!“ zaševalil číšník; načež hlasem, plným vzrušení: „Volný kop provádí Meduna. Míč zachytil Ženíšek, stopil, ale dříve než mohl přistoupit k osvobozujícímu odkopu, přibíhá Podrazil a... a...“

„Platit! Platit! Platit! Pst!“

„K službám, platit!“ zalkal číšník. „Plánička vybíhá a Podrazil vsítíl první branku Viktorky. Takový pitomý šourák, prosím! Za střídavých útoků se končí první poločas, stav 1 : 1, prosím, a já musím na moment odskočit, pánové odpustí...“

Číšník zmizel jako ještěrka mezi kamením. Pan Načeradec i Eman ponořili se v zádumčivé mlčení.

Kolem se přehnal opět pan vrchní a v letu utrousil: „Pánové, odpusťte, ale o druhém halftimu vám nemůžu obšírně referovat – haló, Franc, druhý stolek dostane kapucína – jenom o vítězné brance Svobodově, která rozhodla zápas, chci říci několik slov. Svoboda, pánové, ač tísněn, střílí ze vzdálenosti dvacítí metrů nezadržitelnou dělovku do pravého rohu – uctívá poklona, pane Karpe – nejkrásnější branka dne – konec mače patří opět Viktorce, ale na výsledku – platit, prosím, hned jsem tady – ale na výsledku se nedalo nic změnit – přál bych vám vidět tu branku, takové nádherné bodlo – pst! Ta dáma dostane obrázky –“

11

Eman má místo

„Nebud'ťe smutnej, pane Habásko,“ domlouval laskavě pan Načeradec Emanovi, „jednou ty, jednou já, jednou naše Anka, jak se říká. Jak slyším, Viktorka se držela a vejsledek mohl bejt docela dobře naopak.“

Eman mávl rukou: „Vo to! To je to nejmenší, šak my s váma ještě zaválíme bago. Já mám jiný starosti.“

„Jaký vy,“ ujal se slova tlustý pán, „jaký vy můžete mít starosti, mladej a svobodnej člověk. Když já jsem byl jako vy, o jé! Moje starosti máte mít, vám řečeno, moje starosti na vaši hlavu. Obchody nejdou, jak by měly jít, kunčafti jsou faul, tuhle se mně položila firma, kterou jsem zařizoval – já vám říkám, pane, je to k neuvěření, pane, ale kolikrát si tak myslím, pane, celý noci nespím, vy víte moc, pane, můj život není k žití, každej mi říká ‚copak vy, pane Načeradec‘, ale já nejsem pro nikoho k mluvení, já vím, co vím, mně se pohádky nebudou vypravovat –“

Eman mu vysvětlil, jakého druhu jsou jeho starosti. Nemá místo a tatík mu dělá těžkou hlavu. Má povětšinou pravdu, ale když je protivno ty řeči v jednom kuse poslouchat.

„Místo nemáte?“ povídal pan Načeradec a zamyslel se. Uplynula minuta. Tlustý pán vyjasnil čelo: „Nemá místo! To jsou řeči, že jste mi to neřek hned. Ale nic. Pudete ke mně. U mne je práce fůra. Lidí plnej krám, kdo to má vydržet? Já si taky můžu odpočinout, no já myslím –“

Tak mluvil pan Načeradec a ponenáhlu se vmluvil do představy, že Eman musí být získán pro jeho závod, nemá-li tlustý pán předčasně klesnout v tmavý hrob přepracováním.

Ve skutečnosti však toužil po tom, mít ve své blízkosti člověka, se kterým by mohl mluvit o sportu. Pan Načeradec byl v náruživosti pro fotbal ve své rodině osamocen. Celé příbuzenstvo, zejména lidi z její strany, mluvili o jeho vášni s hlubokým pohrdáním.

„Tak jsme se domluvili,“ pravil, podáváje Emanovi ruku, a dodal přísně: „Zítřka v sedm hodin ať jste v obchodě. Řeči se nevedou, nedochvilnost se netrpí, to víte, já...“

Eman odvětil, že je dobře, a poroučel se.

12

Modlitba za Viktorii Žižkov

Toho večera byly hradby města Žižkova potaženy černým smutkem. V hospodách se pilně debatovalo o tom debaklu červeně pruhovaných. Roznesla se zvěst, že v Harantově ulici byl jistý řezník zasažen truchlivou zprávou tou měrou, že ho skosila mrtvice. Někteří ale říkali, že

v něm chytla kořalka. Mnoho občanů se zapřísahalo, že co živi budou, na hřiště nohou nevkročí.

V tu dobu poklidil Eman starší světlici a ulehl na lože, když byl odříkal tuto krátkou modlitbu: „Velký Bože, jenž si stvořil všechno tvorstvo, tudíž i SK Viktorii Žižkov, nedej, aby tvůj věrný klub podlehl v tak významném zápase, když se jedná o umístění v mistrovské tabulce. Propůjč Medunovi rozhled, aby takticky spojám přihrával a neopominul zaměstnávat obě křídla. Dbej toho, aby Klicpera v druhém poločase neodpadl a s pomocí křidelních záložníků tlačil forvard dopředu. Dej Podrazilovým nohám bystrost gazelí a jeho myslí lstivost hada, aby jeho klamání protivníků a úniky byly jedinečné. Obráně pak uděl tvrdost, aby správně úradovala, brankáři pak vnukni, aby obětavě hájil svoji svatyni.

Slyš, ó spravedlivý Bože, modlitbu nehodného syna svého a učiň, aby Slávia nezmotala se ani na jeden kloudný útok. Necht' hraje Svoboda sobecky na úkor celku a Puč necht' je zřejmě indisponován. Záloha a obrana aby nestačila na rychlý útok žižkovský! A pak bych ještě prosil, milý Bože, aby diplomatický soudce přehlížel přestupky proti fair play a zejména aby zamhouřil oko nad Mikšem, aby v souboji s cizáckým hráčem vycházel co vítěz.

Ne moje, ale Tvoje vůle staň se, ó Pane! Kdyby náhodou neměla Viktorka zvítězit, tak aspoň nerozhodný vejsledek dej, milý Bože! Ale těsné vítězství, to bys mohl Viktorce dát, to by byla maličkost pro Tebe, jenž jsi všemohoucí. Amen!“

Tak modlil se Eman starší, pak se obrátil na bok a sladce usnul. Probudil se, když Eman přišel domů, ulehl podle něho a zmocnil se většího dílu pokrývky.

Zazíval a otázel se dychtivě: „Tak jseš už doma? Jak se hrálo?“

„Nevím,“ odvětil Eman suše.

„A jakže nevíš?“ zděsil se starý.

„Nedal jste mi na vstupný, tak jak mám vědět?“

„Přecis byl mezi lidmi, tak víš, co se mluvilo!“

„Nechtěli mně nic říct. Povídali, že kdo je žádostivej na vejsledek, ten má bejt na hřišti.“

„Netrap mne,“ žadonil starý, „já bych nemoh oko zamhouřit.“

„Vida, ted' bych vám byl dobrej, abych o vejsledku referoval,“ posmíval se syn.

Stařík kvílel, že si toho nezasloužil, aby měl takového neužitečného syna, a bědoval tak, že se konečně Eman mladší slitoval a řekl výsledek.

„Jaks to povídal?“ polekal se starý. „Dvě jedna povídáš? A pro Slávii? To není možný!“

„Už je to tak.“

Stařec se dal do srdcervoucího nářku: „Já to věděl, jestli jsem si to nemyslil, ať jsem Franta, já nemám žádnou radost na světě, jenom samou svízele. A syna mám lumpa lumpáckýho, kterej chodí od ničeho k ničemu, takovej pořizek stará, stydět by se moh...“

„Náhodou,“ ozval se syn, „místo mám, abyste věděl.“

Stařec ožil a počal se dychtivě vyptávat. Eman mladší mu pověděl o svém dobrodružství s tlustým pánem.

„To jsem sám rád,“ děl, „jen se mi drž v místě, to tě povídám!“

„Bez starosti,“ odvětil syn, „a spi, zamhuř očka svý.“

„Ten kluk má hubu, to jste, lidi, neviděli,“ pomyslí si stařec a pokojně usnul.

13

Pan Načeradec s chotí

„Jdi ode mne a nech mě bejt!“

„Ale Hedvičko, Hedvičko...“ obškakoval pan Načeradec.

Paní Načeradcová usedla za záznamní pokladnu a ponořila nos do hrnku s kávou, aby dala najevo, že „ten člověk“ ztratil veškeré její sympatie.

V domácnosti pana Načeradce rozhostilo se v pravidelných obdobích ponuré ticho, které nutilo šéfa firmy chytat se za srdce a tiše pro sebe lkát, že jeho zdraví je kaput a že ho chtějí připravit do hrobu. To bylo v dobách, kdy pan Načeradec byl svou manželkou degradován na „toho člověka“.

Paní Načeradcová byla impozantní dáma. Léta a manželství způsobila nemírné rozšíření její osoby. Podobala se parnímu válci a se svým manželem dohromady vážila takřka 250

kilogramů. Páchla pudrem, ibisovými pokroutkami a naftalínem. Čišela z ní přísnost, pro kterou byla obávána rozsáhlým příbuzenstvem. Její duševní obsah tvořily tyto ideje: Ten její člověk, no, to je člověk, já vám říkám... dobře jí nebožka maminka říkávala, s tím člověkem to nebude dělat dobrotu, škoda, že ji neposlechla. Nikdy nemá co na sebe a nikdy nic neužila. O všechno aby se starala sama, a co z toho má? Služebných se člověk nedohlídá a lidi by jednoho roznesli.

Domácnost pana Načeradce byla naplněna povykem. Mírná rozmluva mezi manžely utvářela se jak menší bouře. Poněkud temperamentní výměna názorů dávala obraz zhoubného tornáda. Cizinec, který by náhodou vstoupil do domácnosti pana Načeradce, domníval se stanouti uprostřed manželského rozvratu; jen zasvěcený vytušil, že manželé pronášejí své myšlenky o výchově dětí.

Tento ruch a nepokoj byl vystřídán kyselým tichem, když si pan Načeradec někdy umínil nedbati pokynů své manželky a udělal něco podle vlastní hlavy –

Hrnek s kávou zamlaskal a zavrčel: „Přivede si do domu chlapa –“

Pan Načeradec zdvihl hlavu a chvatně pravil Emanovi, který svinoval motouz a skládal upotřeбенý balicí papír: „Seberte se a jděte k tomu zrzavému Kohnovi do Husovky a řekněte mu: ‚Pan šéf se nechá poroučet‘ – nebo nic, žádný poroučení – řekněte mu zkrátka, aby zaplatil, nebo že to dám advokátovi. Rozuměl jste?“

„De se,“ odvětil Eman lakonicky a svlékl pracovní plášť.

„Bez peněz se mi nevracejte,“ volal za ním pan Načeradec, „zrzavej Kohn je velkej ganef^[6].“

„Ganef – neganef, bez starosti,“ utrousil Eman a zmizel.

14

Paní Načeradcová si nasadila klobouk

Po jeho odchodu počal pan Načeradec prudce poletovat kolem pultu; pak zastavil se před záznamní pokladnou a vyzývavě se otázal: „Kdo si přivede domů chlapa?“

„No, kdo si přivede domů chlapa?“ opáčila záznamní pokladna.

„No, já jsem si přivedl domů chlapa?“

„No, kdo si přivede domů chlapa?“

„Nemluv mi takový řeči, já to nemůžu slyšet. Já si žádnýho chlapa nepřived, já si angažoval sílu, co mně má v obchodě vypomoct –“

„Má vypomoct, když není co dělat,“ dala se záznamní pokladna slyšet.

„Co se chce ode mne?“ rozčilil se tlustý pán. „Chce se ze mě trhat kusy za moje starosti. Chce se mě připravit do hrobu?“

„No, to jsem jaktěživa neviděla,“ zasténala paní, „co já musím zkoušet, to už není k vydržení. Má zlatá maminko! Tys měla pravdu, když jsi říkala, a já tě neposlechla a teď to mám, patří mně to, já jsem cu^[7] moc velká dobračka... Ale už je toho na mě moc. Ani minutu nezůstanu s takovým nevzdělcem!“

A paní Načeradcová učinila pohyb, jako by si nasazovala klobouk. V dřívějších dobách skutečně končila se domácí hádka tím, že si paní nasazovala klobouk, aby naznačila, že s „tím člověkem“ nemíní dále žít. Je zaznamenáno, že jednou skutečně odešla na celé odpoledne k své matce.

Avšak průběhem let a zejména od té doby, co její matka snila svůj věčný sen na strašnickém hřbitově, mělo nasazování klobouku význam symbolický, nicméně dovedlo způsobit, že se pan Načeradec pokořil.

Počal přešlapovat před záznamní pokladnou a švitořil: „Hedvičko, Hedvičko... Už se nehněvej, Hedvičko! Když teda myslíš, Hedvičko, já toho člověka dám pryč...“

„Kterýho člověka dáš pryč, Richard?“

„Toho mladého člověka dám pryč, Hedvičko. Já s ním vyrazím dveře, Hedvičko. Nechci ho vidět svejma očima, Hedvičko...“

„Ty nebudeš žádnýho mladýho člověka dávat pryč, Richard,“ děla jemně paní Načeradcová.

„Já ho dám pryč, on mi tu nesmí bejt, já ho nechci!“ povykoval pan Načeradec.

„A já zas říkám, že tu zůstane,“ opáčila energicky manželka, „ty všechno nemůžeš dělat sám, ty si musíš odpočinout –“

„Žádný odpočinutí nebude, ten člověk mi musí z domu.“

„Ten člověk tu zůstane!“ – Úder na pult.

„Ten člověk mi musí z domu!“ – Úder na pult.

„No, když já tu nemám co mluvit!“ zasténala paní Načeradcová.

„Dobrá, dobrá, tak tu zůstane, aby byl pokoj –“

Vtom vstoupil do krámu zákazník.

15

Zajímavý způsob, kterak vymáhat pohledávky

„Tak co?“ přivítal pan Načeradec Emanu. „Zaplatil?“

„Aby ne,“ odpověděl sebevědomě ten pán, „eště sem neviděl člověka, kterej by s takovým elánem platil.“

„To snad přece ne,“ divil se pan šéf, přijímaje peníze. „Zrzavej Kohn a platí, a ještě k tomu s elánem! Von tam má u sebe babičku, a ta nemůže vidět, když její vnuk platí účty. Hned mu začne vyčítat: ‚Zas už vyhazuješ peníze, Oskárku? Ty nás přivedeš eště jednou na mizinu svým rozhazováním!‘ – Tak on neplatí a raděj jde mechule^[8].“

„A vidíte, pane šéf. Sotva mne uviděl, hned začal křičet: ‚Kompliment, kompliment, peníze chtěj? S největší radostí. Maj je mít. Jenom mi tady cedulku podpíšu!‘“

„No, já myslím, že to tak honem nešlo.“

„Můžete mít pravdu,“ připouštěl pan Habásko, „vono bylo třeba menšího diplomatického jednání.“

„Jakýho, například?“ pátral pan Načeradec.

„Například... Přijdu do krámu a povídám: ‚Moh bych mluvit s panem Kohnem?‘ – Nějakej zrzavej a pihovatej pán odpověděl: ‚To nemůžete, protože pan Kohn tu momentálně není, on odcestoval. Co povídám – odcestoval – on umřel a žádněj pan Kohn následkem toho efektivně neexistuje.‘ – Já na to: ‚Co bych za to dal, kdybych ho moh oživit.‘ – ‚To nemůžete,‘ on na to, ‚to je efektivně vyloučený.‘ – ‚No, jářku, vony jsou způsoby, jak možno přivolat na svět mrtvýho a přinutit ho, aby nezaplacenejma účty neposkvřňoval svou drahou památku.‘ –

„Věda,“ povídá ten zrzoun, „eště tak daleko nepokročila, aby to bylo efektivně možný.“ – „Vážně,“ povídám, „dejme tomu, že bych vás například chytil za krk a otloukl vám tu zrzavou palici o zeď. Sázím se vo každěj obnos, že by tu byl nebožtík jako na koni a s díky by zapravil...““

„A vy jste ho popad za krk?“ zděsil se pan Načeradec.

„K tomu nedošlo, protože začal křičet, jářku: ‚Žádnej rámus, pane Kohn, já to nemám rád, pohonej prachy a budem dobrý kamarádi!‘ – Von těžce vzdych, vysázel obnos na pult, já na to: ‚Viděj, pane Kohn, to je jednání protokolovanýho obchodníka, tak se mi to líbí! Jen když jsou zase živ a zdráv, to sem sám rád. Pozdravujou milostpaní a poroučím se!““

„Je dobře, pane Eman,“ děl pan Načeradec, „ale já, to vám povídám, že nedovoluju, abyste škrtil mý zákazníky! Takový jednání nepatří k mým obchodním uzancím. Rozuměl jste?““

„Beze všeho,“ děl pan Eman, „já hraju tvrdě, ale fair. Avšak netrpím přílišný mluvení a gestikulování, který nesvědčí o hráčské disciplíně –“

16

Jak lze získat přátelství

Od té doby, co byl zaměstnán v obchodě pana Načeradce, stoupla vážnost Emanova tak, že starší Eman nežádal od svého syna dodržování služebního řádu a sám obstarával potřeby domácnosti. Pouze ráno, než odešel do obchodu, uvařil Eman mladší snídani a uklidil. V sobotu společně drhli podlahu, a když na ně byla řada, schodiště v domě.

V domě v Cimburkově ulici usídlil se duch pokoje a míru. Otec si vážil syna, který má dobré místo, a syn pohlížel na otce s blahovolnou převahou. Eman starší přeháněl význam svého syna, vypravuje sousedům, že Eman je nyní ředitelem v závodě pana Načeradce a že jeho šéf nedá bez něho ani ránu. Tuto zvěst přijímali známí s pocity smíšenými a těšili se tím, že jednoho dne Emanu zavřou: neboť nebylo slýcháno, aby obyvatel Cimburkovy ulice došel takového povýšení.

Způsob, jakým navázal syn známost s panem Načeradcem na hřišti, Eman starší tajil. Rozhlašoval, že byl k svému úkolu vyvolen pro velikou znalost světa a obchodu. V hloubi duše zmítala jím obava, možno-li svazek, takovým způsobem uzavřený, považovati za trvalý.

Toho nedělního odpoledne, když Eman mladší se zaměstnával krájením nudlí a starší Eman opatroval oheň v krbu, projevil tatík své pochybnosti.

„A co ty,“ otázal se, „dals mu jednu, povídáš?“

„Dal, ne že ne!“ odvětil syn.

„A pročs mu dal?“

„Už jsem vám jednou řek, že rušil klidnej průběh mače.“

„Hm...“ Starý se zadumal. „A co von?“

„Von, to se ví, co moh říkat? Nemůžu přecet' trpět takový fandění! Obecenstvo nemá se dát strhovat k nekritickejím projevům. To sem mu řek a policajt nás vzal.“

Stařík přemítal minutu nebo dvě a pak pravil: „A myslíš, že tě to daruje? Já myslím, že to máš jenom pučený.“

„A já tě zas řeknu příklad, že kolikrát je facka lepší než dobrý slovo.“

„O tom jsem nikdy neslýchal,“ vrtěl stařík hlavou.

„Máte příkladně Ferdinanda, přeci ho znáte? Ferdinand Honek. No tak ten Ferdinand se jednou sebral a jel do Francie na práci. V jednom hotelu v Paříži myl nádobí a tak. No, a tak v tom hotelu byly různý národy, co čistily nádobí. A tak tam byl taky Španěl, takovej uličník falešnej.

Ferdinand si jednou v neděli umyl svý a myslil si, teď jsem hotovej a vyrazím ven. Jo, ale ten Španěl si myslil, že Ferdinanda doběhne, a vzal jeho umytý nádobí a podstrčil mu špinavý. Ferdinand mu povídá: „Heleď se, myslíš to vážně?“ Ale Španěl začal rozkládat rukama a něco drmolit. Ferdinand to neviděl rád, a tak mu jednu vrazil. A vidíte, táto, ten Španěl měl uznání a taky byli od té doby nejlepší kamarádi.“

Eman mladší zavařil nudle do polévky a pak dokončil příběh: „No a nemlich tak to bylo i v jinejch městech, dycky to bylo to samý a skončilo to stejně. V Lyoně dostal přes hubu nějakej Taliján, taky takovej sígr, v Marseilli čistil kotelní kámen s nějakým... ani už nevím, co to bylo, a taky ho musel poučit, aby dělal solidu. Všechny národy dostaly od něho do zubů a taky všichni na něj v dobrým vzpomínají a často mu píšou. Ten Španěl, když se oženil, poslal mu lístek z veselky.“

„Inu, národové jsou různý,“ poznamenal poučně starší Eman.

17

Několik slov o příbuzenstvu

Když skončili oběd, tu Eman se „hodil do parády“, prohlédl se v zrcadle a pak prohodil: „A de se!“

„Kam máš namířeno?“ ptal se otec.

„Na mač. Slávka si to dneska rozdá se Spartou.“

„A co je tobě do toho?“ podivil se stařec, „to není žižkovská věc, to je letenská.“

„Ale to náš starej fandí Slávii.“

„To bych rád věděl, co na ní vidí!“ hučel starší Eman.

„Taky si myslím,“ odvětil Eman mladší s lehkým politováním, „ale myslím si, že ho jednou obrátím na viktoriánskou víru. No tak, mějte se tu parádně!“

„Těbůh!“ odvětil starý.

Nedělní odpoledne bylo v domácnosti pana Načeradce zasvěceno ženskému příbuzenstvu. Série tet, švagrových, sestřenic z její i jeho strany shromažďovala se kolem stolu, potaženého kostkovaným ubrusem, aby kávou a bábovkou oslavila rodinnou pospolitost. Pan Načeradec byl přinucen chovat se k tomuto zástupu zdvořile. Musel s účastí naslouchat příběhům, z nichž vyplývalo poučení, že dneska se pořádná holka nedostane; že se s dětmi za starých časů tolik nenavyvádělo jako dnes; že se nemá dát šít u Roubičkové, protože její modes-robés jsou drahé jako lékárna a nevědí, co mají vzít za fazónu.

V tyto chvíle byl naplněn byt hlomozným povykem, neboť všechny tety, švagrové i sestřenice mluvily najednou. Mladý strážník, který nedaleko domu konal službu, díval se podezíravě do oken prvního patra a uvažoval, neměl-li by snad zakročít. Pan Načeradec chodil s rukama za zády pokojem a teskně počítal chvíle, kdy mu bude dovoleno odejít.

Bůh seslal mu anděla v podobě pana Habáska mladšího. Anděl vstoupil do pokoje a pozdravil příbuzenskou pospolitost slovy: „Uctivost, dámy!“ a pak se obrátil k panu Načeradci: „Že bysme šli, pane šéf?“

Žižkovský zjev pana Emany vzbudil pozornost a jedna starší teta se otázala paní Načeradcové: „Wer ist jener?“^[9]

Paní Načeradcová učinila posunek, který kázal mlčení a naznačil, že později vysvětlí, co „ten člověk“ zase provedl.

Tlustý pán děl ke své manželce hlasem, který se chvěl nejsladším tremolem: „Tak já, Hedvičko, už musím jít.“

Paní Načeradcová ho propustila se slovy: „Jdi si, starej blázne, abysi jo nepřišel o to kopání!“, načež se chystala promluvit k příbuzenstvu delší přednášku na téma: „Ten člověk mne přivede do hrobu!“

18

Eman poskytl svému šéfovi duchovní útěchu

Pan Načeradec byl rozčilen očekáváním, obstojí-li jeho klub ve zkoušce ohněm. Šlo o těžký boj s odvčným nepřitelem, který tolikrát svými zbraněmi potřel Slávii. Budou tentokrát hoši s červenou hvězdou čelit s úspěchem náporu rudých?

Děl rozechvěně: „Očekávám, že dnes bude Slávie v dobré kondici. Jenom aby mužstvo nepropadlo nervóze. Hlavní věcí je klid. Pak hrát na vejsledek. Co je mi platná jemná kombinace a přesná přízemní hra, když se nestřílí? Jestli forvardi budou hrát sobecky na úkor celku, tak je nechci vidět svejma očima. Můžou mně bejt ukradený takový útočníci.“

Pan Habásko byl naproti tomu úplně kliden a lhostejný. Nešlo o čest města Žižkova: utkají se dva cizácké kluby a ani s jedním z nich nemohl sdílet své sympatie.

„Tomuhle zápasu se říká derby nebo zlatý hřeb sezóny,“ pravil s lehkým pokrčením ramen, „ale neviděl jsem votravnějších zápasů, než poskytují letenský leadrové. To taková Viktorka dovede podat ucelenější vejkon ve všech řadách než takoví hasiči –“

Pan Načeradec se rozčilil: „Kdo je u vás hasič?“ zakvičel.

„To se ví, že Sparta!“ odvětil Eman diplomaticky.

„Gemacht!“^[10] odvětil tlustý muž s uspokojením. „Tohle je mně aspoň řeč! Díváte se na to správně a to mě těší. Já už si myslel, že máte co povídat proti Slávii. V tom pádě, pamatujte si, neznám bratra. Řekněte mi o tom klubu křivý slovo a tu ránu jste u mě mrtvej muž!“

Eman ucítil potřebu poskytnout svému šéfovi duchovní útěchu. Privil: „Myslím, že to dnes bude pro Slávku lehká aféra! Podle mého soudu to se Spartou dneska zaválí nejmiň rozdílem dvou branek.“

„Myslíte?“ zazářil tlustý muž. Ale hned nato zhasl paprsek v jeho líci.

„Nevím, nevím...“ pravil zachmuřeně, „já nesmím mít žádnou radost na světě. Mně nic není dopřáno. Já vím všechno, mně se nebudou vypravovat pohádky. Já jsem bitej muž. Uvidíte, že Puč bude střílet ukvapeně, vedle, nad, do břevna, jenom ne tam, kam se patří. Já vím, že mi ho zchroměj a von bude celou hru jenom statovat. Já jsem člověk nešťastnej. Proč si mě radši Pánbůh k sobě neveme, ptám se? Svoboda mně povede útok špatně. Junek vůbec nezahraje a Pleticha nevydrží tempo a odpadne v druhým poločase. Oj, oj, oj... všechno mně jde nakřivo, já nechci o ničem vědět, ať se mě nechá na pokoji...“

A tlustý muž počal si tragicky rvát svoje šediny.

„Že tak hovoříte, pane šéf, já se vám divím,“ napomenul Eman, „ještě sme nic neviděli a vy už děláte divy. Že Puče voddělaj, to zas ne! Náhodou dovede Puč masařit, jenom když chce! Šak vono to už ňák dopadne, spolehněte se na mě!“

V duchu zavrtěl hlavou: „Tyhle fandové, to je taky národ!“

19

O malém pánovi

Tribuna se otfásá temným dusotem a dole v přízemí hlučí zástup, rozčilený a povykující. Bariéry sotva mohly pojmouti tento dav, jenž přibyl na hřiště, aby byl přítomen souboji letenských leadrů.

Národ se rozdvojil ve dvě strany, a jakmile soudcova píšťalka dá znamení k boji, objeví se propast, která dělí národ ve dva nesmiřitelné tábory, a budeme svědky bratrovražedného boje a odvčké slovanské nesvornosti.

Ze všech končin Prahy přispěchali bojovníci, kteří věří v rudý dres Sparty, aby spatřili v prach zdeptanou červenou hvězdu Slávie. A ti, kteří nosí ve štítě pěticipou hvězdu, ti doufají ve vítězství své víry a v pokoření nevěřících šiků spartánských.

Náš pan Načeradec se potí za SK Slávii. Uzavřel mnohé sázky ve prospěch svého klubu a nyní je mu tak jako mladému muži před maturitou. Jeho vnitřnosti vyluzují chromatické škály. Naděje a chmurné tušení způsobují v žilách střídavou zimnici. Jednu chvíli je pevný v sobě a věří, že ho jedenáct jeho hochů nezklame. Vzápětí nato běduje, že jeho oči neuvidí už žádnou radost na světě.

Pan Habásko, který mu stojí po boku, zachovává chladnou hrdost. Co je mu do souboje letenských leadrů? Ostatně, jací leadři? Hasiči, hadrníci, spolek je to, veteráni, Číňani, slívové a takto žádní hráči, ne že leadři! Aby věděli, co je stopping, tackling, dribbling, aby si dovedli hrát do ruky, aby uměli prohodit do uličky, aby dovedli soupeře ožrat o míčudu – kdepak! To by museli na Ohradu do školy. Viktorka v každém čase s nimi sehraje maglaj.

Zapálil si cigaretu a shovívavě se díval na zelený trávník, kde se zmítaly červené hvězdy a rudé dresy. Někdo ho zatahal za rukáv. Eman se podívá vzhůru, pak napravo a nalevo. Neviděl nikoho. Pak ho teprve napadlo podívat se dolů. Uzřel nepatrného mužička, jehož droboučká, scvrklá tvář byla zarostlá prošedivělými štětinami. Na nose měl starodávny skřípec, od něhož se táhla černá stuha za levé ucho. Vězel v pevné řadě diváků jako hmyz ve skulině a jeho oči neviděly denního světla.

„Co je?“ tázal se Eman.

„Mladý pane,“ děl mužik prosebným hlasem, „mohl byste mně říci, kdo hraje?“

Eman ho změřil s údivem.

„Totiž,“ vysvětloval mužik, „já už celá desítiletí navštěvuji fotbalové zápasy, ale pro nepatrnost postavy ničeho nevidím...“

„A kerej vy jste?“

„Moje jméno je Sádlo,“ představil se mužik skromně, „jsem odhadce v zastavárně a příznivec Sparty. Avšak dovedu oceniti i výkony jiných mužstev, neb jsem člověk spravedlivý a uvědomělý. Než Bůh mě potrestal malým vzrůstem. Já, pane... slyšel jsem hrát oba Mysíky, staršího v centru, mladšího v beku... slyšel jsem chytat Klapku, ano, mladý pane... Jsem pamětník, pane. Jako by to bylo dnes, slyším supět velkého Jandu-Očko, jenž se řítí k brance soupeřově. Ale moje paměť sahá do šedého dávnověku. Slyším strašné dělovky velkého Koška a Baumruka, slyším záludně falšované rány slavného centra Jennyho. Tito hráči všichni, jak doufám, budou za svoje slavné činy proměněni v souhvězdí a pojeti mezi bohy. I Venca Pilát bude po smrti zářit na temné obloze a zírat na nehodné své potomky.“

Mužik se zamyslel a pak dodal: „Všecky tyto pány jsem slyšel, ale nikdy neviděl, jenom tak skulinkou mezi diváky zahlédl. Já bych vás prosil, mladý pane, kdybyste mi řekl dnešní sestavu Sparty. Velmi vám budu děkovat!“

„Beze všeho,“ děl pan Eman, „ptejte se!“

„Hraje Kád'a?“ tázal se pan Sádlo dychtivě.

„Hraje na levém křídle –“

„Co jste to povídal,“ zděsil se mužik, „Kád'a na levém křídle? Jak tomu mám rozumět, prosím? To přece nikdy nebylo slýcháno!“

„Už je to takový. A v centru hraje Burgr.“

„Ježíšmarjá!“ zakvílel pan Sádlo. „Copak tohle smí bejt? Bohorodičko! Beka staví do útoku! Tohle přece... vždyť je to proti zákonům, proti Bohu, proti přírodě stavět hráče na tak nevhodná místa. Vy snad žertujete, pane!“

„Nikterak ne! Můžu vám říct, že právě Burgr přehrál na Hochmana, kterýho postavili na pravou spojku, no a... Hochman právě ztratil míč.“

„Jakže?“ zařval pan Sádlo. „Hochman že hraje na spojce... No, tohle... Já s tím nesouhlasím, prosím... Takovou sestavu si direktori dovolit nesmějí! Ještě jsou zákony, prosím...“

Mužik se chytil za hlavu a zasténal: „Ani pochopit to nemůžu! Kád'a na křídle! Když před lety stavěli Kolenatého do centra, tehdy jsem si myslel: Nu, konec světa, když je něco takového dovoleno. Byl to cynismus, na který se spravedlivý Bůh nemohl dívat a také dopouštěl na českou kopanou rány nevídané. Zhřešili jsme, i trpíme. Ale za tohle budou

direktoři pykat na věčnosti! Odpovědní činitelé budou vydáni temnotám pekelným a jejich duše budou se smažit v sirných plamenech...“

Pan Sádlo lkal a slzy se mu koulely po tvářích. Jeden pán se nemohl na jeho utrpení dívat a pravil vyčítavě k Emanovi: „Hanba poslouchat, jak lidi nalejváte! To už ani není hezké!“

I vzal láskyplně mužička do náručí a vyzvedl ho na ramena.

„Sláva Kád'ovi!“ zavřeštěl mužiček. „Sláva ti, velký Slávy synu, sláva lvu československému!“

A když ho muž postavil na zem, tu zvedl prst a vyčítavě děl k panu Habáskovi: „Šidil jste malého muže, pane, máte hřích. Já jsem si hned myslel: Kád'a na křídle – kdepak! No, no... jen když je všecko v pořádku. Kád'a úřaduje v centrálu, jak se sluší a patří. Dobré je to. Schvaluji.“

Ale pan Eman ho neposlouchal, neboť jeho mysl byla odvrácena k panu Načeradci. Pan šéf měl asi nějaké nedorozumění s nějakým pánem s mysliveckým kloboukem. Držel ho za kabát a třásl jím, až se myslivecký klobouk kymácel.

„Co, co?“ vykřikoval pan Načeradec. „Moudrý, povídáte? Moudrý že má bejt dobrej hráč? A to jste si dovolil říct mně? Já vám říkám, pane, pamatujte si to, pane, kdyby se vás někdo zeptal, pane, že Moudrý může bejt takto dobrej člověk, ale dobrej hráč nikdy ne...!“

„Zase vyvádí,“ pomyslel si pan Habásko starostlivě, „takovej starej chlap a je jako malý dítě. Jak ho pustím z dohledu, už mi tohle dělá...“

I vrhl se k panu šéfovi a mnohými domluvami podařilo se mu, že zanechal diskusí s mysliveckým kloboukem a sklesle se zadíval na hřiště.

Tam to vypadalo velmi špatně pro věc červeno-bílých. Muž jménem Ampliόν hlásil: „Řady červeno-bílých jsou rozklíženy. Útok se nezmůže na pořádnou akci. Záloha se stáhla dozadu, aby vypomáhala obraně. Rudí nasazují pekelné tempo. Konec zápasu patří Spartě. Za stavu 4:2 pro Spartu objektivní soudce, pan Plecítý, odpískává zápas. Skóre vyjadřuje spravedlivý poměr sil obou mužstev. To nebyl zápas, to byl hasičský bál a vraťte nám vstupné. Jménem Páně kráčím k svému domovu.“

Eman opatrně vyvedl zdrceného pana Načeradce ze hřiště. Byl skleslý a jeho duch obestřel se černým flórem. Rty mu horečně mumlaly slova: „Núú, co jsem řekl? Cože jsem povídal?“

Neřek jsem, že si Slávie odveze nejmíň čtyři banány? Kdo mi dosvědčí moje slova? Ptám se: Mám já nějakou radost na světě? – Nemám! Můžu ještě existovat? – Nemůžu! – Nejsem já člověk k politování? – Jsem!“

Zdvihl hůl a zařval: „A ostatně, co je mně po tom? Je Slávie můj závod? – Není! – Tak co se starám! – Já se nestarám! – Je Slávie moje starost? – Není! – Dělán si z toho něco? – Nedělám! – Tak co, prosím, mluvíte? Co mi tu povídáte? Nechte svý řeči, já vím všecko. Ale do těch direktorů musí uhodit hrom na širým poli. Takhle mi mužstvo zničit, kdo to jakživ viděl?“

Eman se slitoval nad nešťastným mužem. Privil: „Vono, pane šéf, de vo to... Počkejte, já vám to vysvětlím, Zápas bude mít dohru. Bez protestu se to neobejde. Soudce nespravedlivě diktoval desítku proti Slávii za faul Ženíškův. To nebyla žádná surovost, já se dobře díval. To by se pak muselo pískat všecko. Pane šéf, slyšíte?“

Pan Načeradec podíval se vděčně na mluvčího a privil: „Máte pravdu, Eman. Rekurovat se bude. Podáme odvolání k župě. To bysme se na to podívali. Takový soudcování, copak to smí bejt? Oho, pánové ze Sparty! Ještě jej nad vámi instance...!“

Za tohoto hovoru blížili se na Žižkov. A když přicházeli k domovu, tu spatřili, kterak příbuzní, kteří se vyhrnuli ze vrat, zaplavili ulici. Příkoří, které Slávie utrpěla na hřišti, a pohled na příbuzné rozpoutal strašlivý hněv pana Načeradce.

„Podívejte se!“ zařval. „Tolik židovek pohromadě na ulici! To se nesmí trpět! To nesmí bejt! Policie! Příbuzný, rozejděte se!“

„Richard!“ zasténala paní Načeradcová. „Co vyvádíš?“

„Rozejít se!“ opakoval pan Načeradec, koule očima.

„On se zbláznil. Mešuge!“ zaznělo příbuzenstvo a rozprchlo se na všechny strany.

20

Eman se tatíčkoví nechce líbit

Starší Eman pohlížel úkosem na svého syna a řekl si, že se mu v poslední době nějak nechce líbit.

Mladší Eman se ostatně sám sobě nelíbil. Něco ho tlačilo a uvádělo ve zmatek. Sám sobě charakterizoval ten stav, že „je otrávenej jako šťovík“.

Ten den ráno leštil boty, ale jeho duch opustil botu, které měl dodat lesku, a potuloval se v neznámých končinách. Starší Eman ho přistihl při okamžiku, kdy plivl do leštidla, ale pak pohlížel do krabičky zasněným zrakem, ševele rty.

„Jářku,“ ozval se starý, „jak počítám, je v tom holka.“ Tato slova přivedla opět syna k vědomí. Počal leštit botu se zuřivou energií.

„Tak co,“ navázal opět starý, „trefil jsem to?“

„Je a není,“ odvětil syn.

„Tak. No, to se ví. Teď chytíl místo a už si musí ženskejma šmodrchat život,“ počal naříkat otec. „Je to svízle s pitomcem. S děvkami si začíná.“

„Že byste zrovna musel nadávat, to nemusíte,“ odpověděl Eman zpupně, „a co se týče děvek, náhodou byste moh bejt zticha.“

„Co je tohle za řeč...,“ zachvěl se starý, „týý! Já tě povídám! Co má bejt s děvkama?“

„Já nevím, co má bejt,“ odvětil Eman, „sám jste začal do mne vandrovat.“

„Ty neuhejbej a mluv rovnou. Já mám bejt tebou považovanej za děvkáře, nebo jaks to myslel?“

„Já nic nemyslím. Já jenom povídám, jak některý lidi, co maj vdovy v hlavě, jinejm vykládaj o holkách.“

„Ááá,“ zaječel Eman starší, „tak ty tak?“

„Žádný výtržnosti,“ děl Eman mladší drze, „já za to nemůžu, že vaše srdéčko promluvilo. Nehořekujte a milovaná vdova bude vaší.“

„Já tadyhle něco popadnu, ty lazare jeden špatná! Já tě naučím chování, uličníku. A co se týče vdovy, náhodou tě řeknu... Já vím, co ženská obnáší, takovej pojem z toho mám. Na vdovu nemám myšlení, ale kdyby to muselo bejt, tak opravdu do toho praštím, protože s tebou už není k vydržení. Já jsem na tebe kratina, ale vdova tě dá odpověď, že budeš koukat –“

„Vy si to představujete tak, že mě s vdovou vezmete do presu a já budu muset kapitulovat před vašim uměním. Už jsem tě řekl, že ten starej internacionál vdova nemůže rozvrátit moje řady. Takovým soupeřem se nedám deprimovat. Tak si teda myslím, že by napětí mezi náma mohlo povolít. Vy si nechte svoje starosti a já budu přemýšlet, jak bych rozřešil svoji svízelnou situaci.“

„Tak, jak je to s tvou holkou?“ pátral starý, který se opravdu nedovedl dlouho hněvat.

„To máte tak,“ vykládal Eman, „měl jsem slabej nástup...“

„Aha,“ zamrkal starej očima, „a vona uhájila svoji svatyni...?“

„Počkat! Ještě jsem se nerozehrál. Musím se zbavit počáteční deprese. Zato finiš bude mohutný. Vona je ještě neostřílená... Buďte zdrav, pane rado!“

S těmito slovy se rozloučil pan Habásko se svým otcem a odešel do obchodu.

21

Eman mladší versus modes-robés

Bylo to tak: Jednoho dne si zavolala paní Načeradcová pana Habáska a pravila v podstatě, že má dojít na Poříč, co je módní salón paní Schmalfussové, snad ví Eman, kde to je, jak by nevěděl, salón paní Schmalfussové je vyhlášený, ona má pořád co dělat, nejlepší dámy si u ní řídí šaty, proto Eman musí vědět, kde je salón paní Schmalfussové.

„A vyřídíte jí,“ pokračovala, „že jsem v sobotu nemohla přijít do Edisonky, protože jsme měli moc co dělat a děti zase byly nemocný, já jsem z toho celá pryč, to mi nikdo neuvěří, jaký mám soužení. Musela jsem zavolat doktora Krauskopfa, protože Brod ničemu nerozumí, a já mu to taky řekla, no ne – žinýrovat se budu, protože zdraví je nade všecko. Krauskopf má zlatý ruce a povídal, že je Otoušek chudokrevnej a taky Hanička že by potřebovala změnu vzduchu, třicet korun si nechal dát, ale já mu ty peníze dala ráda, aspoň jsem uspokojená, já celý noci nespím, jaký já mám starosti s těma dětma.“

A řekněte jí, že jsem jí zapoměla říct, že ty večerní šaty, co si dala řídit paní Korecová, že se mi nechtějí líbit, já si to rozmyslila, dekolt je mi moc velikej, to je pro štíhlejší a chtěla bych je mít zdobený štrasem, aby mi přišla poradit, mně se nic neřekne, já asi nebudu moct k ní přijít, nejlepší bude, když přijde ke mně v neděli odpoledne, ale to jí ještě vzkážu, jestli budu

mít hosty, já o ně moc nestojím, beztak jednoho pomluví, a ten recept že jí pošlu, nejlepší bude, když přijde dnes večer do Elektry, můj má ve městě co dělat, já jsem nejráději doma, protože mně nohy nesloužejí, nebo ještě lepší, kdyby chtěla jít do biografu, já jsem si nechala říct, že tam hrají moc pěkný kus, rozuměl jste?“

„Rozuměl a nerozuměl,“ odvětil Eman a shrnul řeč paní Načeradcové v tuto rezoluci: „Mám jí vyřídit, že jste tuhle sobotu nemohla přijít do kavárny, a aby vám vzkázala, kdy a kde byste se s ní mohla sejít, abyste mohla rozvinout svůj program.“

„Tak můžete jít,“ kynula milostivě ta dáma, „ale máte moc řečí, já vás už dlouho pozoruju.“

22

O černém mikádu

Není muže tak chladnokrevného, který by, vstoupiv do dámského salónu, nepocítil vratkou půdu pod nohama. Eman vešel do místnosti, kde bylo shromážděno asi dvacet děvčat u šicích strojů. Věda nevyzkoumala, co nutí švadleny v dílně k pištivému smíchu, když spatří mužského. Eman byl uvítán takovým záchvatem veselosti, že i tento muž ze Žižkova byl zmaten. Ani přísná direktice, která vyšla Emanovi vstříc, nedovedla zažehnat tuto nenadálou bouři smíchu.

Pan Habásko pozoroval k své nelibosti, že nejbujněji si počínalo jedno okaté děvče s černým mikádem. Její sousedkyně musela jí sázet herdy do zad, aby přišla k sobě.

„Ale slečí!“ napomenula ji direktice. „Ona má chování, copak se to patří?“

Velebný příchod paní Schmalfussově způsobil utišení, jako když inspektor vstoupí do třídy. Pan Eman rozpačitý a zardělý vysvětlil jí účel návštěvy. Paní Schmalfussová oznámila důstojně mladému muži, že bude jí dnes možno setkat se s paní Načeradcovou a že žádá, aby jí vyřídil uctivý pozdrav.

Pan Eman odvětil, že děkuje a že vyřídí. Odcházejce vrhl hněvivý pohled na černé mikádo a umínil si, že „to tý blbý žábě vykreslí“.

Večer počkal si na ni před domem, zmítán neurčitými pocity. Chtělo se mu vysvětliti tomu pištivému stvoření, že není žádný hej – počkej.

To bych rád viděl, uvažoval hněvivě, jestli se to smí, aby taková plynera^[11] z člověka tadyhle... Rozhodl se ve vsí formě žádat satisfakci za uraženou čest.

Vtom ji zahlédl, jak opustila dům a spěšnými kroky zamířila ke stanici elektrické dráhy.

Dostihl ji a smekl klobouk se slovy: „Tak bych byl jako tady, slečno.“

Černé mikádo se polekalo a zapištělo.

„Nebojte se,“ konejšil ji pan Habásko, „já jenom co jsem to chtěl říct... Já myslím, že máme stejnou cestu.“

Slečna odvětila, že jí matinka přísně zakázala mluvit s pány.

Eman se divil, že je paní matinka taková přísná.

Ó já! Ta by jí dala! A tatínek, ani se neptejte –

Eman jí vysvětlil, že je vážný mladý muž s postavením. Naproti tomu slečna dala k lepšímu, že má sestřičku a ta vám je hotový čert. Eman vyslechl tuto zvěst s předstíraným zájmem a zjistil s uspokojením, že to děvče má pěkné nohy. Připojil úvahu, že maminka dělá dobře, když ji vede k slušným mravům. Dneska je svět špatný a není komu co věřit.

Slečna s jistými rozpaky a s mnohým pištěním mu svěřila, že se jmenuje Emílie, ale že to jméno se jí vůbec nelíbí. Raději by se jmenovala Věra, ale pochybuje, že by jí to jméno slušelo, protože je bruneta. Lepší by bylo, kdyby byla blondýnka, ale zas by se jí chytaly pihy, jako Máňa, její přítelkyně, ta má jednu pihu vedle druhé, a je proto celá nešťastná. Ale zato má u pánů štěstí a paní jí píšou krásná psaní. Vtom se zarazila a pohlédla podezíravě na pana Emanu. Snad je pán už ženatý? To by pak byla od něho špatnost točit se po mladých děvčatech.

Pan Habásko ji ujistil, že to zas vůbec ne, aby byl ženatý: je svobodný, až ho to kolikrát mrzí, neboť člověk potřebuje svůj pořádek.

Slečna Emílie, uslyševši tu vážnou úvahu o manželství, zvážněla. Ani jí nenapadlo se pitvořit. Protože příjížděla právě její tramvaj, rozloučila se s panem Habáskem slovy „na shledanou“. Při tom vrhla naň povzbudivý pohled.

Když Eman osaměl, tu rozjímal, že tomu děvčeti neřekl všechno, co si myslí. Ale utěšil se tím, že zítra je také den a že se uvidí.

Shromáždění příbuzenstva

I přišla neděle a u Načeradců sešlo se příbuzenstvo. Mezi přítomnými bylo lze pozorovati zejména strýčka Ignáce, který přijel z Votic, aby si dal u odborného lékaře léčit záduchu. Přivezl několik anekdot, na nichž rostl mech a drobné pampelišky. Vedle něho seděl švagr Kauders, proslulý vyrovnávací správce, který si v Řevnicích postavil pěknou vilu, jíž tamější obyvatelé dali název „U 35 %“. Mezi množstvím drobnějších příbuzných vyznamenával se sám JUDr. Max Načeradec s chotí, jež zbožňovala lila barvu a dlouhé romány. Příkládala si k očím lorňon, zatímco její muž cucal doutník s červenou manžetou. Nescházela ani sestra paní Načeradcové, plavá ženuška vzhledu římskokatolického, která se vdala za berního správce Nedomu. Lidé jí říkali: „Prosím vás, miláčku, jak jste si mohla vzít takového ošklivého žida?“ Pan Načeradec z povinnosti hostitele obcoval se svým příbuzenstvem. Kyselá nuda spoutala jeho údy; zachvátil ho stav, který označoval slovy, že je „mezi svejma lidma jako prodanej“. Při první příležitosti povstal a prohlásil, že si půjde nahoru poslechnout rádio, neboť se z Hohe Warte vysílá zápas Slávie proti First Vienně.

Paní Načeradcová jej propustila s pohrdlivým gestem, a když se za manželem zavřely dveře, vzdychla „jojo“.

„Jojo,“ opakovalo příbuzenstvo.

Pan Kauders, který neuznával fotbal a byl přívržencem turfu, neboť je to sport, při kterém je aspoň nějaký obrat, pravil s lehkým odstínem pohrdání: „Taky jsem znal takovýho. Byl to nějakej Katz.“

Povídka o panu Katzovi

„Kterej Katz?“ tázal se vyhlášený doktor. „Karlínskej kořalečník?“

„Ne,“ zavrtěl hlavou pan Kauders, „Katz z Kaprovy ulice. Armatury a kovové součástky. Poprvé se vyrovnal v roce 1902. Naposled jsem ho vyrovnával já v roce 1911. Pak jeho dcera udělala partii a Katz umřel.“

„A co je s Katzem?“ naléhalo příbuzenstvo.

„Katz,“ počal pan Kauders, „byl taky takovej fanda. Ale tenhle fandil Deficitu^[12], protože to byl ještě takovej starodávnej a ortodoxní žid. Žádněj pátek nevynechal kostel a párky kupoval jen u Kominíka.“

„Ještě dnes jsou takoví,“ poznamenala paní Nedomová, „znám jednu, která bere košer cikorku.“

„Ty mlč!“ píchla ji sestra. „Já nejsem žádná starodávna, ale křesťana bych si nevzala.“

„Nehádejte se,“ napomenul je strýček Ignác, „vy jste jako ta židovka, co si šla stěžovat k zázračnému rabínovi. Znáte to? To je moc dobrý. Byla jedna židovka –“

„Ignác, nech vypravovat Kauderse,“ napomenul ho vyhlášený doktor.

Kauders se ujal slova.

„Tak ten Katz byl přívrženec DFC. Ale nikdy nešel na zápas, když hrál jeho klub. Říkal, že je nervózní a že by mu to muselo srdce utrhnout, kdyby měl DFC prohrát. Říkal: ‚Já vydám za lístek horentní sumu a Deficit mně to prohraje. Copak to jeden dneska může dělat?‘ Ale Katz nebyl lakomej, že by mu bylo líto peněz, ale protože se bál, že ho zkroutí mrtvička.

Když měl Deficit zápas, tu se pan Katz dostavil ke hřišti asi tak doprostřed, aby byl u vejkopu. Když cítil, že DFC útočí, běžel podle ohrady až k bráně. V tu chvíli neviděl a necítil, takže bylo nebezpečný se k němu postavit. To by ho jistě kop do břicha. Stopoval, dribloval, přehrával a psal na bránu, a kdo se na něho díval, ten si myslil, že se ten starej člověk zbláznil.

Ale když byl útok DFC odražen, tu rval si šediny a dával se do hlasitého nářku. Nejhorší bylo, když ucítil, že je jeho klub tísněn. Tu schoval hlavu do límce, nechtěl nic vidět, nic slyšet a vydechl, teprve když poznal, že se mužstvo vyprostilo z obležení.

Když DFC vyhrál, tu z radosti nakoupil všem dětem v parku preclíky, neboť byl náramnej milovník dětí. Ten den jste mohli mít od starýho Katze všecko. Já myslím, že by byl v tu chvíli i ochoten platit věřitelům. Ale zápasy jsou většinou v neděli, tak Katz nepřišel do pokušení.

Horší bylo, když klub prohrál. Tu se postavil čelem k ohradě, odříkal kaddiš, modlitbu za zemřelé, a pak šel smutně domů. A každému, kdo ho oslovil, říkal: „Nechte mě být, jsem už starej muž, jsem nemocnej muž, jsem mrtvej muž a nechci slyšet řeči –“

25

Slávia – First Vienna na Hohe Warte

Pan Načeradec zapnul proud a po chvíli v přístroji suše zapraskalo a ozvalo se hučení. Nějaký tichý hlas cosi kňoural; pan Načeradec zesílil proud a hlas se rozeřval a spěšně vykládal, přerušován praskotem, o pokroku zemědělství v Dánsku.

Tlustý muž rezignovaně sklonil hlavu, odhodlán vyslechnouti přednášku zemědělského rozhlasu až do konce.

Řvoucí hlas domluvil a posluchač vděčně zašeptal, že to bylo velmi poučné. Napjatě čekal, co bude dál. Do hučení zašvelel ženský hlas, který oznámil konec zemědělského rozhlasu a že nějaká slečna přednese variace na národní písně. Nelhal. Po chvíli zaklinkaly zvuky klavíru a plechový hlas zatoužil: „Ach, není tu, není.“

„Zpívá hezky,“ pomyslel si pan Načeradec zasmušile a přerušil proud. Řekl si, že nemusí všecko slyšet a že si zatím přečte noviny. Se zájmem prohlédl si rubriku „Insolvence a vyrovnání“ a pak se dal do čtení inzertní části.

Podíval se na hodinky, vyskočil a zapnul proud. Po chvílce, vyplněné nejasným švelením, oznámil ženský hlas vysílání referátu pana mezinárodního sekretáře přímo ze hřiště na Hohe Warte. Sluch pana Načeradce postřehl jasně šumění davu a výkřiky nedočkavých diváků.

„Tam musí být lidstva!“ řekl si ten pán.

Vzápětí však šťavnatý hlas pana Laufra přerušil šumění. Oznámil sestavu mužstev, která se představila rozhodčímu Braunovi.

„Dobrej soudce, objektivní soudce,“ pochválil si posluchač.

S uspokojením přijal zvěst z tajemných sfér, že Slávia vyhrála los a hraje proti větru.

„Tak, teď k dílu,“ povzbudil pan Načeradec neviditelné mužstvo, „ať mi ukážete vejkony!“

„... Svoboda v souboji s Gschweidlem zmocnil se míče a přehrává na Josku. Joska jde vpřed, ale ztratil míč, jenž se stal kořistí Hoffmannovou,“ tvrdil hlas pana mezinárodního sekretáře.

„Josko, nemohls dávat pozor?“ tázal se vyčítavě muž u ampliónu.

Neměl čas na dlouhé rozjímání, neboť pan mezinárodní již hlásil, že Brosenbauer unikl našemu křídelnímu halvovi a řítil se k brance. Obelstil Nováka a – –

Pan Načeradec se zhroutil.

„– – střílí z lajny prudkou ránu,“ oznamoval udýchaně hlas, „ale Plánička je na místě a vyráží.“

Z prsou muže u ampliónu vyřinul se povzdech úlevy. Jeho sluch postřehl zklamaný povyk obecnstva a dusání na tribuně.

„To je nějakýho fandění!“ pokáral pan Načeradec vídeňské obecnstvo.

Zaradoval se, když uslyšel, že Ženíšek přehrál na Pletichu, ten podal Junkovi a...

„Junek se sráží s Rainerem a míč ztrácí –“

„Škoda,“ zamumlal pan Načeradec.

Mezinárodní hlas hlásá nyní střídavou hru v poli a pan Načeradec používá příležitosti, když je míč v autu, aby si zapálil doutník.

Leč neměl času, aby do sebe vtáhl kouř. Jak se to stalo, pan Načeradec neví, ale jen tolik jest jisto, že se Slávia dostala do tempa a Svoboda unikl netakticky se stavějícímu Blumovi a podle vyběhnuvšího brankáře vsítil první branku Slávie!

Doutník vypadl z úst muže u ampliónu a propaluje koberec paní Načeradcové, nejlepší koberec paní Načeradcové, svatební dar od strýce Ignáce.

A ten, kdo náhodou vstoupil by do pokoje, uzřel by tělnatého pána v prostředních letech, kterak tančí na jedné noze, poulí oči a řve zpěněnými ústy: „Góól!“

Jako ozvěna na tento válečný pokřik dnešního lidstva ozvalo se zezdola z řad příbuzenstva: „On se zbláznil. On je mešuge.“

Pan Načeradec si umínil, že pošle Svobodovi nejlepší gumák ze svého skladu, ale když v duchu přehlížel zásobu svého zboží a vybíral vhodný dárek, First Vienna podle mezinárodního hlasu nasadila pekelné tempo, které bylo korunováno krásným volejem Gschweidlovým.

„Vyrovnáno!“

Panu Načeradcovi se přetrhlo poutko u límce. Sepjal ruce a zašeptal: „Tempo, hoši, tempo. Můžete mít všechno ode mě, jen neztrácejte hlavu...“

26

Co může paní Načeradcová vědět o Pletichovi?

Když skončil zápas, opouštěli nadšení Vídeňáci hřiště na Hohe Warte. Ale daleko na sever, blíže železničního viaduktu, který dělí Nové Město od Žižkova, stáli příbuzní kolem pohovky, na které oddychoval pan Načeradec. Nad ním hulákal amplión břeský vojenský pochod, vysílaný soudobým rozhlasem Brno-Bratislava.

Paní Načeradcová lomila rukama a volala: „Richard, co je s tebou, Richard?“

Mužští příbuzní kývali hlavami, jako by chtěli říci: „No, neříkal jsem to?“

Mysl ženských příbuzných zaměstnávala otázka „Co kdyby, nedej Pánbůh?“ Zůstane paní Načeradcová tak, jak je, a povede obchod pod firmou Richarda Načeradce vdova, anebo nezůstane tak, jak je. Ženské příbuzné přehlédly v duchu seznam svých svobodných známých a mnohá z nich v duchu vyvolila si již oběť, které přisoudila úlohu udělat neblahou vdovu šťastnou.

Než pan Načeradec neměl ani v úmyslu opustit svůj kvetoucí závod a rozložitou manželku. Otevřel oči a děl naříkavě: „Já to věděl, já to věděl.“

„A co jsi věděl, Richard?“ tázala se manželka.

„Všechno jsem věděl. Nic mi není přáno. Plánička nemusel pustit tu vedoucí branku v sedmnácté minutě druhého poločasu. Ale já vím, jak to bylo, já si to dovedu představit. Oba bekové, můžou mně bejt ukradený takový bekové, pobíhali ztřeštěně jako bezhlavý a Pláničkovi zakryli vejhled a neštěstí bylo hotovo. Tak je to, abyste věděli.“

„Já ti vždycky říkala, že se z toho kopání zblázníš,“ děla vyčítavě paní Načeradcová. „Měl by ses stydět, táta vod rodiny.“

„Mlč, ženská!“ zvolal tlustý pán tragicky. „Ty víš, co nemáš vědět, a co máš vědět, nevíš. Musíš myslet, že Slávia je mužstvo, který se nechá lehce vyvést z konceptu. A to byla chyba. V takovém zápase se mužstvo nesmí dát soupeřem deprimovat...“

Zalkal: „Nechci to vidět svejma očima, co mi dělala Slávia potom, když padla vedoucí branka Vienny. Útočná řada ztratila kontakt se zálohou, která se stáhla na obranu –“

„Tak už mlč a nerozčiluj se,“ domlouvala mu paní Načeradcová, „ona už neztratí kontakt se zálohou, uvidíš, že přijde na mý slova.“

Pan Načeradec proklál pohledem její mohutná ňadra a pravil: „Mám rád, když se mluví a neví co. Víš například, jestli se Pleticha netakticky stavěl, nebo ne? Bylas na Hohe Warte, že tak mluvíš?“

„Nebyla,“ doznala paní Načeradcová.

„Tak mlč a nech jiný mluvit!“ zahřměl její muž.

„Já taky nic nepovídám. Já jenom vím, že jsem nešťastná žena a že mi to nikdo neuvěří.“

Nabývala opět na výmluvnosti, když viděla, že nebude hned tak brzy vdovou.

„A vůbec, dej mi pokoj. Já za to nemůžu, že se Pleticha netakticky stavěl –“

„Co ty máš zase proti Pletichovi? Ty taky víš, co Pleticha obnáší. To je starý, ostřílený internacionál, jestli chceš něco vědět...“

Zamumlal: „Nejhorší bylo, že soudce neuznal jednu branku Slávie pro domnělý ofsajd Junkovo. No jo – pan Braun! Taky soudce. Náramnej kavalír. Známe tě, pane Braun! Takhle diablo bys uměl soudcovat, pane Braun. My ti to řekneme, pane Braun! Jak můžeš pískat ofsajd, když... já to náhodou neviděl, ale já dobře vím, že Junek nestál ofsajd, co by dělal Junek v ofsajd pozici?“

„Řekni mi, Richard,“ tázal se strýc Ignác, „co ti je vlastně do toho? Je to tvůj závod, že si to bereš? Ty mi připomínáš tu anekdotu, jak jeli dva obchodní cestující ve vlaku a ten jeden povídá –“

„Nic mi nepovídej, strejdo, já nic nechci slyšet,“ odbyl ho pan Načeradec. „Udělat vejsledek v takovém prostředí, jako je hřiště na Hohe Warte, není jen tak. Musíš vědět, že mužstvo, podporováno zfanatizovaným obecnstvem, vydá ze sebe všecko. 4:2! To je docela čestnej vejsledek za těch těžkejch podmínek. Ale tobě něco povídat nemá cenu. Ty víš pěkný věci –“

„Tak co se teda rozčiluješ?“ namítl Ignác.

Pan Načeradec se zachvěl a náhle zařval: „Příbuzný ven! Nechci vás vidět!“!

Příbuzní kvapem opustili místnost.

27

Názory vyhlášeného doktora

Příbuzní odebrali se dolů, do salónu, zasedli kolem stolu, dívali se významně na sebe, kývali hlavami a vzdychali.

JUDr. Max Načeradec se ujal slova.

„Takové je to,“ pravil s lehkým politováním, maje na paměti svého pobloudilého bratra, „to je ta dnešní generace. Kopaná, box a takové věci... Myslím, že to nepovede k ničemu dobrému.“

Příbuzenstvo mu naslouchalo s úctou, neboť vyhlášený doktor vydělával svou kanceláří mnoho peněz. Jenom strýc Ignác se odvážil namítnout, že Richard je starý chlap a žádná dnešní generace.

JUDr. Max Načeradec se na něho přísně podíval a pokračoval: „Svět se chýlí ke zkáze. Židi přijdou k vyhubení, uvidíte. To není samo sebou.“

Vyrovňovací správce Kauders přisvědčil a pravil, že jsou mnohé náboženské obce v Čechách, kde se dnes nesežene deset dospělých mužů k bohoslužbě.

„Dřívější židé,“ rozjímal vyhlášený advokát, „měli zapadlá prsa a úzká ramena. Vyhýbali se styku s lidmi a trávili večery v kruhu rodinném, noříce svou mysl do studia. Byli nevzhlední a budili tělesnými nedostatky posměch. Avšak učenost a moudrost jim sálala z oka.“

„Ano, my jsme byli učený, to se nám musí nechat,“ poznamenal strýc Ignác.

„A dnes? Běda!“ zvolal dr. Načeradec. „Jací jsou dnešní židé? Jaká je ta nynější mládež? Vidíme ji běhat na závodních drahách, vidíme ji skákat střemhlav do vody. Spatřuje svou ctižádost v tom, aby v rekordním čase dosáhla cíle. Jaké to časy! Mám koncipienta, který špatně ovládá rozhodnutí Nejvyššího soudu a o nesporném řízení, správním právu a soudním řádě má nejasné představy. Zato však můžete se od něho dovědět, kdo je mistrem boxu v bantamové váze, kdo získal šampionát Německa ve střední váze za rok 1930. Dá vám velmi přesné informace, kdo je držitel rekordu v běhu na sto yardů za letošní rok, a já vím moc, co ještě.“

„Tak dej pryč toho koncipienta!“ radil vyrovnávací správce.

JUDr. Max Načeradec mávl unaveně rukou: „Říkáš – dej pryč –, a já vezmu jiného, ten bude nosit licousy a pískat v kanceláři Sonny boy! Měl jsem takového. Přicházel do kanceláře nevyspalý, protože byl společensky angažován. Dělal předtanečníka a získal dokonce cenu. Tím tak zpyšněl, že mluvil se mnou jenom na půl huby. Já trpěl, protože nerad měním personál. Když ale přišlo jaro a on mi přišel na oči v pumpkách, kostkovaných punčochách a skautské košili, tak jsem už měl toho dost a povídám: ‚Pane Fischl, to tak nejde, buďto jste koncipient, nebo agent na provizi. A vyndejte lulku z huby, když se mnou mluvíte.‘ – On si udělá, že prý tento... jako příroda, ven do zeleně, naplnit oči krásou a vůbec. Já na to: ‚Nepovídejte mi žádné řeči, pane kolego, jakápak tady příroda, tady panuje věda právní, já už měl kvůli vám dvě kontumačky. Když chcete se mnou pracovat, tak nesmíte chodit v komediantském tričku a ty licousy musejí pryč!‘ On povídal, že jsem nemoderních názorů, a tak jsem mu řekl, že může jít do zeleně a naplnit si oči krásou.“

„Je to všecko takový ňáký,“ pronesl přemýšlivě pan Kauders, „dneska je ten svět, nejlepší o tom nemluvit.“

„Říkám svému,“ ozvala se paní Načeradcová žalostně, „povídám mu: ‚Richard, řekni mi, co máš na těch kopálistech? Jseš přece starší muž a protokolovanej obchodník a to není kulantní, abys běhal na hřiště a křičel gól! Nedělá to dobrej dojem a obchod tím trpí. Sed' doma, mluv tadyhle s člověkem, co je novýho, vypravuj poučný věci, já si ráda poslechnu o vzdělanosti.‘ – Ale on hned začne křičet: ‚Dej mi pokoj,‘ prej, ‚já budu s tebou sedět doma, jakej já už nejsem, s tebou se taky dá mluvit,‘ napovídá toho houf, na jedno slovo má deset, já jsem nešťastná žena, mně to nikdo neuvěří, jiná užije, jde si s mužem do divadla nebo do biografu a mezi lidmi, já abych seděla doma, co já mám na světě? On by se mě rád zbavil, já to dobře vím, nic mi nepovídejte, vy ho neznáte, co je to za špatnýho člověka, hned křičí, vedle

poslouchají, já se musím před lidma stydět, jak si jiný paničky žijou, když se tak podívám, takhle Michelupová, muž by ji nosil na rukou, pořád samý: ‚Idinko sem, Idinko tam,‘ jojo, já vám říkám... A teď si vzal takovýho člověka, aby s ním moh mluvit o kopálistech, já ho chtěla dát pryč, ale copak je s mým řeč...?‘

„Tak už mlč, Hedvičko,“ těšil nešťastnou paní vyrovnávací správce, „to už je taková jeho povaha a to se nedá nic dělat. Jen když je, chválabohu, jináč hodnej člověk!“

„To je,“ přisvědčila zarmoucená žena, „moc hodnej člověk, to se mu nesmí vzít!“

„Tak, tak...“ pravil strýček Ignác, „muž a žena. Jak je to v tý anekdotě. Neznáte ji? Moc podařená. Tak vám jednou –“

28

Moje děti nejsou děti, moje žena není žena

Každého dne odehrávalo se v domácnosti pana Načeradce divadlo. Místo: Jídelna. Čas: Oběd. Paní Načeradcová prosí své děti, Otouška a Haničku, aby jedly. Hrozí jim, že budou bledé a nemocné a že svoji matinku přivedou do hrobu, nebudou-li jíst polévku. Ale děti jsou rozmazlené a odpírají matince to potěšení. Také pan Načeradec připojuje se k domluvám své manželky. Povzbuzuje nejprve jemným: „Papejte!“ Načež fouká starostlivě do polévky. Když jeho výzva míjí se účinkem, nachmuří brvy a velí: „Jezte!“ Dojí polévku a sveřepě hledí na své děti. Náhle zařve: „Žerte!“ a uhodí do stolu, až sklenice poskočí. Tento výkon provází paní Načeradcová záupěním: „Gott, wie ordinär!“^[13]

Načež pan Načeradec vyskočí a povalí židli.

„Já nesmím mít ani v poledne pokoj, já jsem člověk k politování, ať se na mne někdo podívá, moje děti nejsou děti, moje žena není žena, to už je k nevydržení, jestli někdo jinej má tohle soužení, ať se podívám, kam chci, všude jsou děti vzdělaný, že je to jedna radost, jenom já se musím stydět za ty tvoje děti!“

„Za ty moje děti,“ odpovídá manželka, „se nemusíš stydět, styd’ se za svoje děti!“

„Žádný děti,“ opáčí pan Načeradec, „nejsou tak bujný jako tvoje děti!“

„Měl sis je líp vychovat, ty svoje děti –“

„Já bych je věru líp vychoval, ty svoje děti, ty by nebyly jako tvoje děti –“

„Já že je rozmazluju, ty jeho děti! Já! Zatím mu nikdo na ty jeho děti nesmí sáhnout! Já už si umím svoje děti vychovat –“

„Jdu pryč!“ prohlašuje pan Načeradec tragicky a odchází do krámu. „A nechci je vidět svejma očima, ty naše děti –“

Pan Načeradec odejde skutečně do krámu a usedne za pult. Tam mu služka přinese oběd a tlustý pán pojí s výrazem člověka, jehož život zradil.

Pan Habásko se zdržel v obchodě, neboť musel rovnat zboží. Přál svému šéfovi dobrého chutnání, a když pan Načeradec mávl melancholicky rukou, tázal se po příčině jeho špatné nálady. Pan Načeradec mu odpověděl temným hlasem, že nečeká už ničeho od života, protože její děti...

Eman se slitoval nad svým šéfem a rozhodl se, že se podívá, co je s jeho dětmi.

29

Povídka o tom, jak vzniklo levé křídlo Slavoje Žižkov

Eman zastihl paní Načeradcovou v bezmezném hoři nad tím, že její děti pohrdají potravou a uvádějí se tím do zkázy. Privil: „Chci vám vypravovat povídku o tom, jak vzniklo levé křídlo Slavoje Žižkov.“

Děti zatleskaly rukama a žadonily, aby vypravoval. Avšak pan Habásko děl, že bude vypravovat jen pod podmínkou, když budou jísti.

„Jezte tu dobrou polívčičku,“ zaúpěla paní Načeradcová, „pan Eman vám bude vypravovat pohádku.“

Děti se sklonily nad talířem a pan Habásko počal: „Není to žádná pohádka, ale opravdivá událost, kterou mi vyprávěl můj zvěčnělej děd, a ten nikdy nelhal, před soudem. Nuže, slyšte:

Žil kdysi před dávnými lety ve městě Žižkově, v Husově třídě čp. 6789, nějaký pán, a ten se jmenoval Nedopita. Byl to katolík, zachovalý, povoláním řemenář, měl ženu Alžbětu a šest dítek.

Byl to dobřej otec, kterej dbal o vzdělání svejch dětí a přál si, aby to přivedly dál než on. Pročež je vodíval každou neděli na zápasy.

Tenkrát byl Slavoj Žižkov významný mužstvo, který bylo tvrdým oříškem i letenským leadrům. Válčilo v první lize a mnohej klub z hřiště Slavoje odnášel vagón banánů. Zkrátka byl to soupeř, jehož podceňování se nevyplácelo.

Tak jednoho dne vypravil se ten otec s máti na hřiště Slavoje a vzali s sebou svejch šest nezaopatřených dětí. Byl to mistrovskej zápas, esli se můj děd nemejlil, s Radlickým AFK, kterej, jak známo, má svý hřiště u porculánky v Radlicích.

Musím říct, že to nebyl dobřej mač. Obě mužstva nebyly v dobřý kondici a nahrazovaly nedostatek umění tvrdou hrou, která byla s to diskreditovat dobřý jméno našeho fotbalu. Častý poklesky proti fair play vyvolávaly bouři rozhoření v řadách sportovně uvědomělého obecnstva.

Zejména Slavoj hrál špatně a bez důrazu, forward byl rozklíženěj, v záloze to neklapalo a obrana byla nejistá. Brankář pustil gól, kterýmu při trošce pozornosti mohl zabránit.

Není divu, že děti byly nepokojný, když neviděly žádný vejkony, vrněly a zlobily, čímž vyrušovaly tatíčka a matinku.

Matince to bylo už hloupý, a tak povídala tatíčkoví: „Táto, houkni na ty děti, ať nevyvádějí!“

Táta přiložil dlaně k ústům a udělal: „Houk!“

Najednou, kde se vzalo, tu se vzalo, objevilo se nové levé křídlo jménem Houk. Dřívější křídlo, salát, co nedal správného centra, se ztratilo a ten Houk to válel tak slavně, že veškerý bariéry měly oči na šťopkách a koukaly, jak ten Houk sváděl souboje o míč, jak z těch soubojů vycházel co vítěz; jak unikal křídelním halvům, měl běh dribling, všecko, jak se na křídlo patří, uměl si to hasit těsně po lajně, rozvrátil obranu Radlického, centroval a dával mocný šupy.

Tak tohle je pověst o tom, jak vzniklo levé křídlo Slavoje Žižkov Houk, a tuto pověst si vyprávějí veškerý obyvatelé a zvláště starý lidi, který pamatují moc věcí...“

Tato zkazka byla vyslechnuta se zatajeným dechem a je zaznamenáno, že tenkrát nevinná holátka paní Načeradcové bez reptání snědla talíř polévky, i zase zemlbábu. Paní

Načeradcová tonula v nadšení a byla rozhodnuta pokládati pana Habáska za největšího pedagoga tohoto věku.

„Pane Eman,“ pravila, „já jsem na ty děti slabá a mýho taky neposlechnou. Vy to s dětma umíte, tak vás prosím, abyste na ně dohlíd. Já si to nechám něco stát, uvidíte, že se ukážu, já nejsem taková.“

Pan Habásko hrdě odmítl jakoukoliv odměnu, ale slíbil, že vychová z Otouška a Haničky znamenité členy rodu Načeradcova, které, co se jídla týče, budou vzorem všem rozmazleným dětem.

30

Eman je propuštěn ze služby

Paní Načeradcová vyhledala svého muže v krámě s výzvou, aby se vrátil k znovuzřízenému krbu rodinnému. Ujistila ho, že jej uvítá poklidné teplo a mír a že v lůně své rodiny užije velkých radostí. Přitom se mu zmínila, že pan Habásko je zdatná síla a že je věrný k rodině.

Ale její řeč probudila v panu Načeradcovi dřímající opozici.

„Já nechci nic slyšet a dej mi pokoj!“ zavřeštěl. „Nemůžu vás všechny vidět. Tohle vezme špatnej konec, já to vždycky říkám. Rád bych věděl, po kom jsou ty děti? Když mně bylo čtrnáct let, tu namazala mi maminka krajíc chleba povídlama a strčila mě za dveře: Jdi si hledat živobytí, jseš už dost starej! Od té doby jsem se živil sám a ještě rodiče podporoval. Tak je to...“

„Tak už se nezlob!“ domlouvala paní Načeradcová jemně.

„Copak se zlobím?“ zařval manžel. „Já se vůbec nezlobím, já... Jdi pryč! Já se rozzlobím! Nepovídej mi hloupý řeči! Já jsem nemocnej člověk, já...“

„Richard, nerozčiluj se!“

„Já se rozčiluju? Dej mi pokoj! A ten chlap mi musí z domu. Už se na něj dívat nebudu, takovej škůdlivec, antisemit, já jsem ho prokouk...“

„Vůbec není antisemit, ale věru potřebnej mladej muž...“

„Je antisemit a dost! Ty musíš mít vždycky něco kontrfekt extra. Přivede mi do domu chlapa, ten mi chodí od ničeho k ničemu, já ho na nic nepotřebuju, beztoho není co dělat, nejlepší to zavřít a položit se na bok, aby mně toho chlapa někdo ukrad, budu šťastnej, on mi musí z domu, a hned!“

„Ty ho nedáš pryč, on tu zůstane, já to chci!“

„Ty nemáš co chtít, já jsem řek, on bude z domu! Hned ho vyplatím na krejcar a jdi si!“

„A to bych se na to podívala –“

Ale pan Načeradec se tak vemluvil do hněvu, že pro uklidnění své mysli neviděl jiného léku než okamžitě propustit pana Habáska. Zavolal si toho pána a sdělil mu, že na jeho služby nereflektuje.

Ten pán vyslechl zvěst s ledovou tváří. A když mu byla vyplacena mzda, narazil si čepici a zvolal: „Ať žije Viktorka Žižkov! A Slávie – tradá! Hasiči jedou, stříkačky vezou –“

„Ven! Ven!“ zasípal pan Načeradec.

31

Smí mít Eman přesvědčení?

Emanovi staršímu klesly ruce nad rozšítou vestou a jeho zrak zabloudil oknem na dvůr. Eman mladší slyšel, jak jeho rty ševelí: Sheffield Wednesday...!

Zavrtěl hlavou a opakoval nahlas: „Sheffield Wednesday... Hm... Řekni mi, hochu,“ obrátil se k svému synu, jenž si přišíval knoflík, „proč mají anglický kluby takový divný jména? Tadyhle jsem čet ve večerníku, že týden vedl v lize Derby County a pak byl předstižen Sheffieldem Wednesday, který doma porazil Newcastle a má při stejném počtu lepší skóre a sehráno o tři zápasy míň. Sheffield Wednesday... Ať si to někdo pováží. Pročpak se, jářku, nejmenují jaksepatří, dejme tomu Viktorka, Union nebo Sparta? Já myslím, že by pak měly větší popularitu u obecnstva. Sheffield Wednesday! Aby si jeden na tom zlomil jazyk...“

Eman mladší přerušil melodii Malý gigolo, kterou pískal s velkou virtuositou, a odvětil poučně: „Mluvíte jako dítě, otče! My jsme v Čechách, a proto se naše kluby jmenují česky. Voni zas to pokřtili po anglicku. To je jejich věc!“

„No, ale uznáš,“ odporoval Eman starší, „že žádněj pořádněj klub by se zrovna nemusel menovat Middlesborough! Kdyby se tě známej zeptal, kam deš, a ty bysi mu chtěl říct, že na ligovej mač Middlesborough–Blackburn Rovers, tak než bys mohl dát odpověď, tak je tvůj známej v kalupu. No, mám pravdu?“

„Náhodou,“ odvětil Eman mladší, „viděl jsem hrát Bolton Wanderers, West Ham United i Celtic a nic sem si z toho nedělal. Díval jsem se na to jako na každej jinej zápas. A moc mně zrovna ty Angličani neukázali.“

Eman starší se zadumal.

„Tak si kolikrát myslím,“ děl snivě, „jaký by to bylo, dybych náhodou musel žít v Anglii. Dyt' by tam byl člověk jako prodanej! Komu bych měl fandit? Takovému Middlesborough? Co bych z toho měl? Zaslouží si takovej klub sympatie obecnstva? A dyž si tak představím Sheffield Wednesday, tak je to eště horší. Tady jeden ví, s kým má držet. Radši bych držel facku, než abych stranil Spartě nebo Slávii. A celej Žižkov je se mnou stejného přesvědčení.“

„Celej zrovna ne,“ pravil Eman mladší, „jsou takový, co fanděj Unionu Žižkov.“

„No, těch je dneska pomalu, od tý doby, co se dal Union Žižkov mezi amatéry. A já tě řeknu, že sem radši příznivcem Unionu Žižkov než takovýho, dejme tomu, Grimsby Town. To by člověk pro smích nesměl ani mezi lidi.“

„Kdo je uvědomělej Čech, ten se drží svýho, a kdo je Angličan, má zas svoje přesvědčení. A my jim to nesmíme brát!“

„Myslíš?“ přikývl stařík. „Můžeš mít pravdu.“ A jeho ruce se zas chopily díla.

Po chvíli však zdvihl hlavu a otázal se: „A co ty dneska nejseš v obchodě?“

„Inu,“ odpověděl Eman s jakýmisi rozpaky, „jak bych tě to řekl? Rozvázal jsem s firmou Načeradec obchodní spojení.“

Eman starší se zježil.

„Jak tomu mám rozumět?“ tázal se výhružně. „Oni s tebou vyrazili dveře, co?“

Eman mladší pokrčil rameny.

„Už je to tady!“ zaržál otec. „Esli sem si tohle nemyslel! A já, starej trouba, poslouchám ty jeho vejklady... No, myslím si, seš dospělej člověk, máš svý živobytí, tak můžeš mít taky názory. A on, uličník, je bez místa a eště si dovolí poučovat! Já tě tady tou cihličkou praštím, lazare jeden nesvědomitej! Proč tě dali pryč? Mluv, nebo se zapomenu!“

„Nedělejte kravál, táto. Já jsem poznal, že v gumácích a konfekci neudělám žádný štěstí!“

„Neudělá štěstí! Já ti dám, neudělat štěstí!“ vztekal se starý. „Ty si budeš, milostpáne, eště vybírat?“

„A pak,“ dodal Eman mladší, „rozcházel jsem se s panem Načeradcem v názorech. On je slávista a chtěl mě obrátit na svou víru. To zas ne, řek sem si. Já jsem charakter po vás, táto. Svý přesvědčení neznamím!“

Stařec se rozčilil: „A jaký ty jako chudej člověk smíš mít přesvědčení? Pamatuj si, že mladej člověk nesmí mít charakter. To je jen pro bohatý! Chudej člověk se má ohnout a myslit si svý. Podívejme se na charaktera! Starýmu tátovi viset na krku, ale přesvědčení, to zas jo! Lump seš a lumpem zůstaneš!“

Eman vzal čepici a mínil, že sprostá slova nebude poslouchat.

Eman starší za ním zařval: „Buď budeš mít místo, nebo přesvědčení! Ale s přesvědčením mi domů nechod, rozuměls?“

32

O strašném panu Šefelínovi

„Jsem hnedlinko samej konflikt,“ rozjímal Eman mladší, když se za ním zavřely dveře. V mysli mu vyvstal obraz pana Šefelína. Kdo je pan Šefelín? Je to otec slečny Emilky a kromě toho syna studujícího. Je to muž černých, ponurých knírů a chmurného názoru světového. Výchova dětí se řídí prostou, avšak účinnou poučkou. Podle pana Šefelína má dnešní ženská plnou hlavu světa, takže je nejlepší odepnout pásek a řezat ten ženský svět; jen tak jim možno vyhnat marné myšlenky z hlavy. Pan Šefelín netrpí, aby si jeho dcery něco začínaly. Paní Šefelínová se s ním neshoduje. Ba, zdá se, že svého muže pokládá za starého blázna, který nechápe, že holky musejí z domu, a když se chtějí provdat, že musejí být k mužským; ovšem nějaké lehkomyšlné plotky paní Šefelínová také netrpí. Ale tato dáma má zřídkakdy příležitost

své myšlenky vyslovit nahlas. Neboť pan Šefelín zahrnuje do své poučky o přehnutí přes koleno a odepnutí pásku také svoji manželku.

Nuže, včera doprovázel Eman mladší slečnu Emilku domů do Nuslí. Emilka byla zasněna; nepitvořila se a nebyla chechtavá: Měla vážnou známost. Holky v šití to vzaly na vědomí a Emilka stoupla v úctě. Říkaly sice, že Eman by nebyl jejich typ, ale uznávaly, že jim to sluší.

Eman musel vždycky dívku opustiti na hranici města Nuslí. Nepřipustila, aby ji doprovázel až ke vratům. Neboť tam bylo velmi nebezpečno. Včera ale měli si moc co povídat, zapomněli a octli se až u domu.

Najednou se ze stínu vynořil pan Šefelín. Uzřel svoji dceru v průvodu mladíka. To vzbudilo v jeho mysli krutý hněv a on počal řvavě klást různé otázky. Nechce-li dcera být natotata doma? Nechce-li, aby jí jednu vrazil? Nechce-li, aby ji naučil tahat se s chlapy? Načež položil panu Emanovi podobné otázky. Přejete si poznat pana Šefelína? Nechce-li zmizet z obzoru dřív, než přerazí všechny jeho hnáty?

„A vůbec, kterej vy jste?“

Eman zachovával chladnou mysl a představil se. Když se pan Šefelín dověděl, že pan Habásko je ze Žižkova, tu upadl v třeštění. Neboť Žižkov žil v představách nuselského občana jako město hříchu a zločinu. Eman usoudil, že je nejlepší dát se na kvapný ústup před zuřícím mužem.

„Chlap ze Žižkova, to by mi tak scházelo!“ bručel rozkacený otec, když odváděl nařikající Emilku domů.

Tentokrát paní Šefelínová byla stejné mysli se svým manželem. Také ona klonila se k názoru, že Nusle jsou město ctnosti, ale na Žižkově vládne neřest. Nesla hlavu vysoko a chovala hrdé ideály. Toužila po tom, aby se její dcery provdaly do Prahy, ale když by jim to nebylo přáno, tak aby se aspoň vdaly za nuselské řemeslníky.

Emilka myslila na smrt. Viděla se v rakvi, v bílých šatech z hedvábného crêpe-georgetu. Vlastně ne, teď je moderní crêpe-romaine, co je metr za 150 Kč. Takové svatební šaty by jí hrozně slušely. Vlečka by musela být nesmírně dlouhá, šaty splývavé, pošité myrtou. Ježíš, to by byla krásná! Takové šaty viděla v jednom časopise na obrázku, který představoval, jak se vdává jedna anglická lady. Vlečka pokrývala jako bílá pěna celé schodiště chrámu. Ženich měl vousky a cylindr. Takovou svatbu by také chtěla mít, holky by jí záviděly, ale teď je

konec, žádné svatby nebude, ale Emilka pobledne, nešťastná láska jí bude užírat věk, srdce jí pukne a děvčata budou strašně brečet, až ji uvidí v rakvi, koupí jí kytice tuberóz, co jsou to vlastně ty tuberózy? V románech se o tom pořád píše, ale ona žádné tuberózy neviděla, kdoví, jestli nějaké jsou. Ostatně to spraví kytice bílých růží. A co tatínek, ten bude asi vyvádět, ale to už bude pozdě, měl si to rozmyslit dříve a neměl se plést mezi dva mladé lidi.

Holky od Schmalfusky se dověděly hned druhý den, že má Emilka nešťastnou lásku, a velmi jí záviděly, protože nešťastná láska je dneska velká vzácnost, která se vidí jen v biografu. A hned by si všechny přály mít nešťastnou lásku, i ta zrzavá ficka Anděla, co je samá noha.

I paní direktrice pojala k Emilce sympatii, že se rodiče staví na odpor její věrné lásce, a slíbila jí, že ji udělá manipulankou, ať si to tak nebere k srdci. I paní Schmalfusová se nechala slyšet, že sama promluví s panem Šefelínem, protože její děvčata smejí mít pouze šťastnou lásku, neboť nešťastná láska nedělá v obchodě dobrotu.

Avšak Eman nemyslel na smrt, ale rozjímal o tom, kterak se utká s panem Šefelínem. Musí ho pokořit nejen za svou osobu, ale i za město Žižkov, které ten pán tak bezuzdně potupil.

„Já ho potru rozdílem třídy!“ rozhodl se pan Habásko mladší.

33

Nepřívětivý rozhovor mezi akátem a kamnami

Bylo poledne a otec a syn zasedli ke stolu za sveřepého mlčení. Pan Habásko starší kladl talíř před svého syna způsobem, který nedbal etikety.

„Hází mně to jako psovi!“ pomyslně si Eman mladší chmurně.

„Bodejt', budu obskakovat facíra^[14]!“ odpověděl mu v myšlenkách Eman starší.

Eman mladší dostal celý oběd, aby se neřeklo, že otec nechá svého nehodného syna hladovět. Ale červenou řípu k masu si naložil otec sám. Toto opomenutí naznačovalo, že syn, opustiv závod pana Načeradce, pozbyl úcty svého otce. Ono zařízení bylo starodávné. Když Eman jako dítě rozhněval své rodiče, byl potrestán tím, že se mu nedostalo červené řípy k masu.

Syn Eman odpověděl na ten útisk tím, že líně převaloval sousta v ústech jako hafan kůrku chleba, aby dal najevo, že mu nechutná.

Otec Eman vstal, postavil se s rukama v kapsách k oknu a pronesl k akátu na dvorku tuto myšlenku: „Některý si myslí, že se zadarmo nacpou a ještě jim jeden bude dělat tajtrlíky!“

Syn Eman zase sdělil kamnům: „Některý si myslí, že se jim bude na kolenou děkovat za kus blafu!“

Otec Eman zvýšil hlas, když oznámil akátu: „Když někomu je můj oběd blaf, nemusí se jíst, no ne?“

Kamna uslyšela tuto odpověď: „Vyčítat se nemusí!“

Načež akát: „Ať se de ke Šroubkovi, tam se vaří pro milostpány, no ne?“

Syn Eman zvěstoval kamnům, že se někdo moc baví. Otec Eman naznačil akátu, že se vůbec nemůže bavit otec, který je potrestán takovým synem.

Rozmluva mezi akátem a kamny pokračovala v tomto tónu, až se akát dostal do bodu varu a vzkázal kamnům, že udělá pořádek. Když byla kamna zvědava, jaký pořádek, tu zamrkal akát významně, že se uvidí. Kamna zatřásla kšticí a pravila, že je dobře. – Nic není dobře, mínil akát, zle je a bude ještě hůř.

Vtom se prudce otevřely dveře a do světnice vstoupil pan Načeradec.

34

Páně Načeradcovo vyznání víry

„Co je s vámi, Eman?“ tázal se tlustý muž.

„Řekli něco, pane šéf?“ opáčí se Eman a jal se líně svinovat cigaretu.

Otec Eman přiskočil a nabídl tlustému pánovi židli. Pan Načeradec zasupěl a těžce usedl.

„No tak, co je?“ zaútočil na Emanu mladšího. „Co máte tu sedět a co nemáte bejt v obchodě?“

„Vy mě máte za nějakýho chamra^[15], že na mě jdete s takovým šmúsem^[16],“ odvětil Eman.

„Jakýho chamra? Za žádnýho chamra vás nedržím. V krámě je plno lidí a vy si tu sedíte. Tak moc nepovídejte a pojd'te, já to nemám rád!“

„Jakej jste vy šmok^[17], pane šéf, to se nenajde! Nejprve mně oznámí, že na moje služby nereflktuje a že mě propouští k všeobecný spokojenosti, a najednou si udělá, proč prej nejsem v obchodě. Voni jsou ale untám^[18].“

„Vy máte, mně se zdá, moc chucpe^[19], že si tak dovolujete –“

„Já si vůbec nedovoluju, vy jste přerušil se mnou obchodní spojení, já mám teď jiný projekty a je dobře.“

Tlustý pán změnil tón.

„Podívejte se, pane Eman,“ děl tklivě, „já jsem tadyhle nemocnej člověk. A já jsem ženatej člověk. Vy jste eště mladej, vy nevíte, co ten těžkej stav obnáší. Moje paní, šak ji znáte, Eman, hodná paní, moc hodná paní, taková se dneska nenajde, dělá mně těžkou hlavu, jsem z toho celej pryč, mám já to radosti, já vám říkám. Udělejte mi to k vůli a pojd'te se mnou do obchodu, já bych s paní Načeradcovou neobstál, dyť víte, co ona umí za divy, když si něco vezme do hlavy, už je to na mě moc, chtějí mě připravit do hrobu, dobře, vemte si mě, já beztoho nemám žádnou radost na světě, já jsem zbitý muž...“ A tlustý muž těžce zafuněl a utřel si čelo šátkem.

Otec Eman se rozhodl, že se do toho vloží.

„Ženatej stav,“ děl, „je těžkej stav, já sem toho zkušeněj. Ale ta mládež nemá o tom pojem. Copak takovej zelenáč něco ví? Šak ono na něho taky trhne, o to nemějme starost. Vzpomene si na naše slova a řekne: jojo, depak! Ono všecko není, jak by mělo bejt. No, já myslím, pánové, že by mezi váma nemělo panovat nedorozumění, ale přesná souhra, pročež můj syn Eman nebude dělat štráchy a všecko může bejt, jak bylo.“

„Tak co?“ zkoumal tlustý muž.

„Byl jsem,“ vece Eman mladší, „dycky poslušnej syn svýho otce. Jak řek, tak bylo. Ctím jeho šediny. Proto akceptuju váš návrh a považuju věc za likvidovanou.“

„To bylo řečeno kulantně,“ pravil spokojeně pan Načeradec. Zdvihl se a dodal: „A jde se.“

„Ba ne,“ zvolal horlivě Eman starší, „já vás jen tak nepustím. Uvařím kafe, posedíme, popijeme a pak pudem po svejch.“

„Nemůžu nechat paní samotnou v obchodě,“ trval na svém tlustý muž.

„Šak vona – nevidáno, ženská se vyzná.“

„No, když myslíte,“ vzdychl pan Načeradec a opět usedl, „ono není beztoho co dělat. Krize a tak dále, co vám budu vypravovat.“

„Jenom něco je mně divný,“ vece Eman starší, když prostíral stůl.

„Co vám má bejt divný?“ ptal se pan Načeradec. „Slyším tadyhle od syna, že račte bejt fanda Slávie. Kolikrát sem o tom přemýšlel a do hlavy mi to nejde. Bez urážky, pane šéf. Já sem jednoduchej člověk, ale tento... My tady na Žižkově všechny vzýváme Viktorku. V tom je celej národ jednosvornej. Že by se u nás vyskyt fanda nějakýho letenskýho leadra, to nebylo nikdá slýcháno. My si se synem kolikrát povídali, že vy takovej inteligent a zdejší člověk... neračte mít za zlý, já proti Slávii slovo špatný nemůžu říct, to zas ne, prosím... Je to mužstvo vynikajících kvalit, který nás dycky dobře reprezentovalo na mezinárodním fóru, ta jemná kombinace, dycky fair hra...“

„Nóó,“ protáhl Eman mladší.

„Ty mlč!“ zahřměl otec. „A nech jednou jinýho mluvit.“

„To vám můžu vysvětlit,“ ujal se slova pan Načeradec. „Vy říkáte: zdejší člověk. To je právě ta mejlka. Nezapomínejte, že mám obchod sice na Žižkově, ale můj byt je *před* viaduktem. Až k viaduktu je všecko Letná, za viaduktem pak je území Viktorie Žižkov. To je zeměpisný rozdělení.“

„Vida, na to sem nemyslel,“ přemítal Eman starší, „můžete mít pravdu. Už je to tak. Před viaduktem je vyznání letenský, za viaduktem panuje Viktorka. Jo ale –“

„Co je?“ tázal se pan Načeradec.

„Vono... já nevím, jak bych jim to řek...“

„No, jen ven s tím,“ povzbuzoval tlustý muž.

„Bez urážky, pane... Já dycky slyším, že páni vod tý vaší víry drží se Spartou, kdežto křesťani sou víc nakloněni Slávii.“

„Chcete říct, že já, jakožto žid, měl bych bejt při Spartě. No, to zas dovolte. Já vím, že moc židů jde za Spartou, ale kompletně ne. Já vám něco řeknu. Kdyby celá náboženská obec i s

vrchním rabínem vzývala Spartu, já zůstanu věrně pěticipý hvězdě Slávie. Od toho neustoupím. Jak jsem koupil, tak prodám.“

Napil se kávy a pokračoval: „Co vy se ptáte proč a já vám to beze všeho řeknu. Protože se Slávií jsou spojený vzpomínky na ty moje mladý léta. Já byl mladej komí, pane Habásko, kolik mně mohlo bejt? Měl jsem pět zlatejch měsíčně a fraj štaci, v kondici jsem byl u starýho Weila, kdepak je jeho konec? To už jsou ňáký léta...“

Těžce vzdychl a rozpřádal svou řeč s tesklivou vláhou ve zraku: „Já pamatuju první zápas s Angličany v Praze. Devátýho dubna roku 1905 nastoupilo mužstvo Slávie proti věhlasnému klubu Corinthians. A hned vám taky řeknu sestavu:

Vaněk – Benda – Jenny – Košek – Baumruk

Benda II – Kotouč – Vopálecký

Kumr – Veselý

Hejda

To bylo mužstvo! Hoši moje zlatý! Dneska – kdepak! Ani čuchat by nemohli. Slávia byla tenkrát bita 7 : 4. To je trochu divnej, naprosto neanglickej vejsledek. Jináč to ani nemohlo dopadnout, protože Angličani byli velký technikáři a náš fotbal byl, tak říkajíc v plénkách. Všechny čtyři góly dal tenkrát Košek. Pane Habásko! Měl jste vidět ty dva góly ze sóla. Ten běh! A ty nádherný voleje! Oči byste nestačil vykulovat. Šak taky ty centry Baumrukovy! To bylo přihrání. Když dostal tak zpracovanej míč Košek na nohu, tak bylo neštěstí hotový. Žádnej brankář na světě nemoh tu šalu držet. Chápete tedy, pane Habásko, že nemůžu bejt jinej, než jakej sem. Ve slávistický víře jsem se narodil, v tý taky zemřu...“

„Já vás chápu, pane šéf,“ děl pan Habásko starší dojat, „člověk je jen jednou mladej...“

„No – vzpomínky má každej,“ pokusil se namítnout Eman mladší, „příkladně ve Viktorce hráli dva Mysíkové a –“

„Mlč!“ zařval otec. „Jaký ty můžeš mít vzpomínky, kluku! Mlč, povídám, vypij kafe a koukej, ať deš do obchodu!“

„Pravda,“ pravil pan Načeradec vstávaje, „poseděli jsme, popovídali si a už musíme jít.“

Eman je vzdělaný člověk

Eman mladší byl paní Načeradcovou přivítán s poctami. Tato dáma viděla v něm dobrého ducha, jenž přináší jejím dětem ztracené zdraví. Za jeho nepřítomnosti totiž dětičky opět počaly těžce churavět, odmítaly dobré polívčičky a poděšená matka viděla útočit smrt na svůj dům. Přivolaní lékaři, ten pan dr. Brod, který ničemu nerozumí, i pan dr. Krauskopf, který má zlaté ruce, krčili rameny a říkali, že příroda je mocná a že je třeba změny vzduchu. Pak vzali hříšné peníze, umyli si buclaté ruce a odešli, aby zase jinde rozšiřovali doktorský zápach.

Pan Habásko byl uveden do ložnice, kde se tísnily památky po předcích a po příbuzných se zápachem naftalínu, a tu ušel v rozválených postelích dva balíky, složené z obvazů, svetrů a vlněných šál. Jeden balík četl „Dobrodružství Miloslava Vlnovského“; při bližší prohlídce se ukázalo, že je to churavý Otáček. Ten druhý balík vystříhoval panenky z obrázkových archů; když zakňoural „mamá“, projevil se býti Haničkou.

Při spatření pana Habáska našly oba balíky ztracené zdraví. Strhaly ze sebe obvazy a prohlásily, že už nebudou v posteli a že chtějí ven. Paní Načeradcová je zapřísahala, ať zůstanou doma, protože je vzduch pln bacilů, jak je vědecky dokázáno. Než ani matka, ani bacily nemohly děti přinutit, aby zůstaly v posteli. Eman byl povýšen na chůvu a bylo rozhodnuto, že půjde s nimi na procházku, přičemž jim bude vypravovat poučné příběhy.

Paní Načeradcová zašla do obchodu, kde zastihla svého manžela, jenž právě kreslil ozdobně nápis:

BÁJEČNÉ „LEVNÉ“ CENY

Slovo „levné“ dal do uvozovek, protože viděl v této značce prostředek k okrášení své výkladní skříně.

„Ten Eman je věru vzdělanej člověk,“ počala paní Načeradcová rozmluvu.

Pan Načeradec vycenil falešný chrup, pokrčil rameny a mírně kolébal hlavou ze strany na stranu.

„Je vzdělanej člověk!“ opakovala paní Načeradcová s důrazem.

Hlava pana Načeradce se kývala rychleji.

„Ty musíš mít dycky kontra,“ zaútočila paní Načeradcová, „když já řeknu bílý, u tebe je to černý.“

Hlava se zastavila ve svém pohybu, zato obočí se zdvihlo.

„Máš moc řečí, Richard!“ děla paní Načeradcová přísně.

Pan Načeradec přitiskl lokte k tělu a obrátil dlaně k nebesům.

„Nejlepší je s tebou vůbec nemluvit,“ mínila paní Načeradcová hořce.

Pan Načeradec vydal ze sebe zvuk „cs-cs“.

„Jeden by se s tebou pořád hádal. Podruhý radši nebudu mluvit. Hned je u nás rámus, že pro hanbu nemůžu jít mezi lidi. My jsme už tím rozhlášený.“

Pan Načeradec rozpřáhl ruce a oslovil visící kovrkot^[20]: „Nóó? Co tomu říkáte! Já se hádám!“

Dříve než mohl kovrkot odpovědět, ujala se slova paní Načeradcová: „Nóó? Tak já se hádám?“

„No, a nehádáš se?“

„No, a hádám se?“

„Tak se nehádej a mlč!“

„Já jenom řeknu, že je vzdělanej člověk, a už je rámus.“

„Říkám já, že není vzdělanej člověk?“

Do krámu vstoupil obchodní cestující. Při jeho spatření našli manželé svornost a podnikli útok na cestujícího. Za pokřiku: „Nic nepotřebujeme, máme všecko, obchody nejdou,“ vytlačili vetřelce ze dveří.

Po jeho odchodu chtěli opět navázat rozmluvu, ale nemohli si vzpomenout, o čem mluvili.

36

Prokop versus Dvořáček

567:438 (nedohráno)

Vzdělaný člověk vydal se mezitím naproti dětem ke škole. Zavedl je do Karlovy ulice a tam počal svou vychovatelskou činnost. Tam vytáhl z kapsy hadrový míč a pravil: „Já jsem Prokop.“

„Já jsem Prokop!“ zvolal Otáček a sahal po míči.

„Ne, já jsem Prokop a kapitán mužstva,“ usoudil Eman.

„Tak já jsem Dvořáček,“ rozhodl se mladý muž.

Eman svažtil obočí, ale pak děl s lehkým pohrdáním: „Dobrá, buď si Dvořáček.“

„A já,“ pravila Hanička, „já jsem Klapka. Já budu chytat góly.“

„Výborně!“ pochválil ji vychovatel.

Svlékli si kabáty a položili na zem. Mezery mezi nimi značily branky. Eman pískl a měl výkop. Ponořili se do hry s ohněm, který rozněcuje dětská obraznost.

Chodci se zastavovali u tohoto improvizovaného hřiště a hleděli se zalíbením, kterak Hanička-Klapka chrání svoji svatyni před pohromou, jak pan Eman střílí svoje nezadržitelné rány pod neviditelné břevno, jak Otáček, obraz velkého playera Dvořáčka, je jedinečný ve svých únicích a klamání soupeře. Mnozí povzbuzovali mužstvo voláním: „Neotálej, přehrej, sám!“ a propukali v nadšení, když Hanička zachránila skvělou robinzonádou.

Zápas se rozvíjel a hráči nasadili pekelné tempo. Nebylo přestávky mezi halftimy a hra se nedala počítat na minuty. Nebylo soudce, chybujícího soudce, diplomatického soudce ani soudce mlhy, který by přimhuřoval jedno oko a lehčí přestupky proti fair play kompenzoval těžšími. Hráči projevovali disciplínu, nepřipravovali se přílišným mluvením a gestikulováním o přízeň sportovně uvědomělého obecnstva, jehož počet vzrůstal.

Byli i tací, kteří s nelibostí zírali na tento napínavý mač a zejména na adresu Prokopovu vysílali poznámky: „Takovej starej chlap, a musí si ještě hrát.“ Takoví škarohlídové jsou i na Žižkově.

Za stavu 567:438 pro mužstvo Prokopovo doznal zápas nenadálého přerušení.

37

Láhev se znojemskými okurkami v čele průvodu

Paní Načeradcová radila se právě se svým svědomím, jakou sklenici zavařeniny by měla otevřít, když tu se přiblížil k domu manifestační průvod. Ten průvod měl malebné uspořádání.

V čele kráčel muž s čepicí na hlavě a v modré zástěře.

V ruce nesl láhev, ve které mezi znojemskými okurkami plaval hadrový míč. Vletěl tam, jak se tvrdilo, při výkopu z rohu.

Vedle muže kráčela jeho manželka a měla plamennou přednášku proti uličnictví, které se v poválečné době povážlivě rozmohlo.

Za tímto manželským párem kráčel jeden pán, který se řvoucím hlasem dožadoval náhrady za rozbité okno.

Načež následovala skupina lidí, která tvrdila, že všechna okna jejich příbytků mohla vzít za své. Mezi nimi vynikala vysoká ženština, která se dala slyšet, že „tady jde vo život“.

Uprostřed zástupu byli vedeni zajatci. Dvořáček se vyznamenával tím, že měl odřený nos a kolena venku. Hanička-Klapka vyměnila svoji indoevropskou plet' za obličej habešského mouřenína. Její úbor byl na mnohých místech roztřepen. Velký střelec Prokop dopustil se během transportu několika rafinovaných urážek na cti.

Průvod uzavíral strážník s tlustým zápisníkem.

Deputace, vedená strážníkem, přednesla panu Načeradcovi svoje požadavky. Propukl šum, reptání a povyk. Pan Načeradec viděl se nucena vykoupiti své dítky z moci zástupu. Strážník horlivě si zapsal adresu tlustého muže a pak, obrácen k zástupu, zavelel zvučným hlasem rozchod.

Shromáždění přijalo jednomyslně rezoluci „ten velkej chlap by měl mít z toho rozum, a eště ty děti kazí“ a nato se rozešlo v důstojném klidu.

Paní Načeradcová se s nářkem zmocnila svých dětí a strčila je do koupelny. Za pomoci mýdla a žínky podařilo se jí pod nánosem hlíny objevit obličej dcery Haničky. Děti byly opatřeny svetry, šálami a obvazy a pak bylo telefonováno pro lékaře. Medicínská autorita prohlásila jejich stav za uspokojivý, načež vzala honorář a odešla.

Po jeho odchodu pravil pan Načeradec k paní Načeradcové:

„Ten Eman je vzdělanej člověk.“

Paní Načeradcová smáčkla slzu v oku.

Pan Načeradec opakoval svoji myšlenku.

Paní Načeradcová rozhodla rukama a ptala se několika nepromokavých pláštů, viděly-li nešťastnější ženu, než je ona. Má-li ještě dále trávit svůj věk s tím surovcem, který nemá ohledy na její nervy. Když gumáky mlčely, tu prohlásila nešťastná žena, že to tak nenechá a že půjde k mamince.

Nato pan Načeradec řekl, že vůbec nic neřekl, že nic neříká a že mlčí. Pak odešla paní Načeradcová do ložnice a tam se zadívala láskyplně na svoje děti. Otáček seděl v peřinách a byl zahloubán do četby „Miloslava Vlnovského“. Hanička zádušně vystříhovala panenky z obrázkového archu.

Matka se pokochala tím obrazem a pojala rozhodnutí, že si nedá svoje děti mrzačit.

38

Na Emilku byla uvalena zajišťovací vazba

Od té chvíle, kdy krutý pan Šefelín přistihl svoji dceru s panem Emanem, byla na nebohou Emilku uvalena zajišťovací domácí vazba. Pan Šefelín prohlásil, že nedopustí takové mesaliance, aby rod nuselský se smísil s krví žižkovskou. Svět se Emilce uzavřel a veškerá radost pohasla. Pro ni už nerozkvétaly fialky a mimózy na ošatkách pražských květinářek a nad nuselské údolí snesl se stín. Její mladší bratr připojil se k žalárníkům, špehuje svoji sestru krok za krokem. Toužil ji přistihnout při zakázané schůzce a jeho krvežíznivá obraznost si vymýšlela děsná muka pro zajatou. Žádal svého otce, kterého nazval v duchu Velkým Náčelníkem, aby vydal dívku kmeni Siouxů, kteří měli svá loviště na Bohdalcí. Slíbil mu, že ji přiváží ke kůlu a umučí za divokého křepčení a zpěvu válečných písní; a tak se zbaví své nezdárné dcery. Pan Šefelín vyslechl chladně tuto nabídku a pak se otázal rudého bratra, má-li už vypracovanou svoji úlohu z měřičství na příští den. Rudý bratr se přiznal, že na úlohu dosud nepomyslel. Velký Náčelník se rozhněval, že jeho syn má v hlavě samé hlouposti, a odepnul pásek.

Mezitím v mysli paní Šefelínové slábl odpor proti myšlence, že nuselský rod by se měl spojit se žižkovským rodem. Byla to žena rozšafná, která tajně pohrdala rozumem svého manžela.

„Holka se chce vdávat a ten můj starej blázen vyvádí,“ usuzovala. Zželelo se jí dcery a měla strach, aby si něco neudělala. Když pak jednoho dne dočetla se v černé kronice o dvou pokusech sebevraždy lyzolem z nešťastné lásky, rozhodla se, že to tak nenechá.

„Stane se takovej pád a jednomu budou dávat vinu. Dneska je svět bláznivej a dcery se nedohlídáš.“

Vypátrala adresu pana Habáska a vydala se na cestu, rozhodnuta, že prozkoumá, jaká je to rodina a jaké pověsti požívá.

„Aspoň se uvidí, co a jak,“ řekla si ta paní, když vstupovala do tramvaje, aby se vydala na cestu.

39

Názory pana Habáska staršího o manželství

Starý pan Habásko prohlížel se zalíbením cutaway^[21], který právě vyžehlil a zavěsil na krejčovskou loutku. Vtom bylo zaklepáno na dveře.

„Kterej čert?“ pomyslí si pan Habásko a velel „dále“.

Vešla jedna žinylková paní a ptala se, jestli je správně u pana Habáska.

„To byste byla,“ řekl ten pán a žádal ruměnou paní, aby se posadila.

Paní se ptala, jestli je ten pán, co má syna.

„Panenko milostivá,“ lekl se Habásko, „a co má bejt?“

Žinylková paní mu vysvětlila, že je paní Šefelínová a že má dceru a skrz ten pád –

„Panenko milostivá,“ ulekl se pan Habásko, „že ten uličník něco proved?“

Nahlas pravil: „Tak vy máte dceru, paní? To rád slyším. Někdo má dceru, někdo syna, jak se holt šikuje –“

A dodal v duchu: „Ať je to jak chce, já jsem z toho obliga venku. Přeci nebudu kluka hlídat.“

Toto stanovisko objasnil paní Šefelínové. Děť: „Paní, vono je to těžký. Dnešní mládež není taková, jaký jsme byli my. Jestli se něco mělo stát, to víte... tadyhle člověk, inu...“

„Vono to není tak daleko,“ uspokojila ho ruměná paní. „Moje dcera na sebe drží.“

Panu Habáskovi spadl kámen ze srdce.

„Hned jsem si to myslel,“ pravil s uspokojením. „Můj syn nemá to ve zvyku, aby dělal holky nešťastný. Von je tak cnotnej, až se tomu kolikrát divím. Co já sem se v jeho letech navyváděl. Ale von kdepak! Jenom na práci myslí. Dělá mně velkou radost, to vám můžu říct.“

Paní pravila, že to je dobře, a pak šíře vylíčila dobré vlastnosti své dcery. Nato rozvinula své názory o manželství. Její řeč vyzněla v rezoluci, že není nad manželský stav, když si manželé rozumějí.

„Máte pravdu, paní,“ přisvědčil pan Habásko. „Dívám se na hochy a myslím si, že by měl už svůj čas. Nedělá to dobře, když je člověk sám. Člověk má kde bejt a o koho se starat. Nad to není.“

„Úplně s vámi souhlasím, pane,“ přisvědčila ochotně paní Šefelínová.

„Arcit,“ pokračoval starý pan Habásko, „je manželství a manželství. Někdy to dělá dobrotu, někdy manželé spolu žijí hůř než ty cikáni. Říkám synovi: ‚Rozmysli si ten krok, neb nevíš, do čeho lezeš. Takhle to máš dobrý, starej táta se o tebe stará.‘ On by si, paní, nevydělal ani na slanou vodu. Kluk je lehkomyslnej a jen roztopášnost u něho panuje. Užívat luxusy a biografy, to je jeho.“

Ruměná paní poklesla na mysli, když slyšela tuto informaci z kompetentních úst.

„Když teda myslíte, pane,“ pravila s povzdechem, „tak to dceři přetrhnu. Nedovolím jí slézat se s lumpem.“

„Lumpem? Kdo je lump!?“ zvolal stařík rozhořčen. „Míníte-li mého syna, tak to odvolejte, chcete-li bejt se mnou zadobře. Takovej hoch, paní, dneska neroste. Co já bych si bez něho počal. On jenom pro svýho otce žije. Za mě by dejchal, kdyby to šlo. A řemeslo dneska nejde, jak by mělo jít, tak je mi každej groš, co přinese domů, dobrej. Jaký je to hodný dítě! Ne aby jako jinej landal s kamarádama, to on nevede. Večír sedí doma a předcítá mně z knížky. Ta holka bude šťastná, která ho dostane. Ale pro každou není k mání. Musí mít nevěstu vzdělanou, aby si s ní moh vyměňovat názory. Můj syn není jen tak někdo. Jeho šéf nedá bez něho ani ránu. Ano, já vám to říkám spravedlivě.“

Paní Šefelínová vztyčila během této povzbudivé řeči hlavu jako květina pokropená rosou a v jejím srdci vzkvetla nová naděje. Pravila, že ji to těší, že se seznámila s rodinou, která je obalena ctnostmi jako šípkový keř poupaty. Má za to, že pan syn volil dobře, když jeho zrak padl na Emilku. Je to dívka nemoderních názorů, která chodí rovnou a dbá slušnosti. Její direktice má o ní nejlepší mínění a chce ji udělat manipulankou. Je tak vzdělaná, že i bankovní úředník by si s ní mohl vyměňovat názory. Každý muž, který ji dostane, bude velebit svou šťastnou sudbu.

„Je-li vaše dcera taková, jak říkáte,“ mínil pan Habásko, „pak uděláte dobře, když si tu věc pořádně rozmyslíte. Vono při takové věci je nejdřív ‚ejchuchu‘ a pak ‚ouvej‘. Známe takový pády. Dokavad je dcera u matky, tak je dobře. Pak litujeme, když pozná svět. Takhle je svou paní, a když se vdá, bude obskakovat chlapa, kterej za to ani nestojí. Když to musí bejt, tak jí z domova nedávejte. Manželství je věc... inu... lepší je, když je každej pro sebe. Člověk neví, do čeho leze. Nejlepší všeho nechat, to vám říkám jako zkušeněj člověk. Já vím, co mluvím, já to mám prozkoumaný –“

Žinylková paní vstala a řekla: „Když teda myslíte.“

Pan Habásko odvětil: „Dyť my si rozumíme, dělejte, jak umíte.“ A blahopřál si, že to té paní tak krásně vyložil.

Paní Šefelínová se loučila s tím, že se na to člověk musí několikrát vyspat. Má doma velké soužení, protože její muž je velký kruťas, který té známosti nepřeje.

Pan Habásko odvětil, že on zase není kruťas a že rád vidí věrnou lásku až za hrob. Nejlepší je nemíchat se mezi ty mladé, však ono se to všechno vyjasní.

Žinylková paní loučila se slovy, že je ráda, že poznala pana Habáska. Pan Habásko odvětil, že si rád promluví s moudrým člověkem.

A zavolal na ni: „Dělejte tak, jak jsem vám řek, a uvidíte, že dobře pochodíte.“ Pak zavřel dveře a usedl k šicímu stroji.

Když byla paní Šefelínová na ulici, tu stala se její mysl kořistí zmatků. Jednu chvíli její duše plesala, když si opakovala optimistické názory pana Habáska o manželství a jeho příznivý soud o povaze jeho syna. Hned vzápětí byla tato nálada zdolána jeho pesimistickými úvahami. Zdálo se jí, že starý pan Habásko by nemohl být povolán k tomu, aby řídil informační kancelář. Protože však byla matka dospívající dcery, nabytá u ní převahy příznivější část

výkladů pana Habáska. I nabyla přesvědčení, že Emanův otec je moudrý muž, ale její manžel že je blázen, který musí být přemožen a spoután. –

„A co jsem ještě chtěla?“ tázala se sama sebe, když došla k tomuto rozhodnutí.

„Aha,“ odpověděla, „musím koupit půl kila telecího hrudí.“

A šla k řezníkovi, sestavujíc v duchu oběd na příští den. Při tom jí přišlo na mysl, že kamna nedělají dobrotu a že se musí zavolat člověk. Představa plápolajícího ohně v kamnech vzbudila v ní obraz jejího chlapce, na němž ty šaty hoří, a že se mu musí dát dělat nový obleček. Rozhodla se, že dá šít u pana Habáska, aby důkladněji prozkoumala jeho názory.

40

O dvou bratrech unionistických

„ – a řekněte, co je, že neodvedli práci, jak si to vlastně představují,“ tak zakončil pan Načeradec své poselství k bratrům Šturcovým.

Eman kývl, že je dobře, a vydal se na cestu.

Oba bratří Šturcové byli konfekcionáři a pracovali po léta pro firmu Načeradec. Bydlili na samém konci Žižkova, tam, kde Kapslovna zírá na nehostinné pláně Židovských pecí.

O těchto bratřích říkalo se v domě, že „jsou takový tajný“. Skutečně budili dojem spiklenců. S nikým se nestýkali a odmítali hovořit i o počasí. Sousedé je vídávali pouze pospolu. Uložili domovnici, aby vyzkoumala, co si pořád spolu šeptají; ale této ženě se to nepodařilo vyzvědět. I usoudili, že jsou členy nějaké tajné sekty, která zakazuje rozprávět s lidmi, posuzovat poměry a pomlouvat bližního.

V neděli odpoledne chodívali procházkou za městem, tam, kde vlní se nízká tráva a tyčí se lešení činžáku. Domovnice tvrdila, že mnohdy ve svátek opouštějí Prahu za nějakými tajemnými záležitostmi. V pondělí pak mají hlavy u sebe a horlivě si něco povídají. Když náhodou vstoupí k nim někdo cizí, umlknou a chvatně se dávají do díla.

„Jako by to ani nebyli lidi,“ končívala domovnice svoje raporty.

Oba bratři vzdali se společnosti lidí a vášnivě přilnuli k dvěma chudokrevným pelargóniím za oknem a popínavě řeřiše. Zdálo se, že je život zklamal. Nějaký tajný bol nebo neštěstí vepsalo

své znamení do bledých tváří. A přece byli to mladí lidé. Staršímu Jakobovi bylo něco přes třicet a Josef byl o čtyři léta mladší. Zpočátku, než poznali jejich povahu, dohazovali jim nevěsty. Avšak dohazovačky narazily na tvrdošijný odpor. Bratři se obávali, že by žena způsobila zmatek v jejich životě a rozdělila je; a oni si mají tolik co povídat.

Eman vyhledal činžák blíže Kapslovny a bylo mu jít přes mnohé dvory rozsáhlého domu, přes mnohé pavlače, než zaklepal na dveře bratří Šturců. Dva hlasy ho pozvaly dovnitř a Eman vstoupil, přinášeje vzkaz svého šéfa.

Jakub mu nabídl židli a počal se chvatně omlouvat. Je mnoho práce, nemohli stačit. Jindy dělají i v neděli, ale tentokrát museli odjet za neodkladnou záležitostí. Při těchto slovech mrkl na bratra, který mu odpověděl stejným posunkem.

„Aha, nějaká děva?“ mýnil pan Habásko.

Bratři se zarděli a počali ujišťovat hosta, že je na omylu.

Eman nepátral dále. Zapálil si cigaretu a pohodlně se rozložil, jsou ve sdílné náladě.

Vypustil dým a pravil: „Tak Viktorka to včera naklepala Kladnu. Co tomu říkáte?“

„Dobrý je to,“ odvětil uctivě Jakub.

„No,“ protáhnul Eman, „2 : 1, to není zrovna vejsledek.“

„Je to vejsledek, prosím,“ děl Josef, „český Cardiff je na svém hřišti oříšek pro naše leadry.“

Eman kývl pochvalně hlavou a otázal se: „Vy račte bejt přívrženec Viktorie Žižkov?“

Rysy obou bratrů ztvrdly. Zavrtěli energicky hlavou.

„Tak račte bejt objektivní pozorovatelé?“ pátral pan Habásko.

Bratři odvrátili hlavy a neodpověděli.

„Ať se to veme, jak chce,“ mýnil Eman, „Viktorka je dneska jediná, která třímá prapor města Žižkova. Kdo by za dnešních časů moh reprezentovat Žižkov? Slavoj nebyl nikdy žádná klasa, a Union? Haha! Stihl ho zaslouženej osud. Spad mezi amatéry a eště je otázka, jestli se udrží v první třídě. Patří jim to, hasičům. Dělají jen Žižkovu vostudu –“

Eman nepozoroval, že oba bratři při jeho výkladu zrudli. Náhle mladší vyskočil: „Dovolte! Vy chcete Union tupit? Union, mužstvo takový nádherný tradice, Union, kterej nesčíslněkrát zdeptal Viktorku, Union, kterej úspěšně čelil Spartě za doby její největší slávy? Nedovolím, ctěný pane, takový rouhání!“

„Josefe,“ zaúpěl Jakub, „pamatuj se, bratře! Běda! Naše tajemství je prozrazeno! Ó, osude náš neblahý! Teď na Žižkově neobstojíme –“

„Ale?“ podivil se pan Habásko. „Tak vy fandíte Unionu? Ajajaj! Ukažte se mi! Moc jsem slýchal o přívržencích Unionu Žižkov a ještě jsem žádnýho neviděl. Dyt' vy jste, pánové, vzácnost –“

„Pane,“ děl Jakub chvějícím se hlasem, „žádám vás, abyste nás nepokořoval. Je to pravda, vyznáváme Union Žižkov. Ale my, prosím, nikomu nepřekážíme a jdeme svou cestou.“

„Je to naše víra a naše přesvědčení,“ připojil Josef, „dlouho jsme to skrývali, dlouho jsme svoje tajemství střežili před zlomyslnými lidmi. V neděli, když je pěkný počasí, jezdíváme s Unionem na zájezdy. Je nás málo, který jásáme tomuto sympatickému mužstvu vstříc, ale zato jsme všechny tuhé ve své víře. A po celým Žižkově, pane, jsou ukrytá semena, naši bratři, který doufají v lepší příští Unionu Žižkov.“

„Hospodin pronese mocný slovo,“ vece Jakub, „a Union Žižkov se zaskvěje v barvolesku své krásy. V to věříme, v to doufáme, v to se modlíme.“

„A za Union Žižkov příkoří vytrpíme,“ děl Josef.

„Jak jste ale,“ otázal se pan Habásko, „jak jste se stali stoupenci Unionu Žižkov? To mi jako nejde na rozum.“

„Člověku, pane,“ objasnil Jakub, „je víra dána. S tou vírou jsme se už narodili. A pak, nezapomínejme, pane, že jsem vzdělaný člověk, neb mám dvě třídy reálky. A Union je team studentský.“

„A mne, pane, víží vzpomínky z mládí k tomuto klubu,“ děl Josef.

„Vypravujte,“ vybídl ho pan Habásko dojat.

41

Vyhlášení světové války na hřišti Hlubočep

„Pane můj,“ počal Josef, „můj duch zalétá do dob dávno minulých, do časů nevinného dětství. Vidím sebe, malého hošíka, jenž s houfem svých vrstevníků prohání se žižkovskými ulicemi a dychtivým zrakem objevuje svět.

Žižkovské i Riegrovy sady s přilehlými ulicemi byly jevištěm našich dětských her. Skrývali jsme se v houštinách parku, prchající před domnělými pronásledovateli, hulákali jsme do chodeb domů k rozhořčení domovnic. Však to račte znát. Ještě dnes vybavuje se mi dětská říkanka, kterou jsme rozpočítávali, hrajíce si na ‚pykanou‘:

*„Ty malá boule
a veliká koule –“*

*„– centruj, dribluj, sraž mu patku,
piš!“ –*

dodal Eman zpěvavým hlasem, napodobuje dětský hlas.

„Výborně!“ vece Josef. „Vidím, že taktéž rád vzpomínáte na ty časy... A pak – hadrák! Pamatujete se, jak my děti, napodobující hry dospělých, vybojovávaly jsme mistrovské zápasy v žižkovských ulicích? Byli jsme pronásledováni chocholatými strážníky, sadovými zřízenci i hubatými domovnicemi, kteří se spojili, aby vyplenili tento ušlechtilý sport.

Nuže, již tenkrát jevílo se rozdělení obyvatelstva žižkovského na dvě víry. Část mládeže byla vyznání viktoriánského, jiná se přikláněla k unionismu. Pamatuji se, jak jeden chlapec se uchopil míče, že bude kapitánem, řka: ‚Já jsem Prokop!‘

Nato jsem mu vyrval hadrák a moje dětská ústa pronesla památná slova: ‚Já jsem Dvořáček!‘ Pod dojmem toho velikého jména děti sklonily hlavu. Kapitánem jsem byl já.

Mé dětství plynulo v záři velkých činů tohoto slavného mužstva. Putoval jsem za ním na Letnou i na pražská předměstí. Sedával jsem s druhy svých dětských her u nohou starších, kteří zaujímali placená sedadla, a byl jsem šťasten, když jsem mohl míč, kterým hrál veliký Dvořáček, podat nazpět do hřiště!“

Josef se zadumal a těžký vzdech se mu vydral z prsou.

„Já byl taky takovej!“ poznamenal Eman.

Josef si přetřel zvlhlý zrak a navázal: „Hle, tak ubíhala léta... Já však zůstal věrný Unionu a dospělí byli dojati, vidouce lásku drobného chlapce k mistrovskému klubu. Za tuto věrnost dostalo se mi velkého vyznamenání.

Bylo to šestadvacátého července roku 1914. Jel jsem se svým klubem do Hlubočep, kdež měl náš klub sehrát přátelský zápas. Tážete se, jak je to možno, že Union Žižkov se snížil k tomu, aby hrál s SK Hlubočepy? Odpovídám: Tenkrát totiž přetáhl Union z Hlubočep výtečného Holase a za to jim musel dát termín.

Tenkrát, pane, vtiskli mně, nedospělému chlapci, do ruky praporek pomezního soudce. Nedovedete si představit, jakou jsem měl radost a jak jsem si horlivě počínal v úřadě autáře.

Union nebral tuto aféru vážně. Za stavu 2:2 přiběhl náhle ke mně jakýsi vousáč, vyrval mi praporek z ruky a zařval: „Nehraje se! Vypukla válka!“

Bylo po zápase. Lid mlčky opouštěl hřiště. Na nárožích bylo viděti hloučky lidí, kteří četli válečný manifest...“

Josef umkl.

42

Jakub dal přednost hříšné rozkoši před Unionem Žižkov

Jakub se ujal slova: „A když se přehnala bouře válečná, tu jsme viděli Union na vrcholu slávy. Kráčel od vítězství k vítězství. Drtil oba letenské leadry – a bez urážky, pane – i Viktorii Žižkov. Nezapomenutelná je porážka Sparty, hrdého mistra, za doby její největší slávy, v poměru 1:0.

Ještě dnes vidím to nádherné bodlo, které dal Dvořáček!“

„Ale taky si to v té době kolikrát vypil od Viktorky!“ poznamenal Eman.

„Nepopírám,“ odvětil Jakub, „byly takové momenty. Leč Union dovedl mužně snášet porážku i vítězství.“

„Co je to platný, já už musím jít,“ řekl pan Habásko a vstal.

Jakub ho doprovázel ke dveřím; děl truchlivě: „Ale čas ten minul! Nepříznivá doba, ach, nastala Unionu Žižkov. A já jsem tím vinen!“

„Jak to?“ podivil se Eman.

Jakub zrudl a zamumlal: „Ženu jsem si oblíbil. Dal jsem přednost hříšné rozkoši před svým klubem! Maje volit mezi Unionem a dívkou, oblíbil jsem si ženu. Jaký hřích! Ona nepřála fotbalu a já s ní musel chodit na výlety a do biografu.“

Zaštkal: „Skloněn na její prsa, naslouchal jsem klamným slovům o lásce a věrném milování. Dovedla hovořit sladce, ta hříšná Izabel! Trest přišel vzápětí. Spravedlivý trest, pane, za hřích...“

Zatímco jsem se oddal milování, spadl Union mezi amatéry. Za mé nepřítomnosti byl několikrát rozebrán a teď...“

„Teď,“ dodal Josef temně, „bude rád, když se udrží v první amatérské třídě!“

„Avšak my,“ děl Jakub a oko mu zaplálo, „my nezoufáme, neb Hospodin je veliký! Dopustil pokoření a pozvedne nás ke slávě. My bratři unionští scházíme se k posile a k povzbuzení. Na nejodlehlejších hřištích venkovských, i tam, kde nemají ani sítě u branek, kde na holém poli tyčí se pouze břevna, můžete spatřit ukrytá semena, jak oddaně přihlížejí hře Unionu Žižkov.“ Jakub doprovodil Emanu až na ulici, a když se rozešli, tu zvedl prst a zvolal za ním: „Čísař, Dvořáček, Kracík, Topol, dr. Krása – to byl forvard!“

Eman se otočil, přiložil dlaně k ústům a odpověděl: „Široký, Mittelmüller, Mysík, Breburda, Prokop – to byl forvard!“

43

Habásko a vdova

Protože už bylo poledne, nevrátil se Eman do obchodu, ale zamířil k domovu.

Eman starší měl návštěvu. Vdova Ouholičková seděla u něho a vykládala, že nemohla doma tesknoutou vydržet a že se musela jít podívat, co dělá pan Habásko.

„Samotné ženě je smutno,“ stýskala si vdova.

Pan Habásko přisvědčil a pravil, že to jsou těžké věci.

„A samotnému muži je taky smutno!“ dodala, střelivši významným pohledem po panu Habáskovi.

Ten uhnul a děl: „Je smutno a není smutno. Jak se to veme. Je práce a čas utíká, že se člověk ani nestačí divit!“

Vstal, aby přiložil do kamen.

„Kluk má přijít každou chvíli a ona se mi nehne!“ uvažoval hněvivě. „Uvidí nás pohromadě a já pak vystojím. Přeci znám tu jeho nevyváhanou hubu!“

Vdova zaútočila přímo: „Mohli bysme to dát dohromady, pane Habásko. Vy jste samotnej a já jsem samotná. Spolčíme se a počneme nověj život. Každěj mi říká, že by z nás byl pěkněj párek. Já jsem taková mírná a vy jste člověk pomalej. Já by sem vám posloužila a vy byste se mě zastal. Na samotnou ženskou si každěj dovolí!“

„Už je to tady!“ lekl se Eman starší. „Vdova to bere zkrátka. Měl bych ji pohladit pohrabáčem, nebo jsem nešťastnej člověk. To by sem moh udělat, a kdyby mělo něco bejt, řeknu, že jsem to udělal nerad!“

Nahlas pravil: „Tak vida, už je poledne a člověk by ani neřek!“

„Tak co, plácnem si?“ lákala vdova a nastavovala ruku.

„Přeci jenom budu muset s tím pohrabáčem...“ uvažoval pan Habásko teskně. „Vona pokoj nedá, vona nepustí a já budu v troubě!“

„Ono je to všelijaký, paní,“ mumlal. „Já už jsem člověk z formy, se mnou byste neuzila!“

„Nejde vo užívání,“ namítla horlivě vdova, „de vo tu tesknotu!“

„A pak,“ dodal pan Habásko, „spíme s chlapcem na posteli vobá dva! Kam dám hochu, dyž se vožením? To mi vysvětlete!“

„To je to nejmenší! Já jsem skrovná. Vy si lehnete ke zdi, já budu vprostředku a mladej může bejt na kraji!“

„Depak! Chlapec ve spaní kope, to byste neobstála –“

„Tak přeci ji budu muset pohrabáčem natřít! Co mě to může stát? Pár měsíců si vodkroutím a pak budu zase svůj člověk!“

Ale když už zoufale šilhal po pohrabáči, byl vysvobozen příchodem Emanovým.

„Vítám tě, hochu!“ zajásal. „Šak si myslím, co nejdeš?“

„Mám všelijaký běhání,“ odpověděl syn a zpytavě pohleděl na vdovu. „Máte tu návštěvu, co? Vítám vás, paní!“

„Jakýho velkého syna máte, pámbu požehnej!“ vece lichotivě vdova.

„Copak vo to!“ odvětil starý pyšně.

„Ale vy, táto,“ řekl syn, „místo co byste měl oběd připravenej, svádíte mladý děvčata! To se mi od vás nelíbí!“

Stařec se zarděl a rozhodil rukama: „Co tě to jenom mohlo napadnout? Já... tadyhle paní Ouholičková... vona přišla jen tak na skok... povídáme si, jak to ve světě chodí... všeobecně...“

„To jsem sám rád,“ pravil Eman, „já bych na vás nerad slyšel stížnost! Paní,“ obrátil se na vdovu, „kdyby si měl tatík něco dovolit, tak mi to jenom řekněte. Já už to spravím!“

„A co by bylo,“ tázala se vdova vyzývavě, „kdyby se pan otec ve vší počestnosti vyjádřil?“

„Ale jejej, to bych byl rád!“ vzkřikl Eman nadšeně. „Beztoho mne, sirotečka, nikdo nepolituje a každěj mě šidí!“

„Tak slyšíte, pane Habásko,“ obrátila se vdova radostně na Emanu staršího. „Pan syn má z toho pojem a vy tomu nechcete rozumět! Voba byste měli se mnou nebe! Dbala bych na vás, abyste chodili čistě a v pořádku!“

Pan Habásko vrhl na svého syna zdrcující pohled.

Avšak Eman nedbal a pokračoval nemilosrdně dále: „Jak se těším! To bude dobrota! Tak co, tatínku, kdypak do toho praštíme? Já bysem moh jít za mládence –“

Stařík zamumlal cosi nesrozumitelného.

„Jak se těším,“ blouznil Eman, „až celá naše rodina bude do hospody ‚Na vinici‘. Tatíček s matinkou mne povedou za ruku, matinka mne bude napomínat, abych neskotačil a nezamazal si nový šatičky. A pak si sedneme pod stromy, tatík si objedná pivo, vám poručí bílý kafe a mně koupí slanej rohlík.“

Vdova byla nadšena a řekla, že není nad život rodinný.

„Jen aby to dopadlo,“ přisvědčil Eman a děl skepticky: „Vono všecko není, jak si myslíme! Můj tatík se nezdá, ale je. Já ho znám moc dobře! A když se tak na vás dívám, paní, tak je mi vás líto. Taková mladá dívenka, nezkušená a nevinná, plná ideálů, dá se na takovýho starýho kocoura! Von je to starej ostřílenej internacionál, kterej se na každým terénu pohybuje bezpečně, vy jste ovšem agilní, ale podlehnete zkušenějšímu soupeři. Já bych vám radil, abyste si tátu nebrala! Je to velkej svůdník a manželskou věrnost nebere vážně. Vás by bylo pro něho škoda! S ním byste nepořídila. Von je taková moderní povaha a jenom marný zábavy a rozkoš vyhledává. Jakýpak s takovým splynutí duší? Rozmyslete si to, paní, budete litovat –“

Nyní teprve postřehla paní Ouholičková ironii. Vzplanula krutým hněvem a zařvala: „A to bych se dostala do pěkný rodiny! Takovej uličník, takovej lazar jedna, von si bude ze starší paní střílet! Máme to pěknýho syna, pane Habásko, fuj, fuj, hamba, moh byste se stydět, von ho ani nezakříkne a já tu sedím jako prodaná –“

Prudce vstala a řítla se ke dveřím.

„Jak von si dovolil, kriminálník špatná, a já ho, hloupá, poslouchám –“

„Neposlouchejte, my o vás nestojíme, můžete jít!“ vzmužil se starý. „Taková čarodějnice, vona tady bude říkat názory! My nepotřebujeme žádný názory, my máme svýho rozumu dost!“

Za vdovou zapadly dveře. Bylo slyšet, jak na chodbě povykne: „Voni by jednoho zabili, dyť já měla co dělat, abych utekla, lidičky, podívejte se na mě, jak vypadám!“

Otec a syn osaměli. Mrkli na sebe a pak se jali řehtat a navzájem se plácát do stehů.

„Tys to proved parádně!“ liboval si Eman starší. „Už sem měl strach, že to dáváš dohromady, a pak sem poznal, že se jenom tak směješ! Vona je to ženská nebezpečná a já myslel, že jí budu muset rozbít hlavu!“

„Bez starostí,“ odpověděl syn, „já už to se ženskejma dovedu, na mě se můžeš spolehnout. To sem ji odpalíroval, co?“

„A jejej!“ zařičel stařík rozkoší,

„Tak, a teď bysme mohli jíst!“

„Bodej!“ a Eman starší počal prostírat stůl.

44

Zanedbané vychování slečny Emilky

Mluvit s hochem, to nic není. Mluvit může každá. I ta zrzavá ficka ze salónu paní Schmalfussovové najde hochu na mluvení, i ta zrzavá, pihovitá a nohatá ficka. Ale mít vážnou známost, to už je něco. Každá dívka mluví s hochem na svou odpovědnost. Jestliže však rozhodující kruhy vydají své povolení, že smí mluvit, pak je z toho mluvení de facto mluvení de jure čili vážná známost.

Emilka měla vážnou známost. Paní Šefelínová šla sbírat do obchodu pana Načeradce informace o pánovi, se kterým Emilka mluvila. Zprávy o pověsti pana Habáska byly veskrze příznivé. Tlustý šéf se vyjádřil o svém zaměstnanci, že ho může každému co nejlépe doporučit, že je to platná a spolehlivá síla a že má u něho životní místo. Rozhodl se otevřít v Praze filiálku a pověřit pana Habáska vedením pobočného závodu. Hovoře o tomto projektu, upadl pan Načeradec v obvyklý pesimismus a vystrašil paní Šefelínovou chmurným líčením obchodní krize, která se valí světem, je churav, nemá žádného štěstí na světě a zbývá mu málo dní do konce života. Paní Šefelínová pronesla myšlenku: „Co je to platný, všichni tam musíme!“ a rozloučila se, odhadujíc pana Načeradce na jeden metrický cent živé váhy. A pojala rozhodnutí, že Emilka smí mluvit s panem Habáskem, když je zaměstnán v závodě, v jehož čele stojí takový tlustý pán. Mínila, že kde je tlustý principál, tam mají zaměstnanci trvalé místo.

Přísný pan Šefelín ničeho netušil. Žil v představě, že žižkovský vetřelec byl dokonale potřen od té chvíle, kdy ho pan Šefelín zahnal od nuselských bran. A snoval plány, že Emilku provdá jen za nuselského domorodce, spořádaného jako on a přísných mravů. Netušil, že se jeho manželka spolčila s mladým mužem ze Žižkova a že pod jejím protektorátem se spřádá vážná

známost. Neměl zdání, že v lůně jeho rodiny vzniká ženské spiknutí. Třímal ve své pravici pásek od kalhot jako žezlo a dbal o to, aby kázeň v rodině neutrpěla.

Eman seznal, že si musí svou dívku vychovat. Konstatoval, že její vzdělání je strašně zanedbáno. Zнала všechny biografy v Praze a dovedla pojmenovati mnohé filmové hvězdy. Nejvíce si oblíbila Gretu Garbo. Nosila její účes a holila si obočí podle zbožňované star, riskujíc konflikt se svým přísným otcem.

Avšak Emanovi bylo seznati, že by ze znalosti fotbalu musela před nejmírnější zkušební komisí propadnout. Z klubů znala pouze nejvýznačnější podle jména. Eman se zhrozil, když seznal, že dívky jsou neznáma i nejslavnější jména hráčů. Nevěděla nic o pořadí na mistrovské tabulce, nevěděla, kolik který klub ukořistil bodů v jarní lize a jaké je jeho skóre. Nikdy ničeho neslyšela o historii mužstev a jejich slavných kampaních. Slovem – hrůza!

„Řekni mi, slečno,“ naléhal Eman, „jak je tohle možný? Kdes žila a cos dělala? Mně to nejde do hlavy! Přeci malý dítě zná víc než ty!“

„U nás v rodině,“ omlouvala se Emilka, „se to nikdy nepřestovalo. Tatínek nás nikdy nepoučil a máti má jiný starosti. A žádná holka z obchodu kopanou nezná. Tak já jsem k tomu nikdy nepřišla.“

Pan Habásko mínil, že to tak nemůže nechat a že jí musí dávat hodiny.

„Jináč,“ pravil, „musel bych se před lidma stydět!“ Emilka se nadula a řekla, že se za ni nikdo stydět nemusí, že ona ví, co se patří, a když si pan Eman myslí, nevidáno... a počala fňukat.

„Ženská!“ pomyslí si shovívavě pan Habásko a počal jí mírně domlouvat, aby se nebránila rozšířit oblast svého vědění.

Emilka byla rozená ženuška. Zájem pana Habáska byl její zájem. Milovala, a proto byla hotova věnovat pozornost zápasům na zeleném trávníku, které by jí byly jinak lhostejny jako boje mezi jižní a severní čínskou armádou.

Emilka prospívá ve vědách

Eman tedy dal se horlivě do vychovávání své dívky. Počínal si opatrně a metodicky. Zpočátku ji uvedl do přípravy fotbalu. To byly zápasy dorostenců a rezerv, které se konají v neděli dopoledne. Emilka následovala Emanu na žižkovská hřiště, aby tam byla přítomna počátkům vyučování. Eman jí vysvětlil elementární nauky o správném stavění, stopování míče, přehrávání. Rozvinul před ní teorii kombinační a přízemní hry, co je to kick and rush a jak má vypadat hra vnitřního tria. Emilka měla dobrou hlavu a brzy pochopila, co je účelná hra bez příkras, a zavrhovala parády pro galerii. Eman byl pyšný na svou žačku a viděl přicházet chvíli, kdy bude moci svou dívku bez obav vyvést na velký zápas.

Símě fandovství vzklíčilo a živeno oddanou láskou vyrostlo v košatý strom.

A bylo to na jednom přátelském zápase Viktorky s Bohemians, kdy měla Emilka příležitost se vyznamenat. Stála s Emanem vedle staršího pána v brýlích, který byl tak pošetilý, že stranil Klokánům.

„Neviděl jsem ještě takového soudce!“ děl starší pán trpce. „Steiner se dopustí faulu proti Bejblovi a soudce píská proti Vršovcům!“

„Dovolte,“ rozlítla se Emilka, „kdy jste viděl nějaký faul?“

Starší pán se shovívavě na ni podíval a pravil: „Musel to vidět každý, když Steiner strkal Bejbla rukama!“

„Škoda,“ odvětila dívka, „že máte čtyři voči!“

„A vy, slečno,“ odvětil pán trpce, „vy asi tomu fotbalu moc nerozumíte, když máte tolik řečí.“

„Možná, že více než vy!“ odvětila Emilka sebevědomě.

„Fotbal, slečno,“ vece starší pán, „nejsou ruční práce. Bylo by lepší, kdybyste si hleděla vařečky!“

„Lepší by bylo,“ odsekla Emilka, „kdybyste mlčel, když už ničemu nerozumíte. Vemte si pravidla a říkejte si v nich!“

Starší pán spolkl slinu a zadíval se do hřiště. Emanovo srdce jávalo. Kdepak Emilka! Ta se nedá! Kdo by ji neznal, ten by ji koupil.

„Hej!“ zavřestěl najednou starší pán. „Wimmer! Rožčísni mu patku!“

Emilka se zachvěla.

„Co jste to řekl?“ zařvala výhruzně.

„S vámi, slečno, nemám co mluvit!“ zasupěl starší pán.

„Já vás vyzývám, abyste zachoval klid a nepodněcoval hráče!“ povýšila Emilka hlas.

„A to bych se na to podíval,“ zaržál starší pán, „abych nesměl své názory projevít ani v Dolíčku! Jsem zdejší rodák, vršovický poplatník, a smím tedy mluvit do naší věci.“

„Máte se chovat slušně a rezervovaně, jak se na sportovně vyspělé obecnostvo sluší!“ trvala Emilka na svém. „Fandění se netrpí!“

„Nejsem fanda, ale vy jste fanyнка!“ pravil její soupeř.

To popudilo Emilku na nejvyšší stupeň. Ona že je fanyнка? Ona, která je ve sportovních kruzích známa svou dokonalou nestranností. I projevila touhu vyškrábat pánovi oči.

Eman uznal za vhodné zprostředkovat mezi oběma soupeři. Učinil to takovým způsobem, že staršího pána pojaly obavy, když viděl, že pan Habásko zřejmě straní Emilce.

Obrátil se a šoural se k východu, bruče pro sebe: „Běda, třikrát běda, když už i ženské projevují takový nemírný klubový fanatismus! Kam to spějeme? Já to musím dát nějakému redaktorovi do pera, aby ty neudržitelné poměry pořádně sebral. Dali jsme ženským volební právo a ony teď utiskují člověka na vlastním hřišti!“

Rozpřáhl ruce směrem k Edenu a zvolal: „Quo usque tandem?“^[22]

Emilka se obrátila k panu Habáskovi: „Věřil by to člověk, že můžou být takoví fandové na světě?“

Eman ji poučil: „S takovejma nejlepší nemluvit a hned jim jednu vrazit! To na ně platí.“

Po zápasu chodili ulicemi a Eman vypravoval mnohé příběhy z bohaté historie Viktorky a líčil velkolepé činy slavných hráčů, jichž jména žijí v srdci žižkovských vlastenců.

Setmělo se, na ulicích zaplály obloukové lampy. Ženy počaly s pokřikem shánět domů děti. A u nuselských schodů se loučili a Emilka pravila: „Dále nesmíš, můj milý! Tatínek by nás

mohl spatřit a prohnal by nám faldy. Je tvrdý a bezohledný a má dravý start na míč! Kdy se zas uvidíme?“

„Myslím, že to nebude tak brzo!“ odvětil Eman.

„A proč?“

„Ale mám obchodní cestu. Starej mě posílá ven, abych se podíval na zákazníky. Měj se tu dobře a drž se mně v pořádku.“

Loučili se a rozcházeli ne více než půl hodiny. Pak se rozešli.

46

Pan Načeradec versus paní Načeradcová a Eman komb.

Pan Načeradec udílel Emanovi poslední instrukce na obchodní cestu, když tu vstoupila do krámu paní Načeradcová.

„Pane Eman,“ pravila ta dáma, „esli byste byl tak dobrej a skočil nahoru k dětičkám? Dětičky se po vás ptají, dětičky vás chtějí, já s nima nemůžu vydržet, tak buďte tak hodnej, jděte jim vypravovat pohádku, Otoušek říká, že neveme medicínu, když nebude slyšet pohádku, on je takovej slabej, nechce se mejt, že neslyšel pohádku, dělá mně tam plnou hlavu. Hanička nechce kašičku, co já s těma dětma vystojím, tak kdybyste byl tak dobrej –“

„Teď,“ děl pan Načeradec přísně, „teď nejsou žádný dětičky, teď nejsou žádný pohádky, teď máme obchodní konferenci!“

„To se ví,“ zdvihla hlas manželka, „že ty vždycky musíš mít kontra, a když já řeknu bílý, tak je to u tebe černý, napřed musíš bejt ty a ty ostatní jsou u tebe nic –“

„Pan šéf,“ připojil Eman, „je takovej azes, von vám, milostpaní, dělá všecko naschvál, já bejt váma, já bych si to nedal líbit, když nemá mít manželka v domě slovo, tak to přestává!“

„Vidíš?“ zaječela vítězně paní Načeradcová. „I cizí člověk vidí, jakej jseš, moh bys se stydět, to má bejt pak otec od dětí –“

„Výý!“ zaskřípal pan Načeradec. „Tak vy tak? Co vy máte tady co povídat řeči? Vy máte, mně se zdá, moc chucpe, vy jeden člověče, to já mám mít od vás takový zastání, že se spojíte s mojím? Vy si to nějak divně představujete.“

Eman přitáhl lokte k tělu, rozpřáhl ruce a zapěl: „Já nemám žádnou chucpe, já nic nepovídám, já se nic nespolečuju, já nic nevím, já mám svý starosti, moje starosti na vaši hlavu –“

Pan Načeradec zdvihl ruce ke stropu a poskočil z nohy na nohu: „Nóó, viděl to svět? On se opovažuje se mnou mluvit po židovsku, jako by byl é... é... disponent nebo é... é... prokurista... pan Eman má řeči, on se jednomu postaví, velkej pán je pan Eman, on si myslí, že jeden nemůže bez něho bejt... co si myslíte, člověče, že jste kantor, že mně tu v mém kvelbu zpíváte, co? Na zpěv jsem si vás nezjednal, takovej zpěvák mně může bejt ukradenej, nepotřebuju zpěváky, ale verzírovanou sílu, abych měl na někoho spolehnoutí. Pudete mi z domu, abych tak zdráv byl, já vás vyplatím na krejcar a jděte mi pryč, vy mi užíráte věk, já tu nejsem nikdo... ššš!“ – (zadupal) – „Ať jste mi venku!“

„Beze všeho!“ řekl Eman chladně a svlékl pracovní plášť.

Paní Načeradcová ho vzala za ruku.

„Nikam nepudete,“ řekla, „k dětičkám pudete a neposlouchejte ho, on ví moc, co mluví.“

„Z domu mi pude!“ zahlomozil tlustý šéf.

„Nikam nepude!“ opakovala paní Načeradcová hrozivě.

„Z domu mi pude,“ zaševalil pro sebe pan Načeradec, „a nepude-li sám, pude odtud jako mrtvej muž.“

47

Zrození výbora, povídka pro dospívající mládež

„Tak, o čem bych vám měl vypravovat?“ tázal se Eman, když usedl na pelest postele, na které ležel nemocný Otáček, „chcete, abych vám vypravoval o vejborovi?“

„O vejborovi!“ zatleskaly dětičky rukama.

„Tak, abych začal z kraje. Když se vejbor narodil, tak ho bylo všude plno. Celá rodina se musela točit kolem něho, byl všude první a dovedl řvát na celej dům. Táta máma, dědek i bába museli ho střídavě brát za ruku a hopsat s ním po sednici. Tak to šlo ve dne i v noci. Všechny byli z něho jeleni a jeho tatíček říkal: ‚Měl jsem tohle zapotřebí?‘ Dostali kvůli němu i vejповěď, protože partaje nechtěly poslouchat vejborský řvaní.“

„Kdo umí lepší řvát, lev, nebo vejbor?“ tázala se Hanička.

„Vejbor,“ odpověděl Eman, „tak dál. Když pak vejbor povyroست a začal chodit do hošenčí školy, tak ho bylo zase plno. Ve škole se pořád hlásil, a když byl vyvolanej, tak nic nevěděl. Chtěl bejt v jednom kuse pořadatelem, aby mohl zapisovat kluky, který nedávali pozor, ale ukazovali si pod lavicí vobrázky vod kupce.“

„Jako Velkoborskej, co utírá tabuli, a když neumí, tak se hlásí na stranu,“ poznamenal Otáček.

„A když si hoši hráli, tak chtěl bejt mezi všema kápo, všemu lepší rozuměl a měl samý řeči. Chtěl hrát jenom v centru, ale pumlič neudržel a místo do mičudy kopal do drnu. Chtěl, aby mu vostatní říkali kapitán, a koupil si na pouti píšťalku a na ni pískal, ať byla chyba, nebo ne.“

A když se hrálo na indiány, tak říkal, že je Vinnetou, rudý gentleman, ale neuměl skalpovat ani vyhrabat válečnou sekyru, a kluci ho pomenovali ‚smrdutej kojot‘. Von křičel, že není žádněj smrdutej kojot, ale šedej grizzly, a šel domů žalovat, že ho šiděj. Tatíček mu řek, ať mu dá pokoj, že není na něj naloženej, a vejbor brečel, takže matinka vzala plácačku a nandala mu jich. Vejbor řval a otevřel dveře, aby to bylo slyšet v celým baráku, matinka se styděla a koupila mu cucavý bonbóny, aby byl zticha.“

„Neměla mu kupovat bonbón, ale dát ho loupežníkům,“ mínila Hanička.

„Někdy si hráli na čmucharou a vejbor se postavil ke zdi a čmuchal. Už bylo pozdě, stmívalo se a mámy chodily shánět děti, aby šly spát. Vejbor stál pořád u zdi a křičel: ‚Úúž?‘ – Děti šly domů a odpovídaly: ‚Eště ne!‘

A když si myly nohy ve škopíčku, tak slyšely, jak vejbor se ptá: ‚Úúž?‘ a odpovídaly: ‚Eště ne!‘ Lehly si do postele a ležely, vejbor čmuchal a křičel: ‚Úúž?‘ a děti pořád, že eště ne, a smály se mu. Teprve když byla úplná tma, viděl vejbor, že je ošizenej, a šel plačky domů.“

„Dostal bití?“ pátral Otáček.

„Jistěže dostal,“ uspokojil ho Eman, „žadnej tatíček si nedá ujít takovou krásnou příležitost.“

Ukroutil si cigaretu a zapálil.

„Jak to bylo dál?“ naléhaly děti.

„Jak to bylo dál: Čas utíkal, všechno stárlo, a vejbor dospěl v muže. A jakej byl v mládí, tak zůstal i potom. Trochu ztloust, měl moc rozumu, nosil bouřku a poučoval. Nikoho nepustil od sebe nepoučenýho.

A když už měl nejvíc rozumu, tak vstoupil do fotbalovýho klubu a stal se opravdivým vejbořem. Chodil do schůzí a tam byli shromážděný samí takoví vejboři a ty všechny měli k řeči pana předřečníka maličkou poznámku, několika stručnejma slovy uváděli všechno na pravou míru, vyvraceli jeden druhýmu námitky, přetřásali otázky a zaujímali stanovisko.

Vejbor se teďka menoval direktor, mluvil do sestav mužstva a poučoval hráče, jak mají hrát, aby dávali góly. Dbal o to, aby jeho podobenka byla v novinách a pod ní stálo jeho jméno, že to je jako vzácnej přívrženec ušlechtilýho sportu fotbalovýho a že je v kruzích sportovců známej a oblíbenej.

Koukal přes vohradu, když hráli přespolní, lanařil a nakupoval drahý primadony. Na zájezdy dělal sestavy a pak se v novinách psalo o neodpovědným jednání direktorů, který vyslali na tak významnej zápas takovou nemožnou sestavu.

Léta utíkají, vejbor stárl, byl pořád tlustší a měl čím dál tím víc rozumu. Poučoval vejbor, poučoval a pak umřel. A když umřel, tak k jeho počtě uspořádali Vejborův memoriál.“

„Už je konec?“ ptaly se děti.

„Konec,“ přisvědčil vypravěč.

„To byla hloupá pohádka,“ ohrnul Otáček rty.

„Jakáž pomoc,“ odvětil Eman, „co můžu o vejborovi vypravovat chytrýho?“

48

Emanova obchodní zpráva

Potom zavolal si tlustý šéf pana Habáska a pravil: „Teď uvidím, jestli jste co k čemu, nebo ne. Doposud jste mi toho moc neukázal. Jsem zvědavěj, jestli uvidím nějakěj vejsledek.“

„A co má bejt?“ tázal se Eman.

„Co má bejt, to vám hned řeknu. Pojedete na túru. Podíváte se na zákazníky a ukážete kolekci. Uvidím, jestli uděláte obrat.“

Eman odvětil beze všeho, že se uvidí.

Pan Načeradec mu dal hojně dobrých rad, kladl mu na srdce, aby byl k zákazníkům zdvořilý, že jsou zlé časy, hrozná konkurence, deprese na všech stranách, velká krize a co vám budu dlouho vypravovat.

Dlouho vypravoval, že se neměl etablovat v takové hloupé branži, že moh být dneska bůvíkde, ale to už je takový osud, jemu není nic dopřáno. Kdyby byl o dvacet let mladší, tak vším sekne a pojedje do Ameriky, tam se dá ještě něco dělat. Ale už je pozdě a dnes musí v těch hadrech zůstat, to je marné, jojo, já vám říkám...

Eman kývl hlavou a připravoval si kolekci.

„Všecko hlásit, co je novýho, rozuměl jste?“ kladl mu tlustý šéf na srdce. „Jak něco bude, hned depeši poslat!“

Eman odcestoval. Za nějaký čas přišel posel a přinesl telegram.

Pan Načeradec rozbalil blanket a četl:

Richard Naceradec zizkov teplitzer FC Viktoria Zizkov 3 : 2 (0 : 0) stop spatny teren nemozny soudce stop habasko

„No tohleto,“ zamyslíl se pan Načeradec, „tohleto mají být obchodní zprávy. Z tohohle já mám bejt živ. Na tohleto jsem si vzal člověka. – Nóó?“

49

Pobočný závod vyzval mateřský závod na zápas

Dny plynuly v utěšeném střídání, v parcích se objevily žluté kočičky jívy i zelené čepice sadových zřízenců. Po holých akátech hopkovali kosi a lezli lidé, kteří stříhali suché větve. Slunce se zjevilo i nad Žižkovem a v ulicích žižkovských se čepýřil jarní vánek. Chůvy se

shromazďovaly se svými kočárky na výsluní, podobajíce se mravencům, kteří vystavují své pupy slunečním paprskům.

Bylo všude plno ruchu a děti popouzely domovníky k hněvu a rušily strážníky z erárního klidu. Lidé natírali ploty a služky myly okna a hádaly se se svými zaměstnavatelkami, protože si nechtěly připnout gurtu. Penzisté kývali hlavami a říkali „už nám to nastává“ a ve výkladních skříních kralovaly okaze^[23] a báječně levné ceny.

Slunce políbilo travnatá hřiště, i rozkvetla jarní liga. Noviny oznamovaly významné, přátelské i ligové zápasy a vyslovovaly naději, že to i ono významné utkání přiláká množství sportumilovného obecnstva, že naši borci zajisté nezklamou očekávání a vydají ze sebe vše.

Pražská filiálka závodu pana Načeradce hlásila mateřskému podniku, že Viktoria Žižkov otevírá své nové hřiště a toto nové hřiště bude zasvěceno ligovým mačem se Slávií. Pobočný závod se dával poroučet, jestli mateřský závod hodlá být svědkem tohoto napínavého boje.

Mateřský závod odvětil, „no ne, samo sebou, musíme bejt při tom, až Viktorka si odveze ze svýho hřiště řůru banánů“. Nato filiálka se dala slyšet, „jen pomalu, pomalu, my už s váma zaválíme bago“.

Mateřský závod pravil se špatně maskovaným rozechvěním, že mistr ligy dobře ví, čím je povinen své pověsti.

Filiální závod se vyslovil, že mistr ligy odejde ze hřiště co hotový žebrák.

„Uvidíme!“ houkl Žižkov do Prahy.

A ozvěna z Prahy: „No, no!“

Eman litoval, že se Emilka nemůže účastniti tohoto významného utkání. Lákal ji svůdnými slovy a sliboval, že se Viktorka před ní vytáhne a ukáže jí exhibici, vědecký fotbal, slovem „správný ťukec“. Emilka vyslovila své politování. Není to možno, mají „postarbeit“, vdává se dcera jednoho velkoobchodníka a bere si jednoho inženýra, bude to velká svatba, dělají jí svatební šaty, ohromné, škoda, že je Eman nevidí, výstřih, heleďtese, tady, vyentlovanej do paspulky, no, to se musí vidět, slovem báječné šaty a ty musí být zítra hotové k dodání, to musí Eman uznat... Eman uznal a řekl, že je to věčná škoda, tady že budou k vidění věci.

Zato Eman starší prohlásil, že se musí tohoto zápasu účastnit. Zachtělo se mu spatřiti nové hřiště a býti přítomen tomu, jak mužstvo Viktorky bude hájit čest jeho rodného města. Už

dávno nevyšel za město a jeho staré oči takřka již zapomněly, jak vyhlíží červeně pruhovaný dres. Jenom slýchal u svého šicího stroje zvěsti z travnatých bojišť, radoval se z dobrých zpráv a trdil se nad porážkami svého klubu.

Uvolil se doprovázet svého syna jen na jeho slavnostní ujištění, že Viktorka je ve výborné kondici a že neuvidí žádnou hanbu. Eman mladší dal prohlášení s přehnaným sebevědomím.

„Ať jsem Franta, jestli jim to nenaklepeme!“ zvolal chlubně.

„Budiž!“ zabručel starý muž.

Mateřský závod zanechal v krámě paní Načeradcovou, posupnou a zasmušilou. Pobočný závod stáhl železný závěs a oba, doprovázeni starým panem Habáskem, vydali se na bojiště.

50

O hrozném boji Slávie s Viktorkou a slavném vítězství červené hvězdy

Ze všech končin Prahy, z letenské stráně i ze Starého a Nového Města, z hlučného Smíchova, vznešených Vinohrad i ponurého Karlína, z Kobylis, Radlic, Jinonic i Butovic sjíždějí se tramvaje, ve kterých jsou namačkání lidé jako mazlavé datle v bedničkách, a všichni mají jeden cíl; nové hřiště u hostince „Na vinici“.

A všechno to množství, hlučné, nespokojené a věčně mručící jako moře, nakupilo se za bariérami. Kolem bariér pobíhají lidé v bílých zástěrách a nabízejí červené limonády, pivo a horké párky. – Chlapci v placatých čepicích prodávají burské oříšky, jež sta čelistí nervózně přežvykuje a jež jsou oblíbeny proto, že pomáhají zahánět nudu z dlouhého čekání.

Pan Načeradec, provázen oběma Emany, dostavil se na hřiště. Cítili, že stanuli proti sobě jako nesmiřitelní soupeři: i tlumili své pocity a snažili se hovořit o věcech lhostejných. Zajisté i panu Habáskovi mladšímu i panu Načeradci vryla se vzpomínka na jejich seznámení do mysli nesmazatelným písmem. A proto oba dva z opatrnosti zakrývali své výpočty, naděje i očekávání. Oba zabouřili nadšením, když spatřili svá oblíbená mužstva, ale pak si dodali tvářnosti rezervovaných a nestranných pozorovatelů.

Zástup dělil se zřejmě ve tři části. Viktoriánské vyznání bylo napsáno ve tvářích pod placatými čepicemi, pod černými boufkami; viktoriánství nesli v sobě lidé bez límečku, s

obnaženými ohryzky, živnostníci se svislými kníry a inteligenti s brýlemi. Slávistická víra byla zastoupena bankovními i samosprávnými úředníky, pány s licousy a tučnými majiteli.

A mezi nimi byli lidé jiného vyznání, lid spartánský, který sem přišel počítat a kalkulovat s body a rozdílem skóre, a odhadovat tak naděje svého klubu na umístění v mistrovské tabulce. I dostavili se také lhostejní pozorovatelé, zasmušilí vyznavači Čafky či karlínské Čechie, kteří nemohli nic ztratit a v nic doufat, neboť nebyla to jejich pře, tento zápas mocných. Lid víry Klokánů měl jisté sympatie pro Slávii, neboť bylo mu často dožit se potupy, že viktoriáni dali provázet jejich poražené mužstvo ze hřiště hudbou připravené kapely, která Vršovickým hrála na posměch smuteční pochod.

První gól Slávie uvolnil v prsou slávistů bouři jásotu.

V řadách žižkovských zašumělo. Placaté čapky se k sobě přichýlily a gestikulující ruce řešily názor, byla-li to branka k chycení, či nikoliv. Škarohlídi vyslovovali obavu, že Viktoria lažiruje; ale optimisté v tom viděli důmyslný úskok. – Teď, doufali optimisté, se Viktorka do toho vloží.

Po té první brance podíval se Eman mladší na svého šéfa. Když se jejich zraky střetly, tlustý šéf předstíral lhostejnost a obličej Emanův hlásal, že je nade všecko povznesen.

Druhá branka Slávie. Lid slávistický metá klobouky do výše. Obec žižkovských věřících zakolísala. Mnohý se dal strhnout k tomu, že vrhl po pruhovaném dresu potupným názvem „Hasiči!“. Avšak optimisté pravili: „Dali jsme jim dva kusy fóra. Teď ukážeme, co dovedem!“

Eman vrhl kosý pohled na svého šéfa. Nelíbilo se mu, že pan Načeradec je zarudlý a že si zapaluje doutník. Podezřívá ho, že se chechtá pro sebe.

Třetí branka Slávie způsobila u jejich přívrženectva takový projev nadšení, že to připomínalo výbuch sopky Mont Pelé na ostrově Martinique. V řadách viktoriánských propukl rozbroj. Optimisté byli zatlačeni do defenzívy. Nicméně bránili se chrabře a říkali, že se to všecko dá vyhrát.

Emanovi se zdálo, že se jeho šéf tváří tak, jako by slavil narozeniny. Ohrnul si límec kabátu a oddal se černým myšlenkám. Jeho tatík neříkal nic, jenom brada se mu třásla.

Když padla čtvrtá branka Slávie, tu Eman zaťal pěsti a sveřepými zraky hledal svého šéfa. Tlustý muž zmizel. Nenápadně se vytratil k brance Viktorie. A jako chlapec, jenž dostal od tetičky tabulku čokolády a uchýlil se do ústraní, aby o svou pochoutku se nemusel dělit se svými sourozenci, tak i on, osamělý uprostřed množství, oddal se nezřízené radosti. Odvrhl důstojnost, která zdobí tlusté muže, a křepčil, opojen vítězoslávou, jako indián kolem ohně.

Po páté brance Slávie ucítil Eman, že všecko, več věřil a co vzýval, řítí se do propasti. Za hrozných kleteb zřekl se své víry a prohlásil, že Viktorku nezná, že ji nechce znát, že ji od sebe zapuzuje. Jeho proklínání zachytil jakýsi pán s červeným nosem. Ten pán pocítil nutnost odporovat Emanovi. Červený nos byl patrně ortodoxní vyznavač viktoriánské víry. Nic nedovedlo otřást jeho přesvědčením.

Pravil: „Já se vám divím, pane. Vyvádíte, jako by já nevím co.“

„Nemám vyvádět, když vidím takovej debakl?“ opáčil Eman zuřivě.

„To u mne není žádný debakl,“ odvětil červený nos, „to se dá ještě spravit a Viktorka může urvat dva cenné body.“

„Haha!“ zařičel Eman. „Voni maj z toho pojem, já se jim divím, že se můžou ujímat takovejch hadrníků, takovejch financů, lazarů ubohejch, žebráků hotovejch!“

„Náhodou,“ odvětil ten pán, „hraje to Viktorka docela dobře. Šak vona se dostane ještě do tempa. Viktorka je mužstvo spolehlivý.“

„Já vím,“ děl Eman s trpkou ironií, „ta by takhle mohla hrát s rezervou SK Vlasta Praskolesy. Tomu by to s jistou dávkou štěstí nandala.“

„Vono,“ mínil červený nos, „je těžký s takovou Slávkou hrát. To není žádná hra, to je ustavičná řada faulů. Voni tu Viktorku vykopávají jako řípu.“

„Ať si ty milostpáni vezmou porculánový kalhoty, když jsou takový fajnový. Lazaři!“

Vtom padla šestá branka Slávie. „Jojo,“ zakýval Eman hlavou, „rozdejte si to se zájezdovou jedenáctkou SK Meteor Pletený Újezd. Tady vás už nechci vidět.“

„Pane,“ napomenul ho červený nos, „vono to dycky nejde. Náhodou je Slávka v kondici. Viktorka má převahu v poli, ale smůlu ve střelbě. To tak někdy bejvá.“

„Slávie,“ odpověděl Eman, „si to může rozdat s nima, kdy chce. Viktorka je důstojnej rival starejch pánů AFK Litavanu Dobrá Voda.“

Starší Eman zatahal syna za šos a děl mroucím hlasem: „Já už tu nebudu, hochu, moh jsem taky zůstat doma, že jo, jeden je tu pro smích lidem a eště jsou tu fandové, který nemaj těch banánů dost a neviděj, že si s nima Slávka hraje betlém. Až bude Viktorka hrát s FC Chudobinec Pardubice, tak mě zas vem s sebou a já se budu těšit, že uvidím napínavej boj rovnocennejch soupeřů. Pojd' domů, hochu, a nemluv s těma fandama.“

„Já že jsem fanda?“ ohradil se červený nos. „Sami fanděj Slávce a –“

„Kristapána!“ zaúpěl otec a syn současně. „My že jsme fandové Slávie?“

„No a ne? A při tom vedete hloupý řeči, že já jsem s Viktorkou, to zas račte dovolit, to se mi nesmí říct, nýbrž, pánové, co mně je do Viktorky, my jsme svý páni –“

„Od kterejch vy teda jste?“ pátral Eman.

„Já jsem dycinky Spart'an,“ odvětil muž s červenýmnosem pyšně, „rudá je moje barva, za tu se biju. Já, trouba starej, jsem se těšil, že Viktorka udělá nějakej vejsledek, počítal jsem, že pak bude lepší umístění v mistrovský tabulce, eště si tak říkám: Viktorka takhle klepnout Slávku, to máme dva body v talóně, teď máme Kladno, to se taky neví, dobrý by to bylo –“

„Spart'an!“ zařval Eman. „A von se vopováží fandit Viktorce! A proto já koukám... Podívejme se na chytrýho, vopatrnýho! Von si myslí, že mu budeme vyhrávat ligu!“

„Haha,“ zachechtal se sveřepě starší Eman, „tudy na to! Von na nás šel s politikou. Jo, milej pane, my jsme na Žižkově uvědomělej lid. Viktorka bude hrát a vy se budete dívat a strkat body do kapsy. To nejde, holečku. Každěj ať se bere vo svý.“

„Viktorka,“ pravil Eman mladší zpupně, „vyhraje, když to potřebuje. Teď jsme to náhodou nepotřebovali, tak jsme si trochu zalažirovali. Ale abysme vám něco darovali, to zas prr! Jaký vy jste na nás, takový jsme my proti vám. A nebavíme se.“

Padl sedmý gól Slávie.

„Jen houšť a větší kapky!“ zvolal povzbudivě Eman starší. „My sneseme i dvouciferný skóre. My to můžem dělat.“

Muž s červeným nosem zapomněl zavřít ústa. Ponenáhlu přišel k sobě a zasyčel: „Tak vy tak? Takhle si to představujete, frajeři fórový? Teď do vás vidím, uličníci! Hanba vám, šhubání podplacený, tomuhle vy říkáte fér hra? Člověk se musí divit, když vidí takový poměry –“

Eman mladší mu strčil pěst pod nos. „Čuchni si, holomku,“ velel.

Eman starší ho zadržel: „Jen žádný trapný výstupy na hřišti, můj synu. Ukaž, že jsme karakteri a že se nebavíme se zdrápankami.“

Červený nos se dal kvapně na ústup. U vchodu se obrátil a zvolal: „Než přijedete k nám na Letnou, tak se stavte dřív u Pohřebního ústavu města Prahy a objednejte si pohřeb, sígři špinavý –“

51

Eman se nekouká a pan Načeradec nezpívá

Pan Načeradec měl palce za vestou a chodil za pultem sem a tam, rozzářený a zarudlý, a díval se zálibně na své břicho.

Eman měl pěsti v kapsách a sveřepě zíral před sebe. Tlustý šéf se zastavil.

„Co se koukáte, Eman?“ tázal se.

„Já se koukám?“ opáčil Eman.

„A nekoukáte se?“

„Já se vůbec nekoukám, co bych se koukal.“

„A koukáte se, ne že ne.“

„Tak když se koukám, tak se koukám.“

„Vy se vůbec nemáte co koukat, to si pamatujte. Tady není nic ke koukání.“

Eman zarytě mlčel.

Tlustý šéf se dal opět na pochod a jal se prozpěvovat.

Eman zbystřil sluch. Zdálo se mu, že zachytil „8 : 1“, zpívané na nápěv „Růže, růže.“

„Co zpíváte, pane šéf?“ otázal se temně.

„Já že zpívám? Já nezpívám.“

„A zpíváte, ne že ne.“

„Ani mi nenapadlo zpívat. Jakej já už nejsem.“

„Tak když nezpíváte, tak nezpívejte.“

„Nemáte zas moc řeči, Eman? Když já jednou řeknu, že nezpívám, tak nezpívám, ale já myslím, že ve svém lokálu smím zpívat, já platím daně, tak si můžu zpívat, to mi nikdo nemůže zakázat. Já můžu ve svém kvelbu třeba provozovat rytmiku, mně se nesmí nic říct, a personálu teprve do toho nic není, to si pamatujte.“

„Vono je zpívání a zpívání,“ poznamenal Eman trpce. „Někdo zpívá, aby chválil svým zpěvem Stvořitele, vy ale zpíváte jednomu na zlost.“

„Já zpívám, že mám krásnej hlas, a ne na zlost.“

„Vy zpíváte, že máte svinskou radost, poněvadž jsme to prohráli. Já dobře slyšel, pane šéf, že zpíváte ‚vosum – jedna, vosum – jedna‘, a já to mám spolknout a nic neříkat.“

Svlékl pracovní plášť a zahučel: „Mějte se tu dobře.“

„Kam jdete?“ zvolal pan Načeradec.

„Pryč jdu od vás. To víte, dělat si frňousy ze mne nebudete.“

„Ale co vás to napadlo, Eman, dyť já –“

„Nic, pane šéf, nepovídejte mi řeči, já vím všecko, mně se nemusí nic vypravovat. Kolikrát jsem já dostal vejповěď od vás a kolikrát vod milostpaní a nic jsem neříkal a dycky jsem se vrátil, poněvadž jsem si myslil svý.“

„Nono, já že vám dal někdy vejповěď?“

„A ne snad? Vy a milostpaní dali jste mi vejповěď v poměru 87 : 56 pro vás. Ted' zas dávám vejповěď já. Nízkou přízemní ranou zahajuju skóre.“

„Vy žádnou vejповěď dávat nebudete, to jsou samý hlouposti, vy nemůžete jít ted' uprostřed sezóny, to by nebylo kulantní –“

„Už jsem řekl, a de se.“

„Vidím,“ zakvílel pan Načeradec, „že mě chcete zničit, že mě chcete sukcesivně přivést do hrobu, že mě efektivně chcete zabít, já to vím, já to dobře pozoruju, když zpívám, není vám to recht, jeden už, na mou duši, neví, co má dělat... Abyste věděl, já vůbec nemám žádnou radost, co je mně do Slávie? Věřu, já Slávii v krámě nevidím, jak je rok dlouhej, chodí kupovat ke konkurenci ta Slávie, pro mě za mě, ať si dělá, co chce, já mám jiný starosti. Meduna si u mě koupil gumák. Viktorka dá aspoň jednomu utržit, já jsem člověk spravedlivej a rovnoprávnej, u mě maj všechny kluby svý právo a zastání, to se můžete zeptat, kde chcete...“

Tak mluvil pan Načeradec, mluvil zdlouha a mluvil a pořád mluvil.

Eman si mlčky oblékl pracovní plášť a pravil: „Pošlete mi, pane šéf, tam dolů pár overalů a několik kabátů pro automobilisty. Budu aranžovat výkladní skříň.“

„Pošlete si hochu, já vám to připravím,“ odpověděl pan Načeradec.

52

Prudký výbuch manželské lásky

Když pan Načeradec osaměl, tu oddal se nezřízeně svým pocitům. Hopkoval jako veselé ptáče z kouta do kouta a jeho hrdlo vydávalo zvuky „m'tádadádá – m'tádadádá“.

„Nezbláznil ses, Richard?“ ozvalo se ode dveří. Tlustý šéf zadíval se na svou manželku láskyplným pohledem. Jeho zrak obeplul její rozložitou postavu jako odvážný letec, jenž podniká let kolem světa, a zvolal nadšeně: „Hedvičko, Hedvičko! Ty jseš jediná ženská na celým světě. Přej si, co chceš, a všechno máš mít.“

„Co je ti, Richard?“ tázala se paní Načeradcová podezíravě.

„Nic mi není, radost mám, když tě vidím. Copak bych ti měl koupit? Měla bys chuť na něco pikantního, nebo ti mám poslat k cukráři?“

„Ptám se, co je s tebou, Richard?“

„Nebo bys chtěla náramek nebo chceš novej přehoz na otoman, jen si řekni, já beze všeho, to víš, pro tebe všechno... Já dám vymalovat byt, když chceš, nebo mám ti koupit šaty? Dyt' ty

nemáš nic na sebe, dneska pudem spolu do Varieté, ty nic neužiješ a pak si sedneme v kavárně a budem si povídat. Můžeš si pozvat svoje lidi, já proti tomu nic nemám, věru takový příbuzný, jako mám já, nemá nikdo, slovo špatný se proti nim nesmí říct, to bych se podíval...“

„Richard, tys něco pil! Dejchni na mne!“

„Nápad, Hedvičko, já že bych něco pil, jakej já už nejsem, ty jseš pěkná, hehe! Ještě by z jednoho udělala opilce, nůú, jak se vám to líbí?“

„Richard, ty se mi nelíbíš!“

„Zato ty se mi líbíš, ty moje bábo jediná. Vid', tak jsme dlouho pohromadě a ještě jsme neměli spolu ani tohle, věru, na nás se může každej podívat, pocem, stará, a dej mi pusu.“

„Ty jseš starej blázen, Richard,“ děla stydlivě paní Načeradcová.

„Když já mám takovou radost, jak tě vidím;“ Manželé se objali. Byl to do jisté míry obtížný výkon, ale povedlo se to.

53

Sen tlustého šéfa

A toho večera pan Načeradec záhy ulehl, a když usnul, tehdy přistoupil k jeho loži takový sen:

Pan Načeradec ocitl se na hřišti Slávie, ale nebyl v parteru^[24] jako obvykle, nýbrž seděl na tribuně v čestné lóži. Jemu po boku dlela paní Načeradcová. Měla na sobě toaletu za těžké peníze, těžké hedvábí a samý volán, inu, velká krása; ovívala se vějířem a vzdychala: „Ach, já jsem tak rozčilená!“

Pan Načeradec jí hladí buclatou ručku a ševlí konejšivě: „Mlč, Hedvičko, nic tadyhle, žádný rozčilení, povídám, my s nima zahrajeme betlém.“

„Jen aby –,“ odpovídá starostlivě manželka, „přihlížela jsem dnes odpoledne tréninku a musím říct, že mne naše mužstvo neuspokojilo. Ach Richard, jsme z formy, já to cítím... Už nemáme ten dravý start na míč, schází nám přehled, záloha netlačí útok a omezuje se na obranu, já ti říkám, Richard, bylo to lepší za našich mladejch let...“

„Hedvičko, Hedvičko, nemluv mi řeči, já to nemůžu slyšet. Ty bys jednomu vemluvila díry do břicha, to jsem jakživ neviděl. Kdyby tě tak někdo poslouchal, myslel by si, že jsme nebich úplný lazaři a hasiči, ale to zas ne. My, Hedvičko, my se vytáhneme, my vydáme ze sebe vše.“

„Ach, Richard, já měla takovej sen... Zdálo se mi, že přišel Julek, bratranec, víš, vod tetičky Sladkusovy syn, ten druhej, přijel z túry a přivezl si mnoho kufrů. Já koukám: samý kufry, samý kufry, plnej pokoj toho byl, on to rovnal, šlo to až do stropu, taková hromada a ještě posluhové nosili kufry, konce to nebralo a já se ptám: ‚Julku,‘ povídám, ‚co je? co to má znamenat, cože tolika kufrů?‘ – On nic neříká, jenom se na mne tak smutně podíval, že mi to sevřelo srdce, a pak vylezl na tu pyramidu kufrů, a jak byl u stropu, povídá smutným hlasem: ‚V těch kufrech jsou samý paklíky neboli banány, co jsme si vodvezli z ligovýho zápasu, to nám nandala Sparta a ještě to není všecko. Na nádraží leží ještě hromada kufrů, heleďse, Hedvičko, tadyhle mám nákladní list...‘ Já ho chtěla těšit, chtěla jsem mu říct: ‚Julku, ale kdepak! Koukej, Julku,‘ ale pak se to nějak zmotalo a já se probudila a řekla jsem si: Vida, já to tlustý neměla jíst, když vím, že mně to nedělá dobře...“

Pan Načeradec mávl rukou. „Sen je sen,“ děl, „a to jsou samý nesmysly, nech si říct, já ti povídám, efektivní hlouposti, když já ti říkám. A letos pojedíš do Gräfenberku skrz nervy, vono ti to bude dobře dělat, abys neměla takový řeči na sobě.“

Tlustý pán se odmlčel a rozhlédl se kolem sebe. Vidí: Tribuna je plná samých JUDr. Maxů Načeradců s chotí, dole na prvním místě stojí prostředně zámožné příbuzenstvo a na druhém místě, kam dopadají žhavé sluneční paprsky, tísní se chudé příbuzenstvo.

„Samý příbuzenstvo a samý příbuzenstvo!“ diví se pan Načeradec. „Totě nějakýho příbuzenstva! Vida! Pořád se mi posmívali, že bych pro kopálisty dal duši, a teď sami holdují ušlechtilému sportu fotbalovému.“

Kromě svého příbuzenstva postřehl pan Načeradec za bariérou velké množství katolických kněží.

„To jsem blázen!“ užasl pan Načeradec. „Chodím na hřiště už takový léta, ale kněžského fandu jsem ještě neviděl...“

Avšak nemá času na rozjímání. Neboť do hřiště vběhlo křepče jedenáct rabínů. Jsou oděni v červeno-bílý dres a na srdci mají červenou hvězdu. Nohy vězí v modrých štulpnách a

zánovních kopačkách. Honí před sebou čistý míč, jímž si pohrávají, čekajíce na svého soupeře. – Pan Načeradec strhl klobouk z hlavy; současně tak učinilo všecko příbuzenstvo. Ústa se otevřela dokořán a hromové „Sláva!“ otřáslu Letnou.

Hned nato následovalo jedenáct rudých kněží. Tito borci byli vítáni hlučným potleskem a voláním přívrženců z řad katolického kněžstva.

Obě mužstva se představila soudci, panu Chrdlemu mladšímu. Funkcionáři si vyměnili dary. Rabíni věnovali kněžím nádherně vyšíváné mešní roucho a katoličtí kněží podarovali své odpůrce těžkým sedmiramenným svícem. Přiklusali mužové v gumácích a s fotografickými přístroji. Obě mužstva utvořila malebné skupiny. Funkcionáři pronášejí slavnostní řeči a potřásají si pravicemi. „Pax vobiscum!“^[25] končí vůdce rudých svou řeč. „Šolem alechem!“^[26] odpověděl direktor rabínů.

„Pax, pax, pax!“ hlaholí rudí.

„Šolem, šolem, šolem!“ odpovídá červená hvězda.

Potom pan Chrdle volá k sobě kapitány obou mužstev, aby provedli losování.

Kapitán rudých, pan arcibiskup Kordač, potřásl pravicí vrchnímu rabínovi dr. Brodymu. – Soudce vyhodil korunu do výše.

Rudí vyhráli los a rabíni mají výkop.

Vtom dali rabíni gól.

Lid izraelský propukl v bouřlivou radost. Mával palmovými větvemi a volal „Halelujá!“

Pan Načeradec bouřlivě objal svou manželku: „Hedvičko, Hedvičko, ty jsi jediná žena, já ti koupím šaty, ty nemáš nic na sebe...“

„Co je s tebou, Richard?“ tázala se paní Načeradcová rozespale. „Nonono, počkej, počkej, ty mě zadusíš... Hihhi, Richard, já tě nepoznávám, ty jseš jako mladej milovník...“

„Hedvičko,“ děl pan Načeradec pyšně, „já nejsem ještě dlouho z formy...“

Sen Eman mladšího

Téhož večera ulehl Eman podle svého otce, ale nemohl dlouho usnout. Když zamhouřil oči, tu podrážděné nervy vyvolaly mu obraz hřiště, a vždy viděl skrumáž před brankou Viktorie. Dresů s hvězdou bylo nejméně dvakrát tolik jako červeně pruhovaných.

„To je důkaz,“ mumlal si Eman, „že Slávie měla naprostou převahu. Viktorka to odnesla rozdílem třídy.“

Eman starší temně zavrčel jako pes, kterému berou kost.

„To je nějakýho vrtění a převalování,“ hučel, „lež, spi a dej pokoj!“

Obrátil se na bok a vzdychl: „Ach jó, bóže, bóže!“ Eman mladší zápasil ještě hodnou chvíli s malomyslností a smutnými myšlenkami, ale pak ho obklopil sen a odnesl ho do pradávnej minulosti, o které se píše v knížkách. I zdálo se mu:

Psal se rok 1. P. 1333.

V ulicích Žižkova bylo nápadně živo. Lid se rotil, shromažďoval se na náměstí před kostelem, rozčileně hovořil a prudce gestikuloval. Zlé pověsti kolovaly městem.

Náhle bylo slyšet břeskný zvuk trubky. Žoldnéři se vrhli do zástupu a neomaleně kázali lidu, aby se rozestoupil a udělal místo hlasateli, který přicválal na grošovaném koni. Hlasatel přísně přehlédal zástup, nakroutil si mohutný knír a spustil hlasem tak mocným, že přehlušil zvonění tramvají i houkačky automobilů:

„Jménem otců a starších města Žižkova se oznamuje, že krutý a úskočný nepřítel viktoriánské víry přitáhl dnes v ranních hodinách ke hradbám žižkovským a zahájil nepřátelství. Naši zvědové oznámili, že nevěřících kacířů slávistických je síla veliká a jejich zbraně znamenité. Odvěký nepřítel Viktorie chce vyplenit naši víru, vzácný odkaz slavných předků. Nepočítá však se zmužilostí a chrabrostí Žižkovských, kteří již tolikrát odrazili nepřitele od hradeb se zkrvavenými hlavami. Jménem otců a starších města Žižkova volám: Do zbraně, občané! Způsobíme nepříteli maglaj, že to jakživ neviděl, zahrajeme s ním bago, že bude na to do smrti pamatovat. Občané! Dívají se na nás naši slavní předkové, Breburda, oba Mysíkové, Prokop i Klapka, kteří se zapsali nesmazatelným písmem do dějin našeho milovaného města.

Ukažme, že jsme hodnými syny velikánů našich dějin! Vzhůru, občané! Dnes potvrdíme svoji třídu a zdeptáme nepřítel dvojciferným skóre!“

Zavířily bubny, posel pobídl koně a odklusal. Z věže kostela zazněl zvon na poplach. Všichni domovníci v městě dostali rozkaz, aby zalarmovali partaje a každý schopný a zdravý muž aby se dostavil na shromaždiště. Ženy žižkovské, nedbajíce předpisů domovního řádu, vyklepávaly krzna^[27] a šat svých mužů i mimo určené hodiny a pilně čistily zbroj. Mnohé paní a dívky, pokud neměly mikáda, ubíraly se k holiči, aby jim ustříhl copy, z nichž se pletly tětivy k lukům a samostřílům.

Když se sklonil večer nad město, tu celý Žižkov se proměnil v ozbrojený tábor. Na hradbách zažehli ohně a kolem hranic seděli vousatí zbrojnoši. Plameny osvětlovaly jejich drsné tváře. Zazněly zvuky tahací harmoniky a vzduchem se nesla smutná a velebná melodie o té dívce, jež krmila svého milého vybranými pokrmy, aby vypadal k světu:

*„Vona mu vařila čekuládu
a masíčko vod vola,
ale ten šotek pihovatej
byl furt jako mrtvola.“*

55

Pan Načeradec obviněn z kacírství a uvržen do vězení

Avšak také nepřítel nelenil. Bylo viděti, jak z Letné táhnou nekonečné řady zbrojnošů opěšalých i pánů na koni. Bystrý zrak postřehl jejich barvy, rozdělené v červené a bílé pole, i červenou hvězdu, která svítila na prsou. Nepřátelské vojsko se utábořilo pod vrchem Vítkovem. Bylo lze rozeznati vozatajstvo, pěchotu i jízdu, bylo viděti houfnice, tarasnice i jiné válečné stroje, připravené k obléhání.

Nepřítel měl nástup. Sotva se rozsvítila Večernice nad Prahou, žene nepřítel na hradby žižkovské za ohromného pokřiku: „Hip-hip – tempo!“ Rozvíjejí své kombinační umění, driblují, přehrávají a centrují. V té době dělají obránci viktoriánů divy. Lijí na hlavy nepřátel vřelou vodu a svalují z vrchu obrovské balvany, které pustoší řady nepřátel. Opět a opět vrhá se nepřítel vpřed, ale útok, nedostatečně podporován zálohou, zřetelně odpadá. Na útočnicích je znáti vyčerpání a únava.

Konec prvního poločasu náleží Žižkovským, kteří podnikli úspěšný výpad, jímž se vyprostili z obležení.

V táboře nepřátel bylo lze postřehnout čilý ruch. Felčaři s kufříky a oděni v gumáky ošetřovali raněné, které zřízenci na nosítkách odnášeli z bojiště. V řadách Žižkovských bylo slyšeti zvěsti, že hejtmanovi Svobodovi se obnovil výron v koleně a že nebezpečný borec Puč byl hrdinným Bajerem okopán jako řípa, takže bude v druhém poločase pouze statovat. Tyto zprávy byly přijímány s velkým uspokojením a posilovaly naději viktoriánů na vítězství.

Leč myslí Žižkovských byly znepokojeny novou a kormutlivou událostí. Proslýchalo se, že v Havlíčkově třídě byl zatčen jistý Načeradec, kupec, který prodával gumové pláště, waterproofy, kožené kabátce pro automobilisty a konfekční zboží. Byl osočen konkurencí z kacířství. Potají prý holduje slávistické víře.

Biřici, vyslaní městskými konšely do krámu, zmocnili se majitele závodu, jenž právě připevňoval lístky s cenami na své zboží.

Objevení se sveřepých ozbrojenců způsobilo paniku v rodině podezřelého. Choť tlustého obchodníka lomila rukama a kvílela: „Vidíš, Richard, co jsem povídala? Já ti vždycky říkala: Nech toho, co máš s těma kopálistama, že se nestydíš, takovej starej člověk, to se nesluší na protokolovanýho obchodníka, kdo to jakživ slyšel, pověz mi, co v tom vidíš za radost, sed' doma a mluv se svou ženou, bav se, koukej, povídej, mlč a neběhej mi po hřištích, ale von ne, kdyby ho do palice třískal, jeden může mluvit andělsky, může mluvit d'ábelsky, na svou ženu nic nedá, tak aspoň vidíš, kam to vede, cos chtěl, to máš, achachach, mám já to radosti, kdyby to moje nebožka maminka viděla, ta by řekla: ‚Jojo, vidíš, vidíš, já to dycky povídala, to není člověk pro tebe, mohlas udělat lepší partii, ty se svou figurou, ale nedala sis říct a teď to máš,‘ no, nejsem já nešťastná žena?“

„Mlč, Hedvičko,“ odpověděl nešťastný delikvent, „co se mi může stát, nic se mi nemůže stát, co se chce ode mne, daně mám v pořádku, nikomu nejsem dlužen krejcar, já dycky reelně, solidně a kulantně, můžete se zeptat, kde chcete, o mně musí dát každej prima reference, já každýho dobře obsloužím, pánové...“

„V hrdlo lžeš, d'áble!“ vzkřikli biřici zpupně. „Jsi zrádce a kacíř, rouháš se naší víře a jsi nepřítel Žižkova!“

„Tohle se nesmí o mně říct, páni!“ ohradil se energicky pan Načeradec. „Jak se můžete opovážit? Víte, koho máte před sebou, vy cucáci? Zatímco vy jste ještě běhali s kapesníkem vzadu, já už servíroval u starýho Ohrensteina, cestoval jsem a dělal obrat. Vy víte, esli je pes hovado, mladíci! Já tu vaši špatnost dám advokátovi, u soudu se uvidí, esli se smí urážet obchodníka, kterej je založenej v roce patnáctým, vy smrkáčové.“

„Mlč, a nepovídej, hade! Spoutejte ho!“

„Já mlčím, já nic nepovídám, ale vy máte moc řečí, že jsem to neviděl, ale netykejte mi, já nejsem žádněj kolega vod vás –“

Spoutali ho a vedli za nesmírného sběhu povykujícího lidu na radnici. Byl předveden před městské pány, kteří s ním zavedli přísný výslech.

„Jste obžalován,“ děl rychtář, „že jste oddán bludnému učení slávistickému, že obcujete kacířským bohoslužbám, rouháte se a posmíváte jedině pravé víře viktoriánské, nepříteli jste nakloněn a jemu napovídáte a v útocích podněcujete, jeho slávu vynášíte a Viktorku zavrhuje. Mluvte, jste vinen tím, co je na vás žalováno?“

„Slavný soudní dvore,“ odvětil obžalovaný, „heleďtese, to jsou takový řeči a přes to se s vámi nebavím. Já nejsem žádněj fanda, to se mně nesmí říct. Já dycky držím jenom s těma, který hrajou a který mi něco ukážou. U mě je rozhodující vejsledek, neb jsem člověk nestranej a rovnoprávnej. Vy mi tady nepovídejte žádný hlouposti o Slávii, já mám z toho pojem, já viděl unberufen už něco zápasů –“

„Mluvte k věci,“ přerušil ho rychtář, „uznáváte, že Viktorka je nejlepší mužstvo mezi mužstvy?“

„To je k smíchu řeč, pane soudní rado. Tak může mluvit, kdo viděl jenom hrát kuličky. Viktorka je tvrdej, bojovnej team, ale nemůže nás reprezentovat na mezinárodním fóru, to si nechte sloužit. Když se podíváme na Slávii, ta souhra vnitřního tria, ta jemná kombinace, přízemní šourák... tak vidíme, co je vědeckej fotbal, a ta fér hra, to se musí vidět, každej, kdo není fanouš, to musí uznat, kam se hrabe Viktorka...“

„Doznal!“ zvolal soudce slavnostně. „Hrdlem jste propadl. Pro velezradu a kacířství jste odsouzen k smrti. Zítřka, až se rozední, budete pověšen na Židovských pecích. Proti tomuto rozsudku máte právo zmateční stížnosti, když se domníváte, že jste odsouzen býti neměl, a

právo odvolání, když se domníváte, že vám byl vyměřen trest příliš vysoký. Oba dva opravné prostředky jest do tří dnů ohlásiti a do dalších osmi dnů provést. Přijímáte trest?“

„Gemacht!“ odvětil odsouzenec. „Já rekuruju!“

„Pište, slečno,“ děl soudce zapisovatelce, „ohlašuje odvolání a zmateční stížnost. Přineste si kolky,“ obrátil se k odsouzenému, „dostanete je naproti v trařice.“

56

Černý mnich vysvobodí pana Načeradce z vězení

Sedí vězeň v tmavé kobce na shnilé slámě, hlavu v dlaních a dumá:

„Teď, když se obchod trochu hnul, musí přijít tohle. V plný sezóně, prosím!“

A pociťuje jakési podivné uspokojení, že jeho vrozenému pesimismu dostalo se takové potrawy.

Úzký paprsek luny vniká zamřížovaným okénkem.

Na chodbě cvakají okované boty strážce o kamennou dlažbu.

Z prsou pana Načeradce dere se těžký vzdech.

„Protože oni mají válku, tak já tu musím sedět v kriminále. Co je mně do *jejich* vojny? Mají se snášet, já taky s každým vyjdu –“

Vtom zarachotil klíč v zámku.

„No, co zas má bejt?“

Pan Načeradec pohlédl zvědavě ke dveřím. Do kobky vklouzla tiše postava, zahalená v mnišský háv. Černá kápě zakrývá obličej.

„Aha,“ pomyslíl si pohrdavě vězeň, „velebníček mně udělal vizitu. Bude mně povídat řeči o náboženství. Nechte si to, velebný pane! Vy víte svý a já vím svý, mně nikdo nic nedokáže.“

Nahlas ale pravil přívětivě: „Uctívá poklona, důstojný pane, vemte místo, důstojný pane, co se děje, důstojný pane, čím posloužím, důstojný pane? Myslím, že se venku dělá hezky, svítí měsíc, jen aby to vydrželo –“

Postava v mnišském hávu postoupila vpřed a sňala kápi.

„Eman!“ podivil se pan Načeradec.

„Pámbu zdravíčko, pane šéf!“ pozdravil mnich.

„Co je s vámi, Eman? Proč nemáte bejt v obchodě? Necháte paní samotnou, když je co dělat... Jojo, jak já nejsem doma, tak jde všechno nakřivo. Co je novýho, Eman?“

„Stojí to za starou belu,“ odvětila velebná postava, „zákazníci nechtějí platit. Povídají: Teď nám dejte pokoj, je válka a máme moratorium. Jednu zrzavou palici, co patří panu Kohnovi, jsem musel votlouct vo zeď, než jsem z ní vyhnal myšlenky na moratorium.“

„Já jsem vám už jednou povídal, abyste mi netejral zákazníky,“ pokáral velebného pána vězeň, „a co dělá paní?“

„Milostpaní dělá dílo. Pláče, chudák, a lomí rukama.“

„Vona je dobračka,“ rozněžnil se pan Načeradec, „vona dycky se mnou dobře smejšlela... Chudák stará! Taková mladá a už má bejt vdova. No, já za to nemůžu, já dělal, co moh. A co dětičky?“

„Dětičky jsou veselý,“ hlásil Eman, „hrají si na biřice a na popravu.“

„Ať si hrajou, ale nejdřív ať si udělají školní úlohy. Já nechci slyšet žádný stížnosti. A co vy, co tu máte co pohledávat?“

„Pane šéf,“ zvolal slavnostně Eman, „voni byli dycky ke mně tak hodnej! Já proto nemůžu připustit, aby přišli k oběšení. Voni si to nezasloužej za svou dobrotu. A závod by tím trpěl, kdyby vdova, paní Načeradcová, měla si přivést novýho šéfa. Já nevím, esli by se zapracoval, co by to bylo za člověka, jeden nikdy neví, jak by s ním vyšel. Takový změny v závodě nejsou dobrý. Obchod by přišel k zničení. Konkurence se už dneska směje a mne si ruce. Já už jsem si včera řek, že budu muset někomu natrhnout sáčko. A proto jsem se ustanovil, že jich z toho maléru vysvobodím, neb tohle tak nejde... Ačkoliv jsem žižkovskej vlastenec a vím, že jsou proti naší víře, přeci jenom se nemůžu na to dívat... Já si to vezmu na sebe. Tatík sám povídal, že to tak nesmím nechat, že bych nebyl karakter a kde bych honem sehnal nový místo... Pane šéf, já znám tajnou chodbu, ta vede pod žižkovským vrchem přímo do Prahy. Tou jich vyvedu, a až se všechno urovná a bude po vojně, dostanou amnestii a můžou se vrátit. Pak počnem novej život.“

„Eman,“ děl tlustý šéf dojatě, „vy jste můj člověk. Já vidím, že je na vás spolehnutí...“

„Tak už nepovídaj, pane šéf,“ přerušil mnich jeho řeč, „a následujou mne.“

Zvedl poklop v podlaze a zjevily se točité, vlhké schody. Eman vlezl napřed a pan Načeradec za ním. Kráčeli opatrně ve tmě, hmatajíce kolem sebe. – Páchlo tu plísní a zatuchlinou.

Tak putovali temnotou hodnou chvíli, až najednou uviděli světlo. Byli u cíle.

„Jsme v Karlíně,“ pravil Eman, „jsme na neutrálním území Čechie. Tady se už jim nemůže nic stát. Ale já zase musím zpátky, aby moje nepřítomnost nebyla zpozorována. Jsou zdráv, pane šéf, a na shledanou.“

Mužové se objali a pan Načeradec pravil:

„Dávejte mi na všechno pozor, Eman, ať se nemusím zlobit, až se vrátím, já se nemůžu na nikoho spolehnout, to vám povídám, nepřejte si mě –“

„Je dobře,“ odvětil Eman, „tak už nemluvěj a jdou!“

„Máte moc řečí!“ chtěl říci pan Načeradec, ale dobrotivého mnicha už tu nebylo. – –

57

Viktoriáni poraženi a na útěk obrázení.

Strašlivé zpusťování města Žižkova

V poledne hnula se vojska Slávie k opětnému útoku. Kdežto první poločas dával obraz střídavé hry v poli, v druhém halftimu nabývají červeno-bílí zřejmě půdy. Obrana Viktorie povolila. V mužstvu byla znát únava a deprese; nebylo v nich stopy slavného viktoriánského elánu. Útok se omezil na několik ojedinělých akcí, které byly udušeny v zárodku. Útočníci se vraceli se zkrvavenými hlavami; obyvatelstvo je vítalo reptáním a posměšnými hasičskými signály. Vrchní velitel Meduna byl zbaven vedení útoku a na jeho místo byl povolán hejtman Slepíčka. Avšak ani ten nedovedl stmelit útočnou řadu. I není divu, že záloha byla brzy vyčerpána a stahovala se na obranu.

Než ani tehdy nemuselo být cimbuří města Žižkova ztečeno a nemuselo snad dojít k úplné hanebné porážce žižkovských vojsk, nebýt černé zrady, která způsobila paniku ve viktoriánském vojsťe a která vydala slavné město Žižkov v plen cizáků.

Když se setmělo a nastala krátká přestávka v boji, tu najednou vznikla v ulicích panika. Nikdo nevěděl, co se děje. Ozval se pokřik, že červeno-bílí vnikli do města.

Eman mladší byl jat divnou předtuchou, i opustil hradby, kde meškal a rozmlouval s direktory o možnostech dnešního utkání. I vydal se do ulic a narazil na řadu slávistických žoldnéřů, kteří s válečnou písni na rtech obsazovali město.

V jejich čele kráčí pan Načeradec s taseným palašem v jedné ruce a červeno-bílou korouhví ve druhé. Řítí se vpřed a křičí:

„Vosum – jedna, vosum – jedna, takovej vejsledek tu ještě nebyl!“

Pan Habásko se vrhá na něho a křičí:

„Zrádce! Přivedl nepřítele podzemní chodbou!“

Ale tlustý šéf měří ho pohrdavým pohledem a dí: „Já nechci slyšet řeči, vy mi tu nic nepovídejte, ať už jste v obchodě!“

Běda, třikrát běda! Velké neštěstí dopustil Hospodin na své věrné město Žižkov. Surová soldateska vrhla se do příbytků a tam se dopouštěla ohavných činů. Drancují, loupí a rabují. Kronikáři zaznamenali, že tuto noc přišlo množství panen žižkovských o vínek rozmarýnový.

Pobořeny jsou hradby a cimbuří Žižkova. Město hoří, byvši zapáleno na všech stranách. Hoří Bezovka, hoří Deklarace, hoří všechny reprezentační budovy. Hostince města poskytují obraz ohavnosti spuštění. Jsou plny slávistických žoldnéřů, kteří prolévají svá hrdla pivem, strašlivě zlořečí a rouhají se viktoriánské víře. Dělí se o kořist a hrají v kostky.

V sutinách leží ulice Cimburkova i Harantova i Karlova; nádherné paláce žižkovských pánů jsou v rozvalinách.

Tři dny a tři noci pustoší cizácké hordy město, vraždí muže a ženy a děti odvlékají do otroctví.

„Člověče,“ pravil Eman starší k svému synu, „s tebou je taky spaní! Kopáš kolem sebe jako hřibě! Hej!“

Eman mladší zavrčel v odpověď a převalil se na bok. „Povídám, co je s tebou? Vstávej; už se udělalo ráno!“

Eman otevřel oči a zablábolil:

„Zrádce! Šak von to má jenom pučený, von se s tím shledá...“

„Co to mluvíš? Kdo je zrádce?“

Eman se posadil na posteli.

Protíral si oči a povídal:

„To jsem měl sen... Sakramentský dílo už jednou! Jak se to tak člověku splete!“

„Tos musel něco špatnýho sníst. Až pudeš do obchodu, tak se stav na jednu hořkou. Ta tě udělá dobře!“ Vstal a počal šmátrat v poličce. Vyňal mlýnek na kávu, usedl na bedničku u kamen a počal mlet kávu.

„To je divný s těma sny,“ rozvažoval, „mně se nikdy nic nezdá. Jenom loni se mně zdálo, že se mně udělalo ječný zrnko, a před tím, že jsem byl v Paříži a měl jsem velkou žízeň. Jináč mám od snů pokoj.“

Eman slezl z lůžka a přistoupil se zamračeným výrazem k umyvadlu.

„Ach, bože, bože...“ zazíval starý.

„Nikdy bych to do našeho starýho neřek, co je to za holomka jednoho falešnýho!“ mručel, když se oblékl.

„A co je s tvým starým?“ pátral Eman starší.

„Dohromady nic!“ řekl Eman mladší a vzal za kliku.

„Ty jseš, hochu, nějak tajnej,“ mrzel se tatík, „člověk se od tebe nic nedoví...“

58

Teorie pana Hátle o manželství

„Kalhota může bejt volnější?“ ptal se pan Habásko muže s rudým vousem.

Vtom vstoupila do světnice paní Ouholičková. Pozdravila způsobně a usadila se u stolu.

Muž s rudým vousem pohlédl na vdovu lhostejným zrakem a vzdychl: „Třeba může bejt volnější!“

„Vono je to teď moderní!“ podotkl pan Habásko. Muž s rudým vousem neřikal nic.

„Pán si přeje manžety?“ zpytoval krejčí.

„Třeba manžety...“ zamumlal muž s rudým vousem, nesnímaje zraku z kulaté vdovy.

„Boky trochu ubereme, že jo, pane Hátle?“ pátral krejčí, čmáraje do sešitu kostrbaté cifry. Při tom vrhl na vdovu kosý pohled.

„Usadí se mně tu, semetrika, jako doma, právě když tu mám zákazníka,“ bručel mračně.

„Ramínka pánovi vycpeme?“ pokračoval ve výslechu.

„Vycpeme,“ opakoval pan Hátle jako ozvěna.

„Tak bysme to měli. Kabátek má bejt dvouřadovej, nebo jednořadovej?“

„Mně je to jedno!“ odvětil muž s rudým knírem unyle.

„Von se teď nosí i jednořadovej i dvouřadovej. Jak si kdo přeje. Já posloužím, pane Hátle. Tak teda uděláme jednořadovej?“

„Beze všeho,“ zamumlal pan Hátle.

„A kdy by měl bejt obleček k dodání?“

„Já bych ho potřeboval do neděle!“ odvětil muž s červeným knírem. „Poněvadž...“ dodal a potáhl melancholicky nosem, „já se v neděli žením! Abych k voltáři nešel jako šupák...“

Vdově zajiskřily oči. Všecka ožila vnitřním žářem. – „Tak pán se žení?“ zašvitořila. „A to jo, a to jo! To je mi novina! Pán chce bejt hezkej, když vede svou vyvolenou k voltáři?“

„Jakejpak hezkej...“ odmítl muž s červeným knírem chladně, „co je na mně hezkýho?“

„Ó, pán je eště náramnej švihák!“ zvolala vdova nadšeně. „Já myslím, že panna nevěstinka bude mít radost...“

„Jakápak panna, jakápak nevěstinka...?“ hučel pan Hátle.

„No, je to přeci jenom krásná věc, vést si vyvolenýho svýho srdce k voltáři –“

„Nevím, co je na tom krásnýho?“ odmítl zatvrzele pan Hátle.

„Neříkejte, pane... Já když slyším vo svatbě, tak jsem celá pryč, neb mám měkký srdce a plakala bych a nevím proč. Bože, když se tak najdou dvě srdce, která bijí jen pro sebe, dvě duše, které si rozumějí... není nad lásku, pane, to si nechte říct –“

„Na to je nejlepší se vyfláknout!“ zaržál muž s červeným knírem.

„Tak proč se pán žení, když lásku neuznává?“ tázala se vdova teskně.

„Proč se žením?“ opáčil se pan Hátle. „Protože musím! Já s ní žiju už deset let na hromádce a uplet jsem jí čtyři děti. Vona, jako tchýně, ‚uděláte už jednou pořádek?‘ povídá, ‚nebo neuděláte? Neuděláte-li, tak si mě nepřejte!‘ – No, tak já, aby se neřeklo... Nemám to rád... Tak jsem si zadal o vohlášky, život jeden sakramenckej...“

Vzal čepici a obrátil se na pana Habáska:

„Tak v neděli, pane mistr, že jo?“

„V neděli máme vobleček, můžeme se spolehnout!“ zašvitořil krejčí.

Pán s červeným knírem odcházel šouravým krokem. Ve dveřích se ještě obrátil, pohlédl na vdovu a prohodil: „Člověk si myslí, že je v krejčovský dílně, a zatím přijde k vejslechu jako na komisařství!“

A práskl dveřmi.

Vdova pohlédla na místo, kde stál muž s červeným knírem, a zakývala hlavou:

„Takovej divnej pad'ous! Místo co by se radoval, že bude mít veselku, tak se šklebí, jako by kousal šťovík. Jinýmu by se rozehrály všecky struny v duši a háraly by mu v prsou city, ale jemu ne... Co se ženíš, paškvoro jeden, když se ti do toho nechce? Já bych takovýho muskýho nechtěla, kdyby mně ho celýho pozlatili!“

Vstala a přistoupila k panu Habáskovi; zašvelila:

„Vy jste přece jenom jinej člověk, co? Vy byste si doved ženy vážit –“

„Pan syn má známost!“ vece vdova

„Je to osud,“ pomyslí si pan Habásko teskně, „já ji přeci jenom musím pohladit něčím po hlavě, nebo se jinak nevyprostím! Snad bude soud na mě milosrdnej! – ‚Slavnej soude,‘ řeknu, ‚raďte vědět, co vdova obnáší, když si na člověka zasedne! Já se toho skutku kriminálního musel dopustit, nebo jinak bych byl ztracenej – ‘“

Nahlas pravil:

„Všecky muský jsou stejný, paní, žádněj za nic nestojí! A vy mi dejte svátek, já nejsem na vás naloženej, pořád vám to říkám! Přijdete mi sem, sednete si jako pecka a zákazníky vodrážíte! To přeci nesmí bejt –“

Vdově se zdálo, že se urazila.

„Kdybyste nebyl na mě takovej,“ dělá, „tak bych vám zvěstovala jednu velkou novinu!“

„Ani bych nebyl zvědavej,“ odmítl pan Habásko.

„Nevím, nevím, jestli vám to nemám prozradit...“

„Můžu-li vám radit, tak mi to neprozrad’te!“

„Člověče, jakej vy jste člověk, to jsem neviděla...“

Vstala, přistoupila ke krejčímu, uchopila ho za vestu a zašeptala mu přímo do nosu:

„Pan syn má známost!“

„A já,“ mávl rukou pan Habásko, „kerej mladík by dneska neměl známost?“

„Ale von má vážnou známost!“ zašeptala vášnivě vdova a samou horlivostí mu poprskala obličej.

„Tak přeci...“ vece pan Habásko lhostejně.

„No...“ chlubil se vdova, „já vím všechno!“

„To je dobře! Když to víte, tak to víte, tady se nedá nic dělat!“

„S takovou mladou, esli jí bylo sedmnáct, tak je to moc! Dneska ty holky začínají moc brzy!“

„Podívejme se –“

„Voni se spolu vodili!“

„Tak voni se vodili –“

„Jak vám to říkám! Měli hlavy u sebe, neviděli, neslyšeli! Šla jsem za nima hezkej kousek a eště jsem se divila. Takový je to mladý, sotva škole to odrostlo –“

„Inu, sou to poměry...“

„Svatou pravdu jste řek! Taky jsem si to řekla. Mělo by se tomu zdvihnout sukně a nasekat, co se do toho vejde! Potřebuje si to začínat s hošma? Nemá to dost času?“ –

„Jak to začne lítat, těžko se toho uhlídáte!“ děl poučně pan Habásko.

„To mi nepovídejte, pane! Na to by měli rodiče dbát! Ale kde není kázeň, není bázeň!“

„To máte různý, paní –“

„Máte pravdu, pane Habásko! Koukám tak na ně, už byla hezky tma, a eště si tak myslím: ‚To jsem zvědavá...!‘ a voni vám šli do parku!“

„Tak teda do parku, do parku?“

„Šla jsem za nima tichounce jako myška a povídám si: ‚Zatracený neřadí!‘ Voni si vám sednou na lavičku a ten váš jí šeptá slova lásky...“

„Kluk jeden špatná,“ zařehtal se pan Habásko, „co von má co šeptat slova lásky a já nemám vo ničem vědět?“

„Vidíte, vidíte, k čemu ho vedete... Dybych to sama neviděla, tak bych si mohla myslet, že to snad ani není možný! Ale to není všecko! To nejlepší teprv přijde!“

„Nestrašte mne, paní!“

„Já vám říkám svatou pravdu! Jak voni tak seděj a vyměňujou si názory, tak pomaloučku nastává u nich splynutí duší...“

„Propánakrále!“

„Jojo, vona si vám mu položila hlavu na prsa, von ji vzal kolem pasu a tak si počínali diskrétně...“

„Cs – cs! Ani se tomu nechce věřit –“

„Už je to takový! Pane Habásko, pane Habásko... Ten hoch vám ještě uřízne vostudu!“

„Co mám dělat? Uřízne – uřízne! Co si to tak berete?“

„Z toho kouká ženění, pane Habásko!“

„Kdyby Pámbu dal, paní! Já už bych ho beztoho měl rád z domu. Dneska má dobrý místo, tak ať se udělá pro sebe! Copak je s ním nějaký spaní? Já sem každý ráno jako zmlácenej! Von nedá jednomu tiše ležet!“

„Tak vy jste s tím svolnej?“ podivila se vdova.

„Musím bejt svolnej, paní! V takový věci je nejlíp držet se stranou! Já na vašem místě taky bych do toho nestrkal nos! A teď mi děte pryč, já vás nemůžu potřebovat! Mám jiný starosti než se bavit s takovou bábou –“

Vdova vyrazila se vztyčenou hlavou. V srdci jí vzklíčila myšlenka na pomstu.

60

Muž s červeným nosem pravil: „Máte štěstí, že jsme na neutrálním hřišti!“

Tu neděli ke konci dubna táhly zástupy lidu opět na Letnou, neboť na hřišti Slávie měl se utkat mistr republiky s Admirou, nejobávanějším teamem Vídně. Kromě toho nastoupí Sparta proti jihoněmeckému klubu Stuttgarter Kickers. Němci z Říše i Němci z Rakouska vytáhli proti Praze. Česká mužstva mají podstoupiti lýtý boj s úhlavními nepřáteli národu našeho, mají uhájit svoji dobrou pověst, mají potvrditi svoji třídu, mají podat ukázkou svého vyspělého umění na zeleném trávníku! Které srdce české by netlouklo rychleji?

A proto česká srdce se řadí do front u pokladen, svádí zápas o vstupenky a pak procházejí turniketem na hřiště. Mnozí hází peníz do pokladničky, která vybírá na menšinová hřiště. Obětuje se mince na dobrý úmysl, na šťastný výsledek. Potom se vybojuje místo v zástupu,

koupí se kornout burských oříšků, oříšky se louskají, slupky pokrývají zem a boj se může započítí.

Je přirozeno, že i pan Načeradec přiklusal na hřiště. Doprovázel ho pan Habásko podle své služební povinnosti. Hle, jak tlustý muž přehazuje doutník z levého koutku úst do pravého, jak se houpá na patách a jak nedbale má zastrčeny palce za vestou. Je obrazem spokojenosti a vnitřní jistoty. Poslední výkony Slávie posílily jeho sebevědomí. Jeho pohled je naplněn důvěrou v budoucnost.

Zato pan Habásko činí dojem člověka životem zrazeného. Čím je mu tento zápas? Co je mu do Letné? Jeho team je rozvrácen a ukazuje mezery ve všech řadách. Budoucnost je zachmuřená a není naděje na lepší příští. Jeho zrak bloudí znechucen a neúčasten kolem. Žižkov byl potupen, jeho sláva je vepsí. Má přihlížeti zápasu, který není jeho pří. Nemůže se radovat uprostřed cizího národa, jemuž jsou vzdáleny tužby a naděje věrných viktoriánů.

Pan Načeradec dívá se, jak se na hřišti zmítají blankytné a rudé dresy, se shovívavým výrazem dospělého člověka, jenž přihlíží hře nevinných robátek. Zato spartánský lid je nadšen. Jejich oči něžně laskají rudé dresy, ruce jsou připraveny k potlesku a ústa se pění nadšenými výkřiky. Stále vidí ve svém klubu onen železný team z roku dvacátého, jehož sláva hřměla Evropou. Jejich duševní zrak kouzlí jim na místě centrforvardově štíhlého Piláta, v myslích stále žije strašný Polyfém Janda Očko a na křídle běhá paťatý Sedla, jehož úniky byly jedinečné...

Blankytné dresy vyznamenávaly se německou příčinlivostí a jejich hra byla dobromyslná a bezelstná. O kombinaci se nedalo mluvit, jejich prostá mysl dala se oklamat primitivními triky.

„Stuttgarter Kickers, hm...“ děl pan Načeradec a soucitně pokýval hlavou.

Jakýsi pán s červeným nosem zahleděl se posupně na pana Načeradce.

„Řekl jste ‚hm‘ pane?“ otázal se vyzývavě. „Já bych rád věděl, jaký je tady ‚Hm!‘?“

„Dovolte, snad si můžu udělat ‚Hm!‘, já myslím –“ ohradil se pan Načeradec.

„To zas ne, pane!“ opáčil rudý nos.

„A proč by ne? Mně ty modrý nic neukázali! Takhle se u nás hrálo před sto lety! Nanejvýš tak uspokojuje vnitřní trio, ale to je málo...“

„Náhodou,“ odvětil muž s červeným nosem povýšeně, „je to mužstvo vynikajících kvalit, esli chcete něco vědět! Voni dovedli na svém hřišti porazit milánskou Ambrosii...“

„Góóó!“ zařval náhle muž s červeným nosem a strhl čapku z hlavy. „Jen do nich, Sparta hip!“

Když muž s červeným nosem dostatečně vyplýtvál své nadšení nad trestným kopem, který poslal Hojer z dvaceti metrů do sítě, obrátil se na tlustého pána a pokračoval:

„Porazili Ambrosii a pešťskou Hungarii, pane... To jsou vejkony, pane! Nad nima nesmí vohrnovat nos nějakej trouba –“

Tato řeč se nelíbila panu Habáskovi. Smí ten červený nos urážeti šéfa firmy? Kromě toho připadal mu červený nos nějak známý. Není to ten, který ho znechutil na novém hřišti Viktorky při tom nešťastném zápasu? Ano, už je to takové. To je onen, jenž kalkuloval výkonem Viktorie ve prospěch svého klubu.

„Heleďte se, mladej pane,“ děl, dívaje se sveřepě z podlebí, „nevobtěžujte a koukejte, ať odpalírujete! Na tu vaši červenou frňolu jsem měl už jednou spadýno! Koukej, ať už mažeš, uličníku!“

Muž s červeným nosem se stáhl do pozadí.

„Zdrápanci žižkovský,“ zahučel na ústupu, „máte štěstí, že jsme na neutrálním hřišti! Až přijdete na Spartu, tak se vám to vykreslí!“

61

Názor pana Načeradce o slovanské nesvornosti

Když se skončil předzápas, tu spart'anskí přívrženci, nasyceni spoustou branek, které nastřílel jejich klub, pohasli ve svém zájmu a lhostejně hleděli vstříc příštímu zápasu. Zato slávisaté se zavlnili a jejich srdce zatloukla očekáváním.

Pan Načeradec schoval nedopalek doutníku do kožené tobolky, napřímil se a zamnul rukama. Spart'ané uvítali červeno-bílé dresy s nevlídným posměchem; řekli, že to jsou komediantské košile, které se už dávno nenosí. Mínili, že nejkrásnější dres je spart'anský; jeho barva je hrdá

a slušivá. Lid viktoriánský sdílel s nimi tuto nechuť a jeho ruce připojily se k spartánským, aby uvítali Admiru demonstrativním potleskem.

Také pan Habásko hleděl na mužstvo Slávie nevraživě. V srdci věrného syna Žižkova hlodala čerstvá bolest z potupné porážky, kterou způsobil tento klub jeho mužstvu. Avšak ovládal své pocity a slíbil si, že se nedá strhnout k stranickosti.

20. minuta: Po chybě Šimperského dostává míč Klíma, ideálně přehrává Sieglovi, který s klidem zkušeného internacionála dociluje prvou branku hostů.

Pan Načeradec vyvalil oči a otevřel ústa. V jeho nitru se něco utrhlo. Náhle pocítil, že je stár, a přál si zemřít.

Emanova ústa se široce otevřela, aby hlásala světu, že Slávie dostala gól. Jeho ruce se chystaly k potlesku. Avšak pohlédl na svého šéfa; a uviděl člověka, jenž byl oloupen o své ideály. Odvrátil se a ruce mu klesly.

Tribuna nespokojeně zadupala. Slávistické ženy vřeštěly a žádaly, aby jim byla vydána hlava středního záložníka, který zavinil tuto pohromu.

Spartané zařihali rozkoši. Viktoriáni padli spartánům do náručí a zmítali se se škodolibou radostí.

„Ten jim to tam nandal!“

„Kluci vídeňský správný!“

„Ajejej! Už je vezou!“

„Jak je vám, mistři?“

„Admira – hip! Nadělejte z nich konzervy!“

Tyto rouhavé výkřiky vzbudily bolestné pocity v prsou jednoho kmeta, jehož lysá lebka se skvěla v záři zapadajícího slunce. Pohládl třesoucí se rukou šedivý plnovous a děl, obrácejí se k zástupu:

„Občané! Co to slyší uši mé? Cizákům provoláváte slávu, jich zbraním přejete úspěchu a vlastním škodu? Vzpamatujte se! To jste synové české vlasti?“

Varovná slova velebného kmeta padla na neúrodnou půdu. Zkornatělá srdce spartských a viktoriánů přijala jeho řeč se zavilým posměchem. Radili starci, aby se nebavil.

„My,“ pravili, „nikomu nestraníme. My nejsme fandové. Admira ukazuje, co je to kontinentální fotbal. Podává ukázky svého exhibičního umění. Nám se líbí vědecký fotbal. Protiví se nám slávistické nadouvání. Podceňování nepřítele se nevyplácí. My chceme, aby si Vídeňáci odnesli o nás nejlepší dojem. My jsme sympatické a ukázněné obecnstvo.“

„Běda,“ zalkal kmet, „jaké to syny zrodila česká země! To jste Češi? To jste Slované? Proč musí patřiti můj neblahý zrak na to pozdvižení jedněch proti druhým? Vzpomeňte si, jak jsme úpěli v objetí černo-žluté hydry, která... ale co se s vámi budu bavit? Jste zrádci a já se za vás hanbím.“

„Máte pravdu, pane,“ připojil se pan Načeradec. „To je ta naše slovanská nesvornost. To dělají ty spolky. Každý dává přednost cizáckému braku před naším dobrým zbožím. Já jsem s váma zajedno. Budeme-li pořád takový, tak přijdeme sukcesívně v nic. Já to pořád říkám, ale copak je s nima řeč? Voni budou tak dlouho dělat, až těžce dobytou samostatnost zase ztratíme. Jak zahynuli Polabští Slované, to se musí znát, to ať si nechaj vypravovat. Ale, co budu tady hovořit. Hoď kočku, jak chceš, vona padne vždycky na nohy –“

Kmet se zahleděl na mluvčího podezíravě. Odhadl jeho zevnějšek a soudil, že pan Načeradec není povolán k tomu, aby hájil zájmy Slovanstva.

„Mladý muži,“ děl káravě, „není hezké tropiti si šašky z kmeta. Máte velký hřích. To jsou frivolní šprýmy zažraných kasiňáků, kteří přejí národu našemu zkázu. Když se vám tady nelíbí, proč nejdete do Palestiny?“

Tlustý muž se zatetelil nad touto urážkou: Snažil se starce přesvědčit o své upřímné náklonnosti k Slávii. Avšak kmet přísně nachmuřil brvy, zahleděl se na hřiště a neodpovídal.

Pan Načeradec mávl rukou a pomyslil si, „jak se to má vyhrát, když máme takový natvrdlý stoupence...“

Teorie o fotbalu se zvláštním vztahem k písemnictví

Poločas zastihl pana Načeradce opět v důvěřivé náladě. Vedeme 2 : 1. Duše tlustého šéfa rozpíná svoje křídla a míří k oblakům. V duchu ochutnává ty dvě branky Slávie: vyrovnávací branku Svobodovu za faul Szoldaticsův pěkně k tyči, a ten nádherný shoot Pučův z nezištného podání Šoltysova. To se nedá povídat, to se musí vidět.

V hledišti je slunná, radostná nálada. Kolem bariér promenují lepší páni s lepšími slečnami. Páni jsou hrdi a ruměni a slečny švitoří. Výboři poskakují jako kosi po trávníku. Občané v bílých kabátcích řvou zoufale a úpěnlivě: „Oříšková čokoláda, kanoldky^[28], žvýkáci guma!“ – Jiné bílé kabátce odpovídají zvučným barytonem: „Horký čaj, limonáda, pivo, párky!“

Tlustý pán zírá na slovanského kmeta, jenž drží v ruce kornout a žvýká spokojeně burské oříšky, až mu v zapadlých tvářích vyvstává kůže v podobě bubliny. V stříbrných vláknech jeho plnovousu zachytily se skořápky. Pan Načeradec pocítil náklonnost k této šedivé bradě.

On není tak zlej, dumal dojatě, on to myslel dobře. Řeknu mu, ať si to tak nebere. Oba jsme synové této země a přejeme si, aby všechno špělo k povýšení, a ne k záhubě.

Jeho pozornost zaujali dva pánové, jimž kanula ze rtů učenost a plynul bystrý hovor. Jeden z nich měl sebevědomý knírek a jeho bas zurčel rozhodně a přesvědčivě. Druhý byl úzkoramenný inteligent s kudrnatou a prořidlou kšticí. Za brýlemi blikaly krátkozraké oči; a pípál zastřeným tenorkem, v němž se chvěla povýšená ironie.

„Tak co tomu říkáte?“ tázal se bas. „Jaké jsou vaše dojmy?“

Kudrnatý mávl rukou.

„Nevím, co vidíte na této zábavě,“ zasípal. „Jsem znechucen a rozhořčen, vida toto množství účastníků se takové podívané. Sázím se, že ani každý stý z tohoto davu nezná největších jmen našeho uměleckého světa a jejich díla, jež jsou chloubou naší kultury.“

„Přeháníte,“ pravil bas.

„Nikterak,“ tvrdil kudrnatý, „ve starém Řecku sešlo se celé město, aby bylo přítomno provozování Aischylovy tragédie. V moderní době dostaví se dvacet tisíc diváků, aby pozorovali, jak dvaadvacet gladiátorů zápasí o míč. Jaká to doba!“

„Můžete mít pravdu,“ připustil bas, „nicméně myslím, že poněkud fotbalu křivdíte. Provozování umění není ovšem tak nebezpečné jako fotbal. Ale i v písemnictví vidíme četné poklesky proti fair play, skryté i zjevné fauly.“

„Ovšem, ale zde se bojuje o vyšší hodnoty.“

„Možná. Ale oč je poctivější fotbal? Hle, pane, zápas se odehrává před pozorným zrakem tisíce diváků. Každý z nich může vydat svědectví, bylo-li hráno dobře, měl-li zápas úroveň, jsou-li hráči ve formě a jestli se každý z nich snažil o zdar společného díla. Ve fotbalovém zápase, pane, nejsou oblíbeny parádičky, hra pro galerii, ale každý dává přednost účelné a přesné souhře. Žádá se, aby každý hráč vydal ze sebe vše a měl porozumění pro souhru celku.“

Mluvčí se odmlčel. Pan Načeradec pohlédl na něho s úctou.

„Učenec!“ pomyslí si. „Jak to umí krásně podat!“

„Ovšem,“ pokračoval ten pán, „i ve fotbalu se vyskytují primadony, které pronásledují okolí svými rozmáry. Když chtějí hrát – hrají. Nechce se jim – dávají najevo blazeované a unavené vzezření. Primadony rozvracejí svou náročností mužstvo. A čím více ztrácejí na svém umění, tím více jsou náchylní provozovat politiku. Budiž jim však omluvou, že jejich budoucnost je beznadějná. Dokud jsou ve formě, těší se slávě a popularitě. Vyřazení ztrácejí se ve venkovských klubech, aby po čase jejich jméno bylo úplně vyhlazeno z paměti. Jen v myslí několika pamětníků žije jejich jméno.“

„To není pravda,“ zaprotěstoval v duchu pan Načeradec, „každý dneska ví, kdo to byl Košek, Baumruk, Bělka a ty ostatní –“

„Arciže,“ uvažoval mladý muž, „jako v písemnictví, tak i ve fotbalu žijí z výkonů umělců podnikatelé. Slavným umělcům odhalují se alespoň desky na rodném domě, ale slavným fotbalistům nestaví se ani pomníky v městských sadech, ani se nestávají členy Akademie.“

„To by tak scházelo!“ zachechtal se ten kudrnatý.

„Podívejte se,“ rozjímal jeho druh, „i na hřišti jako v umění máte soudce-mlhu, úplatného soudce, stranického soudce, který blahovolně přehlíží přestupky proti fair play... Viděl jsem ho. Málo se liší od svého uměleckého kolegy. Také on přeceňuje význam své osoby, dostavuje se na hřiště poslední, když už jsou obě mužstva na svém místě. Dává na sebe čekat.“

Také on se s oblibou dává fotografovat. Jeho oduševnělá tvář plní sloupce obrázkových listů. Bývá zobrazován se skupinou hráčů, zatímco umělecký soudce se představuje ve své pracovně, jak zasněně hledí do otevřené knihy, nebo před barokním portálem, s chotí nebo s čistokrevným vlčákem...“

„Nastupují, nastupují...“ přerušil ho netrpělivě kudrnatý.

63

Smíření pana Načeradce s kmetem

Druhý poločas nezměnil již ničeho na výsledku. První inteligent chtěl rozprádat dále svoji teorii. Ale seznal, že ho druh neposlouchá. Natahoval krk jako hladové pískle z hnízda a jeho krátkozraké oči sledovaly úpěnlivě prudké pohyby hráčů. Kolem něho a ostatních diváků se utvořil prázdný prostor, neboť kudrnatý se zmítal a nevázaně kolem sebe kopal.

V poslední minutě Šoltys hladce unikl obráncům, ale jeho krásnou ránu zachytil s velkým štěstím Franzl.

Hned nato soudce odpískal zápas. Nadšený dav se zavlnil a vtrhl do hřiště. Mládež obklopila hráče, dychtivá poplácati je po zádech. Pan Habásko seznal, že jeho šéf zmizel. Hledal ho očima a najednou ho uzřel na hřišti, jak zvedá robustního Svobodu na ramena. Podařilo se mu to s přispěním několika přívrženců. Rud námahou, klusal se svým nákladem do kabiny. Za ním cválal slovanský kmet, jenž stejným způsobem zmocnil se druhého šťastného střelce, pana Puče, a cválal za panem Načeradcem s výrazem mírného blaha v líci.

„Můj šéf je cvok,“ pomyslně si Eman s opovržením, „eslipak se tohle sluší na závod konfekcí a gumáky?“ Neměl čas projevit tuto ideu nahlas. Neboť tlustý šéf, provázen slovanským kmetem, se blížil k němu. Oba byli zpoceni a funěli jako nosorožci.

„Pane,“ děl kmet k panu Načeradci, „urazil jsem vás. Odpusťte, pro smilování boží! Nerad jsem to učinil a kaji se z tohoto skutku. Domníval jsem se, že náležíte do řad odvěkých nepřátelů našich, kteří usilují o naši záhubu. Zatím jsem seznal, že jste uvědomělý národovec. Na má prsa, věrný Čechu!“

Pojal pana Načeradce v náruč, přičemž mu silně zmáčkl břicho.

„Do smrti dobrý!“ děl ten pán. „Já už o ničem nevím. My, pane, musíme držet k sobě, neb jsme jedný víry, jednoho přesvědčení.“

Eman zatahal pana Načeradce za kabát.

„Že bysme šli, pane šéf,“ pobídl ho mračně.

Kmet pustil pana Načeradce. Stáli ještě hodnou chvíli na místě, lomcovali sebou, držíce se za ruce, a láskyplně dívali si do očí. Konečně se odtrhli a rozešli se, mávajíce klobouky.

„To musí bejt vzdělanej pán,“ pochvaloval si pan Načeradec neznámého kmeta.

Eman úporně mlčel. Kráčel s rukama v kapsách hvízdaje si.

„No, a co vy? Co tomu říkáte?“ tázal se pan Načeradec.

„Co mám říkat?“ odvětil nevraživě Eman.

„Tomu mači co říkáte?“

Eman si odplivl elegantním obloukem.

„Byl to takovej kasamač,“ utrousil.

„Co jste to řek?“ zařval pan Načeradec hrozivě.

„No, dost pěknej zápas to byl.“

„A co dál?“

„Co – dál? Admira to válela hezky. Ty kluci vídeňský maj techniku, to se musí říct. A ta rychlost, to musíme koukat. Jejich hlavičky, to je báseň. Moc se musíme vod nich učit. Zasloužili si nerozhodnej vejsledek.“

„A co Slávie! Co jste říkal Slávii?“ dorážel pan Načeradec.

Eman pokrčil rameny a neodpovídal.

„Já se vás ptám,“ povýšil tlustý šéf hlas, „já se vás ptám, co říkáte Slávii, a vy máte odpovídat!“

„Slávie...“ odpověděl Eman neochotně. „Slávie... to taky... konečně nehrála špatně.“

„To bych řekl!“ vece pan Načeradec přísně.

„Mohlo to bejt horší,“ dodal Eman.

Pan Načeradec ho změřil hrozivým pohledem.

„Vy, mně se zdá... vy si zas moc troufáte... vy moc mluvíte... výýý...! Nerozčilujte mě... abyste zas neměl moc řečí, výýý!“

„Já nevím, co ode mne chcete,“ bránil se Eman, „sám jste chtěl, abych mluvil, a teď vám mám moc řečí... s váma je taky těžký vyjítí...“

„Ještě jednou se vás ptám: Jak hrála Slávie?“ zdvihl hlas pan Načeradec.

„Ale dyť vám říkám,“ zasténal Eman, „že hrála krásně... exhibici ukázala, vědeckej fotbal dala k lepšímu... hrála svůj nejlepší zápas sezóny jako za svejch nejlepších dnů... co pořád chcete...! Já vím, že jsem váš zaměstnanec, ale takhle byste mě nemusel utiskovat, u vás je těžkej chleba, to se musí nechat –“

„Tak už dost!“ zarazil ho pan Načeradec, „vy jak začnete, namluvíte jednomu plnou hlavu. To je nějakýho mluvení... já vím, že to Slávie hrála dobře, už nechci o tom nic slyšet, mně na tom nezáleží, už jsem viděl krásnější zápasy, dejte mi pokoj, mám vás plný zuby –“

64

Řádění tornáda v Nuslích

Zatímco se děla tato významná utkání, zatímco naše mužstvo měřilo své síly s vídeňským soupeřem, přihnala se na domácnost Šefelínovu bouře, jaké není pamětníka v Nuslích i širokém okolí.

Jsme příliš rozčileni a obáváme se, že nedovedeme zachovati objektivní klid, hodlajíce popisovati strastiplné události, které otrásly základem rodinného krbu páně Šefelínova. – Podnět k rodinné tragédii dala paní Ouholičková. Tato vdova, v jejíchž ňadrech plál neuhasitelný oheň lásky, zhrzená paní Ouholičková, žiznila po příležitosti, aby ukojila svou pomstu na rodu Habásků za to, že důstojný pan Eman starší pošlapal něžnou bylinku milosti, která klíčila v jejím mladistvém srdci.

Vdova si dala práci, aby vypátrala adresu rodiny Šefelínových a vyčíhala pana Šefelína, právě když tento strašný muž ubíral se z práce k domovu.

Po rozvlácném úvodu, ve kterém se vyjádřila, která ona je a jak přichází do Nuslí, přešla k vyličení žalobního děje, který měl v zavlilém panu Šefelínovi vzbudit krvežíznivý hněv.

Pravila, že jí jako do toho nic není, že je cizí osoba, ale ať se pan Šefelín nediví, ona že už má takovou povahu, že se na to nemůže dívat, ono je to na pováženou, dneska ti mladí lidé nemají rozum.

Pan Šefelín přerušil bodrou ženu úsečnou otázkou, co má jako být.

Paní Ouholičková vyslovila očekávání, že se pan Šefelín podiví, že ó je, bude koukat, až ona to všecko po pořádku vypoví...

Pan Šefelín zahartusil, ať tedy moc nepovídá, ale raději mluví, co ví.

Vdova neví, jak by to šetrně tomu pánovi vysvětlila, ono je to vlastně na pováženou. Vdova s tím nechce nic mít, vdova je taková pro sebe a cizích si nevšímá...

Ten pán se jí úsečně tázal: „Bude to, nebo nebude?“ A připojil názor, že to z vdovy leze jako z chlupaté deky.

Paní Ouholičková řekla, že za dnešní doby, co je ta poválečná demoralizace, mladí lidé se slézají, rodiče o tom nemají vědět, nejprve se vyměňují názory, biografy žijí, příroda panuje a všecky ty věci, které za našich časů nebyvaly, a pak jsou z toho ty konce...

Pan Šefelín ji upozornil, ať si nelibuje v obecných úvahách a řekne rovnou, jak to myslí.

Vdova tedy po mnohých oklikách naznačila, že jde o slečnu Emilku a mladého pána Habáska, který ostatně není jí roveň, ani její lásky hoden. Když to všecko vypověděla, sepjala ruce a zaprosila: „Nehubujte jí. Neublížujte tý mladý, pobloudilý duši! Já bych pak ani umřít nemohla –“

V odpověď na to nazval pan Šefelín tu vdovu babou principálovou, semetrikou jednou šerednou, treperendou, která je živa o kafí a drbech, rachomejtlí, která si má vzít knížky a modlit se, místo co by rozsávala nevůli v rodinách; a velel jí, aby se dala na rychlý ústup, než ji tadyhle něčím majzne.

Vdova učinila, jak jí velel, a uháněla po nuselských schodech s takovou rychlostí, že nezaslechla řvavé volání pana Šefelína, který, vypočítav zásobu svých úsloví a přezdívek, přirovnal nakonec vdovu k svini rohaté a sedmihradské, k šancajchu^[29], po sedmi mezích vyválenému.

Načež se obrátil na podpatku a vrátil se do své domácnosti jako opilý důstojník kavalerie na koni do krámu s porculánovým nádobím.

65

... a skály vrchu Bohdalce pukaly

Tušíme, vážené čtenářky, že málokterá z vás by si přála vězet toho dne v kůži slečny Emilky a její vážené matinky. Toho dne, jak vypravují nuselští dějepisci, země hřměla, hrobové se otvírali a skály vrchu Bohdalce pukaly. Pan Šefelín byl veliký a strašný ve svém hněvu. Lid se sbíhal k domu, jehož okna drnčela, jako když sentinel uhání po hrbolaté dlažbě, dveře se otvíraly, pavlače se plnily a uši četných partají se zalíbením naslouchaly, co se děje.

Pan Šefelín zavedl přísný výslech se svou manželkou a zbloudilou dcerou. Vyšetřování přineslo překvapující, a dodejme, kormutlivý obrat. Ukázalo se, že skutečný stav věcí je daleko horší, než jak by se zdálo podle informací té vdovy, že totiž... že jako... věru nevíme, jak bychom to řekli... rádi bychom to nějak delikátně podali...

Emilka se průběhem křížového výslechu přiznala, hořce plačíc, že *je v tom*, ano, že to tak musíme říci, už tři měsíce byla v tom...

Pan Šefelín vytřeštil oči a klesl do židle. Paní Šefelínové se udělalo mdlo. Pocítila, že se podlaha nahnula jako paluba lodi na nepokojném moři. Zbloudilá Emilka použila zmatku a prchla.

Chvilí panovalo ticho. Potom pan Šefelín povstal a instinktivně počal odepínati pásek.

Manželka mu zastoupila cestu.

„Kam jdeš?“ tázala se.

„Já ji zabiju,“ tvrdil pan Šefelín, „já ji... no, počkej... a s tebou si to ještě vyrovnám. Ty jseš tím vinna, protože jí ve všem polevovala. Ale já s váma zaválím binec, že na to budete pamatovat. Já vám dám hanobit Šefelínův rod –“

„Nic nám nedáš,“ odvětila manželka pevně, „nic nám neuděláš. A s tou holkou si to spravím sama. Já ti ji nevydám, ty bys mi ji zmrzačil, protože jseš nemlich jako ten bejk divokej –“

„Ženská,“ zařval pan Šefelín zuřivě, „co se to opovažuješ?“

V srdci paní Šefelínové se probudila udatnost. Odhodlala se postavit proti muži a vybojovat s ním zápas až do vítězného konce.

Dala si ruce v bok a otázala se rázně: „Tak von ti někdo hanobí rod?“

Manžel pohlédl na ni očima podlitýma krví a zasípěl: „Vona ještě... ta ženská roztopášná se opovažuje... vona taky vrhá kal na moje šediny!“

„Podívejme se na něho!“ opáčila posměšně chrabrá žena. „My prej vrháme kal na jeho šediny...“

„Poslouchej!“ zahřměla. „Řekni mi, kdy se narodila Emilka?“

Panu Šefelínovi klesly ruce.

„Co má tohle bejt?“ zabručel nejistě. „Já mám takový věci nosit v hlavě?“

„Tak já pomůžu tvý paměti. Emilka se narodila šest měsíců po naší svatbě. Teď mi řekni, jak to přišlo?“

Pan Šefelín si pohladil bradu a rozpačitě potáhl nosem.

„Mluv, divouse, povídej!“ hřměla manželka. „A koukej se mi do vočí!“

Pan Šefelín si potáhl knír a zamumlal: „Já tento... nač já mám mít na všechno myšlení? Narodila se teda šest měsíců po svatbě, je to možný, já se nehádám a dej mi pokoj! S váma je taky pořízení, na jedno slovo máte deset, aby do toho už jednou tisíc tuplovanejch hromů... at' se podívám jinam, jak se jinde srovnávají, jenom já mám kolem sebe takový divý ženský... jeden se bojí nahlas promluvit...“

Řekl to bolestným hlasem a sáhl po klobouku.

„Počkej, kam máš namířeno?“ zarazila ho manželka.

„Mezi kamarády jdu, trošku se povyrazit,“ vece pan Šefelín, „neb s váma není žití...“

„Mezi žádný kamarády nepudeš, to se ti nepovoluje! Nejprv mi řekni, jak to přišlo, že se Emilka narodila šest měsíců po svatbě, a pak můžeš jít po svejch. Tak bude to?“

Ústa pana Šefelína zamumlala cosi, z čehož vysvítalo, že, víme... to už je dávno, to byly jiné poměry, o tom se tak beze všeho nedá mluvit...

„Ostatně,“ dodal, „já jsem to spravil jako čestnej muž. Všecko se to přikrylo veselkou, poněvadž já věděl, co se patří –“

„Jo,“ poznamenala manželka štiplavě, „tys věděl, co se patří, až když tě moje nebožka maminka o tom poučila.“

Pan Šefelín se zarazil a otázal se, jak tomu má rozumět.

Manželka ochotně pomohla jeho paměti.

„Tak ty už nevíš, jak tě moje nebožka maminka, dej jí Pánbůh věčnou slávu, honila kolem baráku s portvišem^[30], než byls ke všemu svolnej?“

„A dej mi už s tím svátek,“ odmítl tyto vzpomínky z mládí, „jeden má už toho plnou hlavu... Ale tomu klukovi uličnickýmu to nedaruju. On pozná, co Šefelín obnáší. Já ho... inu, sakramencký dílo, já ho musím...“

„Co chceš udělat?“

„Já jsem se na tom ustanovil, že musí holce vrátit čest, nebo uvidí hrozný kusy –“

Manželka schválila jeho úmysl, ale varovala ho, „drž se zpátky, abys do něčeho nepřišel, neb jseš divoch vzteklej“.

„Bez starosti,“ odvětil pan Šefelín, „já už –“

A vyrazil ze dveří jako střela.

Pan Šefelín žíznil po krvi, ale pan Habásko poslal pro pivo

Pan Habásko starší namáčel hadr ve džberu a čistil okna. Čištění oken povzbuzuje náklonnost ke zpěvu. Starý pán provázel své dílo po způsobu služebných děvčat zpěvem.

*„Sadila, sadila
fijalinku v poli...“*

Když pak prosil Boha, aby dal rosičku pro jeho fialinku, tu uslyšel, že se dveře prudce otevřely. Obrátil se a spatřil nemladého již pána s černým knírem a s výrazem, který byl s to rozplakat nemluvnata.

Pan Habásko utřel si ruce o zástěru, slezl důstojně ze štaflí a otázal se:

„Čím můžu sloužit?“

„Já jsem Šefelín!“ děl zjev hrozivě a zakoulel očima.

„Povídáš, že jseš Šefelín,“ pomyslí si pan Habásko, „ale vypadáš jako blázen.“

Nicméně odvětil: „Těší mne, pane. A já jsem Habásko.“

Černý knír pokročil dopředu.

„Tak vy jste teda ten Habásko,“ zaskřípěl, „ukážte se mně, jak vypadáte!“

Pan Habásko odmítl názor, že by byl nějaká pamětihodnost.

„Nevím, co je na mně k vidění?“ ohradil se.

Pan Šefelín polkl jej svým krvežíznivým zrakem; nadul se a třikrát udeřil holí o podlahu. Rozhlédl se po světnici a v duchu rozvinul tento program:

Bod první: Uchopí se pendlovky, které visí na stěně, a toto náradí se hodí panu Habáskovi na hlavu. Starý muž zaúpí a počne hledat spásu v útěku. Na toto znamení převrhne se stůl, aby hříšný stařec nemohl se útekem vymknout trestu; to je druhý bod.

Podle třetího bodu má mstitel pohaněné cti své dcery utrhnout nohu od židle a bušit jí do zad sokových.

Pod krupobitím ran klesne stařec k zemi. Pan Šefelín absolvuje program čtvrtého bodu tím způsobem, že klekne panu Habáskovi na prsa, rve mu šediny a rdousí ho, až zmodrá.

Starý muž z Cimburkovy ulice dodýchal. Duše se vznesla nad rodné město, maličko se pozdrží ve vzduchu, aby se mohla rozloučit s místy svých dětských her, a pak spěje do vlídné náruče boží.

A co učiní dále strašný pan Šefelín? Mstitel zapálí peřiny a v dýmu požáru zatančí na troskách domácnosti pana Habáska vítězný tanec. Pak se půjde udat, čímž bude program vyčerpán.

Zdá se, že starý pán tušil něco neblahého, a šoural se k oknu, aby mohl křiknout o pomoc. Avšak pan Šefelín mu zastoupil cestu.

V této kritické chvíli vstoupil do světnice Eman mladší.

Lehkomyslný mladík pozdravil svého otce slovy „tě noha, tatí, co bude k obědu?“ a pohlédl zkoumavě na pana Šefelína.

Stařec se nevázaně zaradoval a pravil něžně: „Emánku, tadydlenc pan Šefelín chce ti povědět novinu.“

Zamnul rukama a dodal: „Pánové, bavte se dobře, já ustupuju do pozadí.“

Pan Šefelín zahájil elegantní konverzaci: „Ty syčáku, ty uličníku jeden, my jsme se už jednou viděli a já ti říkal, abys mi nechodil na voči, vohlozku jeden špatná, teď tě tu mám, holomku, už mi neujdeš, ucítíš mou těžkou ruku –“

„Pane,“ ujal se slova Eman, „vidím, že je vaše mysl rozbouřená. Co jste mi přišel zvěstovat?“

„Přišel jsem tě zabít,“ objasnil pan Šefelín účel své návštěvy.

„Podívejme se!“ podivil se mladý muž. „A cože tak najednou?“

„Von se eště ptá!“ zaburácel divý muž. „Přivede mou dceru do hanby a kouká se jako nevinný dítko.“

„Do jaký hanby jsem měl přivést vaši dceru?“

Pan Šefelín přistoupil k Emanovi tak blízko, že se jejich nosy dotýkaly; byla obava, že vznikne tak krátké spojení, neboť nos pana Šefelína zdál se být nabit elektřinou.

„Ty nevíš,“ zasípěl ten pán, „že Emilka bude chovat a tys toho původa? Tys jí to uplet? Na kolena, hříšníku, a vyznej se ze svých hříchů!“

Eman se podrbal ve vlasech.

„Sakramencký dílo todlenc...“ ulehčil si, „je to ale překvapení. Ale možný by to bylo. Ba jo! Už je to takový. Slečna Emilka mně něco takovýho naznačila. Myslel jsem si, že to sladký tajemství je mezi náma, a zatím vy to tu křičíte na celej barák. Vono se nic neutají, to je zvláštní –“

V panu Šefelínovi zakloktala žluč. Cítil, že se mu nedostává slov. Stál jako svatý Jan na mostě a lapal po vzduchu.

„No, když je to teda takový,“ pokračoval pan Habásko mladší, „tak se to musí dát do pořádku.“

„A jak to chcete dát do pořádku?“ zachroptěl pan Šefelín.

„Chtěl bych si vás vyvolit za tchána,“ děl Eman lehce, „protože se mi tak líbíte. Vy jste takovej mírnej, takovej rozvážnej, umíte všecko dobře podat, polehoučku a tiše, žádněj povyk. Vy jste tchán, jakýho jsem si představoval. Co tomu říkáte, starej?“

Pan Šefelín oněměl. Otec Habásko se ujal slova.

„To je přeci řeč, hochu,“ pochválil svého syna, „tak se mi líbíš. Já tě přeju mnoho štěstí. Škoda, že nebožka maminka –“

Eman starší zamáčkl slzu v oku.

Pan Šefelín nabył řeči.

„Jó, tohle je něco jinýho,“ liboval si, „jó, tak to má bejt. Tak se to patří, a ne jináč. A jejejej! A to se podívejme! Inu, inu! To bude matka koukat, až jí to budu zvěstovat. Šlo to pěkně jako po másle. Ani jsem nemusel nikoho praštit do zubů. To jsem sám rád, že se to k dobrýmu obrátilo.“

„Já jsem taky rád,“ připojil Eman starší, „a kdy má bejt veselka?“

„Teď přijde ta mrtvá sezóna,“ uvažoval syn, „nebude co dělat, a tak bysme to mohli dát do pořádku. Počítám tak za tři čtyři neděle.“

Zadíval se láskyplně na ty dva staré pány a pravil: „Jo, a pa, zas musím běžet. Mám pořád nějakýho lítání. Tak jsme se hezky pobavili a já myslím, pane tchán, že se tu necháte častěji vidět a nebudete takovej vzácnej. Tak já du, mládenci, mějte se tu parádně!“

S těmi slovy pan Eman mladší odešel.

67

Krásný vzhled je na ten boží svět – la! – la! – la!

Pan Šefelín povídal, že už taky musí, že už se hodně zdržel... ale Eman starší uchopil ho za ramena a stlačil ho do židle. „Ale kdepak,“ prý, „to byste nám přeci neudělal, pane Šefelín, když jsme se tak seznámili –“

„Tak teda,“ svolil ten pán, „vo chvílanku nebude zle.“

Pan Habásko vyšel na chodbu a hvízdal: „Tfíú!“

Na to znamení vyběhl klučík sousedčin a ptal se, co si pan Habásko přeje.

„Tady máš džbánec, Pepíčku,“ vece starý pán, „a skoč do vejčepu pro pivo. Mrskni sebou!“

Pepíček učinil, jak mu bylo veleno, a za chvíli postavil před oba pány džbánec piva.

Pan Habásko nahlédl do džbánu a pravil: „Neupils, Pepíčku. Vidím, že jseš spravedlivej hoch. Tady máš šestáček a kup si bombo. Ale nechod' daleko, budu tě ještě potřebovat.“

Chlapec vyrazil jako střela a za chvíli ho bylo vidět, jak vychází od hokynáře a cucá s blaženým výrazem cukrátko.

Pán z Cimburkovy ulice nalil pivo do sklenic a přitůkl si s pánem z Nuslí na zdraví.

Eman starší dobře prorokoval, že bude ještě Pepíčka potřebovat. Chlapec musel ještě mnohokrát běžet se džbánem dolů a proměňovat dvacetihaléře za bonbóny.

Páni se ponořili do družného hovoru a jejich srdečnost vzrůstala geometrickou řadou v přímém poměru s vyprázdněnými džbánsky.

Pan Habásko jal se velebit svého syna.

„To je kluk, ne! Von měl dycky hlavu jako stříbrnej zvonek, ale u těch židů dostal školu. Já se nestačím na něho koukat a vedle něho si připadám jako ouplný jehně.“

Pan Šefelín pochvalně přikývl a děl, že to tak má být, a doporučoval svou dceru přízni pana Habáska.

„Je to jenom, toť se ví, ženská,“ pravil, „ale rozumu má za deset chlapů. A jaká je to dobrá dcera! Takový dneska nerostou, jaká je k rodičům. Vona by za nás dejchala.“

„Ten kluk, ten kluk,“ vrtěl hlavou pan Habásko, „von je nad všecky advokáty. Židovsky umí jako česky a sám vod sebe. Pan Načeradec, jako jeho šéf, říká, že by byl bez něho jako bez rukou.“

„Cs – cs,“ divil se pan Šefelín, ale připojil, „nemlich to samý je s Emilkou. Vona je u Schmalfussů kápo. Co chce, to se stane. Dycky musí jít po jejím.“

„Haha,“ zachechtal se, „dyž si tak pomyslím, jak bude stará vyvalovat voči, až jí oznámím, že je ruka v rukávě. Vona si bude myslet, že vrdloužu. Ba ne, holka, už je to takový!“

Soumrak zastihl oba pány ještě pohromadě. Jejich zábava byla stále ještě živá, třeba se jazyky těžce obracely. Silný požitek alkoholu vznítil v panu Šefelínovi filozofické pudy. Tvrdil, že by okamžitě zavládl mír mezi národy, kdyby nebylo spolků, ženských a politiky.

„Heleďte, Emánku,“ pravil, „dyby nebylo těch ženskejch věcí, tak jsme mohli bejt už dávno kamarádi. A takhle,“ dodal lítostivě, „bysem tě byl málem přizabil.“

„Máš pravdu, Viléme,“ přisvědčil Eman starší, „když si tak povážím... Mně nebylo zrovna akorát, kdyžs na mě přišel s bandurskou. A nejhorší je víc co?“

„Co?“

„Hádej!“

„Já se dám poddat!“

Pan Habásko snížil hlas k tajemnému šepotu. „Nejhorší je, že je tady u nás taková verbež... Ty bys mě, řekněme, zabil, a já bych na to nesehnal svědka. Ano, hochu, tady panuje velká špatnost. Jak se něco semele, tak každej musí vo tom vědět, ale jak přide k vodsvědčení, tak se každej vodtáhne. Joho, tady jsou lidi! Já bych moh vypravovat, to bys nestačil koukat –“

K tomu podotkl pan Šefelín mračně, že to u nich v Nuslích není lepší. Svědka k soudu nedostaneš párem volů. Pan Šefelín to má vyzkoušené.

Pan Habásko zamrkal na svého společníka a šťouchl ho do žeber.

„Ty a já,“ zachechtal se, „my jsme dva kumpánisti!“

„To jsme,“ přisvědčil pan Šefelín, „a už vod sebe nepudeme a věrný si zůstaneme!“

Staří pánové se objali. Mocný zpěv se vyřinul z jejich hrdel.

„Krásný vzhled je na ten boží svět – la! – la! – la!“

„Nono,“ bručel starý dům v Cimburkově ulici, „u Habásků si někdo dává do nosu...“

„Ale teď,“ řekl pan Šefelín odhodlaně, „teď už musím jít. Dost už toho hejření!“

„Viléme,“ zasténal pan Habásko, „ty bys mne chtěl opustit? Dyt' jsem tě ani neužil, Viléme!“

„To máš marný,“ odvětil svéhlavě jeho druh, „já jsem se na tom ustanovil a konec a dost. Musím k svý ženušce.“

„Nač potřebuješ ženušku, když máš mě, Viléme?“ namítl žalostně pan Habásko.

Pan Šefelín zamrkal významně očima.

„Ženuška, víš...,“ počal tajemně. „Ženuška je náramně přísná. Ženuška by Viléma potrestala, že se tak spustil...“

„Vida,“ pochopil Eman starší, „a to jo!“

„Už je to takový!“

„A jejej! To máš teda špatně scuknutý. Tak to musíš jít, di, di, ať nemáš ňákou polízanici!“

Řka toto, strkal pan Habásko pana Šefelína ze dveří.

„Takovej jseš?“ urazil se ten pán. „To už jsem tě vomrzal, že mě vyhazuješ?“

„Ale kdepak, kdepak,“ ohradil se horlivě Eman starší, „zůstaň u nás přes noc, nějak se srovnáme –“

„Tak jsem tě neomrzal?“ pátral přísně pan Šefelín.

„Já tě z toho důmnění vyvedu... Po – počkej! Kam deš?“

„Nic platný, já už musím. Můj vůz čeká dole.“

Pan Šefelín se vykolébal na ulici. Pan Habásko ho vyprovodil až ke stanici elektrické dráhy. Pomohl mu s jistými obtížemi do vozu, což se neobešlo bez pozornosti obyvatelstva, které se v hojném počtu shromáždilo, aby se zájmem pozorovalo tento výjev.

Námaha pana Habáska byla korunována úspěchem. Pan Šefelín odjel, byv provázen ovacemi Emany staršího, které ochotně zesílil shromážděný hlouček.

68

Popis cesty ze Žižkova do Nuslí

Je pozorováno, že cestující v tramvaji jsou v zajetí jakési erární nevrlosti. Lidé jsou ponořeni do četby novin, aby nemuseli patřit na tváře svých spolucestujících. Kdo nečte noviny, slabikuje reklamní nápisy, a kdo není zaměstnán ani tímto způsobem, ten se chystá osopit se na svého bližního pro domnělé příkoří a vyvolat hádku, která se počíná otázkou:

„To jste inteligent?“

Avšak příchod pana Šefelína kouzlem zaplašil nevlídné pocity. Obyvatelstvo električky rozjasnilo tváře, když uželo pána v nejlepších letech, z něhož tryskal přebytek životní síly.

Pan Šefelín prohlížel si rozveseleně jednu tvář po druhé, jsa odhodlán dát něco k lepšímu.

„Tak, jak vám to mám píchnout, občane?“ tázal se průvodčí rozjařeného pána. „Rovně, nebo přes?“

„Podle uznání, mladej pane!“ vece pan Šefelín. „Já to nechám na vás. Já jsem se vším svolnej. Beze všeho!“

„Kam jedou, pane šéf?“

„K nám, mladej pane, k mamince, vona už čeká, drobeček jeden zlatej!“

„A kdepak maj tu maminku, pane rado?“

„V Nuslích, dycinky v Nuslích, toť se ví!“

Pošinul klobouk do týla, rozhlédl se vítězně kolem a najednou počal školským hlasem:

„První pád: Kdo, co? – Nusle!

Druhý pád: Koho, čeho, čím? – Nuslí!

Čtvrtý pád: Koho, co? – Nusle!

Pátý pád. Voláme: Sláva, nazdar, Nusle jedou!“

Pan Šefelín zamával v prudkém hnutí citů kloboukem. Jeho výkon byl odměněn bouřlivou veselostí všech cestujících.

Požitek alkoholu probudil v panu Šefelínovi dřímající vlastenectví. Po Nuslích přišla na řadu stověžatá matička Praha, které ten pán přál vše nejlepší, a pak počal provolávat slávu českému národu a vyhrožovat nepřátelům štulci do žeber. Vyzval vůz elektrické dráhy, aby byl věrný svému národu a nikdy se neodrodil.

Elektrika zastavila pro nějakou překážku. Řidič čekal, pohodlně opřen o reostat. Jeho postava vzbudila v panu Šefelínovi představu pána u nálevního stolku.

„Hej, ty tam!“ zvolal na řidiče. „Co koukáš? Bojíš se, že tě nalejou londr s čertem? Neboj se! Já ti poručím vermut, to ti udělá dobře pro žaloudek...“

Tak a podobně rozmlouval pan Šefelín. Na věčnosti mu bude přičteno k dobru, že zkrátil lidem nepříjemnou jízdu tramvají.

69

„Náhodou...“ zabručel pan Šefelín a usnul

Tramvaj ho vyklopila přímo do náručí manželky, která, znepokojena jeho dlouhou nepřítomností, čekala na něho na stanici. Očekávala muže, zbroceného krví hanebného svůdce své dcery. Ale dostalo se jí namísto vraha zarudlého a mírně obveseleného pána, který jevil tendenci objímat ji a líbat na veřejné ulici.

„Ale Šefelíne,“ bránila se ta dáma, „co to děláš. Heleď, koukají se. Dyt' jsme pro vostudu lidem!“

„Ať se koukaj, Kateřino,“ volal pan Šefelín, „já tě miluju, mý zlato, mý všecko!“

A dal se do hlasitého zpěvu:

*„Kateřina méno má,
ve svém srdci mě chová –“*

„Šefelíne,“ projevila manželka podezření, „tys pil!“

„Člověk, matko, má svoje starosti i radosti,“ odvětil důstojně pan Šefelín.

„Šefelíne,“ tázala se ta dáma výhružně, „kdes pil?“

„Zde na tomto místě, Kateřino,“ zvolal slavnostně, „tí přísahám, že jsem pil a hodně pil. Beze všeho. Já nejsem takovej.“

Náhle zapěl:

*„Pivo píti,
vesel býti,
to je tíze pěkné živo – živobyti –“*

Nebyl to zpěv krásný, ale pocházel z upřímného srdce. Paní Šefelínová chvatně popohnala několika štulci svého manžela a oddychla si, teprve když se octli v bytě beze svědků.

Pokračovala ve výslechu: „Kde ses tak nalil, nestyďáku jeden nestydatej, to se nestydíš, hambáři jeden hambatej, táto vod dětí, co si lidi v baráku pomyslej, hubama jednoho roznesou, já se ti divím, že ses moh tak zapomenout –“

„Dyť tě říkám, Kateřino,“ odvětil rozveselený pán, „pil jsem, musel jsem pít, já mu to nemoh udělat, když jsme teď z přízně, a tým pádem, Kateřino, jsem teda vožralej, to je jednou svatý –“

„S kým že jsme z přízně?“ pátrala manželka.

„Ale jejej, dyť tě pořád říkám a povídám, totě jako dyby člověk mluvil s dubem. A vůbec, pověz mi, ženo, kde je nevěsta?“

„Kerá nevěsta pořád?“

„Kerá nevěsta? Já se s tou ženskou zjevím! Nic nechápe. Přeci Emilka, moje dceruška!“

„Já nešťastná ženská,“ zakvílela paní Šefelínová, „muže mám ludráka, dcera se mi spustila, nejlepší bude, když skočím rovnou do vody...“

„Nic se nespustila, náhodou tě řeknu... náhodou to provedla šikovně... chichichi... ta má hlavu po mně, vona ví, co svět obnáší.“

Zarmoucená paní Šefelínová uložila svého muže do postele a pak sama ulehla, jsouc zkrušena těžkými starostmi.

„Náhodou...“ zabručel pan Šefelín a usnul.

70

Bude veselka

Příštího dne byl pan Šefelín vážný a zamračený. Měl pocit, jako by ho pod nosem lechtalo babí léto; zdálo se mu, že má hlavu ne tam, kde má být, ale jaksí vedle. Kromě toho jevil touhu po kyselých věcech, což mu připomínalo, že včera asi vyváděl. Odešel časně ráno do práce se sveřepým vzezřením, jímž chtěl dát najevo, že je odhodlán získati si nazpět podrytou autoritu.

Při obědě zatvrzele mlčel, nenávistně foukal do polévky, měřil divokým pohledem houskové knedlíky s houbovou omáčkou a hovězí maso přežvykoval se mdlým výrazem člověka, jemuž svět nemůže již poskytnout žádných radostí.

Na vzdychání, jímž paní Šefelínová útočila na jeho sdílnost, neodpovídal; počínal si jako člen řádu, který si uložil věčné mlčení.

Mám já to člověka v domě! pomyslila si paní Šefelínová hořce, to není muž, ale dub dubovej. –

Pan Šefelín škytl a zachraptěl: „Kde je ta holka?“

Manželka mu oznámila, že Emilku před ním ukryla jako betlémské pacholátka před Herodesem.

Herodes zvýšil hlas: „Ptám se, kde je ta holka?“

„Dyť tě říkám,“ odvětila manželka nevrle, „že jsem ji dala k tetě. Přeci ji tady nenechám, abys mi ji zmrzačil.“

Pan Šefelín odmítl tuto domněnku; není takový násilník; naopak je starostlivý otec, jehož veškeré myšlení je ve službách rodiny; ta lehkomyšlná holka by měla velebit osud, že jí dal takového mírného a rozvážného tatíčka. Jojo, co z toho má? Je zvědav, bude-li mít jednou poděkování.

„Může jít domů,“ skončil svou úvahu, „už je to všechno v suchu.“

Manželka rozevřela oči: „Co? Jak? Proč? Jak tomu mám rozumět? Mluv, Šefelíne, proč mlčíš?“

„Bude veselka,“ zavrčel pan Šefelín.

Manželka vzplála jako stoh slámy, dobře krytý pojištěním. V břiše jí cosi zakloktalo. Malátně klesla do židle a kočka, která stočena do kotoučku dřímala pod stolem, se polekala a skokem byla u okna a snažila se vyšplhati po zácloně, prchajíc před domnělým nebezpečím.

Když přišla k sobě, zahájila opět palbu dotazů. Avšak dobývat z pana Šefelína odpovědi byla tak obtížná práce jako lovit kluzké mýdlo v horké lázni. Pan Šefelín nacpal rozvážně dýmku a mezi jednotlivými bafy líčil dobrodružství. Jak se vřítíl do Cimburkovy ulice, odhodlán způsobit hoře a neštěstí, jak se starý Habásko pokořil a –

„Pak se k tomu natrefil mladej a řekl, že je se vším svolnej,“ končil pan Šefelín vyprávění.

„No a dál?“ naléhala manželka.

„Jakýpak dál? Pak ten mladík odešel a my seděli se starým, veselili jsme se a povídali o všelijakých věcech–“

„A vožrali jste se,“ zaštkala paní Šefelínová, „už tomu rozumím. To tě tak zdrblo. Vožrali jste se, lidi moje zlatý, no, proto...“

Padla svému muži kolem krku a vášnivě zahovořila: „Proto já koukám, žes přišel domů zřízenej, já si eště říkám: Co to? Nejsm to od něho zvyklá. Von dycky na sebe držel... a tadyhle von, chudák, se vožral samou radostí, že dceruška udělá štěstí... ty seš můj muž hodnej, roztomilej, tolik ses mně líbil, když jsi byl tak nadrátovanej, mně to přišlo k smíchu,

ale myslila jsem si: Nešť! Ať užije, von beztoho nic nemá... já mám radost, človíčku, že bych za to nevzala celý jmění...“

Pan Šefelín se poněkud drsně vyvinul z náručí nadšené ženy. Počal chodit i kolem stolu, a cinkaje drobnými v kapse, promluvil delší řeč, ve které velebil svou moudrost a vynášel starost o rodinu.

„Já se celá třesu!“ volala paní Šefelínová a bylo to pravda. Aby se uklidnila, učinila to, co dělají ženy ve slavnostních chvílích: Počala vařit kávu.

Pan Šefelín opět usedl a nahlas uvažoval, neměl-li by přece jenom své dceři dát poučení páskem od kalhot. Neboť prostopášnost musí být potrestána.

„Tomu ty nerozumíš, starej,“ odporovala manželka, „to není jako za našich časů. Dneska panuje velká pokročilost a na poctivost se holky nikdo neptá. Svět je, holenku, takovej moderní, že... I v nejlepších domech se stanou takový pády...“

Pan Šefelín to připustil, ale řekl, že přece jenom trochu nasekat by holce neškodilo.

„Tak teda nasekej,“ přivolila manželka, „nasekej jí, staroušku, když myslíš, ale s rozumem, víš, s rozumem nasekej...“

71

Ženichové se nesmějí zabíjet

V dobách protivenství a pronásledování uchylovala se Emilka ke své tetě, slečně Mejzlíkové. Tato dobrá žena žila z malinkého obchůdku na Pankráci, který zásoboval ulici potravinami, ovocem, hliněným nádobím a vůbec vším, co je potřebí v domácnosti. Žila osamělým životem jako sova v dutině stromu. Těšila se pověsti moudré ženy, neboť uměla vykládat sny a dávala spolehlivým osobám na dluh. Sem prchala Emilka před přísným otcem a vyčkávala, až se přežene bouře. Odcházela odtud posílena útěchou a obtížena dobrými radami a koloniálním zbožím pro maminku.

Slečna Mejzlíková milovala tuto neteř nejvíce ze všech příbuzných, protože Emilka byla k ní upřímná a svěřovala se jí se všemi tajnostmi. A teta měla tajnosti ještě radši než sladkou kořalku, která byla jedinou slabostí dobré slečny. Její sympatie byly rozmnoženy od té doby, když se jí neteř svěřila, že má nešťastnou lásku. Bože, nešťastná láska! Může být něco

krásnějšího? Dívka zrazena svým milencem a zapuzena z domu otcovského prchá do tmavé noci. Vichřice tesklivě kvílí nad mrtvou krajinou, déšť bičuje její něžná líčka a štvaná dívka prchá... Nohy jí klesají únavou, srdéčko prudce bije a nešťastná panna klesá na práh cizího příbytku. Omdlelou nalezne divoce zarostlý vousáč, jemuž pod drsnou slupkou skrývá se poctivá a bodrá mysl. Vousáč ji přijme za vlastní a vychovává ji v bázni boží. A tato něžná schovanka vykvete v rukou pěstounových v nádherný květ, jenž touží mnoho bohatých a urozených paniců utrhnout. Avšak dívka odmítá jejich ruku, ale skryje své zardělé líčko na prsou jednoho šlechtného hraběte. Zatím tvrdého otce zabije hrom na širém poli a nevěrný milenec zahyne v souboji, ačli neshnije v žaláři. No, a nešťastná láska se končí slavnou svatbou. Tak to stojí v zažloutlých listech sešitového románu, do kterých někteří kramáři, jichž mysl je uzavřena ideálům, balí pepř, nové koření, muškátový květ, zázvor a cicvářkové semínko, ale slečna Mejzlíková v nich pozorně čítá, neboť jsou krásné a pravdivé.

Obě ženy sedí na staré pohovce, přítuleny k sobě. Emilka štká do bílého šátku a teta smrká do zástěry.

„Jaks tohle mohla udělat, nešťastná holka,“ hrozí se slečna Mejzlíková, „jak ses mohla tak zapomenout?“

„Přišlo to tak najednou!“ kvílí Emilka.

„Já ti dám najednou! Tohle se patří? Copak tohle smí bejt? Taková hanba... To jsem si nemyslela, že mně provedeš takovou věc! Já se tě vodříkám, já tě už nechci vidět, abys věděla –“

„Tetičko!“ zaštkala mladá hříšnice.

„Počkej! Mně se zdá, že zvonilo! Někdo je v krámě. Hnedlinko jsem tady!“

Slečna Mejzlíková se zvedla, odešla do krámu, aby obsloužila zákazníka, který si přál za šesták kamenných kuliček.

Když se vrátila, navázala opět hovor:

„Co jsem chtěla říct? – Jo: A co ten tvůj? Uprchl, bídák, co? Už má jinou a na tebe zapomněl, jak? – Ó, Bůh ho potrestá...!“

„Ale kdepak, tetičko,“ vece dívka, „on povídal, že mě nenechá, že bude věrně při mně stát, to on takovej není, aby se koukal po jinejch, já bych mu dala, to by se moh opovážit, kdepak, to on nepopustí, to tě nesmí napadnout, to ho neznáš –“

„Tak proč to nepřikreje veselkou, když je takovej inteligent?“ tázala se teta.

„On chce!“

„Že chce? Tak to máme dobrý! A my, hloupý husy, tady brečíme jako na pohřbu! Žes to neřekla hned? To se mně ulevilo! A kdy bude svatba?“

„Jo, to je právě to! Tatínek –“

Dívka hořce zaplakala.

„Nebreč, holka! Co má bejt s tatínkem?“ naléhala teta.

„On povídal, že ho zabije...“ zaštkala dívka.

„Jaký to mluvíš hlouposti?“ zděsila se slečna Mejzlíková. „Kdopak by dneska zabíjel ženichy? Kdo to jaktěživo slyšel? Ba ne, holenku, to nejde... Už za mejch časů bylo ženichů pomálu, a teď je to teprve vzácnost! Mnoho ženichů vybili v tej válce. A to by si Šefelín troufal vztáhnout ruku na ženicha, kterej má dobrý úmysly? Vlastníma rukama bych ho uškrtila...“

Vstala a počala se energicky oblékat.

„Pudem, holka, pudem k vašim,“ pravila, „hejbej se! Já ho z toho vyvedu! Já mu překazím ty pikle!“

Uvázala si šátek a bublala:

„Šefelín by chtěl zabít ženicha! Jakej už není... Uličník jeden, krk mu zakroutím! Krkavčí táta, bude se plést mezi mladý lidi... No, eště jsem tu já; já tě nedám, Emilko, dělej a pojd', tobě to taky trvá...“

Emilka vzala z rukou pana otce poučení

Mladý pan Šefelín, který civěl před domem jako stráž, přiběhl nahoru bez dechu:

„Už de!“

Paní Šefelínová se pokřižovala:

„Už de!“

Nastalo napjaté mlčení. Po chvíli se ozvaly na schodech kroky.

„Tady je!“ hučel pan Šefelín.

Bylo zaklepáno na dveře.

„Volno!“ velel pan Šefelín.

„Dále!“ vydechla paní Šefelínová.

„Tak polez!“ zavřískl jásavě mladý pan Šefelín.

Vešla slečna Mejzlíková, vedouc pod paží mladou hříšnici; měla hlavu skloněnou a fňukala.

„Už jsme tady!“ oznámila slečna teta a spustila: „Já tadyhle slyším, Šefelíne, že máš mít nějaký zlý oumysl, ale to tě povídám, ty si mě nepřej, já tě tu špatnost z těla vyženu, pabouku jeden divná, jak mi na holku prstem šáhneš, tak se ke mně nehlas –“ Pan Šefelín ji zarazil velebným posuňkem a velel dceři, aby přistoupila. Emilka poslechla.

„Tak se chodí domů?“ tázal se přísný otec.

Emilka zaštkala.

„Takový věci má dělat pořádný děvče?“

„Šefelíne!“ zařvala stará slečna hrozivě.

„Neplet' se, teta, do toho,“ odbyl ji ten pán, „já se ptám jakožto otec!“ A obrátil se zase k dceři; pravil, že dělá rodičům pěknou radost, a tázal se, jestli ji k tomuhle vedli?

Emilka kajícně zaplakala.

Otec odepnul obřadně pásek a velel slavnostně: „Přijmi z mé ruky poučení!“

Dcera se pokorně sklonila přes otcovo koleno.

„Jen mírně, tatínku, neubližuj jí...“, zaprosila paní Šefelínová.

„Neboj se,“ upokojil ji muž, „já jenom, co patří!“

Byla to velebná scéna. Otec mával řemenem nad hlavou, ale pásek mírně se dotýkal hýždí, jako by hladil. Pan Šefelín netrestal, ale symbolickým obřadem naznačoval výkon pradávne otcovské pravomoci.

Trestal dceru a v oku se mu zaleskla slza.

Slečna teta a paní Šefelínová přihlížely tomuto obřadu s plnou vážností. Mžikaly očima a troubily do kapesníků.

Jenom mladý pan Šefelín byl nespokojen. Těšil se na pořádnou a příkladnou exekuci. Tresty, které jeho sestra přijímala z rukou tatíčkových, patřily k jeho mírným potěšením.

„Tak!“ děl pan Šefelín s uspokojením. Vážně se opásal řemenem a pravil k dceři: „Naposled jsem ti, dcero má, dal ponaučení! Važ si toho a nezapomeň na své rodiče, který tě vedli k dobrému! Od nynějška bude tě trestat muž!“

Zamnul spokojeně rukama a dodal:

„Tak, tak, nevěsto, teď bude všechno jinačí!“

„Tatíčku!“ vzkřikla Emilka a vrhla se mu do náručí.

„No, no...“, mručel pan Šefelín a laskavě jí čechrál mikádo, „nic, nic, žádný brečení nechci slyšet, do smrti dobrý...“

Slečna teta přišla k sobě.

„Á ták...“, povzdechla, „no, pánbíček zaplat'! Já věděla, Šefelíne, že jseš pašák! Říkala jsem Emilce: ‚Neblázni, holka, tatík je spravedlivej...‘ No, no, jenom když je to takový, dobrěs to provedl, Šefelíne, máš u mne dobrý voko, já se ti vodsloužím...“

Nastala obecná veselost, již se nezúčastnil mladý pan Šefelín.

Bručel zlostně:

„To jste jí toho udělali!“

„Co se ti nelíbí, uličníku?“ obořila se na něho teta.

„Slibovali jste jí vejprask a pak se s ní mazlíte!“ hořekoval dobrý chlapec.

Matka mu posloužila herdou do zad. Tatiček mu velel, ať se rychle vzdálí, nebo že mu ukrotí uši.

„To věřím,“ reptal chlapec, „na mne si troufáte! Když jsem tuhle dostal kuli z matiky, tak jsem si to vodnes, že jsem se nemohl posadit! Ale ženská má u vás protekci! S tou se každěj mazlí!“

Ve dveřích připojil:

„Kdybych byl v tom jako Emila, to byste vyváděli –“

Obratně se vyhnul škrpálu, který mu letěl na hlavu, a vyklouzl ven.

„Uličník,“ odlehčila si slečna teta, „ten zraje pro šibenici!“

„Pude na řemeslo!“ děl pan Šefelín. „Žádný studie nebudou, já mu dám! Holomek mně začíná přerůstat přes hlavu!“

73

Názory pana Načeradce o manželství

„Co je?“ uvítal pan Načeradec Emanu.

Mladý muž neodpověděl, ale sedl si na pult.

„Tady se sedá, milostpane?“ zlobil se tlustý šéf. „Co tu máte co hledat? Proč nejste dole?“

Eman si pohrával nůžkami a mlčel.

„Ptám se, proč nemáte bejt v Praze?“ dorážel pan Načeradec. „Kdo je v kvelbu?“

„V krámě je hoch... teď není co dělat!“ vece Eman a dodal: „Já bych vám rád něco řek...“

Pan Načeradec se zastavil a pronikavě se podíval na mladého muže.

„No? Co mi máte oznámit? Jestli je to něco nepříjemnýho, tak si to nechte! Nepříjemnejma věcmama jsem zásobenej! Já vím, co chcete říct, ale běda vám, jestli to řeknete! Já nic nechci vědět, Tak, co je? Přišlo něco vod úřadu? Domáci přirazili? Kdo se to zas položil? Jojo, můj život není žádněj život, už abych se vás zbavil, vostatně, co se rozčiluju, já se nerozčiluju, já.“

„Nic takovýho,“ odvětil Eman, „já jenom... já jsem vám chtěl říct, že se jako žením –“

„Ták? Hm... No, není-li vám dobře, děte domů a uvařte si horký thé! Paní už tam dole dohlídne...“

„Vážně,“ jistil Eman, „já do toho praštím! Už sem se ustanovil!“

Thlusty šéf hvízdal. Pak vzal svého zaměstnance za kabát a zeptal se:

„Jak jste starej, Eman?“

„Bude mi šestadvacet,“ zvěstoval Eman.

Pan Načeradec zakýval soucitně hlavou.

„Šestadvacet... To jste mladej smrad, Eman.“

„To sem,“ potvrdil mladý muž.

„Jojo!“ vzdychl tlustý šéf. Nastalo ticho. Pan Načeradec ukryl ruce pod šosu kabátu a kýval se na místě jako papírový panák.

Pak obrátil se zase k Emanovi:

„Doufám, že si to ještě rozmyslíte?“

„Už se nedá nic dělat! Je to na beton!“ vece Eman.

„Nedá se nic dělat – nedá se nic dělat! Co mám dělat? Veme si něco do hlavy, s člověkem se neporadí, kdo chce kam... Von se bude ženit! Núú – Vostatně, co se starám? Mně taky nikdo neporadil! Žení se – maucta! Von má moc rozumu –“

Ve skleněné budce, která tlustému šéfovi byla kanceláří, zazněl telefon.

„Moment!“ řekl ten pán a odklusal.

„Halo...! Jo...!“ slyšel Eman. „Maucta, pane Bejšovec! Jo... jo... ano... děkuju, to vite... všecko zdravý... jo... já ne, ale vy a eště a k tomu rohatej... dovolte, jak jsem měl vynýst? Už jsem držel za zelený, první myšlenka je nejlepší... tak mi podruhy do toho nemluvte, vy jste kibic a vidíte do dvou karet... já nejsem vševědoucí... nechte mě bejt, já vím, co dělám... děte do háje, vy u mě nejste žádněj člověk... jo... jo... beze všeho... pošlete si ke mně mladýho muže... áno, budu se těšit... milostpaní ruku líbám... servus, na shledanou...“

„Jo, co jsem chtěl říct,“ navázal pan Načeradec svou řeč, „jo: Tak vy se ženíte? Eman, Eman, člověče nešťastnej, proč se neinformujete, když chcete něco takovýho podniknout? Proč nejdete ke mně a neřeknete: ‚Pane šéf, tak a tak!‘ Já bych vás z toho vyvedl! Já...“

Vzal svého zaměstnance za ucho.

„Mladej muži,“ děl slavnostně, „víte, co je to manželství? Vy si myslíte, že si berete jednu ženskou! Chyba, mladej muži! Ženská je jako houba, nikdy není sama. Vždycky jich je moc pohromadě. Já si to taky myslel. Řek sem si, teď pudeš domů, máš tam mladou ženu, promluvíš si s ní slovíčko... Oj, oj! Přijdu domů: Plnej dům ženskejch! U stolu sedí její sestřenice Hilda, druhá sestřenice Ida, třetí sestřenice Truda, teta Heda, teta Klára, teta Fany... a to máte samý milié, samou stóru, perličkový vyšívání sem – křížkový stehy tam, já si budu řídit tohle, já zas s krajkovou vložkou, ta dala holku pryč, protože jí odpovídala... a já tu stojím a vidím, že jsem ženskejma opanovanej, jsem ztracenej, jsem mezi nima nikdo, vony se nehnou z místa, vemu klobouk – ‚Kam jdeš? Zůstaň tu s námi, bav dámy!‘ – Hrom do vás uhoď, co může jeden dělat, vyhodit to nemůže, já sám říkám... kamaráde, obraťte, dokud je čas, já...“

(Paní Načeradcová vstupuje do krámu.)

Pan Načeradec: „... jo! Co jsem chtěl říct? Jsem překvapenej, Eman, ale schvaluju vaše rozhodnutí! Příjemně jste mne překvapil! To rád slyším, to rád slyším...“ (Mne si ruce.)

Paní Načeradcová: „Co rád slyšíš?“

Pan Načeradec: „Ale tadyhle Eman má velkou novinu! To budeš koukat! Právě mně zvěstoval, že se žení. Povídám mu, že nemůže nic lepšího udělat. Přece je to rozdíl... Má se aspoň o koho starat... pořádek v domě, čistotu, klid... a to vostatní... Nemám pravdu, Hedvičko?“

Paní Načeradcová spráskne ruce, v jejích očích obráží se nebeská blaženost. Neboť každá žena je nadšená stoupenkyně ideje manželství. Nejoblíbenějším ženským sportem je „dávat sňatky dohromady“. O svém manželství se žena zpravidla vyjadřuje krajně skepticky; ale teoreticky vidí v této instituci výraz nejvyššího blaženství a ve službách ideje manželství konají divy výmluvnosti.

Paní Načeradcová (cukrovým hláskem): „Ale to je mi novina, pane Eman, já jsem tak překvapena, že vám to ani nemůžu říct, já jsem celá pryč, že to šlo tak najednou, kerá je ta šťastná? No, já vím, že jste dobře volil! Richard, co tomu říkáš? Ty vůbec nic neříkáš, tobě je všecko jedno, ještě jsem neviděla takovýho lhostejného člověka, kdyby to byl fotbal, tak bys dovedl přes to dát informaci –“

Bezcharakterní pan Načeradec: „Dyť ti říkám, Hedvičko, že jsem celej pryč, a právě říkám tomu mladýmu mužovi: ‚Eman,‘ povídám, ‚to je nejlepší, co jste moh udělat, váš starej zkušeněj šéf vám to schvaluje, počkejte, řekneme si to za rok, to budete zpívat jinou!‘ Co mám ještě víc říct, než povídám?“

Paní Načeradcová: „Úplně s tebou souhlasím, Richard!“ _

Pan Načeradec: „Slyšíte, Eman? Úplně se mnou souhlasí! *To je manželství!* Pamatujte si to, Eman!“

Paní Načeradcová: „Ano, tak to má chodit v pořádném manželství! Jedno tělo a jedna duše maj bejt manželé, nechala jsem si říct od jednoho pána, co měl v tom velkou zkušenost, protože je třikrát rozvedeněj, my jsme jedno tělo a jedna duše, že jo, Richard! Co chce jeden, to chce druhěj, že jo, Richard? My jsme se ještě nikdy nehádali, že ne, Richard? To my nevedem, že ne, Richard? Křivý slovo jsme si neřekli a jsme spolu už patnáct let, to je co říct, na nás se může každěj podívat, my jsme jako dva holoubci, že jo, Richard?“

Pan Načeradec (ponuře): „Jako dva holoubci, aby do toho hrom uhodil!“

Paní Načeradcová (přísně): „Cos to povídal, Richard? Nemáš zas moc řečí?“

Pan Načeradec: „Co bych měl moc řečí? Pro těch pár let, co tu ještě budu, mám mít moc řečí?“

Paní Načeradcová: „Proto! – A co vy, pane Eman, máte už byt?“

Eman: „Byt – to bych jako neměl...“

Paní Načeradcová: „Propána! Nemá byt – člověče, jakej jste to člověk? Co teď budeme dělat? Bez bytu se přece nemůžete ženit?“

Pan Načeradec: „To jsou štráchy! Von mu najde byt Kauders.“

Paní Načeradcová: „Bodejť! Že jsem na to nevzpomněla! Kauders – velkej muž! Ví všecko, obstará všecko!“

Pan Načeradec: „Esli je velkej muž! Jak je jeden byt v Praze k mání, tak ho dostane Kauders!“

Paní Načeradcová odcházela, když byla několikrátě panu Habáskovi blahopřála k sňatku. A slíbila mu, že se do jeho záležitosti vloží s celou duší.

Po jejím odchodu pravil tlustý šéf s křivým úsměškem: „Vy jste to vymňouk, Eman! Teď má to vaše ženění paní Načeradcová v referátě. Už vám není pomoc! Víte, co jste u mě? U mě jste ztracenej mladej muž, to jste, esli chcete něco vědět!“

Eman pokrčil rameny: „Tak jsem ztracenej mladej muž, co mám dělat? Moje starosti na vaši hlavu!“

„Co máte dělat?“ opáčil tlustý šéf s opovržením. „Děte do háje! To máte dělat!“

74

Konflikt s červeným nosem

Po této živé rozpravě klusal pan Habásko do Prahy, maje starost o filiální závod.

„Povídaj mi o ženění,“ hučel na adresu tlustého šéfa, „a chlapec je v obchodě sám! Nesvědomitý lidi!“

Napojen těmito úvahami, dorazil na místo. Učedník na něho čekal. Pan Habásko vstoupil do výkladní skříně, hodlaje svůj závod vyzdobit tak, aby byl přeborníkem v kráse mezi obchody konfekcí a gumáky, co jich je v Praze.

S vážností, která vyznamenává tohoto solidního mladého muže, obléká voskovou figurínu, jejíž obličej připomíná bankovního úředníka, do koženého kabátce. Nato oblékl s pomocí učedníkovou jednoho staršího veselého pána do oděvu, který označil jako „prima kamgar“.

Mezitím přijel před krám jakýsi rudonosý muž s károu ovoce. Pojízdny krám zastavil a rudonosý vyvolával: „Hola, pane šéf! Koupěj ty krásný, čerstvý jablíčka!“

Eman neodpovídal, ale odstoupiv na krok, zpytoval se zalíbením staršího, veselého pána. Nato se chystal ozdobiti jednoho rusého mladíka s podnikavým vzezřením zánovním gumákem.

Rudonosý majitel pojízdnyho krámku vyvolával snažně a důrazně: „Koupěj ty velejemný jablíčka pro domácnost i dům! Mám amurky, dobropanenský jablíčka, sladký ovály, milostpane!“

„Nepotřebuju sladký ovály!“ vece Eman a posadil rusovlasému na hlavu sportovní čepici.

„Posloužím, milostpane,“ chraptil rudonosý, „okusejí ty ovčí hubičky, přepychový kožený jablka. Jenom jedním okem mrknou na to zboží!“

„Už jsem povídal, že nepotřebuju,“ děl Eman, upevňuje připínacími hřebíčky nápis: „Reklamní výprodej za senzačně levné ceny!“

„Pane šéf,“ lkal rudonosý, „dají mi počinek, ať protrhnu smůlu! My živnostníci se musíme podporovat...“

Pan Habásko oprášil si ruce, zavřel výkladní skříň a podíval se na rudonosého.

Zdalo se, že se ten pán zarazil. Pošinul si čapku na pravé ucho a zamračeně se opřel o káru.

„Hele,“ pravil Eman, „mně se zdá, že se máme odněkud znát! Neviděli jsme se na hřišti?“ –

Rudonosý zavrčel a chystal se k odjezdu. Eman postoupil vpřed. „Nejseš ty ten fanda spartánskej, co jsem mu něco slíbil?“ otázal se hrozivě.

Majitel pojízdnyho krámku dal se mlčky se svou živností na bystrý pochod. A když se mu zdálo, že je v bezpečí, tu se obrátil, aby zvěstoval panu Habáskovi, že ho nepokládá ani za šéfa, ani za milostpána, ale oděl ho v hodnost žižkovského syčáka, uličníka a trhana. Pak zahrozil pěstí a zařval: „Počkej, holomku, šak my se eště utkáme na zeleným trávníku!“

Eman za ním vyběhl, ale rudonosý uháněl, napadaje na jednu nohu, vynořuje se a opět zmenšuje, obraz lezoucí housenky píd'alky.

Panu Habáskovi důstojnost vedoucího filiálky zabránila, aby se potýkal na ulici s ovocnářem. Vážně si odplivl a vešel do krámu.

75

Eman starší je dojat

Byl soumrak a starší Eman poklidil světnici a ulehl do postele, aby ušetřil světlo. Kouřil z dýmky a zíral do houstnoucí tmy, dumaje o světě a životě.

Mladší Eman přišel toho dne dříve než obvykle a svlékal se potmě, chystaje se rovněž ke spánku.

„Zavřels?“ ozval se hlas z postele.

Eman přisvědčil.

„Tak polez do postele!“

Mladší Eman vklouzl pod pokrývku. Starší Eman vyklepal dýmku, oba strčili pěsti pod hlavu, aby se srovnali v úzkém lůžku.

„Vauvauvau!“ zazíval starší Eman a poškrabal se na zádech.

„Nevrt'te sebou!“ napomenul ho syn.

Starší Eman vzdychl: „Jak dlouho eště budeme spolu takhle ležet...?“

„Víš,“ řekl po chvilce, „já jsem se ustanovil, že ti dám do vejbavy tuhle postel, abys měl pro začátek. Já si pořídím slamník a nějak už to doklepu... To je všechno, co pro tebe můžu udělat. Koukal jsem, esli bych tě moh dát něco z nádobí, ale viděl sem, že je toho málo a je to chatrný. Pro starýho člověka to eště de, ale do mladý domácnosti by se to nehodilo. Jojo... Teď lituju, že sem nic nezahospodařil, abys měl po mně památku! Ale ty sám dobře víš, jak to u nás chodí. Vejdělky nejsou podle toho...“

„Dělal jste, co jste moh,“ ozval se Eman, „nemůžete si dělat výčitky. Dal jste mi vychování a všechno.“

„To je pravda, hochu. Dal jsem tě takový vzdělání, že se můžeš každému postavit. Ale přeci jenom mě mrzí, že tě nemůžu nic dát –“

„Z toho si nic nedělejte, táto. Nevěsta dostane všechno jaksepatří. Nábytek, nádobí, prádlo, peřiny, nic jí nebude chybět, její maminka se postarala.“

„To rád slyším,“ zaradoval se stařík, „já nevěděl, že je nevěsta mohovitá. Já sem si to hned myslel, když jsem viděl pana Šefelína. Von je takovej přísněj, tak sem viděl, že musí bejt zazobanej. Udělals mně, hochu, velkou radost, že se ženíš do takový rodiny...“

„Tak už spěte, tatínku. Zejtra je taky den.“

Stařík se zabral do svých myšlenek.

Po chvílce pravil: „A víš, zejtra pudeme spolu na hřbitov k mamince. Všecko jí to musíme zvěstovat. Vona, hochu, byla taková dobračka, taková starostlivá. Tady na světě nic dobrýho neužila, ať slyší jednou lepší zprávu... Ba jo! Dyby tady byla, možná že by bylo všechno jinačí...“

Starší Eman ucítil, že ho cosi štípe v nose. Zafrkal, těžce vzdychl, obrátil se na bok a brzy usnul, neboť to byl člověk spravedlivý.

76

Veliký Kauders

Velký Kauders ukázal, že je hoden své pověsti. V několika dnech vypátral malý byt v nástavbě v Havlíčkově ulici, který by se hodil pro skromné novomanžele. Svedl úporný boj s majitelem domu, smlouvaje činži, hrdle se o vodné, poplatky za světlo a úklid. Velký Kauders vyšel z tohoto boje co vítěz. Porazil majitele domu na hlavu a zanechal ho celého říčného na bojišti.

Potom mírným poklusem dorazil do závodu pana Načeradce, aby podal zprávu o své činnosti. Podle jeho líčení zlomil onen byt rekord mezi byty. Huba velkého Kauderse se zpěnila, když velebil jeho vlastnosti. Je čistý, útulný, skladný; má ranní slunce, kuchyň je světlá; nájemníci sami lepší lidé; majitel domu, pak i domovník jsou velcí inteligenti.

Skončil svůj referát, zastrčil palce za vestu a očekával ovace.

Eman se tázal, co je jako dlužen za zprostředkování.

Velký Kauders ho umlčel velebným gestem.

„Dlužen?“ zazpíval. „Co vy mně můžete být dlužen? Mně nikdo není nic dlužen! To se povedlo!“

Pan Habásko povídal, že to nemůže chtít zadarmo.

Velký Kauders odvětil, že to jsou jen samé řeči, zbytečné řeči, že on nic nechce, že to nemá zapotřebí – (zaklepal na pult), že už moc udělal pro lidi, že je známý, každý o něm dá ty nejlepší reference, moc lidem pomohl, to ať si pan Habásko nechá vypravovat. Tuhle věc udělal proto, že mu to uložilo přibuzenstvo, udělal to rád, protože je nutno udržovat styky, a Kauders chce být s každým zadobře. Považuje to za vhodný trénink, aby byl jako zprostředkovatel pořád v dobré kondici. Dokud je člověk živ, musí se zmítat. Velký Kauders nesnese ani chvilku klidu. Musel by umřít, kdyby nemohl pořád zprostředkovat.

„Já říkala,“ ozvala se paní Načeradcová, „že Kauders je jedinej, to se nenajde! Na Kauderse je vždycky spolehnutí. Takový Kaudersové dnes nerostou. V celý Praze se nenajde takovej Kauders. Nemám pravdu, Richard? Kauders je zlato, Kauders je... nemám pravdu, Richard?“

Tlustý šéf přisvědčil a připojil delší řeč, ve které vypočítal všechny vynikající vlastnosti velkého Kauderse a doložil je některými příklady z jeho bohatého života.

Velký Kauders přijímal tento hold se skromným ruměncem v líci; byl potěšen, neboť jeho duše toužila po pochvale jako bylinka po rose.

Pan Habásko ho uchopil za ruku a pravil, že se odslouží.

„Nic, nic, mladíku,“ odmítal velký muž, „pozvete mne na veselku a dáte něco k lepšímu.“

Eman děl, že se to rozumí a že to bude pro něho veliká čest.

Velký Kauders se podíval na hodinky, vyskočil jako kůzle: „Já už musím letět!“ pravil. „Mám rozdělanej obchod!“

Zavířil vzduchem a zmizel.

Tlustý šéf pokynul skepticky hlavou a poslal za velkým Kaudersem zlověstná slova: „Jen aby se tě ještě neproklínalo za to všecko...“

Paní Načeradcová se ho přísně otázala, jak to myslí; pan Načeradec odmítl vysvětlení a setrval v zatvrzelém mlčení.

Svatební přípravy se děly s nevídanou rychlostí. Zejména matka nevěstina nasadila pekelné tempo; byla všude, překonávajíc se v agilnosti. Paní Šefelínová chtěla, aby Emilka nesla svůj svatební závoj a myrtový věneček před světem se ctí. Jaká by to byla svatba bez závoje a myrtového vínku? A proto se dala v odhodlaný boj s časem, který odhaluje tajemství, jež má zůstat skryto před tím škodolibým světem. Mohutný finiš rozhodl výsledku zápasu. Paní Šefelínová zvítězila.

Již příští dny uzřely v Havlíčkově ulici na Žižkově nábytkový vůz. Doprovázeli ho pan Šefelín a pan Habásko starší. Oba důstojní a vážní jako čestná stráž při pohřebním průvodě.

Pan Šefelín se ujal úřadu pořadatele. Velel zástupu dělníků, kteří zpoceni a oddychující námahou vlekli kusy nábytku do pátého patra. Za pomoci pana Habáska staršího dbal o ladné uspořádání bytu. Pak opustili byt a na jejich místo vtrhla paní Šefelínová se zástupem žen, ozbrojených rýžovými kartáči, smetáky a utěrkami. Byly to pohnuté chvíle. Podlaha, stěny i nábytek sténaly, zdálo se, že proklínají chvíle svého zrození.

Přípravy k svatbě jsou povellem k obecné mobilizaci příbuzenstva. Avšak ani Šefelínovi a tím méně pan Habásko neoplývali četným příbuzenstvem. Chudí lidé se velmi rychle rozmnožují; čím chudší rodina, tím četnější; ale tím méně mají příbuzenstva. To je tajemství, které by měl odhaliti Státní úřad statistický. Bez příbuzenstva není slavné svatby. Je-li svatba se závojem a věnečkem, musí být také příbuzenstvo.

V té nouzi přispělo na pomoc četné příbuzenstvo pana Načeradce. Byly odkryty staré poklady a na snoubence snesl se déšť svatebních darů.

Co je to svatební dar? Svatební dar je průmyslový výrobek, který se vyznamenává podivínským a nápadným zevnějškem, ale není k praktické potřebě. Svatební dar je náročný; touží po tom, aby byl vystaven na nápadném místě, aby svou krásou a skvělostí převyšoval okolí. Nedá se odstrčiti. Obdarovaní musejí být připraveni na to, že dárce může kdykoli vykonat domovní prohlídku, aby se přesvědčil, prokazuje-li se jeho daru příslušná pocta.

Manželé Načeradcovi věnovali snoubencům lustr. Byla to nevídaná věc. Měla ampuli z fialového hedvábí. Pod touto ampulí byly skleněné třásně, mezi nimiž se skrývaly četné žárovky.

Pan Kauders objevil mezi svými poklady lampu, ozdobenou červenými tulipány. Přidal k tomu cukřenku v podobě kvočny.

Strýček Ignác věnoval ženichovi špičku na cigarety. Když ses podíval do otvoru, uviděls zvětšovacím sklem město Příbram. Jeho manželka se ukázala porculánovým válečkem na nudle.

Pan berní oficiál Nedoma uctil snoubence likérovou soupravou. Byla to broušená láhev, baňatá jako kvočna, která byla provázena zástupem broušených skleniček. Předpokládalo se, že mladé manžely budou najednou navštěvovat dva tucty alkoholiků, které nutno obsloužit likérem. Paní Nedomová sňala ze zdi zlatem vyšívané boží požehnání s nápisem:

*Grüss Gott, tritt ein,
bring Glück herein!*

A čímžpak se vyznamenal vyhlášený doktor s chotí? Pan JUDr. Max Načeradec se vzdal ve prospěch snoubenců jedné podivné věci, která se nazývá vertikov.

Kdo touží po poučení, má vědět, že vertikov je jakási skříň... nikoli... je to takové... má to čtyři vysoké nohy, které nesou maličkou skříňku s miniaturními zásuvkami. Zásuvky nelze otevřít. Jeho paní choť se ukázala nádherným běhounem, který má zdobit stůl, a jednou takovou věcí, která na skleněné noze nese porculánovou mísu, do které se hází vizitky a pohlednice.

Kromě toho vzdal se vyhlášený doktor nádherného barvotisku v těžkém zlaceném rámu. Obraz ukazoval Othella, jak sedí na nějaké zídce a vypravuje dóžeti benátskému a Desdemoně o svých dobrodružstvích. Tento obraz snil po dlouhá léta ve společnosti zarámovaného doktorského diplomu v čekárně slovatného advokáta.

Na všech těchto darech tkvěl zatuchlý zápach rodinné pospolitosti; a nyní bylo jim určeno, aby svou okázalostí budily rozruch v ulici Cimburkově, Harantově, Husově a Havlíčkově.

Starý pan Habásko, jemuž byly svěřeny klíče od bytu snoubenců, nedovedl skrýti svou pýchu před susedstvem. Na stará kolena onemocněl výstřední marnivostí. Vodil své známé do nového bytu a chrastě klíči ukazoval vystavené svatební dary a jako průvodce v muzeu připojoval svůj výklad.

Byt voněl novostí a čistotou. Sousedstvo šlapalo opatrně po nádherném koberci s červenými květy. (dar staré slečny tety) a poslouchalo s uctivou závistí okázalé chlubitosti Emanu staršího.

A starý pan Habásko, upozorňuje na mouřenína Othella, hlaholil: „To je vobraz, co? Jak je to všecko krásně v barvičkách vyvedený! Takovou věc nenajdete v celý Praze. Já bych za to nevzal stovku. Jenom ten rám, jakou musí mít cenu!“

Upřel svůj zrak na návštěvníky, kteří mumlali slova obdivu.

Vodil návštěvníky od jednoho předmětu k druhému. Každému se dostalo nadšených a láskyplných slov.

„To jsou věcičky,“ jásal, „to není žádnéj šmejda, to je pravý předválečný zboží. Šmátněte si, páni, šmátněte si, že mluvím pravdu!“

Když se sousedstvo chystalo uposlechnout tohoto vyzvání, tu odháněl je stařík se zděšeným pokřikem: „Ježíš! Jedete mi vod toho pryč! Já bych vám ty paznehty musel urazit!“

Prohlídka bytu byla zakončena řečí, kterou starší Eman oslavoval mladšího. To je hoch, takovýho se nenajde. Proti všem proroctvím, která mu věštila bídný konec po zahálčivém životě, tak se vyšvihl, tak se nad všechny vyvýšil. Má v obchodě velké slovo a jeho šéf se sklání před Emanovou moudrostí.

Zástup se rozcházel a mnohému se chvěla na rtech slova: „Vono je vodsud' až podsud'. Vono to všechno není tak krásný, jak se povídá. Jenom ať se ten starej se svým synem nepotento... Znali jsme eště větší hlaváče a přišli k zničení...“

77

Káva, bábovka a mezistátní mač

Maďarsko-Československo

Na prvního máje toho roku slavilo se u Habásků zasnoubení. Slavnost byla tichá a nehlučná. Pila se káva, kterou uvařil pan Habásko starší, a přikusovala se bábovka, kterou přinesla paní Šefelínová. Bylo rozhodnuto, že po svačině odeberou se snoubenci a oba staří páni na hřiště Sparty, kdež měl být vybojován velký zápas s maďarským národním mužstvem. Pan Šefelín se uvolil jít s sebou.

„Já těm kopálistům moc nehovím,“ pravil, „u nás v Nuslích se nikdy nerodili velký borci! Jsme národ pokojný a nebojovný. Žijeme v míru a s každým dobře vycházíme. My jsme lid druhé ligy!“

Eman pocítil nutnost zalichotit se budoucímu tchánovi.

„Děláte to horší, než to je, tatínku,“ děl, „takovej Jansa byl hráč dobrejch kvalit a Srba prokázal Viktorce dobrý služby. To je marný!“

„No,“ bručel pan Šefelín, „říkáte Jansa... Toť se ví, hráč to byl rychlej a průbojnej, ale žádná mezinárodní klasa! A Srba? Měl jenom běh, ale byl náramně ukvapenej ve střelbě!“

Proti tomu se nedalo nic namítat. Mužští dopili kávu, olízli si kníry a vydali se na pochod, rozloučivše se s paní Šefelínovou a slečnou tetou, které si chtěly vyměňovat ženské tajemství.

Na cestě se stavěli pro pana Načeradce a takto posílení zlezli vrch Letnou.

Toho dne byl na hřišti nevídaný nával. Národ zapomněl na rozdíly, které rozdělují jeho řady, přívrženci jednotlivých klubů vzdali se pro tuto chvíli výlučné a nesnášenlivé víry, neboť každý cítil, že jde o věc celé fotbalové veřejnosti.

Jenom s námahou vybojovala si naše společnost výhodnější místo, kde bylo možno alespoň část hřiště přehlédnouti. Pan Načeradec dral se v čele jako tank. Za ním pracovaly lokty a pěsti obou snoubenců. Uličkou za nimi ubírali se staří páni.

Našim snoubencům, oběma tatíčkům a tlustému šéfovi představila se tato mužstva:

MAĎARSKO

Acht,

Kronenberger, Fogl III,

Steiner, Turay, Wilhelm,

Ticska, Takacs II, Kautzky, Hirzer, Kohut

ČESKOSLOVENSKO

Štaplík,

Ženíšek, Hojer,

Kolenatý, Carvan, Tyrpekl,

Junek, Šoltys, Svoboda, Puč, Silný

Oba Habáskové projevili nespokojenost nad tím, že pořadatelé neuznali za vhodné zařadit některého hráče Viktorie.

„Vypadá to,“ bručel Eman starší, „jako by se za nás styděli!“

„Však my se jich o to neprosíme,“ připojila Emilka.

Zato pan Načeradec byl optimisticky naladěný. Zejména sestava útoku se mu zamlouvala. Projevoval své mínění okázale, hledaje někoho, kdo by s ním nesouhlasil.

„Máte pravdu, pane,“ ozvalo se za ním. „Sestava je dobrá. Zejména Silný na křídle to rozhejbá. Ale rovnou říkám, že bych v centrálu viděl radši Kád'ra než Carvana. Von ten Kád'ra je pro nás morální opora a dycky je hybnou pákou mužstva!“

Eman se obrátil na mluvčího. Pozdravil ho rudý nos spartanův.

„Ajejej,“ zvolal, „starej známej! Mně se zdá, že máme spolu nějaký řízení!“

„Nonono,“ mručel rudý nos smířlivě, „ted' máme mezistátní mač... Musíme držet dohromady! Co bysme se štětli... Vy jste živnostník, já jsem živnostník. Máme toho voba nad hlavu! Nic ve zlý, pane šéf...“

Tlustý šéf mezitím objevil v davu známého. Slovanský kmet kývnul mu radostně přes hlavy zástupu a volal radostně:

„Vítám vás, bratře! Taky tady, taky, taky? To rád vidím. Dnes se střetnem s vojskem sveřepých Tatařinů! – Doufám, že zbraně své pokryjeme nesmrtelnou slávou a bude plesat matka Čechie... Jako pod Hostýnem vyřítí se, ajta, Svoboda, jako orel černý, a Tatarstvo bude prchat ve zmatku...“

„Tak jest,“ odvětil pan Načeradec, „dneska se vytáhnem, abysme nezahanbili naše slavný předky, který by se museli v hrobě obracet, kdybychom neukázali svoji třídu...“

78

Poločas 1 : 0 pro Maďary

a pan Načeradec je efektivně mrtvý muž

Nespokojen se sestavou našeho národního mužstva byl také Amplión, jenž přirozeně nemohl při tak významném utkání chybět. Jeho pesimistické glosy nesly se rozsáhlým prostranstvím –

--

„Československý mužstvo má slabej nástup! Forvard je nemožně sestavenej! Silnej není žádný křídlo. Dejte ho na spojku! Hanba direktorům...“

Nabral dechu: „Hurá, rozneste ty kluci maďarský. Ukažte jim, jak se vaří u nás guláš! Hojere, kopni ho přes párky! Hojer hraje neobyčejně fair, což kvituju jako velký plus –“

Starší Eman sňal klobouk z hlavy a otřel si čelo. Jeho loket narazil na něco měkkého. Obrátil se a jeho zrak se střetl s vdovou Ouholičkovou. Strnul a po zádech mu přeběhla horká vlna.

„Co vy tady děláte, paní?“ zabreptal. „Tohle není žádný podívání pro slabou vdovu...“

„Taky jsem se šla podívat,“ hlásala vdova, „všecky jdou, všecky užívají a já chci taky užít! Řekla jsem si, to bych byla hloupá, dybych si něco vodepřela, s nebožtíkem jsem nic neužila, von byl jenom pro sebe!“

Pan Habásko neodpověděl, ale položil si v myšlenkách truchlivou otázku: „Copak tohle smí bejt? Ani na hřišti nemám mít outočiště? Copak proti vdovám není žádnéj zákon?“

Mladší Eman těšil svou nevěstu, která se něžně opírala o jeho rámě.

„Voni se rozehrajou, Emilko, uvidíš,“ děl důvěřivě, „jenom co se zbavěj počáteční trémy!“

„Aspoň Podrazila měli zařadit do útoku!“ stýskala si nevěsta.

Vtom bylo slyšeti tichý hlas:

„Nezoufejte, panno! Hospodin sešle našim zbraním vítězství, budeme-li pokorní a budeme-li doufati v Něho!“ Znělo to tajemně jako věštba. Eman objevil, že hlas náležel panu Jakobovi. Oba bratři Šturcové, čistotně oděni, stáli vedle sebe a skromně zírali na hřiště.

Pan Habásko mladší kynul jim na pozdrav.

A mladší Šturc děl:

„Modleme se, aby Hospodin seslal našim vojskům šutéra, jenž by byl podoben nezapomenutelnému Dvořáčkovi! Jenžto by samojediný proti přesile udržel míč! Jenžto by dovedl prohodit do uličky! Jenžto by dovedl volejem vehnat míč pod břevno! Jenž by byl srdce chrabrého a nohou bystrých! Pak porazíme nevěrné Amalekitské!“

„Amen!“ dodal Jakub vroucně.

Jakub sepjál ruce a šeptal extaticky:

„Otevřetež se nebesa! A v jasné záři necht' se zjeví velicí playeři této země, kteří se seskupili kolem trůnu božího, mávají palmovými snítkami a pějící haleluja! Necht' shlíží na nehodné potomstvo své, na ten nemohoucí forvard, který nedovede udržet míč!“

Tak modlili se bratři unionističtí. Ale nebesa byla hluchá k jejich prosbám. Ampliόν řval:

„Hra patří Maďarům, který se nám lepší zamlouvají než naši! Ta jejich kombinace působí lahodnějším dojmem, je v ní miň náhodnosti a víc promyšlenosti. Jsou technicky vyspělejší, hlavně ve hře hlavou... Záloha vodpadá! Kolenáči! To jseš starej internacionál? Děte mi do háje, uličníci! Nechci vás znát! Vode dneška máte u mě utrum! Tak ukážete mi něco, rošťáci, nebo neukážete?“ Zdálo se, že Hospodin je více nakloněn maďarské jedenáctce. Jedné chvíle povstal zmatek před brankou Štaplíkovou. Tyrpekl ztratil orientaci a hlavou vrazil míč do vlastní branky.

Zástupu se zmocnila chladná hrůza. Černé zoufalství propuklo v bouři rozhořčení.

„Zrada!“ zvolal slovanský stařec, zdvíhaje chvějící se ruce do výše. „Černá zrada! Koho to napadlo, zařadit vršovického hráče do národního mužstva? Osude neblahý! Sami se vydáváme v plen nepřátelům! Skláníme šiji pod jho... O, Vršovci! Jaké jste to úskočné plémě... Hada jsme hřáli na svých řadrech! Ne nadarmo byl rod Vršovců vyhuben, jak čteme ve starých kronikách...“

Ampliόν, raněn ve své pýše, žádal mroucím hlasem, aby mu vrátili vstupné. A starý pan Habásko pravil: „Já tu nebudu! Eště abych byl pro smích cizákům!“

„Máte pravdu,“ zašvitořila vdova, „pudeme spolu na procházku! Je prvního máje! Stromy kvetou a ptáčkové šveholí. Ruku v ruce pudem do tý zeleně...“

„Nic!“ zatvrdil se stařec. „Kde sem, tam zůstanu! Do žádný zeleně se nepude! Eště není všech dnů konec! Uvidíme, co bude v druhým poločase!“

Soudce odpískal první halftime. Zástup se zavlnil. Eman koupil láhev červené limonády a galantně ji nabídl Emilce.

Pan Načeradec ovíval si tvrdým kloboukem kvetoucí líc. Byl temný a zádumčivý.

I pomyslel si chmurně: „Jsem starej muž! Jsem nemocnej muž! Pojedu do Karlovyh Varů. Ne, nikam se nepojede! Mně už nemůže bejt pomoženo! Jsem mrtvej muž, efektivně mrtvej muž...“

79

Bylo obejmutí vdovy regulérní?

–„Vezmi toho malého pána na ruku!“ a jiné příhody

V druhém poločase nabývá naše národní mužstvo půdy. Slyšme, co o tom praví Amplián:

„Naši kluci se našli! Souhra začíná klapat! Máme převahu v poli, ale co je to platný, když to nevyjádříme číselně! Příslovečná smůla se lepí na paty našim střelcům! My sme holt samá primadona, ale když se má ukázat vejkon, tak jsme v talóně! Už toho začínám mít pomalu dost!“

Mínění Ampliánovo stalo se majetkem všech třiceti tisíc diváků. Kyselá nálada zachvátila vyprodaný dům. Tu a tam počaly se obnovovat staré spory mezi klubovými přívrženci. Pan Načeradec oznámil dvěma tuctům lidí, že na ně podá žalobu pro urážku na cti.

Rudonosý ovocnář se rouhal forvardu národního mužstva, které bylo sestaveno takřka ze samých slávistů. Za těchto okolností, tvrdil, si ovšem Silný nezahraje. Vyslovil podezření, že Silný je nápadně zanedbáván a že v tom bude nějaká politika.

Eman, hledě pronikavě na jeho červený nos, podotkl mimochodem, že v roce 1921 dostal jeden pán od něho za takové řeči na kokos.

„To bylo,“ dodal, „dvacátýho prvního září. Ten pán si to pamatuje do dneška!“

„Každej máme nějaký vzpomínky,“ podotkla vdova snivě, „bez vzpomínek z mládí byl by náš život chudej!“

A obrátila se na Emanu staršího, nemá-li pravdu.

„Copak vo to!“ děl pan Habásko suše.

Vtom ucítil Eman mladší, že se mu něco plete pod nohama. Nějaký hlas zaskřípal ze země:

„Jak to stojí, mladej pane? Mně se zdá, že jsme pořád v autu!“

Eman sklonil zrak a po krátkém pátrání podařilo se mu objevit malého, šedého mužička. Zdálo se mu, že poznává pana Sádlo.

Podal mu ruku.

„Vítám vás, pane! Taky na hřišti, taky?“

„To víte, kamaráde!“ zašveholil šedý mužík. „Člověk je tvor slabý! Znechucen špatnými výsledky našich mužstev, umínil jsem si zůstat tentokráte doma. Ale nevydržel jsem. Nemohl jsem chybět při takovém významném utkání!“

„A co tomu říkáte, pane?“

„Co tomu můžu říkat...“ děl mužík smutně, „já při své nepatrné postavě nemůžu si učinit úsudek... Slyším, že je obecnost nespokojeno, a z toho soudím, že naše věc stojí špatně. Ochochocho! V letech dvacátých, za panování velkého Piláta, Vaníka, Sedláčka a Mazala, jsme si mysleli, že nad nás není. Příliš jsme povýšili. Všichni ostatní národové byli u nás hasiči. Zhřešili jsme pejchou a Pánbůh nás potrestal...“

„Svatá pravda!“ kývl Eman zádumčivě.

„Na vteřinku,“ pokračoval pan Sádlo, „podařilo se mi zahlédnout Carvana. Nelíbil se mi. Pročpak, říkám si, pročpak nepostavili Kád'u? Proč nám to direktori dělají?“

„Emane,“ zašeptala Emilka soucitně, „buď tak dobrej a vem toho pána na ruku, ať má přehled. Von, chudinka malá, takhle nic neužije!“

„Máš pravdu, Emilko,“ přisvědčil ochotně mladý muž, „mně to nic neudělá a ten pán bude mít radost... Tak polezte, pane Sádlo!“ zvolal.

Vyzdvihl šedivého mužička a posadil si ho na ruku jako malé děčko.

„Díky, tisícere díky!“ ševalil ten pán radostně. Rozhlédl se po širém prostranství hřiště a zablouznil: „Tak to je ten zelený trávník... A tamto veliký Štaplík a slavný borec Acht chrání svoje svatyně... Jedenáct bojovníků stojí proti jedenácti junákům. Vlna za vlnou se valí. Jednou mají vrch ti, podruhé triumfují oni... O, zelený trávníku! Tak jsem tě vídával ve svých snech!“

Otevřel kožené pouzdro a nabídl Emanovi doutník: „Kouříte, pane?“

„Děkuju,“ odmítl pan Habásko, „já jsem cigaretovej.“

„Taky mám, račte si posloužit,“ děl mužik horlivě. S doutníkem v ústech podobal se pan Sádlo kojenci, který dumlá gumový dudlík. Spokojeně bafčil a se zájmem přihlížel zápasu.

„Neznepokojuji vás, pane?“ tázal se své chůvy starostlivě.

„Ani v nejmenším,“ uspokojil ho Eman, „já si vás jenom přendám na druhou ruku.“

Šedivý stařík obrátil se k Emilce a pravil galantně: „Blahopřeji vám, milostivá. Máte starostlivého manžela. Je vidět, že to s dětmi dovede. Tuším, že jemu můžete svěřit své dítky bez starosti...“

Emilka se zarděla a starý pan Habásko pravil: „To ste trefil špatně. Voni ještě nejsou svoji; maj veselku před sebou.“

„O, pardon, pardon,“ zvolal pan Sádlo, „prosím za prominutí, milostivá. Tak teprve snoubenci? Řekl jsem hloupost, hehehe... Nic ve zlém! Člověk tak leccos plácne. Z neznalosti, prosím...“

„Nic se nestalo,“ vmísil se do rozmluvy pan Šefelín, „to tak bejvá. Já taky říkám, že neměli zmeškáno. Ale když se do toho tak hrnou, copak je to platný. Vono to nemá žádnéj rozum –“

„O prosím, prosím,“ odporoval pan Sádlo zdvořile, „manželství je stav vznešený. Sám Bůh tak ustanovil, prosím. Já sám bych byl nakloněn sňatku manželskému, kdybych našel k sobě příhodnou choť. Ale jsa menší postavy... rozumíte. Není dobře, když žena muže převyšuje, prosím. Muž je tak říkajíc král přírody a žena jeho družkou. Takový je zákon.“

Král přírody zadýmal a rozhlédl se po posluchačích. „Já bych takovýho prcka nechtěla, kdyby mně ho pozlatili,“ šeptala vdova panu Habáskovi staršímu.

„Von by u vás ani nevobstál,“ broukl ten pán.

Malý muž objal zářivým zrakem snoubence.

„Jste pěkný párek,“ vzdychl, „moc vám to sluší. Inu, mládí, mládí... Hola!“ vzkřikl, starostlivě zíraje do hřiště. „Šoltys klesl. Pan soudce Andersen píská. Co se děje?“

Dav zašuměl nevolí. Žádal ryčně hlavu maďarského beka, jenž srazil českého útočníka v trestném území. Hráči rozhazují rukama. A tu z klubka červenobílých dresů vystupuje pan

Hojer. Kráčí důstojně k brance Maďarů, klade obřadně míč na znamení, kterým je označena vzdálenost jedenácti yardů od branky.

Pan Sádlo zatleskal rukama a zajásal: „Pan Hojer! Výborně! Sám pan Hojer střílí desítku. Dobře tak. Spravedlivé rozhodnutí. – Pročpak jsi, Fogle III, mladíku nerozvážný, Šoltysovi ubližoval? To se nesmí, darebníku jeden! Ted' budete za to pykat –“

Pan Hojer přehlédli zálibně prostor mezi míčem a brankou, zaujal koketní postoj a pak mocnou ranou poslal míč do sítě.

Třicet tisíc hlasů se spojilo, aby pozdravilo tento výkon. Mocný uragán nadšení zachvátil hlediště. Známí neznámí klesali si do náručí.

Potměšilý osud velel, aby v této chvíli měl pan Habásko vdovu vedle sebe. Starý pán ve střídavém pominutí smyslů padl paní Ouholičkové kolem krku.

Už přešla chvíle šumivé radosti, hráči zaujali počáteční pozici, ale vdova odpočívala starému pánovi v náručí, omdlévajíc blahem.

„Jsme svoji,“ šeptala starší dáma, dívajíc se nyní panu Habáskovi staršímu do očí.

Eman mladší se znepokojil.

„Hej, tatíku,“ zvolal, „dejte tu ženskou z ruky. Copak se to patří?“

„Já jsem jako v ráji...“ vzdychala vdova, „poznala jsem čarovný cit lásky.“

„Paní,“ vzkřikl nešťastný stařec, „vzpamatujte se! To přeci nesmí bejt. Lidi se koukaj –“

„Co je nám do lidí? Dostačíme sami sobě. Ach, ta láska! Já jsem z toho celá smrtelná. Mám oudy jako svázaný...“

Pan Habásko starší kvílel: „Tak mi řekněte, co já s tou bláznivou ženskou! Dyt' je to na pováženou... Paní! Paní!“

„Šmejkněte s ní vo zem,“ radil sveřepý pan Šefelín, „co se budete kocat s bábou! Kamaráde, šmejkněte s ní, vona přijde k sobě. Udělejte mi to k vůli a zinkněte s ní, buďte tak dobřej! Nebo víte co, pučte mně tu vosobu, já jí ukážu, co je to čarovnej cit lásky!“

Vdova pod dojmem této hrozby přišla k sobě. Přejela si dlaní tvář a vzdychla slabým hlasem: „Kde to jsem? Snila jsem, nebo bděla?“

Přitulila se k panu Habáskovi: „Je to pravda?“

„Paní, mějte rozum,“ domlouval jí ten pán, „koukejte, vono se hraje. Sledujte hru a nevyrušujte.“

Odvětila: „Já už budu rozumná, můj milý. Mě to tak rozrušilo, že jste se vyjádřil.“

„Cože jsem se?“ zařval pan Habásko.

„Že jste se vyjádřil. Projevil jste svý pravý smejšlení. Už jste to v sobě nemoh tajit. Před 30 000 svědky jste se vyjádřil. Za stavu 1 : 1.“

„Žádný vyjádření!“ zakvičel stařec. „To je vod vás vymyšlenost –“

„Ba ne,“ děla vdova, „žádná vymyšlenost, nýbrž jistota. Snad byste se nechtěl vodtahovat? Na to jsou zákony, pane. Zákony republiky netrpěj, aby se vdovy utiskovaly. Pan Hojer střelil vyrovnávací branku a vy jste se vyjádřil, to je jednou svatý –“

V odpověď pan Habásko žalostně zasténal.

„Nebavte se s ní,“ děl Eman opovrživě, „a pudem. Na vejsledku se už nic nezmění –“

Opatrně postavil malého mužička na zem, vzal otce pod paži a strkal ho z hřiště. Za ním následoval pan Načeradec s panem Šefelínem.

Vdova zavolala za nimi: „Vyjádřil se v sedmatřicátý minutě druhého poločasu. Pamatujte si to! Já, když na to přijde, dokážu to soudně...“

Když se protlačili zástupem a octli se u vchodu hřiště, tu připojil se k nim pan Sádlo. Uchopil Emanovu pravici do obou rukou a pravil: „Ještě jednou tisícery dík, šlechetný muži. Odměním se vám. Budete mít pěknou památku na mě...“

Postavil se na špičky, a když se Eman k němu sehnul, zašeptal tajemně: „Pošlu vám otoman. Pravý žíněný otoman. Potažený látkou ze žlutého batistu. Po stranách má střapečky. Nádherný kousek. Prosím, neodmítejte. Byl bych velice uražen. Otoman je to, prosím, památný. Jedna význačná osobnost z nejvyšších kruhů ho u nás zastavila. Nesmím prozradit jejího jména. Věc diskrétnosti, prosím. Vynikající osobnost ho nevyplatila a já jsem otoman získal v dražbě. Přijměte ho ode mne. Otoman je nepostradatelné náradí pro mladou domácnost. Kdykoli na něm s manželkou spočinete, vzpomeňte si, prosím, na pana Sádlo, jenž vás chová ve vděčné upomínce –“

Tak pravil a zmizel v zástupu jako dobrý duch.

„To musí bejt nákej dobrej člověk,“ mínil pan Načeradec.

„Jenom aby v tom kanapi nebyly štěnice,“ podotkl skepticky pan Šefelín.

Eman starší neříkal ničeho. Byl truchlivý a zádumčivý. Také tlustý šéf nebyl ve své kůži. Rozloučil se řka, že má toho všeho plnou hlavu a že půjde do kavárny, aby přišel na jiné myšlenky.

80

Melancholie vrchního číšníka

Pan Načeradec vstoupil otáčecími dveřmi do lokálu. Z oblak kouře vynořil se vrchní číšník. Byl smuten. Těžké váčky visely mu pod očima. Tváře se mu třásly jako huspenina.

Hluboce se uklonil před denním hostem, pokud mu špičaté břicho dovolovalo. Podíval se oddaným zrakem na pana Načeradce, těžce vzdychl a pravil: „Tak jsme to zase vymňoukli, pane Načeradec, co?“

Tlustý šéf kývl hlavou a odebral se na své místo. Číšník ho následoval. Zasyčel na svého podřízeného, který se řtil kolem: „Franc, pan Načeradec dostane vídeňskou ve skle!“

Otřel si čelo kapesníkem a pokračoval ve svém rozjímání: „Já tam nebyl a jsem rád, prosím... Povídá pan doktor Karpe, že to bylo beznadějný podívání. Obraz bídy, tak se vyjádřil pan doktor Karpe...“

„Ba, ba,“ zasípěl pan Načeradec, „lumpárna je to, nic jinýho. Deset korun si nechaj za to dát, není to nestydatost? Deset korun se dneska nechá vydělat! Jeden gól přijde jednoho na pět korun. Nu, je to jednání vod těch lidí?“

Vrchní číšník melancholicky přisvědčil.

„Copak vo to,“ mínil, „mužstvo může mít svý slabý momenty. Nejde dycky vydat ze sebe vše... platit, prosím...! Ale ten nemohoucí forvard, to člověka bolí, prosím...! Franc, tý dámě módy, už ať to je! Počítal jsem napevno, že si aspoň Svoboda dá kus. Kdepak! Ani si neškrť... Franc, ten pán dostane cigarety, já ti, uličníku, ukrotím uši, prosím... Vypadáme pěkně, prosím –“

Mávl rukou a dodal: „Já nechám kšeftu. Už toho mám po krk. Nohy neslouží, prosím. Dost jsem se tady natancoval. Jsem jako polámanej... platit, prosím, hned jsem tu...! Něco jsem si zahospodařil. Mám jeden domek v pácu, v mém rodišti, prosím. Vono je tam krásně, račte nás někdy navštívit. Zeleň, vzduch, koupání, prosím. Deset minut k nádraží. Znamenity místo k osvěžení nervů... Franc, já ti do toho vjedu, to svět neviděl takovýho šmrgolu, prosím... Je to dneska personál, prosím. Tam se vodstěhuju a nechám všeho. Krásnej penzión se tam dá zařídit. Měl bych na to společníka. Objekt je to krásnej. Garáže by se nechaly zařídit, copak vo to... A fotbal je tam taky, a slušnej, prosím. Amatéři jsou dneska lepší než ty placený primadony. Ty aspoň vložej do hry všecko... platit, prosím – moment!“ A vrchní číšník odklusal.

Pan Načeradec seděl a dumal nad svou kávou: – Von má pravdu, ten vrchní, esli má pravdu! Vono už tu není k žití, jeden se musí hanbit před cizinou za ty vejkony, já to pořád říkám a pořád povídám, jak je mně mís^[31], to mi nikdo neuvěří, před celým světem je mně mís, už to nechci vidět svejma očima.

Zapálil si doutník a zrakem pronásledoval modré oblaky.

A co se vlastně rozčiluješ, co si to bereš, pane Načeradec? osopil se na sebe. – Já si nic neberu, já se nerozčiluju, věru... Co je mně do nich? Už mne tam neviděj, ať jsem špatnej člověk, esli ještě nohou tam vkročím na hřiště. Platit a zlobit se, to je moc. Nejsem vám tu pro blázny. Paní Načeradcová má pravdu, věru, že má pravdu, esli má pravdu! Doma budu sedět a povídat si budu s manželkou. Co si s ní mám povídat? Žádný povídání nebude. Dejte mi všechny pokoj!

A vůbec... Já pojedu pryč, všechny jedou pryč, co bych si to nedopřál, to bych musel bejt nevím jakej, jsem tadyhle nemocnej člověk, dlouho-li tu eště pobudu? Vy nemáte cit pro jednoho, tak je to, já to dobře vím, já to dobře pozoruju...

81

Významný projev slečny Emilky před hvězdou

Mezitím se ubírala společnost, kterou jsme opustili na hřišti, směrem k Václavskému náměstí. Napřed kráčel Eman s Emilkou; hovořili o lásce a jiných sladkých věcech. Za nimi kráčel

Eman starší s panem Šefelínem; vyměňovali si filozofické názory a shodovali se v tom, že světská faleš je nesmírná a lumpárna panuje.

A tak došli až k paláci Hvězdě. Zde, před plakátem, jenž oznamoval sportovní výsledky, stál jako obvykle valný dav lidu. Neboť na tomto místě shromažďuje se obec sportovních přívrženců, jichž členové obšírně debatují o průběhu významných utkání. Je to bohoslužba věřících, celebrowaná k oslavě znamenitých výkonů a hráčů, kteří se zaskvěli svým uměním, je to shromáždění, kde se pozdvihují mysli zarmoucených a ponížených i kde se rozléhá jásot vítězů.

Vždycky jeden očitý svědek vykládá shromáždění o průběhu utkání. Ostatní pozorně naslouchají a pak se rozpřede debata, ve které se podrobně probírají jednotlivé fáze hry a znalecky oceňují výkony hráčů. Je to rušná bohoslužba; zde jako na hřišti velmi snadno vznikají urážky na cti.

Naši přátelé se přidali k houfu, aby vyslechli řečníka. Chvilí mlčky naslouchali, pozorně sledující jeho vývody.

Slečnu Emilku výklad řečníkův neuspokojoval. Prodrala se do středu hloučku, energicky odňala řečníkovi slovo, aby se sama vyjádřila.

Svou široce založenou a o přesná data opřenou řeč počala konstatováním, že český fotbal je v úpadku. Řečnice vyzývá shromáždění, aby nežádalo od ní zevrubné vypočítávání všech příčin tohoto žalostného zjevu. Avšak tolik je jisto, že nevzchopíme-li se záhy, nebudeme si moci činit nárok, abychom byli nadále počítáni k evropské extratřídě. (Hlučný souhlas.)

„Kde jsou doby,“ táže se řečnice zvýšeným hlasem, „kde jsou, velevázení, doby našich slavných Klapků, Breburdů, Prokopů...?“

(Nespokojený hlas: „A co Pilátů, Jandů, Mazalů, Sedláčků?“)

Řečnice: „Zajisté. Nemám příčiny, abych i těmto slavným mužům upírala jejich velikost.“

(Druhý nespokojený hlas: „A Vaník je vosk?“)

Řečnice odpovídá, že zajisté v celém národě se nevyskytuje člověk, jenž by dovedl tomuto borci upřít jeho nesmrtelné zásluhy o rozkvět české kopané.

(„Tak jest!“ – Dlouhotrvající potlesk.)

Pan Šefelín dloubl Emanu staršího do boku a pravil s otcovskou pýchou: „To je holka, co?“

„Ta to umí sebrat,“ děl pochvalně pan Habásko, „je vidět, že je z domova dobře vedená.“

„Šak jsem s ní měl kolikrát práci, to se neptejte,“ podotkl pan Šefelín.

Eman mladší neřikal nic, ale jeho srdce bylo naplněno hrdostí.

Po tomto úvodu přechází řečnice ke kritickému ocenění dnešního zápasu. Netají se s názorem, že sestava našeho národního mužstva byla nešťastná, a prudce útočí na rozhodující činitele, kteří vyslali do boje takové borce. (Výkřiky: „Hanba jim! Pryč s direktory!“)

„Ženská, a jak to umí rozfofrovat!“ divil se pan Habásko.

„Jaká je to sestava,“ pokračuje řečnice rozhořčeně, „která neuzná za vhodné zařadit do národního mužstva nějaké hráče z Viktorie Žižkov?“

(Hlučný odpor. Někdo volá: „To bysme to chytli! Takový lazaři bídný, žebráci ubohý!“ – Zmatek. – Výkřiky: „Vyhod'te ho! – Ne, má pravdu! – Ať mluví dál! – Dolů s ní!“)

V nastalé vřavě zanikají slova řečnice. Slečna Emilka prosí, aby jí dovolili vysvětliti svoje stanovisko. Avšak zmatek vzrůstá. Ozývají se pokřiky: „To jste Češi? To jste Slovani? Styďte se! Co tomu řekne cizina?“

Vtom zavolal jeden pán se čtyřmi bradavicemi na nose: „Děte pryč, slečinko, a nechte zas mluvit jiný. Nebudeme poslouchat rozumy vod ženský –“

Eman zakročil a výhrůžně se ptal čtyř bradavic, jak to myslí.

Majitel čtyř bradavic odvětil: „To je všecko k smíchu řeč, pane. Já tu slečnu nechtěl urazit, ale co může vědět takovej mladej tvor? Já tadyhle pamatuju, když eště hráli s baretama na hlavě, když to válel Košek, Baumruk a Bělka, to slečna byla tenkrát eště na houbách...“

Pán se čtyřmi bradavicemi získal si srdce davu a ujal se za obecného souhlasu slova. Pan Habásko starší pronesl starostlivě názor, že by se mělo jít domů, že nemá takové věci rád. Pan Šefelín souhlasil.

Eman uklidnil svou rozbouřenou mysl, ujal se Emilky a pak vykročili naši lidé směrem k městu Žižkovu.

Nová Evropa aneb jak by vyhlížely hranice států, kdyby pře národů se rozhodovaly na zeleném trávníku

Pan Načeradec upadl nad svou kávou do mrzutého snění. Na pozdravy známých neodpovídal, jsa zaměstnán myšlenkami o dnešním zápase. Odmítal výzvy, aby se účastnil partie karet, že nemá hlavu na takové hlouposti.

„ŠŠŠ! – Dejte mi pokoj! Já nic nechci slyšet! Mám vás plný břicho!“

Ze smutného hloubání vyrušily ho hlasy, které se k němu prodraly oblakem tabákového dýmu od vedlejšího stolu. Zdvihl hlavu a poznal v mluvčích ony dva inteligenty, jež poznal na zápase Admiry se Slávií a jejichž učenost ho naplnila úctou.

Hovořili o dnešním zápase a pan Načeradec napjal uši. „Nejsem nadšen,“ mluvil kudrnatý blondýn, „nerozhodný výsledek na vlastním hřišti a za tak svízelných okolností, to není dobré!“

„Co dělat?“ otázal se druh zasmušile a strčil nos do sklenice s minerální vodou.

„Tak to nemůže zůstat,“ horlil kudrnatý se vzrůstajícím rozčilením, „vždyť je to už takřka mezinárodní ostuda!“

„Pán je fanda?“ zeptal se ho přítel ironicky. Kudrnatý upadl v rozpaky.

„Já? – Dovolte, to je směšné... Mně je to jedno... nejsem přece dítě...“

„Tak co se rozčilujete?“

„Já se nerozčiluji,“ vřískl kudrnatý, „já jenom...“ Zakoktal se, a aby skryl rozpaky, vyňal cigaretu z pouzdra a počal ji nervózně mnout mezi prsty.

Chvíli bylo ticho. Pak se kudrnatý naklonil k svému příteli a děl stydlivě:

„Ano, já jsem fanda... už několikrát jsem se přistihl, že straním...“

„A komu straníte?“

„Já? – Samozřejmě že Spartě!“

„Jak to – samozřejmě?“

„To je přece jasné, já –“

„Vysvětlete to!“

„Protože Sparta... protože Slávie má takové plandavé košile místo vlněného dresu, to je přece nemožné, kdežto Sparta... ostatně...“

Zamyslí se. Po chvíli řekl tiše:

„Ostatně, já nevím! Proč fandíme, kamaráde?“

„Já myslím, že je to volání bojového pudu, který je v nás skryt pod nánosem konvence. Tento bojový pud nutí nás sdružovat se pod jednou korouhví.“

„Ano,“ přisvědčil druh, „je to romantická záliba pro barvy, pod nimiž se táhne do bitvy.“

„Kromě místního vlastenectví. Moderní doba stvořila velké státní celky, kdežto ve středověku se zdvíhala města proti městům, ba i městská čtvrť proti městské čtvrti. Lidé tenkrát umírali pro slávu erbu a čest barev. V naší duši pořád ještě žije opevněná městská čtvrť, do níž se vchází po padacím mostě.“

„Tak jest. Obecná branná povinnost potlačila bojový pud, učinila z občana část válečného materiálu a prohřešila se proti lidské povaze, nahradivši statečnost slepou poslušností. Statečný voják není vítán; ale vysoko je ceněn poslušný vojín, jenž se bojí vojenského trestního zákona víc než smrti...“

Odmlčeli se. Kudrnatý se zasmál.

„Čemu se smějete?“

„Napadlo mě, jak by to bylo, kdyby se pře národů rozhodovaly na zeleném trávniku!“

„O já! To by se změnila tvářnost Evropy. Mnohá velmoc by klesla k bezvýznamnosti a mnohý státeček stal by se velmocí.“

„Především byl by proveden důkaz, že Rusko nepatří do Evropy. Nemá fotbalu.“

„A já,“ zvolal jeho druh, „zrušuji Polsko! Ponechávám pouze Lvov s okolím. Je to území SK Pogonu, který se může honosit jakýmsi výsledky.“

„Naše vlast by byla mohutná. Čeští borci stanuli by na březích Baltu. Opanovala by celé Prusko kromě Berlína, kdež by vládla Herta. Na východ zabíráme Polsko až po Varšavu.“

„Bavorsko prohlašuje samostatnost. Zabírá západní pruské provincie. IFC Nürnberg tvoří stráž na Rýně. Obsahuje Alsasko a Lotrinsko.“

„Počkat! A já připojuji k Bavorsku Chebsko, za trest, že jsme udělali takové špatné výsledky v Německu.“

„A co Francie?“

„Není Francie. Je pouze malé samostatné území kolem Paříže.“

„Nesmíme být na ně takoví krutí. Nezapomínejme, že jsme proti nim vyhráli pouze 3 : 2. Navrhuji, aby se jim postoupila Normandie.“

„Má se stát po vašem. Jinak se o Francii dělí dvě velmoci. Španělsko a Itálie. FC Juventus z Turína obsazuje francouzskou Riviéru až po Cannes.“

„A Španělsko zabírá ostatní jižní Francii.“

„Severní Francie patří Belgičanům.“

„Na Adrii utkává se Itálie s velmocí rakouskou. Vojska First Vienny, Rapidu, Admiry a Austrie obsazují Dalmácii, Albánii a postupují na Soluň.“

„Ubrání se pouze Záhřeb s okolím a splitský Hajduk, jimž bude dovoleno žít samostatně pod suverenitou Rakouska.“

„V Makedonii narazí na statečná vojska maďarská. Ujpesti vpadne do Rumunska a Hungárie dobude Bulharska. Říše Horthyho rozprostírá se na východ až do Besarábie, na jih až k Cařihradu.“

„Řecko ovšem připadne Rakousku?“

„Nevím, nevím. O toto území svede těžký boj s Itálií, ačli ovšem Anglie...“

„Anglie bude mít dost starostí, aby udržela své impérium. Domníval jsem se, že by si mohla činit nároky na Calais, ale její nedávné špatné výsledky na kontinentě jí velí, aby se nemíchala do evropské politiky.“

„Severské státy se spojí pod suverenitou Dánska. Rozhodující slovo bude mít Boldclubben AF 1902.“

„K severským státům se připojí holandská NAC Breda.“

„A co Amerika?“

„Spojené státy nechť zachovávají Monroeovu doktrínu. Nejsou dosti silni, aby mohli Evropu znepokojovat.“

„Ale dosti silni, aby vykázali Japonsko do patřičných mezí.“

„Jedině Švýcarsko zachová svoje území neztencené –“

Pan Načeradec naslouchal se zájmem hovoru těchto učených mužů. Náhle se zdvihl a přistoupil vratkým krokem k jejich stolu.

„Mé jméno,“ představil se, „je Načeradec – těší mne. Tady vás s dovolením poslouchám a myslím si: to je samá vysoká politika, tím nám není pomůženo. Já vám chci říct jednu věc: Tohle musí vzít obrat! Pamatujte si, že jsem vám to řekl.“

Tak pravil a vzdálil se s výrazem člověka, který by mohl povídat věci, ale nechá si je pro sebe, protože jeden nikdy neví.

83

Eman starší se radí s právním zástupcem

Druhý den odpoledne viděli náhodní chodci staršího pána s ustaranou lící ubírat se chvatně z Cimburkovy ulice do Prahy. Minul viadukt a Masarykovo nádraží, šťastně uskočil před automobilem, který usiloval o jeho zkázu, poslal na adresu šoférovu slova: „Cucáku, uličníku, neumíš jezdit?“ a pak ruče klusal na Havlíčkovu náměstí. Ten, kdo by náhodou kráčel za ním, mohl slyšet překotná a rozčilená slova:

„Copak to smí bejt? Ba ne, holenku, eště jsou tu inštance!“

Stařec zastavil před domem, když byl spatřil emailovou tabulku s nápisem: JUDr. Max Načeradec, obhájce ve věcech trestních, 8–12, 2–5.

Ve druhém patře stiskl kontakt elektrického zvonku.

V chodbě prudce zadrnčelo a ozvaly se kroky. Otevřel mu pán, jehož obličej připomínal roztrhanou pohovku, z níž leze koudel. Vousy mu začínaly u očí, oči byly obklíčeny divokým obočím, z uší mu rostlo černé roští a vlasy sousedily s obočím. Tato divoká vegetace byla přikryta brejlemi.

Z houštin se vydrala otázka, co si pán přeje. Stařec odpověděl, že se jmenuje Habásko a že pan doktor už ví. Divoká vegetace zahučela, ať jde pán dál, a opustila ho v temné čekárně.

Tam ho přijal starší a ctihodný jezevčík, který snil v hloubi koženého křesla o starých lepších časech. Pes zdvihl hlavu. Panu Habáskovi se zdálo, že v jeho tváři, plné záhybů, spatřuje rysy vyhlášeného doktora. Jezevčík se pokusil o štěkot. Ale zvukům se nechtělo ven z tučného hrdla. Zachraptěl, seskočil s křesla, přiblížil se k starému pánovi a čichl mu k botám. Neshledal na jeho zápachu nic podezřelého ani pozoruhodného. Zazíval, nadzvedl nohu, láskyplně si olízl břicho, pak se protáhl a vyšel ven.

Hned nato se otevřely dveře a klokotající hlas vznešeného advokáta zval návštěvu dovnitř.

Pan Habásko, sotva dosedl na židli, spustil:

„Vona to bere kách, vona de na mě s kanónem, já už vidím, že se neubráním, čím jsem se provinil, že mám bejt tak pronásledovanej?“

Vyhlášený doktor přerušil jeho nářky a žádal ho o souvislou informaci.

Vypravoval dlouho, vzdychaje a utíraje si pot z čela, jak jsme dlouho nemohli vyrovnat a jak konečně padla vyrovnávací branka z pokutového kopu, který proměnil pan Hojer. Jak vypukl obecný jásot, kterým se dal strhnout, a objal vdovu, která stála blízko něho.

„Přisahám vám, pane doktore,“ volal starý muž třesoucím se hlasem, „kdyby vedle mne v ten moment stála vrba, obejmu vrbu, to se člověk nezná! Tak jsem objal paní Ouholičkovou; a tejd'kon vona: ‚Už jsme svoji!‘ prej, ‚před třiceti tisíci svědky!‘ povídá, ‚v sedmatřicátý minutě druhého poločasu, to dokážu soudně!‘... Pane doktore! Pro pětrannou hodinu vás prosím nedopust'ťe, abych skrze vdovu přišel ke zničení!“

Vyhlášený doktor kreslil během této dlouhé řeči na podložku nahou ženu, lokomotivu a jakýsi složitý ornament. Zachmuřil se, napsal ženě mezi ňadra číslo 44640-IV a pak pravil:

„Nebojte se, příteli! Z toho, co jsem slyšel, nemůže paní – jak se jmenuje? – Ouholičková, není-liž pravda – vyvozovat, že se stal závazný slib manželství. Kdyby chtěla zahájit právní

kroky proti vám, pak povedeme důkaz pravdy o tom, že obejmutí na hřišti není projevem nějaké náklonnosti, ale dává se tím najevo obvyklým způsobem průchod radosti nad tím, že padla branka.“

„Myslíte, pane doktore?“ zaradoval se pan Habásko. „Tak to jsem rád, to jsem opravdu upokojenej –“

Najednou se zarazil. Zdvihl prst a zašeptal tajemně: „Ale vono to má eště jeden velkej háček –“

„Jaký háček?“

„No... takovej háček, že já nevím... Já už jsem jí taky říkal, že s tím obejmutím si na žádnéj soud nepřide, ale vona na to s politikou. Ó, ta je mazaná! Hanba mluvit!“

„S jakou politikou?“

„S takovou politikou: ‚Jo,‘ prej, ‚dyby to byl regulérní gól, tak by takový obejmutí nic neznamenalo. Ale to byl vyrovnávací gól z desítky. A skrz takovou mizernou branku byste objímal nějakýho cizáka?‘“

„Je branka z desítky regulérní, či ne?“ tázal se vyhlášený doktor.

„To se ví, že je regulérní! Dyt' je to v pravidlech a proti pravidlům nesvede ani tisíc vdov nic. Já jí to taky řek. Jenomže vona... sud' bůh, kde ty báby k těm rozumům přídou... vona: ‚Pěkně regulérní,‘ udělá si, ‚ta desítka měla bejt pískaná, protože to žádnéj faul nebyl! Šoltys si leh schválně, já se dobře dívala!‘ – Ježíšmarjá! taková špatnost! – ‚Paní,‘ povídám, ‚copak by si tohle pan soudce Andersen dovolil?‘ – Vona: ‚Dejte mi svátek s panem Andersenem, takovej diplomatickej soudce!‘“

Stařec sepyjal ruce.

„Pane doktore,“ děl, „copak se takhle smí tupit mezinárodní soudce?“

Vyhlášený doktor řekl, že se to nesmí.

„Vidíte! Co si taková uminutá bába dovolí, to už není hezký. Povídám jí: ‚Ženská, neberte si nic na svědomí! Takovej soudce má dlouhý ruce! Mohlo by vás to mrzet!‘ – Ona hned votočí na štyráku: ‚Dejme tomu,‘ povídá, ‚že ten tresnej kop byl správně pískanej, to je možný. Ale

neměl bejt uznanej! – ‚Co zas máte, paní?‘ – ‚Jo,‘ prej, ‚měl bejt vopakovanej, protože současně, jak pan Hojer střílel, vyběhlo několik hráčů z lajny –‘“

„Pane doktore!“ zvolal pan Habásko, „taková vymyšlenost! Taková špatnost! K neuvěření! Teď vona, čarodějnice, nechce vode mne upustit, říká: ‚Z toho všeho je vidět, že jste mě neobjal pro gól, ale pro žár lásky, kterej ve vás háral, pročej jsem váma do lidskejch řečí uvedená a krz ten pád mně musíte veselkou vrátit čest!‘ – pane doktore, když mně tohleto řekla, tak sem si řekl: ‚Emanueli, je konec tvýmu řádnýmu žití, musíš se dát na dráhu zločinnosti, nebo jináč se z toho nevyvlečeš!‘ Ale Eman, můj syn, mne z toho špatnýho myšlení vyved a poukázal mě na vás, že jste nade všechny doktory a každýho lumpa vysekáte, tak já s tou svízeli jdu na vás.“

Zaštkal: „Vysvobodte mě z toho soužení a já vám budu děkovat!“

Pan doktor Načeradec položil mu ruce na ramena a pravil: „Netrapte se, příteli! Vyčkáme s klidem žalobu. Budeme namítat, že jsme ji objali náhodou. Navrhne znalce, aby vypovídali o tom, že objímání na hřišti je výraz radosti, že padla branka. Povedeme svědky o tom, že trestný kop byl diktován správně, branka byla regulérně vsítěna. Nemějte strach a jděte domů, já už vám podám zprávu.“

„A kdo to bude soudit?“ tázal se pan Habásko. „Československá fotbalová asociace?“

„Nikoli,“ odvětil učený advokát, „pro to je příslušný okresní soud civilní!“

Řka toto, pokynul blahosklonně panu Habáskovi. Starý pán se s hlasitými díky vzdálil.

84

Pan Kauders zahájil rozhodné kroky

Čas prchal s takovou rychlostí, že se tomu mnozí lidé divili. Nastalo znojně léto, doba třešní, bublaniny a okurkového salátu. Ulicemi projížděly kropící vozy. Stavební úřad města Prahy nařídil rozkopat chodníky a studenti se učili k maturitě. Naši leadrové odjeli za hranice, aby tam hájili naše barvy, a domorodci museli brát zavděk lehkou atletikou a amatérskými zápasy. Usnuly politické boje, parlament vyřídil poslední nezbytnosti a slovní státníci stanuli v plavkách na břehu potoků, řek a moře; u nohou jim šepotaly hravé vlnky a nad hlavou hučely velebné hvězdy. Růže planou na tvářích dívek a mnohý poplatník se potí, sténaje horkem...

Nuže a tehdy přiblížil se den, kdy měla být slavena svatba mladého pana Habáska se slečnou Emilkou. Poslední týden byl vyplněn horečnými přípravami. Salón paní Schmalfussové napínal své síly, aby svatební šaty nevěstiny byly hotovy v ustanovený čas. Sama paní Schmalfussová vybrala pět metrů nejlepšího crêpesatinu, co je metr za 140 Kč, ale paní Schmalfussová ho dostala ze známosti za sto dvacet. Paní direktrice látku stříhla. Nejstarší a nejzkušenější slečna ji sestehovala a pak nevěstě ozkusila. Komise děvčat se špendlíky v ústech seběhla se k tomuto úkonu. Nález komise zněl v ten smysl, že je to dobré. Načež jedna slečna šila rukávy, jiná sukni a třetí život. Byly při tom vážné; nezpívaly, nechechtaly se, nepitvořily. Vážně se radily, má-li dole přijít podsazení, ale pak se usnesly, že lem oruličkují, jak káže móda. A když lem oruličkovaly, mnohou slzičku uronily.

Protektorát nad svatebními přípravami převzala paní Načeradcová a nařídila panu Kaudersovi, aby obstaral všechno, co je k řádné svatbě zapotřebí. Velký Kauders uvítal tento rozkaz, jenž mu poskytl příležitost vybouřit jeho vášeň pro obstarávání. Paní Načeradcová ustanovila, že oddávky mají být církevní, neboť svatba na radnici, to je jako pivo vestoje; nic se při tom neužije. Bylo tudíž usneseno, že snoubenci budou oddáni podle ritu československého. S tím souhlasilo i příbuzenstvo izraelské i křesťanské z rodiny Habáskovy a Šefelínovy.

Paní Načeradcová rozhodla, že sňatek se bude slavit v chrámě svatého Mikuláše na Staroměstském náměstí, neboť je to budova vznešená a paní Načeradcová byla stoupenkyní okázalosti. Proto se pan Kauders vydal do tohoto kostela, aby zařídil potřebné.

Kostelník ho vyslechl, a patře s nedůvěrou na jeho zevnějšek, pravil:

„Nu, což... my oddáváme i jinověrce! Blanket můžete dostat, ale –“

Pan Kauders zahnal jeho rozpaky prohlášením, že ne on, ale nějaký známý se chce ženit.

Kostelník vyjasnil tvář a ptal se, má-li být svatba s hudbou, nebo bez hudby.

„To se ví, že s hudbou,“ nadul se pan Kauders, „muzika, zpívání, všechno prima, my si to necháme něco stát!“

Byly probrány všechny formality, pan Kauders objednal ohlášky a mírně, jen tak ze slušnosti, smlouval na poplatcích a pak se řítíl na Žižkov, aby podal paní Načeradcové zprávu o svých krocích.

Všichni byli zachvázeni slavnostním vírem, všechny opanovaly vznešené pocity, jenom kamenné srdce pana Načeradce se nepohnulo. Díval se na svého zaměstnance z podlebí, skepticky kýval hlavou, temně vzdychal a pronášel neurčité řeči o tom, že „někdo plete na sebe bič, někdo je janek, že do toho chomoutu leze, ale co je mu do toho, věru, nic mu do toho není, jemu taky nikdo neporadil –“

„Co vrčíš?“ obořila se na něho manželka. „Co máš tady co vrčet?“

„Já vrčím, Hedvičko?“ opáčil pan Načeradec. „Já vůbec nevrčím!“

„Týý! – Abych ti nemusela něco říct, co jseš ty za člověka!“

„A co zas máš, to je něco hroznýho, jeden už ani neví, jak má chodit, jak má mluvit, jak má dejchat, já jsem každému cu moc, já –“

„Každej,“ vyčítala paní Načeradcová, „každej má z tý svatby radost, každej se zajímá, jenom ty nesmrdíš – nevoníš!“

„Co bych nesmrděl – nevoněl?“

„Protože nemáš žádněj cit, protože jseš jako ten dub, protože ti to je všecko hloupý, jenom ty jseš chytřej –“

„Já mám citu – tobě i tvýmu příbuzenstvu řečeno, mně se nemůže nic dokázat, já vím, co vím!“

„A co ty víš?“ tázala se manželka vyzývavě.

„Všecko!“ zařval pan Načeradec. „Ty i ta tvoje svatba, všecko mně může bejt ukradeno, dejte mi pokoj, vy mně všechny šmakujete...“

A pan Načeradec odklusal do kavárny, aby tu našel útočiště před protivenstvím.

85

„Nastupovat!“ zavelel pořadatel

Toho dne shromáždila se v novém bytě svatební společnost, aby vykonala poslední přehlídku, než se vyrazí do kostela.

Nevěsta připomínala dort se šlehanou smetanou. Snažila se zachovat vážnost, jak se sluší v takové slavnostní chvíli; avšak jakýsi běsík ji lechtal, aby se musela smát. To zraňovalo dojaté city paní Šefelínové; i šeptala jí vyčítavě:

„Alespoň trochu bys měla brečet, nemáš kusa móresů v těle!“

„Proč bych brečela, maminko?“ bránila se nevěsta. „Mně je veselo!“

„Musí v tom bejt nákej cit, že jdeš vod rodičů! Lidi si pomyslej, doví k čemu jsme tě vedli, ach, to je horko!“

Prudce oddychovala, neboť ji šaty z černého rypsu svíraly jako krunýř.

Zato ženich byl vážný, neboť ho znepokojoval nový oblek, který zhotovil k této příležitosti Eman starší. Škrobený límec ho svíral a manžety jevily úmysl opustit své místo a odebrat se do koše na prádlo.

„Hlavu vzhůru, můj synu,“ pravil k němu pan Habásko, „máš, cos chtěl, a nejčkon ti nemůže bejt pomožino!“

Zavelel: „Stůj! Pocem! – Obrat' se! – Zdvihni ruku!“

Zahleděl se odborně na svého syna, pohladil zálibně látku a děl spokojeně: „Vobleček padne jako ulitej! Neškrťí pod paždí?“

„Neškrťí!“ zamumlal ženich.

„Tak je to v pořádku. Koukej, ať nevezmeš zeď s sebou, a když si sedneš, vytáhni kalhoty. Ať se držíš, to tě povídám!“

Pan Šefelín hleděl mračně před sebe. Nějaké teskné pocity bublaly mu ve vnitřnostech a zmítaly jeho myslí. Bránil se proti nim, polykaje sliny, až mu ohryzek na krku poskakoval. Prudce pohyboval brvami a hroty jeho kníru tyčily se k nebesům.

Pan Načeradec se představuje jako svědek. V černém císařském kabátě může co do důstojnosti vejít v zápas s každým předsedou maturitní komise. Jeho mysl je zádumčivá a kalná myšlenka mu praví: „Núu, měl jsem tohle zapotřebí?“

Jaký nádherný pohled poskytuje paní Načeradcová! Přistupme blíže a podívejme se na tu dámu. Hedvábí měňavých barev jako opiový sen zahalilo její impozantní postavu. Účes je

obraz čínské pagody. Oblý krk je spoután těžkým zlatým řetězem. Dolejší okraj šatu lemují pravé krajky (metr za 120 Kč; nákupní cena). Zvláštní znamení: Lorňon, kterým si její baculatá ručka nervózně pohrává.

„Ach,“ vzdychá impozantní zjev, „já jsem taková rozčilená, taková rozčilená, Richard, podívej se, jaká jsem rozčilená...“

„Tak nebuď rozčilená,“ vrčí zatvrzelý pan Načeradec, „co si to tak bereš? Jseš ty nevěsta? Jseš ty ženich? Nic nejseš. Tak mlč a koukej!“

„Já vím...“ vzdychá paní choť, „ty nejseš rozčilenej, tobě je všechno jedno, ty jseš jenom pro sebe, vostatní jdou stranou. Richard, koukni, nemám sazi na nose?“

„Nemáš,“ upokojil ji manžel.

„Richard, Richard, já... ty moje nervy, mne to všechno tak dojíká, já bych nejradši plakala, Richard, nekouká mi spodnička?“

„Žádná spodnička,“ zasténal pan Načeradec, „nic ti nekouká, co by ti koukala spodnička, pořád –“

„Richard, ta nevěsta je jako z cukru, když si vzpomenu, jak já jsem se vdávala, pamatuješ se...? Richard, nerozepsal se mi vzadu háček?“

Dostalo se jí několikerého ujištění, že nikoli.

Starší slečna teta pobíhala jako křepelka po pokoji a neúčelně přestavovala předměty. Když pohlédla na nevěstu, tu koulely se jí čisté slzy po dobrých tvářích.

Strýček Ignác pokoušel se udat jednu ze svých četných anekdot. Byl po řadě všemi odmítnut a nakonec se přidržel pana Šefelína. Ten vyslechl veselý příběh s ledovou tváří a zahuhlal: „Inu, dějí se všelijaké lumpárny na světě. Ale na mě si nikdo nepříjde!“

Společnost doplnil pan berní správce Nedoma s chotí, kdežto vyhlášený doktor pan JUDr. Max Načeradec oznámil, že se dostaví až k svatebním obřadům.

Za družičky šly dvě slečny ze salónu paní Schmalfussové. Chechtaly se a pošťuchovaly jenom chvilkami; ale neustávaly se napomínat: „Nechala toho, slečí! Že jí není hanba!“

Vyrovňovací správce Kauders byl druhý svědek a současně pořadatel tohoto obřadu. Vedl si bystře a příčinlivě. Pošinoval svatebčany z kouta do kouta a jeho hlas zněl bodře a velitelsky.

Pořadatel se podíval na hodinky a zahlaholil: „Je čas. Nastupovat!“

Průvod se hnul z domu.

86

Svatební obřad

Před domem stála nájemná auta různého vzhledu, jakosti, barvy, složení a stáří. Vůz pro novomanžele manifestoval obvyklou svatební výzdobou. Na přední straně byly upevněny dvě ohromné bílé kytice, karosérii objímaly zelené girlandy a v oknech se kývaly myrtové věnečky, podobné preclíkům. Kolem vozů plížila se mládež, žádostivá stisknouti houkačku. Šoféři svítili cinobrovými obličejí a sípavě se chechtali, pokřikující na děvčata.

Když průvod vyšel před dům, tu se ulice zachvěla a z domu na dům přeskakoval výkřik: „Už jdou!“

V oknech se objevovaly ženy staré, mladé, prostřední, vetché, kynuté; báby obsadily zápraží s rukama pod modrými zástěrami. Mnohé opustily svá děcka, nejedna vydávala se v nebezpečí, že jí vyběhne mléko na plotně. Orosené obličejí zanechávaly prádla v neckách; vyhasly krby; dveře bouchaly a manželé kleli. Dusot se rozléhal po schodištích; poplach zavířil krajem a ženy uháněly, jako by jim hořel podolek. Zmatek se vplížil do domácností. Ženský svět zaševalil vášnivě jako březový háj, jehož se dotkl větřík. Bylo velké pozdvižení mezi ženami, neboť zase jedna udělala štěstí.

Svatebčané zastavili se před vozy. Šoféři snímali čepice a otvírali dvířka. Pan Kauders přehlédl průvod a vydal několik povelů. Snoubenci vstoupili pod myrtové věnečky. Druhý vůz obsadily družičky, starý pan Habásko a rodiče nevěstini. Třetí vůz zasténal pod manžely Načeradcovými. Ostatní auta byla pro křesťany i izraelity obojího pohlaví. Pan Kauders zaujal samojediný první vůz a postavil se v čelo průvodu jako četnická pátračka.

Motory zahudrovaly, zavřeštěly klaksony, lid ustupoval z cesty a průvod se hnul. Pan Kauders seděl rozvalen v otevřeném voze a důležitost mu prýštila z říčného obličejí. Jeho zrak pátral

kolem, komu by kynul na pozdrav. Ze Žižkova až na Staroměstské náměstí podařilo se mu pozdraviti větší partii známých.

Schodiště chrámu svatého Mikuláše je obsazeno modlivými babami a zvědavci z povolání. Jakmile svatebčané vystoupili z vozu, tu slétli se ze všech stran potulní fotografové jako shluk vrabců na hromádku koňských kobližek.

Sotva nohy mladého párku dotkly se chrámové dlažby, tu najednou zazněly varhany a ukryté hlasy spustily pod samou klenbou píseň: „Hle, do přístavu vjíždí loď...“ Naposled prohlédla paní Šefelínová nevěstu, dotkla se šatů, nervózně upravila závoj a zahučela: „Drž se rovně a nevyrskuj břicho!“

Izraelité chrání své lesklé cylindry před pohromou, která vzniká z tlačénice. Paní Načeradcovou provází oblak pudrového poprašku; je rozčilena, tolik rozčilena a ňadra se jí dmou jako kovářský měch. Pan Načeradec cítí, kterak krůpěj potu křepce přeskočila jeho trojnásobný zátylek.

Pan Kauders za pomoci chrámových zřízenců uvádí průvod do sakristie. Vousatý kněz je vítá s otcovským úsměvem; pravil: „Moment – já se jdu přestrojit.“ Zatím se účastníci tohoto obřadu, zapisují do matriční knihy. Pan Načeradec zvěčnil se nedbalou parafou, jako kdyby podepsal obchodní dopis. Zato druhý svědek, pan Kauders, ozdobil matriční knihu svým honosným a překrásným rukopisem, který svědčil o tom, že ten pán je absolventem dvoutrídni obchodní školy s právem veřejnosti.

Tyto přípravy sleduje obecnostvo nezaujatě a s mírným zájmem jako obřad předávání poháru hráči, který právě nastupuje po třísté na hřiště v barvách svého klubu; takový obřad vzbuzuje netrpělivost, neboť zdržuje zápas. Jako na hřišti se při této příležitosti louskají burské oříšky, tak zde obecnostvo vyplňuje čas rozpráváním teorií o manželství. Zkušené ženy mají bezpečné zprávy o tom, že se sňatky uzavírají v nebi, pročež je každý mužský pošetilý, který se chce z toho obliga vytáhnout.

Zástupem proběhlo chvění. Krky se napínají, jako když mužstvo vbíhá do hřiště. Kněz v bílé komži stanul u oltáře, tváří v tvář snoubencům. Mluví o kráse a vznešenosti stavu manželského.

Mocné pohnutí vstoupilo do srdce shromážděných. Slzy plynou po tvářích a chrámovou lodí ozývá se troubení do kapesníků.

Paní Načeradcová dí štkavým hlasem svému muži: „Věřu... krásný je to... ani jsem si nemyslela, že *jejich* veselky jsou takový... víš, Richard, takový povznášející...“

„Proč by *voni* neměli mít povznášející veselky?“ odvětil ten pán.

„A jak ten kněz krásně mluví, z tebe je cejtit kouř, pořád musíš mít to cigáro v hubě.“

„Proč by krásně nemluvil, když má na to školy, vod rána jsem neměl cigáro v hubě,“ opáčil pan Načeradec.

Knězova řeč stávala se pohnutější a vášnivější. Důstojný pán vydával ze sebe vše.

„Emílie Šefelínová, béřeš si Emanuela Habáska z lásky?“

Kostel zatajil dech, jako by šlo o napínavý moment před brankou.

„Ano,“ odvětila nevěsta zřetelně.

Kostel si oddychl, jako by bylo nebezpečí odvráceno dlouhým, osvobozujícím odkopem.

„Emanueli Habásko, béřeš si Emílii Šefelínovou z lásky?“

Ženich zahuhlal rozpačitě své „ano“ a zakroutil bradou, neboť ho tuhý límec obtěžoval.

Kostel zahučel zklamáním, jako když se nadějný útok skončí v autu.

„... chceš s ním snášet dobré i zlé?“ pokračoval kněz slavnostně. „Vyměňte si prstýnky... vezměte se za ruce...“

Snoubenci uposlechli a kněz položil na jejich spojené ruce stolu.

Vtom jakýsi vysoký tenor zakokrhal z kůru: „Srdce se vám chvějééé...“ a zazněly mohutné varhany. Snoubenci se objali.

Na toto znamení prolomili diváci bariéry a vhrnuli se do hřiště. Novomanželé byli obklopeni jako šťastní střelci branek. Izraelité potřásají rukama a přejí všecko dobré, křesťanské příbuzenstvo objímá ženicha i nevěstu a líbá je vlhkými ústy.

Eman seznal, že se mu na krk pověsila jakási vetchá babička a políbila ho na nos vrásčitými ústy. Když se vyprostil z jejího objetí, tu seznal, že mu stařenka strká do ruky předmět, zabalený v hedvábném papíře.

Ženich na ni zíral udivenýma očima.

„Ber, hochu,“ štěbetala babička, „extra jsem přijela, abych ti dala notes. Budeš ho potřebovat do novýho stavu. Můžeš si zapisovat výdaje, narození dítek a všechny památný události. Je to krásnej notes, já ho dostala vod jednoho pána, co měl papírnicej závod, ale obchod pustil, neb měl zahospodařeno. Vem si, hochu, abys měl památku na svou věrnou tetu Kristýnu. Ten pán se menoval Nuc a já mu posloužila do smrti –“

Tato rozmluva vzbudila pozornost Emany staršího. Ten pán pohlédl na štědrou dárkyni a pravil: „Koukám na vás, vosobo, a nevím, kam bych vás dal. Kerá vy ste?“

„To se divím,“ odvětila stařena, „že neznáš Kristýnu Volšovou. Copak se nepamatuješ, jak jste se mně smáli, že si šlapu na jazyk, byli jste takový kluci rozjívený –“

A vysvětlovala s mnohými odbočkami, že je jakási vedlejší sestřenice nějaké vzdálené tety ze strany nebožky paní Habáskovy.

„No jo,“ zvolal pan Habásko radostně, „bodejt'! Teď sem doma!“

A tak příbuzná, která se tajemným způsobem vynořila, byla pojata do seznamu svatebních hostů. Pan Habásko představil ji svým známým, podotknuv honosně: „My sme náramně rozvětvená rodina!“

Pan Kauders dal znamení k odchodu z kostela. Avšak tu zpozorovali, že nevěsta zmizela. Po delším pátrání seznali, že je obklopena zástupem děvčat, která dorážela na ni jako vosy. Každá chtěla ukořistit kousek závoje, neboť to přináší štěstí a každá holka se brzy vdá.

„Mankote,“ zaúpěla paní Šefelínová, „necháte ji, děvčata! Dyť vona je, chudinka, voškubaná jako kuře!“

A rozehnala se po zrzavé Anděle, která ukořistila takový kus talismanu, že by to stačilo pro deset zrzavých pihovatých ficek.

„I ty jedna!“ zařvala matka nevěstina. „Jedeš vod ní, smrkáči! Podívejme se na žábu, vona se bojí, aby nezmeškala –“

Anděla prchla, odnášejíc vítězně drahocennou kořist.

Panu Kaudersovi podařilo se sehnat hosty dohromady a průvod vyšel z kostela, provázen ovacemi davů. Pan Načeradec za nezištného přispění několika ochotných paží vtlačil svou manželku do vozu a sám usedl vedle ní.

Ježto pro tetu Kristýnu nezbývalo místa v autu, vzal ji pan Habásko starší na klín. Tetička zírала do světa jako kvočna z kukaně, budíc veselou zvědavost pražského obecnstva.

Pan Kauders dal povel a vozatajstvo se skvělým nákladem vyrazilo.

87

Věrná zpráva o průběhu svatební hostiny

Svatební hostina se konala v jednom renomovaném hostinci na Vinohradech. Svatebčany uvítal obtloustlý hoteliér; mnul si ruce a hedvábně ševalil „račte, prosím“.

Pan Kauders přehlédl stůl zpytavým pohledem, zjistil, že je všecko v pořádku, a pak usadil své svěřence. Pak tleskl do dlaní a na to znamení se číšník zakomíhal a skokem zmizel v kuchyni.

Jídlo bylo vybrané a hosté se chovali delikátně. Polévka byla snědena s vážnou a povznesenou myslí. Pana Habáska znepokojily francouzské názvy pokrmů. Připomínaly mu jména klubů, které bojují v anglické a skotské lize; i projevil obavy, dovede-li takové cizokrajné věci jíst.

Pan Šefelín ho upokojil.

„Já,“ pravil, „já rád všecko. Nic si neošklívím.“

„Já si taky nevybírám,“ odvětil pan Habásko, když zjistil, že druhý chod je husí pečeně.

Kvetoucí tuk stékal po bradách a hosté se veselili. Teta Kristýna, která se tak záhadně zjevila, aby rozmnožila řady příbuzenstva, prohlásila, když si vzala potřetí nadívané telecí: „Já jsem, lidičky, ráda, že jsem zaseje mezi svejma.“

Paní Šefelínová řešila se starší slečnou tetou otázku, dají-li se vyprat skvrny po borůvkové zavařenině. Strýček Ignác hledal někoho, komu by mohl vypravovat veselý příběh. Paní Načeradcová sdělila shromážděným, že jí jednou zloději ukradli rohožku přede dveřmi. To se stalo právě v době, když ležela v koutě s Haničkou.

„Já v životě tolik toho zkusila, že nemáte ponětí,“ skončila své vypravování.

Této chvíli vnikly do hodovní síně dvě postavy potulných fotografů a počaly nabízet své výrobky. Pan Šefelín zakoupil pro svou soukromou galerii několik podařených snímků ze svatby své dcery.

„To jsem blázen!“ vrtěl hlavou starší Eman, prohlížeje jeden obrázek.

„Co máš, Emanueli?“ tázal se pan Šefelín.

„Tadyhle se koukni,“ děl ten pán, podáváje mu snímek, „a řekni, esli jseš z toho chytřej.“

Snímek opravdu představoval podivnou scénu: Bylo viděti hráče, který právě kopal míč do branky. Na zemi se válel brankář. Vpředu stála řada ostatních hráčů, kteří přihlíželi k tomuto výkonu. A nad tímto výjevem vznášel se Eman s nevěstou v bílých šatech. Kráčeli po schodech, které se ztrácely v oblacích.

„Pardon,“ zabreptal fotograf, „pokažený snímek... dva výjevy zachyceny na jedné desce... račte vrátit, prosím...“

„Halo,“ zvolal pan Habásko, „pučte mně to na chvilku. Já se musím na to podívat.“

Pan Habásko se zahleděl na obrázek a pak vyskočil a zařval: „Sláva! Tady to máme! Teď sem z toho oblaga venku. Haha! Počkej, vdovo, ty budeš koukat –“

„Mistře,“ děl k fotografovi, „ten vobrázek musím mít, ať to stojí jmění. To má pro mě velkou cenu. Víte, co to je?“

Fotograf řekl, že neví, ale že jeho společník je nádiva, protože zkazil desku.

„To se moc mejlíte,“ poučil ho rozjařený pan Habásko, „to není zkaženej vobrázek, to je alibi!“

Bylo vysloveno podezření, že se Eman starší podnapil.

„Kdepak, holenkové,“ bránil se ten pán, „já vím, co mluvím... Prosím, podívejte se na vobrázek. Co představuje? Fotbal. Ale jakej fotbal? To je střílení vyrovnávací branky na zápase Československo–Maďarsko. Koukněte se.“

„Opravdu,“ mínil pan Načeradec, když prohlédl snímek, „tadyhle střílí Hojer desítku.“

„No, a teď se koukněte, pane šéf,“ pokračoval pan Habásko, „co dělají ty hráči za panem Hojerem?“

„Co by dělali? Co můžou dělat? Stojí.“

„Aha,“ zvolal pan Habásko vítězně, „stojí jako zeď. Nehejbaj se. A ta nemrava vdova si dovolila tvrdit, že v tom momentu několik hráčů vyběhlo, a proto je gól neplatnej. Tady to máme! Počkej! To se dá soudu. Teď to máme černý na bílým, že to nebyl ofsajd.“

Zajásal: „To je alibi, co? Já mám přeci jenom štigro, to se musí nechat. Teď sem před vdovou krytej!“

Oddal se nesmírné a nevázané radosti. To se nelíbilo Emanu mladšímu.

Ozval se káravě: „Tatínku, to mi nejde do hlavy, že ta vdova pořád na vás doráží. Vy jste k tomu přeci jenom musel dát příčinu. To mi nepovídejte.“

„Pámbu ví, Emáne,“ bránil se starý, „vůbec ne. Já... dyť mě znáš... já nejsem takovej rozpustilej...“

„Příznejte se, tatínku, nic se vám nestane,“ domlouval mu syn, „to mi nebudete vypravovat. Já se vyznám. Jednou jste si musel s paní Ouholičkovou zalaškovat. Řekněte, nemám pravdu?“

Stařec se podrbal za uchem.

„Víš...“ děl rozpačitě, „vono, aby se tak řeklo...“

„Tak přeci!“ zvolal syn, „já to věděl, starej zhejralče!“

„Žádnej zhejralec, to zas prr!“ urazil se starý. „Nic takovýho nebylo, co si myslíš –“

„Tak, co bylo?“

„Inu, když to musí bejt... Jednou, ale už je to dávno a tys byl ještě školní dítě... stojím takhle přede dveřma a jde kolem vdova. Když jsem ji uviděl, tak mi přišlo plácnout ji přes to... jak se to jmenuje, ale na nic sem při tom nemyslel –“

„Ať se to menuje, jak chce,“ pravil důrazně Eman, „neměl jste ji přes to plácát. Já vám dycky říkal, že to se ženskejma neumíte. Neposlech jste a teď to máte –“

„Když vono, hochu, je to tak dávno,“ omlouval se stařík, „a tenkrát nebyla ta technika eště tak vyspělá, co se tejče ženskejch. Za mejch časů jsme mívali jednoduchou kombinaci. Od tý doby stal se velkej pokrok. Zlepšilo se to ve všech řadách. Vdova na mě útočila s velkým elánem a já se nemoh vymanit z obležení. Ale teď přišel můj čas a vod teďka se hraje na její půlce. Já ti dám, vdovo! Dokonale rozvrátím tvý řady!“

88

O nevěrném hotelu a o tom, jak strýček Ignác chtěl dát také něco k lepšímu

Čas utěšeně plynul a nálada stoupala. Irzaelitě statně jedli, než křesťané více popíjeli.

„Miláčku,“ tázal se Eman své ženušky, „čípak jseš?“

„Tvoje,“ odvětila oddaně Emilka.

„A komu fandíš?“

„Dycky žižkovský Viktorce!“

Eman se vítězně rozhlédl.

„Slyšeli jste?“ tázal se. „Je z Nuslí a fandí Viktorce.“

„Proti tomu se nedá nic namítat,“ ozval se pan Šefelín, „teď je mužova, a ne rodičůch. Ženo, následuj muže do jeho země, tak stojí psáno. Tvoje víra je viktoriánská a ty se drž. Neměla bys štěstí, kdybys byla nevěrná. Bůh trestá vodpadnutí vod víry, jako potrestal hoteliéra Mlsnu.“

Hosté naléhali na pana Šefelína, aby jim řekl, co bylo s hoteliérem Mlsnou; pan Šefelín se nedal pobízet a vypravoval příběh, který můžeme nazvat:

O nevěrném hotelu

„Žil – byl,“ tak počal pan Šefelín, „jeden živnostník, a možná, že ještě žije, ale já vo tom pochybuju, protože byl pořád celej takovej špatnej, nemoh na dech, trpěl ujímáním a doktoři nad ním kroutili hlavou, von nikomu nic nepřál a myslel moc vysoko a jmenoval se Mlsna, esli jste vo něm slyšeli, takovej malej a tlustej. Ale já myslím, že ne, neb jsou už to léta.

Ten pan Mlsna vyženi hotel, kterej stál asi tak uprostřed cesty mezi Kobylisama a Břevnovem, a myslel si, doví co nemá, a chtěl, aby ten objekt byl vyhlášený a světoznámej. Poněvadž to byl náramnej špekulant, tak si vzpomněl, že by se ten hotel měl menovat Slávia, ježto v ten čas dělal tento klub náramný vejsledky, kterej naudivoval veškerej tehda známej svět. Tehdá přeci dělal Baumruk svý divy, Košek střílel svý nezapomenutelný rány z voleje a žádněj cizáckej gólman nemohl ubránit svoji svatyni před pohromou.

Počítal ten pan Mlsna, že veškery přívrženci tohoto klubu budou vyhledávati jeho objekt, takže by se jeho hotel stal dostaveníčkem inteligence. I dal si na zdi i na okna vymalovat reklamu, že se tam dostane snídaně na vidličku a Prazdroj přímo vod čepu, v neděli a ve svátek tam hraje salónní hudba za osobního řízení pana kapelníka, no a dělal všecko možný, aby se hotel dostal mezi lidi.

Ale pan Mlsna měl smůlu, párky mladejch lidí míjely jeho hostinský pokoje se vzornou obsluhou, já nevím proč, ale snad jim to bylo moc na ráně a voni se žinýrovali. Pan Mlsna si nad tím mutýroval mozek, že jeho objekt nepřišel do známosti, jak by měl, a že de všecko zpátky, daně veliký a vejdelky žádný.

A tak si řek, že musí na to zchytra a že se musí něco stát, nemá-li úplně přijít v nic. No tak bádal ve dne v noci, byl chorej člověk a měl málo spaní, a jednou se uhodil do čela a povídal: „Už to mám!“ V tý době totiž začala se Sparta náramně vytahovat, klub přicházel do flóru a řady přívrženců se náramně rozmnožily. Když tohle pan Mlsna viděl, řekl si „ouha!“, a jakej už byl charakter, překřtil svůj objekt na méno Sparta. To se stalo v době, kdy Sparta poprvé klepla Slávii a bylo skrz to moc rámusu. Poněvadž Sparta je železnej tým, pořídil si do hostinskějch pokojů železný postele a už viděl v duchu, kterak nepřehledný zástupy spart’anů a jejich družek vyhledávají jeho podnik, aby tam dělali nedovolený věci.

Ale i v tý věci se pan Mlsna přepočítal, myslel si, že je náramně chytřej, ale nebyl chytřej, do hotelu nešla ani noha, slečna pokojská šla k jednomu staršímu, inteligentnímu pánovi za hospodyní, hotel přišel k zkasírování a Mlsna tu stál jako hotovej žebrák.“

Vypravěč se rozhlédl po posluchačích a dodal vážně: „Z toho je vidět, že každá nevěrnost bejvá potrestaná, neboť každěj se má držet svýho přesvědčení a nevodtahovat se vod něho; v čem se kdo narodil, v tom má i vostat, to je jednou svatý...“

Všichni chválili tento příběh a sjednotili se v tom, že každý má být tuhý ve své víře a neustupovat protivenství.

Strýček Ignác záviděl panu Šefelínovi pochvalu, kterou si získal svou povídkou; i vymohl si ticho a pozornost a počal vypravovat svůj příběh.

„Jsou všelijaké věci na světě,“ počal, „ale nejpodivnější je událost, která se stala na hřišti AFK Řeznický v Radlicích. Já kopané nehovím, ale nechal jsem si to od jednoho pána vyložit, ten pán měl bejt při tom, panstvo to bude zajímat, podařená historie, prosím, taková anekdota, moc dobrý, já myslel tenkrát, že prasknu, von to ten pán uměl tak dobře podat, některý lidi maj takovej dar, že –“

„Tak už začni, Ignác,“ pobídl ho pan Načeradec, „sem žádostivej, co z tebe vyleze.“

„Co by ze mě vylezlo? Ten pán mě přes to vypravoval a já neřeknu nic jinýho. Jak jsem koupil, tak prodám.“

Tak, abych začal z kraje. Na hřišti Řeznickýho nastoupila jedenáctka Hluchoněmých proti AC Novákům.

Novákové vyslali do boje toto mužstvo:

Novák Cyril, Novák Emil, Novák Jan, Novák Jiří,

Novák Vilém,

Novák Leopold, Novák Vítězslav, Novák Arne,

Novák Josef, Novák Viktor,

Novák Antonín

Za Nováka Viktora nastoupil v druhým poločase Novák Ferdinand III. a místo Nováka Viléma, kterej byl diskvalifikovanej, byl zařazen Novák Gustav z dorostu.

Hra, pánové, byla tvrdá a nechybělo dramatických momentů. Ve dvacátý minutě prvního poločasu vyloučil soudce levýho halva Hluchoněmejch, že mu vodpovídal.

Direktor klubu zakročil a povídal, že neodpovídal.

„Vodpovídal!“ trval soudce na svém, „mluvení na hřišti se netrpí.“

„Jak mohl mluvit, když je, chudák, hluchoněmej? Voni se přeci dorozumívaj posuňky.“

„Gestikulování netrpím,“ odvětil soudce, „poněvadž nesvědčí o hráčské disciplíně.“

„Voni negestikulujou, voni mluvěj, vy chytřej!“

„Aha! Tak přeci jenom mluvil a pude ze hřiště!“

„Jak moh mluvit, když nemůže?“

„Von mě urazil.“

„Jak vás moh urazit, když nemůže mluvit?“

„Von gestikuloval.“

„Musí gestikulovat, když mluví.“

„Nemá co mluvit proti soudcově rozhodnutí.“

„Slyšel jste někdy hluchoněmýho mluvit?““

Strýček Ignác se odmlčel.

„No tak, jak to bylo dál?“ naléhal pan Načeradec netrpělivě.

„Já nevím,“ zalkal pan Ignác žalostně, „ještě před chvilkou jsem to věděl a tu ránu jsem to zapomněl. Pořád jednomu do toho mluvíte a já pak nemůžu z fleku.“

„Jseš ale chytrák,“ děl pan Načeradec s opovržením, „můžeš jít se svejma anekdotama do háje. Pořád povídá, pořád povídá a konec to nemá. Můžeš mi eště s něčím přijít.“

„Nenecháte jednoho domluvit,“ hájil se strýček Ignác, „a já pak zapomenu. Všechny mluvíte a já abych tu seděl jako pecka. Podruhý vám budu zas něco povídat –“

89

Finiš

Nastával soumrak; v hodovním sále rozsvítili světla. Veselost se rozproudila; náprsenky se pomačkaly, kravaty povylezly. Panu Šefelínovi trčela jedna špička kníru ke stropu a druhá směřovala k podlaze. Jeho duch byl rozpustilý. Přemlouval paní Načeradcovou, aby si s ním zatančila doleva. V té dámě se probudila důstojnost. Oznámila, že už musí jít, neboť hodina pokročila a mravy se rozpoutaly. Pobídla svého manžela a oba se vzdálili, jsouce provázeni hlučnými ovacemi rozpálených hodovníků. Pan Šefelín zdvihl svou sklenici a zapěl píseň k oslavě paní Načeradcové:

*„O donno Kláro,
kdo jednou tančit tě zřel,
ten na tvou lásku jistě doplácel –“*

Po nich projeví novomanželé touhu odejít.

„Stůjte!“ zařval pan Šefelín. „Já vám nejdřív musím dát poučení.“ Povstal, zamračil se a chystal se promluvit delší řeč.

„Velectění pánové,“ počal, „my sešli jsme se... manželství, pánové, to je taková věc... inu to je známý...“

Manželka ho zatahala za šos.

„Sedni si, Šefelíne, a nech je bejt –“

„Mlč!“ zařval řečník. „Já jakožto otec musím to vysvětlit... Ženichu! Koukej se mi do vočí a poslouchej! Hlavní věc je, víš co? Hlavní věc... je pracovitost a příjemnej zevnějšek, rozumíš? Tak...“

Pohlédl na nevěstu a rozplakal se: „Dceruško zlatá! Kdopak tě nejčkom bude hladit páskem po panímandě? Kdo tě bude trestat a víst k dobrýmu? Tvůj tatíček to už nebude... Od nynějška tě bude poučovat tvůj muž...“

Zachvěl se a zařval na Emanu: „Ty rošťáku! Vopovaž se mi mou dcerušku trýznit! Já bych tě musel... já tě, ty uličníku... ty mě eště neznáš...“

Novomanželé se vytratil. Po nich odešli ostatní hosté. Zůstal jenom pan Šefelín s panem Habáskem. Hlídala je paní Šefelínová.

„Ať si dou,“ bručel pan Šefelín, „jenom když my dva si zůstaneme věrný...“

Setrvali ještě drahnou chvíli, nedbajíce toho, že obsluhující personál ztratil k nim veškeré sympatie.

Konečně došla paní Šefelínové trpělivost. Ozbrojila se neviditelnou puškou a neviditelným bodlem, nasadila manželé neviditelná pouta a eskortovala ho k domovu. Pan Habásko je vyprovázal.

Doslov

Nad Prahou zasvítla hvězda. Byl to Jupiter se čtyřmi měsíci. Za korunu ho ukazoval pouliční dalekohled obecenstvu.

Kavárny a bary se plnily. Saxofon kvílel a lid tančil.

Pořádní lidé opouštěli biografy a sedali do tramvají. Čas prchal a pouliční dalekohled ukazoval Saturn s jeho prstenci.

Manželé odešli spát se svými manželkami. Světla v příbytcích uhasla.

Všechno spalo, jenom noční tvorstvo bdělo. Noční motýlové, netopýři, sovy, policisté, kteří měli službu, pouliční párkaři, ošetřovatelé nemocných, hudebníci a flamendři.

Hodiny se řítily, ulice pustly a opilci řvali. Obzor bledl a flamendři šli na polévku. Zvonily tramvaje, zadrnčely mlékařské vozy. Lidé jeli se zeleninou na trh. V oknech se zažihala světla a posluhovačky počínaly uklízet kanceláře. V parcích počali švitořit kosi a na perifériích kokrhali kohouti. Listonoši v pelerínkách šli v houfcích do kanceláře.

Slunce se vyhoupllo nad obzor a kamelotí obskakovali elektriky a nabízeli noviny. Hlučný život vešel do města.

A na Žižkově, v jednom novém bytě, zalechtal sluneční paprsek jednoho rozčuchaného mladého muže pod nosem. Probudil se, rozhlédl se kolem a seznal, že je ženat. Z peřin dívalo se na něho černé mikádo. Vzal je do náručí a tázal se: „Hejma – Silný – Moudrý – Košťálek – Baroun... co je to?“

„To je forvard Sparty,“ odpovídá černé mikádo. „Josica – Puč – Svoboda – Šoltys – Junek... co je to?“

„To je forvard Slávie.“

Mladý muž zdvihl hlas:

„A řekni mi, co je tohle: Fajt – Hromádka – Meduna – Novák – Podrazil?“

„To je útok naší Viktorie Žižkov,“ zní odpověď.

Mladý muž ji políbil a děl pyšně: „Mám chytrou ženu!“

[¹] Český Athletic and Football Club (ČAFC), založen 1899 na Královských Vinohradech. *Pozn. red.*

[²] Meteor, fotbalový klub založený 1896. *Pozn. red.*

[³] Moje teta – tvoje teta je hazardní karetní hra. *Pozn. red.*

[⁴] Záznam o chování. *Pozn. red.*

[⁵] Deruta – pokles, úpadek. *Pozn. red.*

[⁶] Podvodník, darebák. *Pozn. red.*

[⁷] Příliš (z německého zu viel). *Pozn. red.*

[⁸] Mechule – zkrachovalá existence, zničený. *Pozn. red.*

[⁹] „Kdo že to je?“ *Pozn. red.*

[¹⁰] „Hotovo! Platí!“ *Pozn. red.*

[¹¹] Ženština pochybné pověsti. *Pozn. red.*

[¹²] DFC Prag (Deutscher Fussball Club), fotbalový klub německé menšiny v Praze, založený 1896. *Pozn. red.*

[¹³] „Bože, jak vulgární!“ *Pozn. red.*

[¹⁴] Potulný řemeslník. *Pozn. red.*

[¹⁵] Špatný, neohrabaný chlap, neřád. *Pozn. red.*

[¹⁶] Tlach, marná, zbytečná řeč. *Pozn. red.*

[¹⁷] Pitomec, snob. *Pozn. red.*

[¹⁸] Potrhlý, praštěný. *Pozn. red.*

[¹⁹] Drzý, vyzývavý, opovážlivý. *Pozn. red.*

[²⁰] Plášť ze silné látky. *Pozn. red.*

[²¹] Žaket. *Pozn. red.*

[22] Jak dlouho ještě? *Pozn. red.*

[23] Výhodné nákupní příležitosti. *Pozn. red.*

[24] Přizemní hlediště. *Pozn. red.*

[25] „Mír s vámi!“

[26] Šalom alejchem – „Mír s vámi!“

[27] Vojenská svrchní kožená roucha. *Pozn. red.*

[28] Cukrovinky, bonbony. *Pozn. red.*

[29] Nevěstka. *Pozn. red.*

[30] Smeták. *Pozn. red.*

[31] Miseria – trápení, bolest, nesnáze, utrpení, bída. *Pozn. red.*